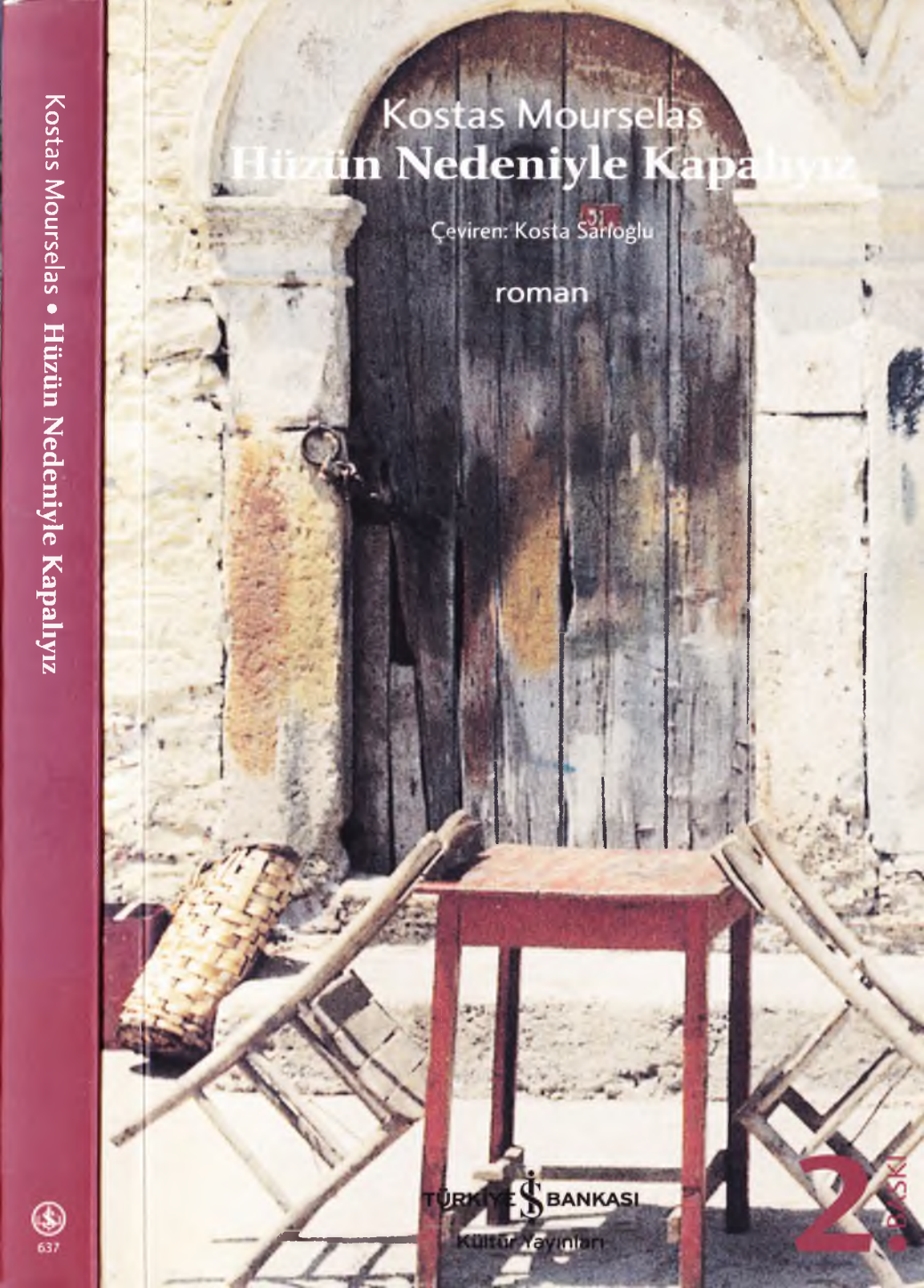

Kostas Mourselas
Hüzün Nedeniyle Kapalıyız
Çeviren: Kosta Sarloglu
roman
TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları
2. BASKI
Kostas Mourselas • Hüzün Nedeniyle Kapalıyız
637

Genel Yayın: 637
Edebiyat Dizisi: 241

Özgün Adı Κλειστόν λόγω μελαγχολίας
Copyright © Kostas Mourselas, 1999 – Kedros, 1999

Editör Levent Cinemre
Kapak Tasarımı Mehmet Ulusel / Ayşe Topçu
Düzelti A. Tansel Mumcu
Tasarım ve Uygulama Tipograf (0212) 249 01 01
Birinci Basım Ekim 2002, İstanbul
İkinci Basım Ağustos 2005, İstanbul
ISBN 975-458-400-1
OTM 11024102
Basımevi Şefik Matbaası (0212) 472 15 00
Marmara Sanayi Sitesi M Blok 291 İkitelli 34306 İstanbul

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

hüzün nedeniyle kapalıyız

Kostas Mourselas

Çeviren Kosta Sarıoğlu

İçindekiler

Kızıla Boyalı Saçlar'dan Hüzün Nedeniyle Kapalıyız'a... 7

Romanımızda boy gösteren başlıca kişiler 9

Romandaki kahramanlar arasındaki ilişkilerin haritası 11

Pinelopi'nin baldırları 13

Gelişmekte olan melodramlar I 58

Ziyaretçi 84

Sapkınlıklar 97

Alışveriş 109

Diğerlerinden farklı bir intikam 117

Piyango 127

Mantıkdışı karşına çıktığında 138

Gelişmekte olan melodramlar II 150

Teras 171

Büyük bıçaklar gecesi 190

Göğüsleri açıkta 211

Akşam yemeği 216

Cinler 223

Kızıla Boyalı Saçlar'dan *Hüzün Nedeniyle Kapalıyız*'a...

Kızıla Boyalı Saçlar'ın yayımlandığı 2000 yılından bugüne sadece binlerce okur bu romanı okumakla kalmadı... Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer kitabı satın aldı; Bandırma'daki bir lokantanın sahibi lokantanın duvarına kitaptan bir alıntı yaptı; internet üzerindeki pek çok site romana yer verdi; roman hakkında pek çok yazı yazıldı, üzerinde en çok tartışılan kitaplardan biri oldu. Mourselas'ın dediği gibi "Her insan eşsiz ve tek olduğuna göre, her okurun kitabın içinde bulacakları da eşsiz ve tek yani farklı olacaktır. Herkes aynı kitabı farklı biçimde 'yaşar', algılar."

Hüzün Nedeniyle Kapalıyız'da, belki de tiyatro yazarı olduğu için Mourselas bizleri bir "tiyatro sahnesine", küçük bir kasabaya götürüyor. Bu sefer, romanda belli bir zaman ve mekân belirtmekten özellikle kaçınarak, "kendi malzemelerini kullanarak, hepimizin az çok yaşadığı, gördüğü ama tam olarak neresi olduğunu saptayamadığı" bir kasaba yaratmış. Belli bir döneme de göndermede bulunmayarak sürekliliği vurgulamak istemiş. Hüzünlü bir dönemde mi yaşıyoruz sorusunaysa, "İnsanoğlunun doğası değişene dek, hepimiz hüzne sığınıyoruz. En azından bazı temel insani özelliklere sahip olanlarımız", yanıtını veriyor.

Kanımca Mourselas'ın bu kadar sevilmesinin nedeni, çok zevkli biçimde, okuru da romana katarak, onunla

konuşarak, insanoğlunun temel sorunlarını irdelemesi. Bu yüzden *Hüzün Nedeniyle Kapalıyız* hem zevkle okunan bir roman, hem de insanoğlunun bir portresi. Kitaptaki kahramanlardan herhangi biriyle, yaşadığımız sokakta, mahallede karşılaşabiliriz.

Rastlantı mı bilmiyorum ama sanki *Kızıla Boyalı Saçlar* yayımlandıktan sonra saçları kızıla boyalı kadın sayısında bir artış oldu. Acaba şimdi de kapılarına *Hüzün Nedeniyle Kapalıyız* yazısını asanlar mı çoğalacak?

Kosta Sarıoğlu

Romanımızda boy gösteren başlıca kişiler

ALEKSANDHRA ARYİRİU Nikitas'ın "Madame Bovary" lakaplı karısı. Canı sıkılıyor, melankolikleşiyor. Tatminsiz bir kadın.

AMALİA Poniridis'in güzel karısı. Kocasından tiksindiği için onu terk etti.

ANANİAS Acımasız bir kabadayı, şantajcının teki. Athina'nın ağabeyi. *Eva'nın Barı* kendisine ait.

ANASTOS Çekici bir tembel. Epey sır dolu, gizemli.

ANDEOS MANDUDHİS Petros Mandudhis'in kardeşi, Bay Artemis'in arkadaşı. Epey fırsatçı ve epey paragöz biri.

ANDRİKOS ARYİRİU Kasabamızın berberi. Arkadaşı Miltiadhis ile birlikte, evini, karısını (Pinelopi'yi), çocuğunu (Nikitas'ı) terk edip, kaçmayı başaran tek insan.

ANESTİS Yaklaşık her on beş günde bir Aryiriu Ailesi'ni, güya aile dostu olarak ziyaret ediyor. Seyyar kuyumcu.

ARİSTİDHİS PANDAZİS Müteahhit; parasıyla aileleri ve kızları baştan çıkarıyor. Mitsos Aglaidis ve karısı Aspasia'nın aile dostu.

ARYİRULA Kaçak Miltiadhis'in peşinden gelen, Nanopulos'un kız kardeşi.

ASPASİA Mitsos Aglaidis'in karısı.

ATHİNA Şişko, Ananias'ın kız kardeşi. İyi kalpli bir insan. Periklis ile evlendi.

BABİS İyi çocuk. Kolay inanan, saf biri. Ananias'ın barında garson.

BAY ARTEMİS Petros Mandudhis'in berber dükkânını ve evini ziyaret ettiğinde, çiftin mutluluğu üzerindeki etkisi yıkıcı oldu.

EFTERPİ AGLAİDİS Miltiadhis'in karısı, Mitsos ile Yeorgia'nın annesi. Terk edilmiş günahkâr kadın.

EFTİHİA Trifon tarafından baştan çıkarılan, Pandelis'in annesi. Petros Mandudhis ile evlendi.

EVDHOKİA ARYİRİU Nikitas ile Aleksandhra'nın kızı, Pinelopi ile Andrikos'un torunu.

FOTİNİ Nikitas'ın sevgilisi. Ona hem tombul hem de orospu adlarını takmışlardı ama o ne tombul ne de orospu.

İLİAS ANAGNOSTU İnşaat işçisi, Mitsos Aglaidis'in kız kardeşi Yeorgia'nın kocası. Kaba, kendine özgü bir adam.

LUKAS Evdhokia'nın eş olarak seçtiği iyi çocuk.

MARİA Anastos ile birlikte yaşıyor. Belki karısı, belki de Anastos'un sattığı bir hayat kadını. Çekici, tüy gibi, gizemli bir kadın.

MİLTİADHİS AGLAİDİS Demirciyken, berber oldu. Andrikos ile birlikte kaçtı.

MİTSOS AGLAİDİS Efterpi ve Miltiadhis'in oğlu, Pandelis'in "yeğeni" ve kahvesinde garson. Aspasia ile evlendi. "Uçuk" lakabı biraz kişiliğini yansıtıyor.

NANOPULOS Kasabanın yakışıklı doktoru. Birçok kadın onu arzuluyor ama...

NİKİTAS ARYİRİU Andrikos'un oğlu. Karısı (Aleksandhra), kızı (Evdhokia) ve sevgilisi (Fotini) olan bir memur. Kültürlü, duyarlı bir kerata.

PANARETOS Mahallenin bakkalı. Çirkin, üstüne üstlük kötü ve insanlardan uzak duran biri.

PANDELİS *Güzel Katerini* kahvesinin sahibi. Ona aşkı öğreten kadına, günahkâr Efterpi'ye âşık oldu. Trifon ile Eftihia'nın gayri meşru çocuğu.

PERİKLİS PERİKLEUS Athina'nın kocası. Karısını kovduğunda onu özlediğinin farkına vardı.

PETROS MANDUDHİS Berber ve iyi bir insan ama Eftihia'dan oldukça büyük olmasına rağmen, ne yazık ki onunla evlendi. Her hatanın bir bedeli vardır.

PİNELOPİ ARYİRİU Kaçak Andrikos'un terk edilen eşi. Sürekli nakış işler ve yün örer.

PONİRİDİS Ordan burdan hikâyeler çalan, sahte yazar.

RUBİS Şöhret basamaklarını tırmanan bir şarkıcı.

STELYOS ARYİRİU Kaçak Andrikos'un kardeşi, Nikitas'ın amcası, Pinelopi'nin kayınbiraderi, namuslu bir günahkâr ve nüfus müdürü.

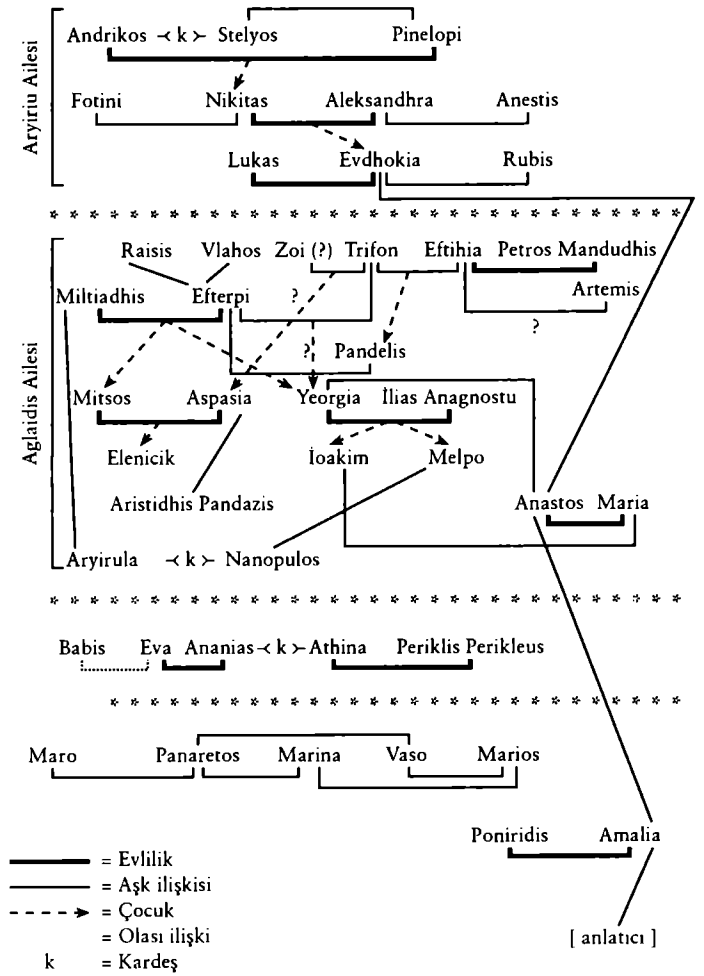
TRİFON Pandelis'in babası. Belki Yeorgia'nın da. Belki Aspasia'nın da. Şeytan tüyü var.

VASO Özgür, özgün. Penisin çekiciliğine karşı koyamıyor.

YEORGİA ANAGNOSTU İlias'ın karısı, Mitsos Aglaidis'in kız kardeşi. Şefkatli ve hassas.

Romandaki kahramanlar arasındaki ilişkilerin haritası

Hazırlayan:
Selanik Aristotelio Üniversitesi'nden Prof. Ksenofon Kokolis

1

Konuşkan biri olan Nikitas, içkiyi fazla kaçırdığında, öyküler anlatmayı severdi. Bahçeye bakan pencerenin yanında duran en sevdiği koltuğuna kurulur, en sevdiği kırmızı şarabını, en sevdiği kristal bardağında yudumlar, şişenin bitmesine yakın, şakımaya başlardı.

Nikitas'ın anlattıklarını, artık sadece kızı Evdhokia dinliyordu. Ev halkı çoktandır onu dinlemekten vazgeçmişti. Herkes kendi dünyasındaydı.

Evdhokia'nın babaannesi (Nikitas'ın annesi), oğlu ister içki içsin, ister konuşsun, ister uyusun, sürekli çevre işlerdi.

Babaannenin yaşıtı Stelyos Amca ise, elinde bir iskambil destesi olur, durmadan fal bakardı. Bu neredeyse tek eğlenceleriydi. Stelyos Amca iskambil falına bakarken, ara sıra etraftakileri neşelendirmeyi, onlara sürprizler yapmayı da başarırdı. Falda bazen, babaannenin, sonunda, New York'un Albany bölgesine yerleşen kocasından bir mektup alacağı çıkardı. Stelyos Amca'nın kardeşi olan kocasının oraya yerleştiği söylenirdi, falda da açıkça, bazen mektubunun değil, kendisinin geleceği, bazen gelmiş olduğu, bazen de gelip gittiği ortaya çıkardı.

"İşte Sinek Papazı. Gelip gitmiş. Ne zaman? Bilinmez."

Burada yanlış anlamaları önlemek için, gerçekten böyle bir büyükbabanın var olduğunu, en azından bir zamanlar var olduğunu belirtmem gerekiyor, hatta söylendiğine göre kendisi, kasabamızın en iyi berberiymiş.

İşte Andrikos adını taşıyan büyükbaba, öyle çok fazla da ince eleyip sık dokumadan, bir sabah aniden, berber dükkânını, New York'un Albany bölgesinde yeni bir berber dükkânı açmak üzere kapatmaya karar vermiş.

Büyükbabanın berber dükkânını kapatıp doğduğu kentten kaçışının hikâyesi, Evdhokia'nın, babasından dinlediği belki de en güzel öyküydü. Daha doğrusu, eğer babası her anlatışında, büyükbabanın büyükanneyi terkedişi ve Albany'ye yerleşmesine dair bir sürü boşluk ve yanıtlanmamış soru bırakmasaydı, bu öykü en güzel öykü olabilirdi.

Nikitas bu öyküyü her anlatışında, Evdhokia, "Babacığım, bu işte bir bit yeniği var, bizden bir şeyler saklıyorsun", derdi. Babasıysa hınzırca gözünü kırpar, öykünün belki de bu şekilde daha heyecanlı olduğunu söylerdi. Ama bugün, babasının "bit yeniği" sözünü duyunca bu kez verdiği tepkiden, biraz iteklemeyle, daha fazla ayrıntıyı açıklamaya hazır olduğunu hissetmişti.

Evdhokia neden bu kanıya vardığını, babasının her şeyi anlatma isteğini nasıl sezdiğini bilmiyordu, ama haklı olduğu ortaya çıktı. Babasına "Babacığım, nasıl olsa canımız sıkılıyor, bize o öyküyü tekrar anlatsana, ama bu sefer bir şey saklamak yok" deyince, Nikitas hem itiraz etmedi, üstelik "Neden olmasın? Böylece zaman da geçmiş olur" dedi.

Bu arada, Evdhokia bir şeyler saklamaktan söz eder etmez, annesi Aleksandhra hariç, evdeki herkesin kendisine yönelttiği sert bakışları fark etti.

Nikitas, öyküyü anlatmaya başlamadan, gerçekten

de bazı ayrıntıları gözden kaçırmış olabileceğini ya da bazı şeyleri sakladığını kabul etti, ama evet, Evdhokia haklıydı, artık bunları saklamanın anlamı yoktu.

"Zaten o kadar yıl sonra Foreign Office* bile arşivlerini açıyor."

"Öyleyse haydi başla baba, daha ne bekliyorsun? Seni dinliyoruz" dedi Evdhokia ve babasının anlatacaklarını dinlemek için yerini aldı.

"Tanrım! Nikitas, yine başlama... Yeter artık! Çok matah bir şeymiş gibi bu öyküyü ikide bir anlatıp duruyorsun. Ne yapmaya çalışıyorsun? Artık kimse bunu dinlemek istemiyor. Tabii sevgili kızın dışında."

Evdhokia'nın annesi, sanki Aryiriu Ailesi'nin içindeki en mükemmel asalaktı. Onun dışındaki herkes canı sıkılsa da bir şeylerle uğraşıyordu, oysa onun hem canı sıkılıyordu hem de hiçbir şey yapmıyordu.

"Madame Bovary" en üst düzeyde doyumsuz biriydi. Bu lakabı ona, Anestis adlı, seyyar kuyumcu olan uzaktan kuzeni takmıştı. Anestis yaklaşık on beş günde bir kucağında, altın ya da altın kaplama, ama her seferinde farklı armağanlarla geliverir; ev halkı da, tam kadro, Nikitas dahil, tek geceliğine bile olsa can sıkıntılarından kurtulmak için kendisini büyük bir coşkuyla karşılardı.

Kısacası, "Madame Bovary" (işin komiği bu lakaptan hiç alınmıyor, tam tersine hoşlanıyordu) evin içindeki hiçbir şeye ve hiç kimseye katlanamıyordu: Ne kocasının öyküler anlatmasına, ne kayınvalidesinin hep aynı deseni işlemesine, ne de Stelyos Amca'nın sürekli fal bakmasına... Sadece ikide bir "Tanrım, bu ne sıkıntı, bu ne cehennem!" deyip, pencereleri açıyordu.

Foreign Office: İngiltere Dışişleri Bakanlığı. – ç.n.

Kendisi dahil, evdeki herkes en az iki kez zatürree geçirmiş, her defasında da kasabamızın yakışıklı genç doktoru Bay Nanopulos tarafından kurtarılmışlardı.

"Bayan Aleksandhracığım, lütfen cereyanda kalmamaya dikkat edin, gelecek sefer bu kadar şanslı olmayabilirsiniz."

"Bu sıkıntıyla, bu cehennemde kapalı pencereler olur mu, doktor bey?"

Aleksandhra "cehennem" sözcüğünü (özellikle de bu sözcüğü) üstüne basa basa öyle bir söylüyordu ki, sanki elinde fırçası, kırmızıyı ve ateşin en canlı tonlarını kullanarak duvarlara resmini çiziyordu. O "cehennem" der demez sanki salonda binlerce kırmızı küçük ampul yanıyordu.

İşin kötüsü, Evdhokia'nın da ruhsal durumu annesinden daha iyi değildi. Genel olarak, tıpkı bu evin içindeki herkes gibi iyice kapana kısıldığını hissediyordu. Ama bundan daha da kötüsü, Evdhokia'nın kendi yıkımını önleyebilmesi için çok az fırsatın kaldığını bilmesiydi. Bu fırsatları değerlendiremezse, her şey bitecek, kaderine boyun eğmekten başka çaresi kalmayacak, sonunda rahatlayacaktı.

Ama hayır, artık dayanamıyordu. Bu akşam mutlaka gidecek cesareti bulmalıydı. "İnceldiği yerden kopsun" diye düşündü. Zaten her şeyi hazırlamıştı, bu fırsatın kaybolmasına asla izin veremezdi.

Evdekiler, babaannesi, amcası, annesi, onu nedensiz telaşlandırmışlardı. Özellikle de annesi. Hem bir taraftan sürekli söylenir, hem de işin kolayına kaçardı. Babası o kadar kolaycı değildi.

Evdekiler sürekli "Ne yapacaksın, madem okumak istemiyorsun, en azından bir işin, bir evin olsun, yıllar geçiyor, önümüzde zor yıllar var!" diye dırdır ediyordu.

Her ne kadar babası ikide bir, "Çocuğu rahat bırakın" dese de, onlar hiç tınmıyorlardı. "Lukas iyi çocuk", "Lukas'ın geleceği parlak", "Daha iyisini nerden bulacaksın?" lafları, babaannesiyle annesinin "Neden onu istemiyorsun?", "Lukas'ı kendine layık görmüyor musun?" dırdırları sonunda, zaten yaşamı da, günleri de boş olan Evdhokia bir sabah kendini, daha ne olduğunu tam anlayamadan, sanki evcilik oynarmış gibi, Lukas ile nişanlanmış bulmuştu.

Belki de bu yüzden, bu akşam büyükbabasının öyküsünü tekrar dinlemek istiyordu. Herhalde büyükbabasının öyküsünü, kendi sorunları, kendi çıkmazlarıyla ilişkilendiriyordu.

Babasının, hayret ve birçok soru işareti taşıyan bakışlarını üzerinde hissedince ona doğru döndü. Babası, Evdhokia'nın düşüncelerini anlamış mıydı? Belki, belki de öyküyü anlatması için kızının kendisini yüreklendirmesini bekliyordu. "Haydi baba, ne bekliyorsun? Annem dırdır etse de sen boş ver, görev başına" deyip, tam karşısına, bahçeye bakan pencerenin yanındaki koltuğa oturdu.

Bu öykünün ilginç tarafı, her ne kadar annesi tam tersini söylese de, dinleyenin hiç sıkılmamasıydı. Çünkü Evdhokia'nın babası, öyküye her defasında yeni bir ayrıntı ekliyor, bu da, Aryiriu Ailesi'nin en azından görünüşte sakin olan yaşamlarının durgun sularını dalgalandırıyordu.

"Olay, büyükbabanın çok yakın arkadaşı Miltiadhis'in..."

Bu sefer de Nikitas, babasının efsanevi kaçış öyküsünü böyle, ta en başından anlatmaya başladı...

O dönemde, yani büyükbaba Albany'ye kaçmadan birkaç ay önce, arkadaşı Miltiadhis ne zaman tıraş ol-

mak için berber dükkânına gelse, kendisine cennet gibi bir yerden, New York'taki Albany'den söz ederdi. Miltiadhis "cennet" derken, Albany'deki doğal güzellikleri değil ("Tamam, Andrikoscuğum doğal güzellikler de önemli" derdi), bu kentin en kalabalık mahallesinde tek bir berber dükkânının bile olmamasını kastediyordu. "Düşünebiliyor musun? Bu yüzden oraya gidip ilk berber dükkânını açan, köşeyi dönecek; hem de adamın şansı açılacak."

Miltiadhis için gerçek cennet orasıydı; berberlik mesleğini biliyor olsa; can sıkıntısından patlayıp, beş kuruş için çile çektiği bu kasabada bir an bile kalmayacağını söylüyordu. Böyle bir fırsatı kaçırmaz, bir daha geri dönmemek üzere buralardan gider, ne karısını, ne çocuklarını, ne de köklerini düşünmezmiş, böyle diyordu.

"Üstelik be Andrikos, ne karısı? S...tir et. Sen de kendi karından bıkmadın mı? Ama orda yavruları bile ucuza bulursun. İstediğin kadar. Burda ne olacaksa oldu. Fırsatlar bitti. Ne yani? Bir kadınla evlendik diye işimiz bitti mi? Hayır! Devamı beyazperdede. Bizim için de şu anda beyazperde Albany. Hangi anlamda olursa olsun, altın orda. Altın orda, ben de oraya gideceğim. Yani, berber olsam giderdim ama kahretsin, değilim. Ama sen berbersin, hiç durma, git."

Büyükbaba zaten hayalperestti, Miltiadhis de masalcı; büyükbaba da az çok karısından yorulmuştu (aslında yorulmamış olsa bile Miltiadhis onu buna inandırmıştı; insanların aklı kolayca uçuverir), böylece günbegün, dakika dakika, daha ne olduğunu bile tam anlayamadan, çekip gitmeyi düşünmeye ve bu fikre alışmaya başladı.

Hatta bir noktadan sonra büyükbaba öylesine ikna oldu ki, Miltiadhis'e bütün bu bilgileri nerden aldığını,

bunları ona kimin anlattığını sormayı bile düşünmedi. Bunu sorsa, bilgi kaynağı ortaya çıkacağından Miltiadhis çok zor durumda kalırdı.

Büyükbaba için Miltiadhis'in her tıraş oluşunda yeni bir bilgi getirmesi yeterliydi. Hatta kabul etmemiz gerekir; bu bilgiler çok da inandırıcıydı.

Son zamanlarda hayatları bunları düşüne taşına akıp giderken, bir sabah Miltiadhis tıraş olmaya geldiğinde, Girit rakısını da içip, artık iyiden iyiye büyük fırsat düşünü kafasına takan büyükbaba Andrikos'un canına tak etmiş, Miltiadhis'in bıyığını düzeltirken, birdenbire onu berber koltuğundan kaldırmış, yerine kendisi geçmiş, eline tıraş makinesini ve makası tutuşturmuş ve "Haydi bakalım, başlıyoruz. Madem bunu yapmak için yanıp tutuşuyorsun, berberlik mesleğini öğrenecek ve oraya, altına önce sen gideceksin" demiş.

Böylece hızlandırılmış berberlik zanaatı dersleri başlamış. Birinci ders, ikinci ders, üçüncü ders, dördüncü ders derken, şaşırtıcı bir şey ama iki ay içinde Miltiadhis mükemmel bir berbere dönüşmüş, üç ay içindeyse demirciliği bırakıp (Miltiadhis demirciydi), büyükbaba Andrikos'un dükkânına yerleşmiş.

O günden beri hem birlikte tıraş etmeye, hem de birlikte düş kurmaya başlamışlar.

Tabii beklendiği gibi kasabamızda bu gelişmelerle ilgili her türlü yorum yapılmış. Hatta büyükbabanın kardeşi Stelyos, küçük berber dükkânına ortak aldığından, ona salak bile demiş. "Zaten günde sadece üç kişiyi tıraş ediyorsun, dükkâna bir de ortak mı aldın? Dostluk başka iş başka."

Miltiadhis de okların hedefiymiş; çünkü insanlar

neden birdenbire demirci dükkânını bırakıp, berber olduğunu anlayamıyor, hangi nedenin Miltiadhis'i bu işi yapmaya ittiğini açıklayamıyorlarmış. Yapılan her yorumun sonunda şu ağdalı cümle duyuluyormuş: "Garip şeyler oluyor."

Her neyse, Andrikos ve Miltiadhis, yorum ve terbiyesizliklere (çünkü terbiyesiz şeyler de söylenmiş) kulaklarını tamamen tıkayıp, birlikte tıraş etmeye, düş kurmaya ve kaçış planını düzenlemeye devam etmişler...

Kimsenin ruhu duymadan her şeyi hazırladılar. Kasabadaki herkes, bu büyük sırrı çözmeye çalışıyor, o günden beri (bunu da belirtelim) içtikleri su ayrı gitmeyen, bir tek yatakları ayrı olan bu iki delinin neler çevirdiğini anlamaya çalışıyordu.

Kuşkusuz, Andrikos'un karısının neden bütün bunlara katlandığı da bir sır olmaya devam ediyordu. Andrikos, karısına, konuyla ilgili her türlü tartışmayı yasaklamıştı.

Stelyos Amca, kardeşinin davranışını salakça bulduğunu söylediği o ilk müdahalesinden beri, garip ama, bir daha bu konuyu açmadı, üstelik bu arada, evlerde ve kahvehanelerde hararetle tartışılan konunun önemini küçümsemeye çalıştı.

"Tamam, ne olmuş? Canları böyle istediği için böyle davranıyorlar. Bıktıklarında vazgeçeceklerdir" diyordu.

Bir noktadan sonra, bazıları Stelyos Amca'nın bu tutumunu, kuşkulu ve kasıtlı bulmaya başladı. Hatta sonradan, aralarından bazıları (aslında pek az kişi), örneğin Doktor Nanopulos, Stelyos'un neredeyse başından beri kaçış planını bilmesine rağmen, engel olmayıp, kimseye bir şey söylemediği sonucuna varmıştı.

Tabii Stelyos'un kendisi Aleksandhra ile yürekler acısı bir tartışmada, bu iddiayı şiddetle reddetmişti: "Ben

mi? Asla, bunu aklından bile geçirme..." "Yapma Stelyos, her şeyi sezmiştin ama neden bilinmez, saf köylü ayaklarına yatmayı seçtin." Evdhokia'nın annesi böyle demiş ve bildik nakaratını ekleyerek tartışmayı bitirmişti: "Tanrım, bu ne sıkıntı, bu ne cehennem!"

Aleksandhra, kayınvalidesinin bütün bu olayda hangi rolü oynadığını, yani Stelyos'un sırrına ne oranda ortak olduğunu bilmiyordu. Bu her aklına geldiğinde "Tanrım, bu ne sıkıntı, bu ne cehennem!" diye bağırıyordu.

Evde olan biteni, genç yaşı nedeniyle pek anlayamayansa Evdhokia'ydı. Elbette ilk zamanlarda, annesine "Cehennemi tam olarak nerde gördün?" diye sorduğunu hatırlıyordu. Annesi de, öylesine, genel ve soyut bir cevap vererek "Cehennem can sıkıntısındadır bebeğim" der ve eklerdi, "Ama acele etme, sen de can sıkıntısını tadacaksın. Böyle bir evde tatmaman mümkün değil."

Sonraları, Evdhokia büyüdükçe, yine annesine, tam olarak hayatındaki hangi eksikliğin, canını bu kadar sıktığını sorardı. "Tam olarak neyin eksik olduğunu bilmiyorum bebeğim, bu gibi ayrıntılara girmek istemiyorum (zaten niye gireyim ki?). Ama hayatımda bir şeylerin eksik olduğu da kesin; bilmiyorum, belki, belki küçük bir köpek."

Herhalde annesi son zamanlarda, kızıyla birlikte *Köpekli Bayan* filmini seyrettiğinden, filmdeki kadın kahramandan etkilenmiş, belki de kendisini biraz onunla özdeşleştirmişti.

En azından Evdhokia bunu böyle yorumlamıştı; çünkü o filmin annesini ne kadar büyülediğini (aslında sarstığını) hatırlıyordu. Bu yüzden sinemadan sonra eve döndüklerinde (bunu da hatırlıyordu), annesi salondaki bütün vazoları kırdıktan sonra, laf aramızda, çi-

çeklere bayılan kocasına "Senden iğreniyorum, çünkü köpekli bayanın eşiyle mesleğin aynı" demişti. Kelimesi kelimesine ona böyle söylemiş ve dört gün boyunca da yüzünü bile görmek istememişti.

Evdhokia, annesinin böyle bir şey söylerken çok haksız olduğunu bilmesine rağmen, babasını savunmadığı için pişman olmuştu. Çünkü babası hiç de filmdeki köpekli bayanın kocası gibi dalkavuk biri değildi. Gözü yükseklerde olmayan basit bir banka memuruydu.

"Hiç ihtiraslı olmayan bir adam hakkında ne düşünürsün? Bak, daha ellisine merdiven dayamadan her şeyden elini eteğini çekmiş durumda."

"Anne, ben de ihtiraslı değilim."

"Biliyorum, bu yüzden babana benzediğini söylüyorum."

"Ya sen? Senin ihtirasların var mı?"

"Benim mi? İhtiraslarımı baban ezdi. Hepsini."

Kaçış planıyla ilgili gelişmeler, bir gün Miltiadhis'in büyükbabaya, Albany'yi bütün görkemiyle; bahçeleri, parkları, geniş yolları, ışıkları, rengârenk küçük bayraklarıyla gösteren renkli bir kartpostal getirmesiyle hızlandı... "Bir fikrin olsun diye" demişti. Kartpostala bakarken, "Böyle bir kentte berber olmadığına inanıyor musun?" diye saf saf sormuştu büyükbaba. "Sen berber dükkânı görüyor musun? Bak, bu, kentin en işlek caddesi. Yüzlerce dükkân var ama berber yok. Bir tane bile."

Büyükbabaya gösterdikten sonra, Miltiadhis kartpostalı alıp, büyütmüş, çerçeveletmiş, bakıp, cesaret almaları için berber dükkânındaki aynanın yanına asmıştı. Ama hâlâ karşılarında iki temel engel vardı. Birincisi işin maddi boyutuydu. İlk masraflarını karşıla-

yabilmek için berber ve demirci dükkânlarını satmalı mıydılar? Diğer engelse karıları ve çocuklarıydı. Onlar ne olacaktı? Niyetlerini onlara son anda açıklamalı mı yoksa bir fırsatını bulup (bu o kadar da zor değildi) gizlice kaçmalı mıydılar?

Miltiadhis kesin kararlıydı: Kaçmalıydılar. Yoksa, yani sırlarını karılarına açıklarlarsa, ya onlar da peşlerinden gelmek isteyecek ya da bütün planlarını bozacaklardı. Hırsız gibi kaçacaklardı, bunu tartışmaya bile gerek yoktu, kimse bir şey bilmeyecekti, Albany'ye varıp yerleştiklerindeyse, ancak o zaman bir mektup yollayıp, olan biten her şeyi açıklayacaklardı: Hayatı, sefilliği, ekmek parasının bile çıkmamasını; kısacası onları gitmeye zorlayan nedenlerin hepsini. Sonra hanımlar, yolladıkları ilk parayı aldıklarında, sadece yumuşamakla kalmayacak, bu durum hoşlarına bile gidecekti.

"Andrikos, artık kararını ver. Önemli olan para. Başka hiçbir şey önemli değil. Para hem her şeyi affeder, hem her şeyi siler." "Ama benimki hamile." "Neden, benim de Yeorgia ve Dhimitris'im var. Onları unuttun mu?" "Neden, benim de Nikitas'ım yok mu? Daha dün on yaşını bitirdi." "Evet, ama seninkinin en azından Stelyos'u var. Stelyos ona yardım etmeyecek midir? Ulan, adam koskoca nüfus müdürü olmasına rağmen, karın hayatı boyunca ona hizmet etti. Karını öyle kendi haline mi bırakacak? Seninkinin doğuracağı gün, yürü gidelim, ben böyle düşündüm. Ne dersin?" "Kulağa hoş geliyor." "Laf aramızda Andrikos, yani madem her şeyi konuşuyoruz, madem şu anda gitmişiz gibi, bunu da konuşalım. Biz şu anda zaten uçağa atladık, uçuyoruz. Seninki de artık o kadar genç değil. Tamam, gençliğinde güzel kadındı, kabul, ama ne yaparsın, sararıp soldu artık. Eski çamlar bardak oldu derler

ya, üstelik böylece Stelyos da rahata kavuşacaktır. Buna ne dersin? Bir taşla iki kuş. O halde kafana takma."

Büyükbaba, Miltiadhis'in ne ima ettiğini anlar anlamaz taş kesildi, az kalsın yüreğine iniyordu. "Böylece Stelyos da rahata kavuşacak"la ne demek istiyor, lafı nereye getirmek istiyordu? "Andrikoscuğum, hepimiz insanız, insanları biliriz. Lafı bir yere çekmiyorum. Konuşuyoruz canım! Bir şey olduğu yok, böyle bir şey duymadık, ama gelecekte her şey mümkün. Kuşkun mu var? Ama benimkini kimin yiyeceğini biliyorum, bunu anlamak için dâhi olmama gerek yok. Biz gider gitmez, Efterpi'nin yatağına, üstelik koşarak kimler gelecek kimler, ne dersin? Yoksa sen bilmiyor musun? Benimkini kastediyorum. Ama seninki için de Stelyos'un ağzının suyu akıyor, sakın hayır deme. Ne yani masal mı anlatalım? Adamın bal gibi ağzının suyu akıyor. Andrikoscuğum adamın yıllardır ağzının suyu akıyor da, eğer... Ama belki de karın sana sadık kalır, bilemeyiz. Alt tarafı, bir şeyler yaşansa bile ne olmuş? Aynı evde kalıyor kardeşin, dünya yıkılmadı ya; çok çok yatak odasını değiştirecek. Her neyse, ne düşünürsen düşün, Stelyos varken kimse aç kalmaz, ne çocukların, ne karın. Ama benimki... Anlamıyor musun? Orospu olacağı kesin. Düpedüz olacak, çünkü zaten orospu, yoksa çocuklarının geçimini nasıl sağlar? Ama bütün bunları konuştuk, sildik. Artık bizim için bir tek şeyin önemi var, o da bir an bile aklımızdan oyunun başka yerde sahneleneceğini çıkarmamamız. Burda gösteri bitti. Perde kapandı."

İki arkadaşın bu çok ilginç (sarsıcı demememek için ilginç diyorum) sohbeti, Doktor Nanopulos'un ansızın berber dükkânına girmesi, girmesiyle de Albany'nin büyütülmüş resmini görmesiyle kesildi. "Vay, vay vay! Albany'nin büyütülmüş resmi! Neler oluyor?" "Al-

bany'ye gittiniz mi Bay Nanopulos?" diye sordu Büyükbaba Andrikos. "Tabii, master yapmak için gitmiştim. Ama bu kartpostal berber dükkânına nasıl geldi? Çünkü bende aynı kartpostal var ama büyütülmüş değil."

Miltiadhis kızarıp bozardı, donakaldı ama sonunda soğukkanlılığını korumayı ve hem kaçış planını, hem de büyük sırrını, yani bu kartpostalı kendisine bizzat Nanopulos'un kız kardeşi, güzel Aryirula'nın verdiğini saklamayı başardı. Sadece "Rastlantı denen bir şey de var Bay Nanopulos" demişti. Doktor da, "Şeytanca rastlantılar demek istiyorsun sevgili Miltiadhis" demiş, ona kurnazca ve kuşkuyla bakmıştı.

Evdhokia'nın babası şimdi düşündükçe, büyükbabanın kaçış planıyla ilgili Stelyos'un kulağına bir şeyler çıtlatan kişinin Nanopulos olabileceğine inanıyordu.

"Hey Stelyos Amca? Öyle mi olmuş?" Evdhokia güya saf saf büyük amcasına sordu ve babasının lafını kesti.

Anlayacağınız gibi, bu şanssız olaydan, yani Nanopulos'un berber dükkânına ziyaretinden sonra, karılarını ne yapacakları sorununu da çözmelerine rağmen, iki kafadarın kaçış düşleri artık kasabamızın küçük berber dükkânına sığmamaya başlamıştı, çünkü her an bu sırrın duyulabileceği tehlikesinin farkındaydılar. Bu durumda kasabamızın kötü niyetlileri, sadece planlarını rezil etmekle kalmayacak, kaçışlarına engel olup, onlarla gırgır geçeceklerdi: "Vay vay vay, saman altından su yürütenlere bak..."

Çok şükür bütün bunlardan hiçbiri olmadı ve hiçbir şey ortaya çıkmadı. Kaçış planlarının sonunda gerçeğe dönüştüğü güne kadar her şey yolunda gitti.

Nanopulos'un berber dükkânına ziyaretinin tam üçüncü günü babaannenin doğum sancıları da başladı.

Tabii şunu da belirtelim, birkaç istisna hariç, hepimiz düşlerin çok ender olarak gerçekleştiğini biliyoruz. İyi ki de öyle, yoksa hayatımız sonsuz bir hengâme ve serüvene dönüşürdü. Ama hepimiz, eninde sonunda tarihin garip ve farklı kişiler tarafından yazıldığını da biliyoruz. Şunu vurgulayalım, Andrikos ve Miltiadhis bir noktadan sonra, kasabamızın farklı ve garip insanlarına dönüştüler, çünkü davranışlarıyla bir anlamda, kasabamızın doğal parçaları olmaktan çıktılar, zaten bu yüzden de, gün geçtikçe, hem evlerine hem de çevrelerine karşı yabancılaştılar.

Ama az kalsın, büyükbaba yüzünden planları suya düşecekti, çünkü kardeşinin, yatağına göz koyduğu fikrine alışmakta epey zorlanmıştı. Bu yüzden, kaçış anı gelene kadar büyükbaba, kardeşinin ve karısının davranışlarını gözetlemekten başka bir şey yapmadı. "Gerçek olamayacak kadar inanılmaz" deyip duruyordu.

Kuşkusuz, her zaman Stelyos ile ilgili bazı şüpheleri vardı. Evlenmek istemiyordu, evden gitmek istemiyordu, sevgilisi olsun istemiyordu; yahu bu kadar uyumsuz, bu kadar soğuk bir insan mıydı? Mümkün değil, işin içinde bir iş vardı. Bu nedenle, düşünüp, kardeşinin davranışlarına mantıklı bir açıklama aradıkça, gerçekten de Miltiadhis'in kuşkularının temelsiz olmadığı sonucuna varıyordu.

Böylece, ilk kez, Evdhokia'nın büyükbabası, arkasından bazı işler çevrilebileceğini düşünmeye başladı. Üstelik, bu hafif kuşku, eskiden beri içinde, bilinçaltında var mıydı, yoksa gerçekten de Miltiadhis'in imalarından mı doğmuştu, bilemiyordu.

Mantığı bütün bunlara inanmamasını söylediğin-

den, böyle bir olasılığı reddediyordu. Stelyos'un (şu bildik Stelyos'un) yoldan çıkabileceğine inanmak bile istemiyordu.

Ama aynı zamanda, havada garip bir şeyler seziyordu: Kanıtlayamayacağı, fakat etrafında dolaşan, canlanan bir şeyler. Buna rağmen kardeşine güveniyordu. Karısına güvenmiyordu. Miltiadhis haklıydı. Neden sadece Efterpi orospu olsun da, kendi karısı olmasın? Zaten hiçbir zaman karısıyla gerçekten mutlu olamamıştı, çünkü karısı bir berberle evlenmiş olmayı hiçbir zaman içine sindirememişti.

Stelyos (zaten işler de burada karışıyor), her zaman ailenin iyi çocuğu olmuştu: O mükemmeldi, hem okuyabilmiş, hem de birinci sınıf devlet memuru olabilmişti; demek ki normalde karısı, bir berberle değil onunla evlenmeliydi, zaten uzun zamandan beri, bütün zamanını da, şefkatini de ona ayırıyordu. Peki o zaman neden büyükbaba karısıyla evlenmişti? Tek bir nedenden: Baldırlarından. Başka hiçbir şey için değil, evet, sadece baldırları için onunla evlenmişti, onu çeken özellikle buydu. Babaanne berber dükkânının önünden geçtiğinde, baldırlarını gördüğünde, kendini toparlaması bir saat sürüyordu.

Hem o, hem de kasabadaki erkeklerin yarısı babaannenin baldırları için ölmeye hazırdı. Herhalde Stelyos Amca da bu baldırları aynı derecede arzuluyordu. Neden olmasın? Fakat korkaklığı, hayranlığını zamanında belirtmesini engellemiş, böylece büyükbaba Andrikos ilk adımı atma fırsatını yakalamıştı. Kuşkusuz bu, sonradan Stelyos Amca'nın da hayranlığını, hatta aşkını açıklama cesaretini bulmayacağı anlamına gelmiyordu.

Bu noktada insanın aklına şu soru geliyor: Neden bu güzelim baldırlar Andrikos'a teslim oldular? Çok basit bir nedenden dolayı: Çünkü ilk cesaret eden oydu.

Babaanne çok güzel olduğundan, gerçekten de o güne kadar kimse ona yaklaşmaya cesaret edip, aşkını dile getirememişti. Stelyos dahil herkes, ona korkuyla karışık bir hayranlıkla bakıyorlardı. Büyükbabanın da yakışıklı, hani şu safkan erkek dediklerinden, delikanlı ve becerikli olması da biraz etkili oldu tabii.

"Hepsi orospu bunların, Andrikoscuğum, lafını bile etme. Aslında seninki, seni berbersin ve berber kaldın diye, benimki de beni, demirciyim ve demirci kaldım diye küçümsüyor. Çünkü sen lavanta kokuyorsun, ben de pas ve kurşun. Çıplak gerçek bu."

Tabii Miltiadhis bütün bunları uydurmuyor, birinci elden duyuyordu, çünkü babaanne, karısı Efterpi ile sırlarını paylaşıyor, herhalde Efterpi de babaanneye benzer bir şekilde olan biteni kusuyordu. Miltiadhis, kendi karısından ne kadar iğrendiğini göstermek için bu sözcüğü, "kusmayı" kullanmıştı.

Ama büyükbaba bu üç günlük gözetlemeden, ne karısının ne de Stelyos'un davranışlarında kuşkulu ya da kurnazca bir şeyler görmüştü. Stelyos'a karşı cinsel hiçbir şey duymadığı varsayımını kabul edersek, karısı tamamdı da, durum Stelyos açısından hiç doğal değildi. Çünkü bir zamanlar yengesinin baldırlarından, hatta sadece baldırlarından değil, bütün vücudundan büyülendiği kesindi. Zaten kendisi de bunu bir zamanlar itiraf etmişti.

Stelyos bir keresinde sarhoş olduğunda bütün gece boyunca, yengesinin güzelliğini öve öve bitirememişti, Nikitas'ın babası bunu çok iyi hatırlıyordu; Stelyoscuğun arada bir, kaçamak da olsa, arzuladığı kadına şehvetle bakmaması mümkün değildi. Üstelik, arzu nesnesini gece gündüz yanında, yakınında, bir adım ötesinde görürken bu hiç mümkün değildi, inandırıcı olmazdı. Öyleyse beyefendi gizleniyor, bir dram yaşıyordu.

Alt tarafı, adam masumsa, rahat rahat bakabilirdi, bu yüzden ondan kimse hesap sormazdı, üstelik yengesinin baldırlarının, kasabanın en ünlü baldırları olduğunu biliyorken. "Hepimiz erkeğiz Andrikoscuğum, baldırları görmüyor mu? Görüyor ama yarası olan gocunur."

Andrikos, kaçtıkları güne kadar, perde ve kapıların arkasından Stelyos'un her bakışını gözetliyor, ama gerçekten de, babaanne o zamanlar evin içinde oldukça cüretkâr sabahlıklarla dolaşmasına rağmen, önemli bir şey göremiyordu. Sadece bir keresinde, tek bir sefer, babaanne merdivenleri çıkarken, kimsenin onu görmediğinden emin olan Stelyos'un, karısına arzuyla baktığını görmüştü. Başka hiçbir sefer kuşkulu bir bakışını ya da hareketini görmemişti. Sonunda, "Yok canım, galiba Miltiadhis abartıyor" diye düşünmüş, fazla değil, biraz rahatlamıştı. Çünkü Pinelopi'nin ona sadık olduğundan aşağı yukarı kuşkusu kalmamasına rağmen (üstüne üstlük karısının adı Pinelopi'ydi*), kardeşinin masumiyetinden emin olamıyordu. "Artık bunu düşünme Andrikos, değmez. Ben bunları planımız bozulsun diye anlatmadım. Diyelim ki gitmeyip kaldın, kaldık burda... Bir ömür boyu Pinelopi düzüşüyor ya da düzüşecek korkusuna dayanabilir misin? Buna dayanabilir misin? Ben dayanamam."

Tabii Büyükbaba Andrikos da buna dayanamıyordu, bu yüzden bütün bu kuşkular onu sinirlendirip, kaçış planından vazgeçirmek yerine, sadece bir an ön-

* Penelope ya da Pinelopi: Yunan Mitolojisi'nde İkarios'un kızı, Odysseus'un karısı ve Telemakhos'un annesi. Odysseus'un yirmi yıl süren yokluğuna karşın ona sadık kaldı ve sarayına yerleşerek onunla evlenmek isteyenlerin tüm önerilerini geri çevirdi. Kayınpederi Laertes için dokuduğu kefeni bitirmeden, kimseyle evlenmeyeceğini duyurmuştu. Ancak, gündüz dokuduklarını gece söküyordu. – ç.n.

ce gitmek istemesine değil, Stelyos'un Pinelopi'den hoşlanmasını bile biraz doğal karşılamaya başlamasına da yol açtı.

"S...tir et, bir ömür boyudur bana hava atıyor. Şimdi ayvayı yesin de, bakalım sevecek mi?" dedi sadece.

Böylece bir sabah, babaanne Pinelopi'yi doğum sancıları tutunca, büyükbaba ve Stelyos onu bir taksiye bindirmiş, komşu kasabadaki hastaneye doğuma götürmüşler.

Hastanede, ameliyathanenin bekleme salonunda, babaannenin doğum yapmasını beklerlerken, Andrikos'un (Stelyos'a öyle demiş) canı, delicesine kahve çekmiş. "Stelyos bir kahve için ölürüm" demiş ve kahveye gitmek için yanından koşarak uzaklaşmış... Gitti de. Zaten böyle kararlaştırmışlardı. "Karşı kahveye gideceksin. Kahvenden üç yudum içip, gideceksin."

Kahvesinden üçüncü yudumunu alırken, son kararını vereceği an da gelmişti. "Ya şimdi, ya hiç" diye düşündü, hemen kalktı, kahvenin parasını verip, dışarı çıktı.

Bir an yolun ortasında hareketsiz kaldı, birkaç saniye bocaladı, gitmekle ve meydanı Stelyos'a bırakmakla iyi edip etmediğini düşündü, hastanenin pencerelerine doğru baktı, içinden "S...tir et! Andrikos'un kim olduğunu öğrenecek" diye geçirdi, otobüse yetişmek için durağa koştu. Bir de taksiye para vermek istemiyordu.

Otobüs hareket ederken yetişip bindi. Kasabasına varır varmaz, otobüsten inip mahallesine doğru yürüdü, Miltiadhis'in bahçesinin önünden geçerken olabildiğince alçak bir sesle "ya şimdi ya hiç" diye seslenip, kendi evine doğru yürüdü. Parolaları buydu, Efterpi'nin, kendisini duyup da kuşkulanmasını istemiyordu.

Son sürat evine daldı, hırsız gibi ("hırsızlar gibi gi-

deceğiz") iki valiz kaptı, (bunu da konuşmuşlardı), ne bulduysa içlerine doldurdu, hatta yanlışlıkla karısının geceliğini bile aldı. Tıraş takımları, taraklar, ıvır zıvırlarla birlikte, pasaportunu, kimliğini, evlilik ve Nikitas'ın fotoğraflarından birkaçını tıkıştırıp valizleri kapattı. Hatta bir tanesi kapanmayınca onu çamaşır ipiyle bağladı, son bir kez evine baktı: "Sakın arkana bakma, taş kesilirsin" denmişti ama o kesilmedi, valizlerden birini omzuna, diğerini de eline alıp kararlaştırdıkları gibi, Miltiadhis ile buluşmak için tren istasyonuna doğru yola koyuldu.

Elbette Miltiadhis ile buluştu, elbette gittiler, elbette bir daha kimse onlardan hiçbir haber almadı ve elbette onlar da büyük olasılıkla, bebeğin ölü doğduğunu hiçbir zaman öğrenemediler. Sonraları Stelyos Amca, Nikitas'a babasının kaçışından önce ve sonra gelişen olaylarla ilgili bilgi verirken "aşkları gibi bebekleri de ölü" demişti.

Bütün bu yıllar boyunca, büyükbabanın babaanneyle kurduğu tek iletişim, bir kartpostaldan, bir de fi tarihinde yollanmış, yüzer dolarlık üç havaleden ibaretti.

Yalnız ilginç bir ayrıntıyı belirtmeyi unuttuk. Büyükbaba tren istasyonunda heyecan içinde Miltiadhis'i beklerken, elinde bir valizle sadece onun değil, arkasından, üstelik topallayarak, Nanopulos'un kız kardeşinin de çıkageldiğini görmüş şaşkınlıkla.

Miltiadhis ıkına sıkına, "Bizimle birlikte Aryirula da gelecek, sakıncası var mı?" diye büyükbabaya sormuş. "Hatta bana yetişmek için koşarken, düşüp bileğini burktu."

Durumdan oldukça rahatsız olan Nikitas, sadece "Niye sakıncası olsun?" demiş ve böylece trene üçü birlikte binmiş.

Sahnenin bu son kısmı tam bizim betimlediğimiz gibi mi yaşandı, bilemiyoruz. Ama istasyon şefi, yoldan çıkan kocanın kaçışı kesinleşince, en azından Pinelopi'nin kendisine ve kasabamızdaki bütün kahvehane müdavimlerine, bu sahneyi aşağı yukarı böyle anlatmış.

2

Bu sefer Nikitas'ın, büyükbabanın, babaanneyi ve kasabamızı nasıl terk ettiğini anlatışı, hem diğer seferlerden daha uzun sürmekle, hem daha sarsıcı olmakla, hem dördünü de yerlerine çivilemekle kalmamış, o güne kadar karanlıkta kalan şeyleri de gün ışığına çıkarmıştı.

Anlatmayı çoktan bitirmesine rağmen, herkes Nikitas'a hem şaşkınlıkla hem de rahatsız olmuş gibi bakıyordu. Sadece Evdhokia'nın içinden, tam tersine, alkışlayıp, "Yaşa baba, ne iyi anlattın", "Yaşa büyükbaba, ne iyi yaptın onlara" diye bağırmak geçti. Fakat odadaki havanın soğuduğunu gördüğünden, buna cesaret edemedi. Sadece sonunda evin birdenbire canlanmasından, sıkıntının gider gibi olmasından ne kadar mutlu olduğunu söyledi.

Uzun zamandan beri kocasının hikâyeleriyle ilgilenmeyen annesi, "Hayır bebeğim, sıkıntı gitmedi, sadece bir süreliğine çekildi, ama geri dönecektir, merak etme" dedi. Zaten artık sadece hikâyeleriyle değil, kocasının kendisiyle de ilgilenmiyordu.

Fakat bu sefer o bile kocasına, diğerleri kadar sarsılmış ve şaşırmış bakıyordu. "Olacak şey değil, Nikitas'ın bu kadar sırrı, bu kadar hayal gücü, bu kadar da mizah duygusu mu vardı?" diye geçirdi içinden.

Hatta bir anlığına, ondan bu kadar iğrenmekle yanlış mı yaptığını düşündü. Yeniden ona âşık olabileceği fikri bile düşündüklerini durdurup, tüylerini diken diken etmeye yetti. Üzerine soğuk su dökülüyormuşçasına "Brrr!" diye bir ses çıkardı.

İşin doğrusu, Aleksandhra'nın ara sıra, neden ve ne zamandan beri, Nikitas'a karşı tutku dolu aşkının, bu hale düştüğünü arama gereği duyduğuydu.

Aslında Nikitas'ın hâlâ yeterince hassas, yeterince kendini geliştirmiş ve yeterince kendine özgü bir insan olduğunu biliyordu. Bu özellikler kasabamızda çok enderdi.

Belki de "yeterince", Nikitas'a karşı tutkusunu korumaya yeterli değildi. Tabii bu durumdan kendisinin ne kadar sorumlu olduğunu hiç hesaba katmıyordu.

Zaten, her şey uzun zamandır Nikitas'ın da tutkularından vazgeçtiğine işaret ediyordu. En azından öyle görünüyordu. Öyle miydi acaba?

İnsanın kolay kolay tutkularından vazgeçmediğine inanan bu hikâyenin yazarı, bu tutumun asıl nedenlerini bulmaya çalışıyor.

Bu sırada kahramanlarımız hâlâ şaşkınlıktan donakalmış durumdaydılar, altüst olmuşlardı.

İskambil falı açmaya saatlerdir ara veren Stelyos Amca, şaşkın şaşkın yeğenine bakıyordu.

Babaanne (hikâyenin terk edilen ve ihanete uğrayan kişisi) sadece şaşkın değil, öfkeli de görünüyordu. Hem Miltiadhis'in o zamanlar kendisi için söylediği "eski çamlar bardak oldu" sözüne ("Edepsiz herif!" diye düşündü), hem elinde hiçbir kanıt olmadan Stelyos ve kendisi için aklından geçirdiklerine öfkelendi. Özellikle de diğer edepsizin, yani kocasının ("Ona edepsiz demekle iyi ediyorum"), Miltiadhis'in Stelyos ile neler olduğu ya

da olabileceği konusunda kendisini uyarmasına rağmen hiç aldırmamasına ve gittikten sonra karısının onu boynuzlayabileceğini umursamamasına kızmıştı.

O da oğluna bir şeyler anlatmak istiyordu, ama hiçbir şey söylemedi, sadece "Özellikle de yetmiş bir yaşıma bastığım bu günde, benden bu şekilde intiham aldığına göre, herhalde benden çok nefret ediyorsun" dedi. Herkes bugün babaannenin doğum günü olduğunu unutmuştu.

Kayınvalidesi ile Stelyos arasında bir aşk ilişkisi olabileceğine yönelik kuşkuları neredeyse doğrulanan Madame Bovary "Tanrım, bu ne sıkıntı, bu ne cehennem!" diye bağırdı.

En azından Nikitas'a fırlattığı bakış şöyle yorumlanabilirdi: "Bak, gördün mü salak? Sana söylediğim zaman bana inanmıyordun" der gibiydi.

Evdhokia gülümsüyordu. Hem kendini garip hissediyor, hem de "maceraperest" büyükbabasıyla gurur duyuyordu. Hatta kanında onun maceraperestliğinden bir şeyler taşıyabileceği fikri de hoşuna gidiyordu. Babaannesi, her kavga edişlerinde onu utandırmak için "Büyükbaban gibi dik kafalısın" nakaratını söylerdi.

O ana kadar susan Stelyos Amca konuştu ve Miltiadhis'in güya kendisi için söylediği bu gülünçlükleri aktararak Nikitas'ın ne ima ettiğini bilmediğini ama kendisinin böyle bir şey yaptığına inanmak için ... yani kendisi asla böyle bir şey yengesiyle... Son olarak, bütün bunların, sırf kendisiyle dalga geçmek için, Nikitas'ın hasta ve hayalperest aklından çıktığını söyledi...

Daha sözünü bitiremeden, babaannenin nakış ve ipliklerini topladığını, her şeyi plastik bir torbaya koyup ayağa kalktığını gördü.

Kadın, bir an odanın ortasında, ayakta durdu, her-

kesin yüzüne ayrı ayrı baktı, mutfaktaki çöp tenekesine doğru yürüdü, kapağı açıp torbayı içine attı.

"Babaanne! Çevrelerini mi attın?" diye sordu biraz alaycı bir sesle Evdhokia. Zaten torununun adı, geleneğe göre Pinelopi olması gerekirken Evdhokia'ydı, bu da hem torununa, hem de gelinine karşı olan sevgisini azaltıyordu.

Torununun alaycı yorumuna cevap vermeyen babaanne, onlara hiç aldırış etmeden önlerinden geçti, aynaya doğru gitti, biraz üstünkörü saçlarını taradı, kapıyı açıp, dışarı çıktı.

Stelyos evdekilere, akşam akşam, üstüne bir hırka almadan bu deli kadının nereye gittiğini sordu. Fakat daha son kelimesini söylerken, kapı tekrar açıldı ve babaanne göründü. Ona deli dediğini duymuş olduğunu, bu yüzden kendisini fırçalamak için geri döndüğünü sanan Stelyos Amca korktu ve en azından babaannenin bakışlarından kaçınmak için başını başka yöne çevirdi. Buna rağmen babaanne ona baktı. Hatta tam bir dakika boyunca karşısında durup, ona öyle bir baktı ki, biraz akıl biraz da duyarlılık sahibi olan herkes (Stelyos'da her ikisinden de vardı), tam da dediklerini duyduğu için onu sadece anında idam etmekle kalmadığını, sonsuza kadar da kalbine gömdüğünü anlardı.

Sonra oğluna yaklaştı ve birkaç saniye geçmesini bekledikten sonra, boğuk boğuk ağlayarak, "Söyle bakalım sivri akıllı, madem yoldan çıkan bu iki herifi komplo kurarken kimse görmedi, sen bütün bunları nerden biliyorsun, bunları sana kim yetiştirdi? Her şey senin dediğin gibi olmuş olsa bile sana ne? Umurunda mı? Değil tabii, umurunda olsa, okumuş biri olarak, oturup, bana nedenleri sorar, ayrıntıları öğrenmeye ça-

lışırdın. Ben seni (bunu da söyledi) insanları anlayasın diye okuttum, onlarla eğlenesin diye değil."

Çok kırılan Nikitas (olayların bu noktaya varmasını istemiyor ve beklemiyordu), daha ağzını bile açamadan, o tekrar kapıyı açtı ve mağrur, dimdik, ince uzun vücudunu hiç bükmeden çıkıp gitti.

Herkes aynı anda "Gerçekten de bir zamanlar babaanne güzel bir kadın olmalıydı", diye düşünüp, yüksek sesle söylendi. Güzeldi, üstelik hiç de Miltiadhis'in büyükbabaya söylediği gibi sararıp solmamıştı. Herhalde bunu, inandığından değil, birlikte kaçabilmek için söylemişti. Güya gitmesiyle, öyle pek de önemli bir şey kaybetmiyordu. Ama büyükbabaya, kesinlikle hiçbir şey kaybetmeyecek olanın kendisi olduğunu söylememişti, çünkü herkes zaten, Miltiadhis'in karısının onu hiç utanmadan boynuzladığını biliyordu. Öyleyse Miltiadhis'in kaçışı kendisi için kaçınılmaz olmasa bile en azından bir kurtuluştu.

Bir süre sonra içlerindeki fırtına duruldu. Annenin tahmin ettiği gibi can sıkıntısı eve geri döndü, amca tekrar iskambil destesini eline aldı, Evdhokia da sürekli saatine bakmaya başladı. Birazdan sevgilisi gelecekti. "Bir sıkıntı daha" diye düşündü.

Babası pencereden dışarı, eve doğru yaklaşmakta olan geceye baktı. Çatlayacaktı. Annesinin sözleri aklından çıkmıyordu. Annesini kırmıştı, halbuki iyi gizlenmiş gerçeklerini, iyi gizlenmiş yalanlarını ortaya çıkarırken amacı başkaydı. Galiba hedefi de, hayatlarındaki çıkmaz da Aleksandhra'ydı. Bilmiyordu. Belki de annesi de öyleydi, ya da sadece suları bulandırmak istiyordu.

Evdhokia, büyük amcasına yaklaştı ve biraz cilvelenerek, o kadar yıldır babaanneyle ilişkisini saklamaya nasıl dayanabildiğini sordu.

Stelyos Amca, biraz kabaca "Bir daha bu adilikleri duymak istemiyorum" dedi ve iskambil kâğıtlarını masaya dağıtmaya devam etti.

Derin derin iç çeken Aleksandhra, "Babaanne nereye gitmiş olabilir?" diye sordu. "Dışarıda donacak. Bir tek zatürree eksikti. Bıktım artık."

Stelyos ayağa kalkıp Nikitas'ın yanma geldi.

"Bunu kastettiğini ve benim böyle bir şey yapabileceğime inandığını düşünmek bile istemiyorum o günlerde annenle..."

Yüzüne bakmadan "Hiçbir şey kastetmiyordum amca, hiçbir şey de beni ilgilendirmiyor, biliyorsun" yanıtını verdi Nikitas... "Sonra, herkes sırlarıyla yaşama hakkına sahiptir. İşine geldiği gibi; fakat doğru olan, madem ille de bir cevap istiyorsun, her şeyin bir gün ortaya çıkması. Artık kimin hoşuna giderse..." Bütün bunları Stelyos Amca'ya söylüyor, ama Aleksandhra'ya bakıyordu.

Stelyos Amca yeğeninin yanıtından tatmin olmadığını belli etmemeye çalıştı ve ne dediğini anlamamış gibi yaparak yerine döndü, iskambil kâğıtlarını dağıtmaya devam etti.

"Evdhokia, en azından bu gibi şeyler söylenmemeli" diye birdenbire, durup dururken annesi atıldı. Belki de dolaylı olarak, Nikitas'ın her şeyin bir gün ortaya çıkmasıyla ilgili kısa söylevine yanıt vermek istiyordu.

Bunun üzerine Evdhokia annesine, bunu hangi aşk romanında okuyup, tekrarladığını sordu.

"Aşk romanı" sözü, neden bilmiyoruz, Nikitas'a sabahleyin, büroya sevgili kuzeni Anestis'in telefon ettiğini, bu akşam saat dokuza doğru onları görmeye geleceğini bildirdiğini, bunu onlara söylemeyi unuttuğunu hatırlattı.

Ağzından son sözcük çıkar çıkmaz, tepkisini görmek için şimşek gibi karısına doğru döndü.

"Anestis mi geliyor? Sen de bunu şimdi mi söylüyorsun? Bizi bu halde mi görsün? Hiçbir şey de hazırlamadım!"

"En azından senin bildiğini sanıyordum. Bilmiyor muydun?"

Aleksandhra kocasına yanıt vermedi. Bildik "Ne biçim adam, ne cehennem!" nakaratını tekrarlamakla yetindi.

Nikitas da Aleksandhra'ya yanıt vermedi. Zaten uzun zamandır karısına çok ender yanıt veriyordu. Sadece yine başını pencereye doğru çevirdi ve artık bahçelerine iyice demirleyen geceye bakmaya devam etti.

Annesi merdiveni çıkarken, tedirgin bir sesle "Evdhokia bahçe ışıklarını yak, Anestis gelecek, kalk" dedi.

Karısının basamakları çıkması Nikitas'a çok güzel bir şey hatırlattı ama ne olduğunu tam bilmiyordu. Belki de ona, Aleksandhra'nın basamakları birer birer çıkarken sallanan vücudunu, bir zamanlar ne kadar çekici bulduğunu hatırlatmıştı. Belki.

Evdhokia bahçe ışıklarını yakıp, tekrar saatine baktı. Bu sefer (herkes fark etmişti) huzursuz ve ne yapacağını bilemez durumdaydı. Bir pencereye, bir kapıya, ara sıra da babasına bakıyordu.

Nikitas, "Evdhokia bir şey mi var" diye şefkatle sordu.

"Bir şey yok baba. Önemli bir şey değil."

Babasına acıyordu. Hem de tahmin edilemeyecek kadar... Babasının varlığı Evdhokia'da hafif, belirsiz bir hüzne yol açıyordu ve babası hiç ağlamamasına rağmen sanki sürekli gözlerinden üzüntü damlıyormuş gibi hissediyordu. Kelimenin tam anlamıyla sanki gözleri dam-

lıyordu. Evdhokia babasına her bakışında bu duyguya kapılıyordu. Annesiyle dalga geçse de ona da acıyordu. Annesine de acıyordu. Bu akşam gidecek olsa (dünya yıkılsa bu akşam mutlaka gidecekti), bu iki insan, yaşamlarının geri kalanını bu cehennemde nasıl geçirecekti? Onları böyle, yalnız ve acınacak durumda, iki mumya gibi nasıl bırakacaktı?

Fakat anne babasının kâbusa benzer durumları (yalnız, yabancı, birbirinden nefret eden iki insan) onu durdurmaya yetmiyordu. Tam tersine Evdhokia'daki kaçma isteğini körüklüyor, neredeyse onu yüreklendiriyordu.

Artık acıma duygusunun hayatında yeri olmadığına ve olmaması gerektiğine emindi. Zaten herhangi bir özveride bulunmasının da hiçbir anlam taşımayacağını düşünüyordu.

Ama bir karar vermesi gerekiyordu: Ya kalacak ya da gidecekti. Ya Lukas ile kalacak ya da Rubis ile gidecekti. Lukas (söylemiştik) nişanlısıydı. Genç, yakışıklı, sağlıklı, geleceği parlak, (iyi çocuk) kasabamızın veznedarlığında kadrolu memurdu. Rubis ise, son on gündür her gece, kasabamızın Tarım Derneği'nde şarkı söyleyen, genç pop şarkıcısıydı.

Kısacası, Lukas eşittir güven, emniyet; Rubis ise belirsizlik, heyecan ve tehlike.

Rubis, Evdhokia'yı tren istasyonunda bekleyeceğini söylemişti. Peronda, her zamanki yerde, çarşamba gece yarısı, son konserini verdikten sonra buluşacaklardı, bu yüzden karar vermesi için fazla zamanı kalmamıştı, çünkü birazdan gece yarısı olacaktı. Gece yarısıyla birlikte kaçış anı da gelecekti. Belki de şimdiden gitmesi daha iyiydi, çünkü daha sonra herkes salonda toplanmışken gitmek daha da zor olacaktı. "Alabildiklerini

alıp gel" demişti Rubis. "Ne alabilirsen; giysi, para, kimlik al da gidelim. Burda, bu can sıkıntısında, bu bataklıkta harcanmamalısın. Senin kanın kaynıyor. Sesin de güzel ulan. Seni becereceğine mastürbasyon yapan nişanlın ve kimseyi sevmeyen deli ninenle, burda ne işin var? Bir tek baban farklı. Sırf anlattığı öyküleri dinlemek için onunla birlikte yaşamaya değer, ama biliyorsun, bu öyküler de bir gün bitecek. Ne bulursan al; gece yarısından sonra, bir treniyle gideceğiz. Bu son günümüz, son gecemiz, son konser."

Evdhokia, Rubis'i eve getirmeye de cesaret etmişti. Sesine, gözlerine, ellerine deli oluyordu.

Rubis'i ilk gördüğü andan beri, uykusu da, rahatı da kaçmış, hayatı altüst olmuştu. Bu yüzden onu eve davet etme cüretini gösterebilmişti; üstelik anne babasının Evdhokia'ya söylemeden, müstakbel kayınvalide ve kayınpederini akşam yemeğine davet ettikleri gün.

Evdhokia, "Tamam, iyi insanlar, onlara karşı kötü bir duygum da yok, ama Lukas'ın anne babası olmaları bile..." diye düşünüyordu.

Anne babası, Rubis'i davet etmekten vazgeçmesi ya da en azından başka bir gün seçmesi konusunda Evdhokia'yı ikna etmeye çalıştılar. Fakat Evdhokia kesin kararlıydı. Epey endişelenerek, "Ya Rubis ya hiçbiri", demişti. İki sevgilisinin aynı anda varlığı, onu olağanüstü etkiliyordu.

Fakat bu karşılaşmanın sonuçları korkunçtu. Lukas, karşısında, Evdhokia'nın yanında oturan Rubis'i görür görmez, öyle bir hıçkırığa tutuldu ki, bütün yemek bo-

yunca kıvrandı. Hıçkırık gidip geliyordu. Bu yüzden, yemek masasında ağzından tek kelime çıkmadı. Fakat anne babasının da, ondan aşağı kalır bir tarafı yoktu. Rubis'in, ilk CD'sini çıkarana kadar, kaç tane ünlü kadın şarkıcıyı cinsel olarak kullanmak zorunda kaldığını anlatışını (gerçekten de çok kaba bir şekilde) duyduklarında, her ikisinin de elleri sürekli titremeye başladı. Son olarak, "Aziz dostlarım, insan ya kuşunu ya g...tünü vermeli, yoksa geleceği olmaz", dedi ve kuşkusuz Evdhokia hariç, herkes küçük dilini yuttu.

Bütün bunlara rağmen o akşam yemeğinde Rubis, garip bir şekilde, Evdhokia'nın hem annesini hem de babasını büyülemişti. Böylece Evdhokia bir kez daha, bu iki insanın, anne babasının, bu kadar çok ortak yönü olduğuna göre, aslında sonsuza dek, birbirlerine âşık olmaları gerektiğini düşündü. "Nasıl oldu da mayonez bozuldu?" diye kendi kendine sordu. Hayatını neyin bozduğunu sorduğunda, babaannesi bu deyimi kullanır, kayıtsızca ve üzülerek "Mayonez bozuldu" derdi. Yine de bu saptaması, hiç değilse, bu iki insanın neden birbirlerini eskiden bu kadar sevdiğini anlamasına yardımcı oldu.

Stelyos Amca, o anlatılmaz akşam yemeğinde, ikide bir Rubis'e seslenerek, kuşkusuz şaka yaptığını, çünkü kendisinin, bütün bu korkunç ve feci şeyleri kastettiğine inanmakta zorlandığını söyledi. Babaanne de, Stelyos amcanın artık sürekli aynı sözü tekrarlamasına dayanamayarak, ("umarım kastetmiyorsunuzdur" ve "umarım kastetmiyorsunuzdur"), öfkeyle ayağa kalktı, tabii ki beyefendinin bunları kastettiğini, hem de bal gibi kastettiğini, ancak bir salağın bunu anlamayacağını söyledi ve hiç kimseye iyi geceler dilemeden masadan kalktı.

Evdhokia o öğleden sonra, babaannenin, mağrur, in-

ce uzun vücuduyla, başı dik, merdivenden çıkışını seyrederken, herkesin ona hayran kaldığını hatırlıyor. Tıpkı bu akşam, biraz önce onu dışarıya çıkarken görüp, Stelyos dahil herkesin, bir zamanlar ne kadar güzel bir kadın olduğunu kabul ettikleri gibi.

Rubis'in katıldığı o akşam yemeğinde Evdhokia babasına, kendi hikâyelerini, yani annesine nasıl âşık olup, evlendiğini anlatması için yalvarmaya başladı. Bunun üzerine annesi, beklenmedik bir patlamayla, Nikitas'ı, herhangi bir şey söyleyecek olursa, olay çıkarmakla tehdit etti. "Bir daha asla bu gülünç hikâyeyi duymak istemiyorum. Anlıyor musun?" Nikitas, "Sakinleş Aleksandhra, bir daha duymayacaksın", demekle yetindi ve elinin tersiyle, ağzındaki makarna salçasını sildi.

Telefonun zili Evdhokia'yı şimdiki zamana geri getirdi. Arayan Lukas'tı.

"Geleyim mi? Davet hâlâ geçerli mi?" diye korka korka soruyordu.

"Neden gelmeyesin?" dedi ve başka hiçbir şey söylemeden telefonu kapattı.

Aptallık etmişti; neden ona gelmesini söylemişti? Ona bulaşması da aptallıktı. Herhalde (tekrar etmeyelim), ya çok umutsuz ya da çok güvensizdi o günlerde.

Gerçekten de, Evdhokia, ona vereceği ortalama bir hayat için vara vara Lukas'a mı varırdı?

Bu sorunun yanıtını bir gün annesi, "Çok basit. Demek ki hayallerin ancak oraya kadar varabiliyormuş. Ama tatlım, sen benim söylediklerime kulak asma, insan böyle de fena yaşamıyor. Hayatımız çöpe atılacak kadar da kötü değil." diyerek vermişti.

Ne yapacağını bilemeyen Evdhokia, bu arada yine

iskambil falı açmaya başlayan Stelyos Amca'ya yaklaştı. Başının üzerinde durdu (nerden geldiyse) ve saçlarını okşamaya başladı. "Babaanneyi o kadar çok mu sevdin amca?" diye sordu.

"Onu sevmedim. Bilmiyorum. Fakat onu anladım, ona destek verdim. Ama lütfen boş hayalleri bırak."

"Söylendiği kadar güzel miydi?"

"Söylendiği kadar, hatta daha fazla."

"Peki, söyle bakalım, büyükbaba o zaman gitmemiş olsa, ne yapacaktın? Bu masal nasıl bitecekti? Büyükbabayı öldürecek miydin?"

Kuşkusuz, Stelyos Amca'nın yanıt vermesini beklemiyordu.

"En azından, babaannemin, babamı kiminle yaptığını söyle. Çünkü o zamanlar sen de bu hikâyenin içinde yer aldıysan, belki de sen benim büyükbabamsın..."

Stelyos Amca başını kaldırıp ona baktı, gözlerini açtı, hatta gözleri yuvalarından fırladı diyebiliriz; sanki korkunç bir kâbus görüyordu, ağzını da sanki soluk alamıyormuş, ya da her an boğulacakmış gibi açtı ama konuşmadı. Donakalmış, Evdhokia'ya bakıyordu.

Hiç kimseden, hiçbir zaman yanıt alamayacağını artık iyice öğrenen Evdhokia huzursuzca saatine baktı. Daha zaman vardı.

Uzun zaman sonra, Nikitas bir anda, "Şu çılgın ihtiyar annem, sizce nereye gitmiş olabilir? Acaba bizden biri baksa mı? Bir hırka da almadı, dışarısı buz gibi" dedi.

Stelyos Amca, "Donacak, bilmiş ol; onu koruman gerekir. Benim böyle bir sorumluluğum yok, beni ona bağlayan bir şey de yok" açıklamasını, sesine garip bir ton vererek yaptı.

"Nasıl olur da seni ona hiçbir şey bağlamaz? Beni bağlamaz ne demek?"

"Hiçbir şey. Hiçbir akrabalığım yok, bu şekilde anlıyorsan, kan bağım yok. Lütfen aynı konulara tekrar girmeyelim."

Evdhokia yeni bir çatışmayı önlemek için babasına yaklaştı ve Anestis adının, Anastasis adından türemiş olup olmadığını sordu.

"Büyük olasılıkla Anastasis'ten."

"Kuzen çok yakın akraba mı?"

"Hayır, değil. Aslında hiç değil. Ona neden kuzen diyoruz bilmiyorum ama kuzen değil. İyi kötü böyle yerleşmiş. Galiba kötü olmuş. O sadece bir misafir. Sakıncası mı var?"

"Neden sakıncası olsun?" diyen Evdhokia, tartışmayı bitirip, yanından uzaklaştı. Bu akşam, o da gelirse yandık, dörtlü tamam, diye düşündü. Yemek yemeye, içmeye, kâğıt oynamaya başlarlar ve canları sıkılır. Bir ara, gece yarısına doğru annem, "Uykum geldi, yatmaya gidiyorum" deyip gidecek, diğerleriyse kâğıt oynamaya devam edecek. Sonunda, her zaman olduğu gibi, misafir onları yenecek ve sabahleyin giderken de, yine her zamanki gibi kazandıklarını onlara iade edecektir. En sıkıcı dörtlü: Babası, sahte kuzeni, amca ve annesi; yan taraftaysa babaanne her zaman olduğu gibi çevreleri işleyecek. Tabii eğer geri dönerse; çünkü böyle itiraflardan sonra, dönmesi de, tekrar çevre işlemesi de çok kuşkulu. Hatta "tehdidini" gerçekleştirip, Lukas da gelecek olursa (gelecek, neden gelmesin?), o zaman dörtlü, beşliye dönüşecektir. Hem arkadaş grubu, hem de can sıkıntısı büyüyecektir.

Evdhokia'nın, bu kadar melankolik düşünceden sonra, annesi gibi, fakat sözcüklerin sırasını değiştirip,

sıkıntı sözcüğünü vurgulayarak, "bu ne cehennem, bu ne sıkıntı!" diye bağırası geldi.

Sonunda, önce yavaşça, neredeyse fısıldarcasına ağzından bu cümleyi çıkardığında, kendini tuhaf hissetti. Sanki aniden annesinin ta kendisi olmuştu, sanki o uyuşuk yürüyüşü kendine de bulaşmıştı; sanki o melankolik gülümsemesine öykünüyor, özellikle de, sanki geceliğini ve yüksek topuklu, altın rengi şıpıdık terliklerini giyiyordu.

Korktu. İçinden sürekli, "Ne yapıp edip gideceğim, gideceğim, gideceğim...", diye mırıldanıyordu.

Ne yapacağını ve nasıl zaman geçireceğini bilemediğinden, birden, uzun zamandır aklında olan, fakat sormaya hiç cesaret edemediği bir soruyu babasına sordu.

Soğuk ve duygusuz bir ses tonuyla, epeydir, her pazartesi arabasına atlayıp, kimseye, anneye bile tek kelime söylemeden saatlerce ortadan kaybolduğunda nereye gittiğini sordu. "Bunu çok bilmek isterdim baba."

Nikitas sorudan alınmış gibi görünmedi. Hatta tepkisi, Evdhokia'ya bu soruyu neredeyse beklediği ve doğal bulduğu izlenimini verdi.

Fakat daha Nikitas yanıt veremeden, salonun dibinden Stelyos Amca'nın, belki de bu akşam aleyhinde söylenenlerin öcünü almak isteyen sesi duyuldu: "Babacığının nereye gittiğini bilmiyorsa, öğrensin. Orospulara gidiyor. Bunu ilk kez mi duyuyor? Orospulara da değil. Orospuya. Hep aynısına gidiyor. Tombuluna. Herkes onu böyle çağırıyor: Tombul."

Amcanın beklenmedik şekilde araya girmesine, hiç de şaşırmış görünmeyen Nikitas, ona doğru döndü, bir süre baktı, sonra da mağrur, neredeyse umursamaz biçimde, sanki dünyadaki en doğal şeyi duymuşçasına; öncelikle, eğer onu kastediyorsa, Fotini'nin orospu ol-

madığını ve her neyse, hiç de tombul olmadığını söylemekle yetindi. "Derler ama değil."

İnanılmaz ama evet, başka bir tepki vermedi. Her şey Nikitas'a tamamen doğal ve tamamen alışılmış geliyordu. Sanki bunları bekliyordu. Evdhokia'nın sorusunu bekliyordu, amcanın yanıtı da doğaldı.

Fakat Evdhokia da, garip bir biçimde, Stelyos Amca'nın açıklamalarına şaşırıp endişeleneceğine, rahatlamıştı. Doğrusunu söylememiz gerekirse de, Evdhokia sadece garipsemediği değil, babası hakkında sahip olduğu ve (neden olmasın?) hayal gücüyle yarattığı görüntüsünü tamamlayabilmesi için neredeyse gerek duyduğu bir şeyi, nihayet duymuş gibiydi.

Başka bir şekilde söylersek: Babasının, Stelyos Amca'nın aşağılık yalanlarına, çocuğun önünde böyle şeyler nasıl söylersin, diyerek güya karşı çıktığını görse, hayal kırıklığına uğrardı.

Babasının, annesinin sunduğu kadar pısırık olmasını istemiyordu; işte bunun tersinin kanıtlandığı an gelmişti. Böylece babasını daha fazla takdir etmişti, fakat bu, annesine karşı duyduğu acıma ve sevginin azaldığı anlamına da gelmiyordu.

Yine de, biraz önce önünde oynanan yürek paralayıcı sahne, hayatındaki büyük atılım konusundaki kararlılığını pekiştirmekle kalmamış, bunu olabildiğince çabuk yapması gerektiğine de kendini ikna etmişti.

Fakat Stelyos Amca'nın ayakta, kımıldamadan, nefretle babasına baktığını, babasının da aynen, ayakta, kımıldamadan durduğunu görünce, havada tehlike bulutlarının dolaştığını ve annesi yetişmeden, patlamayı durdurması gerektiğini anladı.

Apaçık belli olan, ne yapacağını bilemez ve endişeli tavrı ve yapacak daha iyi bir şey bulamaması, onu müzik

setine doğru yöneltti. Rubis'inin CD'sini, üstelik sesi sonuna kadar açarak koydu. Belki de sadece ne yapacağını bilemediğinden değil, karar alabilmek için ek bir ruhsal desteğe gerek duyduğu için CD'yi koymuştu. Gerçi valizini çoktan hazırlamış olması, hatta bahçedeki küçük depoda saklaması, herhalde kararını aldığını ve daha fazla desteğin gereksiz olduğunu kanıtlıyordu. Bu yüzden geriye sadece, kararını uygulayacağı an kalıyordu.

Rubis'in sesi; evi, geceyi, bahçeyi doldurdu, hatta yollara taşıp, aşağıya, Lukas'ın oturduğu bloka ulaştı. Lukas o anda bu sesi duyacak olsa, belki de akşam eve gelmeye cesaret etmezdi.

Bu arada amca iskambil falına, baba da, geceyi seyrettiği pencereye geri dönmüştü. O anda merdivende anne Aleksandhra göründü. Güzeldi, saçları ustaca taranmış, ışıl ışıldı.

Önce kokusu geldi, sonra kırmızı geceliğinin fırfırının çıkardığı ses (anne kırmızıya bayılırdı); sonunda kendisi de göründü.

Herhalde tırnakları kurusun diye ellerini öne doğru uzatmış, basamakları iniyordu. Biraz önce, oje sürdüğü tırnaklarını üflüyordu; onlar da kırmızıydı.

Bu, evde çok alışılmış bir görüntüydü. Anne merdivenden iner, gecelik dalgalanır, eller de boşluğa doğru uzatılır.

Evdhokia tamamen içinden gelerek, "Anne ne kadar güzelsin!" dedi. Ancak o zaman diğerleri, amca ile baba, dönüp kadına baktı. Gerçi parfümü, geldiğini önceden haber vermişti, fakat onlar onu görmezlikten gelmeyi seçmişti.

Evdhokia ile o bildik, sonu gelmez tartışmalara girmek istemeyen annesi, hayranlık dolu sözlerine yanıt vermedi ama müzik setinin sesini kısmasını rica etti.

"Neden ses bu kadar açık? Bir nedeni mi var?"

"Can sıkıntımızı dağıtmak için anne."

"Fakat bebeğim, senin canın sıkılmıyor, henüz bu tatlıyı tadacağın zaman gelmedi."

"O zaman herhalde, bu evdeki insanların neden bu kadar can sıkıntısı çektiklerini, neden hayatlarından ve kendilerinden bu kadar bıktıklarını keşfetmek için sesi açtım."

"Evdhokia, son zamanlarda büyük laflar ediyorsun. Kendini tut. Fakat madem senin canın sıkılmıyor, yani sıkılmak için nedenin yok, o zaman neden bizim can sıkıntımızı dağıtmak istiyorsun?"

"Anneciğim, dünyadaki en sıkıcı dörtlüyle birlikte yaşıyorum, sen kalkmış can sıkıntısı çekmediğimde ısrar mı ediyorsun?"

Annenin kaçınmak istediği başına gelmişti. Yine kızıyla yaptığı amaçsız ve boş tartışmaların tuzağına düşmüştü. Her seferinde moralini bozan tartışmalar.

"Haydi canım, gel kıs şu sesi, edebiyatı da bırak. Kuşkusuz can sıkıcıyız ama bunu neden söylediğini anlamıyorum. Burda bunu reddeden biri mi var?"

Rahatsız olan baba, araya girdi: "Beni kastediyorsan, hiç kimse reddetmiyor Aleksandhra. Kimse tersine inanacak kadar saf değil. Merak etme, herkesin canı sıkılıyor."

"Buyur işte, baban da onaylıyor. Herkesin canı sıkılıyor, diyor. Tabii, birimizin diğerine fıtık olduğunu söylemek istiyor. Şimdi, eğer neden birimizin diğerine fıtık olduğunu soruyorsan, hiç sorma. Belki de bazı şeyleri sakladığımız içindir bebeğim; bazı şeyleri saklayan insanlardan daha sıkıcısı yoktur. Herkes saklıyor. Ben de, amca da... Öyle değil mi amca? Baban da... Öyle değil mi babası? Duymak istediğin bu değil miydi? İşte duydun."

"Hayır, duymak istediğim bu değildi anne."

"Annen haklı Evdhokia, ona karşı çıkma, annen her zaman haklıdır, çünkü hep ne dediğini bilir. Kuşkusuz, saklayacak bir şeyi olmayanların, saklayacak şeyleri olanlardan daha da can sıkıcı olduğunu söylemeyi unuttu. Fakat her neyse, fark etmez."

"Gördün mü? Ben sana ne demiştim? Baban her şeyi bilir, hem de herkesten daha iyi bilir. Ama umutsuzluğa kapılma. Çok yakında senin de saklayacak şeylerin olur. Merak etme."

"Hiç merak etmiyorum anne. Hem sır sahibi olmaya hem de can sıkıntısı çekmeye başladım bile."

"O zaman sesi kıs. Madem anlaştık, bizi sağır etmene gerek yok. Zaten her şeyin sonu can sıkıntısıdır. Nasıl başlarsa başlasın, ne kadar güzel başlarsa başlasın, her şey bir gün can sıkıntısına varır. Fakat rica ediyorum, bu kahrolası şeyin sesini kısmayacaksan, bari klasik bir şeyler koy. Bu sevimsiz ve falsolu sesi çıkar. Bu beyin güzel gözleri uğruna, müzik zevkini mi kaybettin?"

O anda kapı çaldı. Herkes birbirine baktı, ama kimse kapıyı açmak için yerinden kımıldamadı.

Anne, epey sinirlenerek, "Herhalde Anestis geldi, o kapıyı böyle çalar. Açın artık. Benim tırnaklarım ojeli, açamam. Görmüyor musunuz?"

Fakat yine kimse yerinden kımıldamadı. Evdhokia annesine, bu sefer ona kapıyı açma lütfunda bulunmayacağını söylemek istiyordu. Anestis'i davet eden annesiydi, kapıyı kendisi açsındı.

Ama tek kelime etmedi. Mutfağa gitmeyi yeğledi. Orada ansızın, pek fazla düşünmeden, "ya herru, ya

merru", diye fısıldadı, pencereyi açtı, bahçeye, gecenin içine doğru atladı, depo kapısını açtı, valizini kaptı (büyükbabası gibi her şeyi önceden düşünmüştü), bahçenin demir kapısını açtı ve koşarcasına, büyükbabası gibi kaçtı. Herhalde büyükbabam da böyle kaçmıştır, diye geçirdi aklından.

Sokağın ucunda, evlerin damları üzerinde, ayın henüz doğmakta olduğunu gördü. Meydana yaklaştıkça, kulağına Rubis'in şarkıları geliyordu. Bu da, konserin zaten başlamış olduğunu gösteriyordu. Evin zili hâlâ çalıyordu; duyabiliyordu.

Sağa dönüp, tren garına yöneldi. Orada gece yarısına kadar, kararlaştırdıkları gibi Rubis'ini bekleyecekti. İyi ki Rubis'in sesi oraya kadar ulaşabiliyordu. Rubis'i dinlerken zaman daha zevkli geçecekti.

Perondaki saçağın altında, boş bir banka oturdu ve beklemeye koyuldu. Sadece uykuya dalmamaya dikkat etmeliydi. Uykuya dalsa bile fark etmezdi. Nasıl olsa Rubis onu görürdü çünkü her konserden sonra geceleri burada buluşurlardı; bu da Rubis'in onu nerede bulacağını bildiği anlamına geliyordu.

En iyisi uyumamaktı; olabildiğince uyanık kalmalıydı. Ama daha fazla dayanamadı, sonunda gözleri kapandı. Başını duvara yaslayıp, uykuya daldı. Hayatındaki en tatlı uykuydu.

Bir kâbus görürken uyanıverdi. Gözlerini açtığında, peronda artık inin cinin top oynadığını, trenin de gitmiş olduğunu gördü.

O anda meydandaki büyük saat çaldı. Saat gece ya-

rısı birdi. Yani iki saatten fazladır uyuyordu. Beli ve sırtı tutulmuş, bütün bedeni uyuşmuştu. Ne kollarını ne de bacaklarını kımıldatabiliyordu.

Uyuşukluğunu gidermeye çalışırken, şaşkınlıkla valizinin çalınmış olduğunu gördü. Gördüğü kâbusun da bu olduğunu anladı: Birisi valizini çalıyordu. Sıkı sıkıya tutup, bırakmadığı için biri önce elini kesiyor, sonra da valizini alıyordu. Tam o anda uyandı; tam kesik elinin sarktığını hissettiği anda. Eli bilekten kesilmişti.

"Salağım, salağım!", diye kendi kendine söylenmeye başladı. Önce çığlık atacak, yardım isteyecek gibi oldu, ama bunun boşuna olduğunu hemen anladı.

Valizine, bütün parasını, bütün birikimlerini ve babasının parasını sakladığı komodin çekmecesinden tırtıkladığı iki yüz bini de koymuştu.

Valizinde bütün mektupları ve Efterpi'nin (bizzat kocası Miltiadhis'in büyükbabaya dediği gibi "orospunun") armağan ettiği altın madalyon vardı.

Artık yüksek sesle, "Ben salağım, salak" deyip duruyordu. Sonunda daha fazla dayanamayıp ağlayacak oldu, ama kendini tuttu.

Sadece eliyle birkaç damla gözyaşını silip, ayağa kalktı. Kâğıt mendili bile yoktu.

Birazdan işin en kötü tarafının ne valizinin çalınması, ne de aşağılık herif Rubis'in onu satması olduğunu anladı. O anda Evdhokia için en kötü şey, öylece, gururu kırılmış, yenilmiş biçimde evine, ödünlerine geri dönmek zorunluluğuydu. Daha da kötüsü, sırf kaçmayı başaramadığı için ona, şeytani bir tatmin ifadesiyle bakan o hüzünlü, acınası yüzleri görmeye mecbur kalacaktı. Fakat babası hayır. Emindi; babası ona asla böyle bakmazdı. O üzülecekti; biliyordu. Belki de kaçışıyla mutlu olmuştu.

Rubis'in onu satıp satmadığı konusuna gelince, Evdhokia'nın bundan hiç kuşkusu yoktu. Herhalde Rubis gelmiş ve kendisini uyurken görünce, geri adım marş marş yapıp, gitmişti; kısacası gitmeyi seçmişti. Yoksa (şimdi düşündükçe bu çok olası gibi geliyordu), valizini o mu araklamıştı? Neden olmasın? Madem kimse görmüyordu, onu kim engelleyebilirdi? Evdhokia bir an Rubis'e, altı yüz bin drahmiden fazla almayı başarabileceğini söylediğini hatırladı. Yani Rubis altı yüz bini kapsa fena mıydı? Maddi olarak Rubis neydi ki? Züğürtün teki. Arabası bile yoktu.

Belki de elini kestiklerini gördüğü kâbus, sadece kâbus değildi; rüya ile gerçek arasında bir şeydi, çünkü belki de tam o anda valizini çalıyorlardı. Ama şimdi ne yapmalıydı? Bütün bunlar iyi hoş da, şimdi ne yapmalıydı? Herhalde önce Rubis'in kaldığı otele telefon açıp, gidip gitmediğini sormalıydı. "Belki de uykuya dalmıştır" diye düşündü. Fakat eğer gittiğini söylerlerse, o zaman hırsız kesinlikle Rubis'ti.

Gecenin ayazı Evdhokia'yı dönüşünü hızlandırmaya zorladı; "sürüden ayrılan koyunun" dönüşü. "Ne rezillik!" diye mırıldandı.

Fakat işler böyle geliştiğinden, en azından şimdilik başka seçeneği olmadığını düşünüyordu. Evine geri dönmediğini varsayalım; nereye gidecekti? Kime? Bir kız arkadaşına mı? Ne kadar süreliğine?

Oteli aradı ve kendisine Rubis Bey'in, oniki otuz treniyle Atina'ya gittiği söylendi. Sadece, "Aşağılık herif!" deyip, yere tükürdü. Evdhokia ilk kez, koşulların insanı ne kadar zayıf düşürdüğünün farkına varıyordu. En azından bu akşamlığına eve dönmemek için neler vermezdi.

"Bir at için krallığımı", diye fısıldadı. Aklına, baba-

sının bu cümlesi gelmiş, o da Kral Richard'ın hikâyesindeki bu cümleyi tekrar etmişti; çünkü babası kendi öykülerinin hepsini tükettiğinde, klasik yapıtlardan da öyküler anlatırdı.

Gerçekten de, eve dönmemek için neler vermezdi. Rezil olmamak için geri dönmeyi asla istemediğinden, o anda yolda kime rastlasa, kim olursa olsun, Evdhokia onun peşinden gitmeye ve isteyeceği her karşılığı ödemeye hazırdı; yani bedeninde var olan karşılıklardan, yeter ki bu kişi, eve böyle yenilmiş biçimde dönmemesi için kendisine bir çözüm bulsun.

Kim olursa olsun derken de ciddiydi; bu kişi salt bir yabancı, sıradan, ordan geçmekte olan biri, kadın satıcısı bir pezo (bin kere satılmayı yeğlerdi), hatta korta eden ve rahatsız edici davranışlarıyla, kur yapma tarzı Evdhokia'yı çok fazla sinir eden o gülünç müteahhit Aristidhis Pandazis olsa bile. Onunla bile giderdi.

Şimdilik şanslı olabileceğini ve ansızın kendisinin çok beğendiği fakat ... herhalde Evdhokia'yı pek istemeyen, kasabanın doktoru Nanopulos'a rastlayabileceğini düşündü. Evet, bu adamı Rubis'e bile yeğlerdi. Nanopulos şimdi, burda karşısına çıksa, Evdhokia hem Tanrı'ya, hem mucizelere, hem de şanslı olduğuna inanacaktı.

Artık evine varmak üzere olmasına rağmen, kendini kurtaracak mucize gerçekleşmiyordu. "Neyse ki başta düşündüğüm gibi onlara bir not bırakmadım", diye düşündü. Belki de henüz kaçışının farkına varmamışlardır. Olamaz mı? Bu düşünce adımlarını hızlandırmasına neden oldu. Ama bunu nasıl bilecekti? Işıklardan. Evde ışıklar sönükse bu, uyudukları, yani hiçbir şeyden haberdar olmadıkları, yani onun da uyumaya gittiğini sandıkları anlamına gelecekti.

Tabii bu da onu kurtarmazdı, bunu biliyordu. Sa-

bahleyin uyandıklarında, komodindeki paranın eksik olduğunu anlayınca, onlara ne söyleyecek, ne yanıt verecekti? Haydi şimdi oturup onlara açıklasın, üstüne üstlük annesinin alayını göğüslemek zorunda kalsın: "Bebeğim, burda ben kaçmaya cesaret edemedim de, sen mi cesaret ettin? Güleyim bari!" Şimdiden kahkahalarını duyar gibiydi.

Kafasındaki bu düşüncelerle bahçenin demir kapısına varmıştı bile. Kapıyı tıpkı bıraktığı gibi yarı açık buldu. Deponun kapısı da bıraktığı gibi duruyordu. Bahçe ışıkları da bıraktığı gibi açıktı.

Sessizlik. Babasının horlamasını bile duyamıyordu. Demek tahmin ettiği gibi, büyük olasılıkla henüz bir şey bilmiyorlardı, böylece en azından şimdilik, rezil olmaktan kurtulmuştu. Kafasındaki düşünceler sel gibi akmaya başlamıştı. Ne yapıp edip en azından hırsızlığı anlamamalarını sağlamalıydı. Ama ne yapmalıydı? Sabah herkesten önce kalkıp komodinin anahtarını bir yere saklasın. Sonra hasta numarası yapsın. Hayır, hayır bunlardan hiçbiri olmaz. Sırrını babaannesine açacak (o kendisini anlardı), ondan borç isteyecekti. Hayır, hayır, en iyisi sabah erkenden o namussuz Pandazis'e koşup, ondan borç istesin. Pandazis için iki yüz bin drahmi ne ki? Parayı almalı, kimse kötü biten bu gülünç öyküyü duymadan yerine koymalıydı.

Belki de sadece babası bir gün bu öyküyü duymalıydı (duyması da gerekirdi), böylece en azından öykü repertuvarını başarısız bir kaçış öyküsüyle zenginleştirirdi. "Kaçışlar evi", diye düşünüp gülümsedi. Kim bilir kaç kez diğerleri de ordan kaçmayı denedi? Babası da, annesi de, babaannesi de, amcası da ve kim bilir kaç kez gece yarısından sonra, tren istasyonuna varıp, hiçbir zaman gitmeyip, geri döndüler? Kuşkusuz,

başka yollarla gitmeyi denemedilerse. Belki. Bu da bir olasılık, bu diğer yollar bir başka açıklama.

Tabii Pandazis, Evdhokia'ya iki yüz bini vermek için uygun bir karşılık isteyecektir. Almadan veren insanlardan değildi. Öyleyse Evdhokia sahip olduğu tek bedeli vermek zorunda. Ama boktan iki yüz bin drahmi için mi? Verir miydi? Verir, bal gibi de verir. Zaten Rubis onu alırken, üstelik tamamen bedava alırken ne kazanıyordu? Rubis'e prezervatifi bile Evdhokia götürürdü. Bunu da, babasının komodin çekmecesinden çalardı. Evdhokia sık sık, "Sahi, bu prezervatifler babamın ne işine yarıyor?" diye kendi kendine sorardı. Belki de eski bir tutkunun kanıtları olarak orda unutulmuşlardı.

Meydandaki saat yine çalmaya başladı. Saat gece yarısı iki olmasına rağmen Evdhokia hâlâ yarı açık bahçe kapısının önündeydi. Artık daha yüksek sesle, "Burası sadece kaçışların evi değil, yoldan çıkan kızların geri döndüğü ev" diye mırıldandı. "Kitap başlığı olarak güzel bir isim", diye düşündü. Belki esinlenir de, sonunda o da kayda değer bir şeyler yazar diye bu başlığı kasabamızın yazarı, Poniridhis'e söyleyecekti.

Eve, tıpkı bıraktığı gibi açık duran mutfak penceresinden, nerdeyse ayak uçlarına basarak girdi. Kulaklarına babasının horultusu gelmeye başladı. Pencereden, Anestis'in yola park edilmiş Volkswagen'ini gördü. Demek kuzen geldi, o da burda.

İşin kötüsü, kendi odasına gitmek için önce, eve her gelişinde onu yatırdıkları odanın önünden geçmek zorundaydı. Olabildiğince sessiz, kimse duymadan geçebilmek için ayakkabılarını çıkardı.

"Kahretsin, Anestis'in uykusu da çok hafiftir", diye düşündü.

Basamakları çıkarken, babasının koyduğu isimle, bu "on beş günlük misafire" uygun bir sıfat bulmaya çalışıyordu. Annesi bu takma ada çok sinir olurdu.

Kocasına, "Saçmalık duymak istemiyorum", derdi.

Evdhokia, büyükbabasına yaptığı gibi, Anestis'e de maceraperest adını takabilirdi. Ama hayır, Anestis sadece maceraperest değildi. Anestis'in başka bir hikâyesi, garip deliliği, belirsiz bir tehlikeyle birlikte, çekiciliği vardı. Evdhokia onu sevimsiz bulmuyordu. Tam tersine. Hatta bazen, üzerinde gezinen bakışlarını yakaladığında, onun peşinden Volkswagen'ine binebileceğini hissediyordu. Hatta bir gün Anestis bunu önermişti. Evdhokia onunla yatabilirdi de. Bazen bu adam Evdhokia'nın içinde, duygu ve romantizmden uzak, hayvanca duygular uyandırıyordu. Artık, merdiven sahanlığına, tam misafirin odasının önüne varmıştı. Koridorun karşısındaki pencereden, evin içini gümüş gölgelerle dolduran ayı görüyordu.

Bazı boğuk boğuk soluma sesleri kanını dondurdu. Orda, öylece kımıldamadan, ayaklarının ucunda durup, daha iyi duymaya, seslerin nerden geldiğini anlamaya çalıştı. Galiba sesler Anestis'in uyuduğu odadan geliyordu. Anahtar deliğinden bakmak için eğildi. Baktı da... Annesini, çıplak, Anestis'in üzerinde inip çıkarken gördü; babasının horultusuysa, arada bir, onların boğuk, ölçülü, şehvet dolu nefeslerini örtüyordu.

Kendine gelmek için oturdu, daha doğrusu koridorda, pencerenin karşısında bulunan koltuğa yığıldı; horultu da, nefesler de devam ediyordu.

Dalgın dalgın, dışarıya, geceye baktı. Birden, o gece ayın gümüş renklerle boyadığı, bahçenin en yüksek

ağacı olan yemyeşil çamın bir dalında, babaannenin asılı olduğunu gördü. Henüz esmeye başlayan hafif rüzgâr, cansız bedenini sallıyordu.

Aynı ağaçta, bahçedeki en yüksek ağaç olduğundan, hâlâ Evdhokia'nın küçükken oynadığı salıncak duruyordu. Evdhokia hatırlıyordu, küçükken babaannesi onu salıncağa götürüp, sütünü içirmeye çalışırdı.

Ay daha fazla yükselmiş, Evdhokia şimdi daha iyi görebildiğinden, babaannesinin boynuna salıncağın ipini doladığını fark etmişti. "Kim bilir başarmak için kaç saat uğraşmıştır!" diye düşündü.

Evdhokia çığlık atmadı. Ağlamaya başladı. Artık kendisini daha fazla tutamayıp ağlamaya başladı.

Bu arada rüzgâr gittikçe şiddetleniyordu; sonunda uğultusu Evdhokia'nın ağlamasını da, horultuyu da, nefesleri de örttü.

Gelişmekte olan melodramlar
I

Mitsos Aglaidhis'in amcası Pandelis Bey, bildiğim kadarıyla, gençlik yıllarından beri, toplumdan, insanlardan, dünyadan, kendisinden ve özellikle de annesi, Eftihia'dan, onu doğurduğu, ninesinin kollarına terk ettiği ve babası olacak o insanla, bu şekilde birlikte olduğu için nefret ediyordu. Ama babasından da nefret ediyordu; en azından onu tanıdığı güne kadar.

Babasının yiyeceği yoktu, işi yoktu, bu dünyada dikili bir ağacı bile yoktu, kimse bir gün kendi yörelerinde nasıl bitiverdiğini bilmiyordu. Buna rağmen bu herif, Pandelis'in annesine rastlar rastlamaz, o zamanlar on yedi yaşındaki bu kızı gözüne kestirir, kızı kuşatır, "seni istiyorum, senin gibi bir kadın arıyorum, sadece seni, bana güven, kendine haksızlık etme, kendini küçümseme" diye kızın kafasını ütüler, sav bombardımanına tutar, kızı tavlamak için ne diller döker ("annemin de kızıl saçları vardı", ya da "annemin adı da Eftihia'ydı", ya da "gözlerine, dudaklarına bakıp eriyorum bebeğim"); sonunda da kızı tavlar.

Kuşkusuz, tatlı sözlerden başka, kıza dünyaları vaat etmiş; insan kolayca kanar. Bir ağustos gecesi de, bizim Eftihiacık ona teslim oluverir, hamile kalır ve bu ağustos buluşmasından sonra da, Pandelis dünyaya gelir.

Tabii Pandelis'in babası (ona neden Pandelis adını koydukları bilinmez; bu da annesinden nefret etmesi için

başka bir nedendi), çok beyefendi Bay Trifon (en azından bize kendisini böyle tanıtırdı), Eftihia'ya hiçbir vaatte bulunmamış. Sadece, Eftihia kendisine, ağustos gecesi değil de, bir başka gece, galiba olduğunu olmaktan korktuğunu vb. der demez, bu oldukça aklı başında adam, geldiği gibi aniden gidip, kayıplara karışmış.

Hiçbir zaman hiçbir konudan emin olmadığımızdan, o günden beri Bay Trifon'u hiç kimsenin görmediğini tahmin ediyoruz. Ne anne Eftihia, ne de oğul Pandelis; gerçi yeni bilgiler, göreceğimiz gibi Pandelis'i yalanlıyor.

Böylece küçük Pandelis, annesinin kısa aşk hikâyesini dinledikçe, insanlardan nefret eder ve onlara, gülünç, yüzeysel ve sorumsuz diye küfür ederdi.

O zamandan beri, annesiyle babasının bu içler acısı öyküsünden sonra, Pandelis için iki tür insan var: Kurban eden ile kurban edilen, ya da başka türlü söylersek, iyiler ve kötüler. Şimdi bana bu ikisi de aynı diyeceksiniz, çünkü öteden beri, iyi, aynı zamanda kurbandır da, tıpkı kötünün de, ister istemez potansiyel bir kurban eden olduğu gibi. Pandelis için bu işin ne ortası ne de üçüncü tür insan vardır. Ulaştığı sonuç da bu. "Yaşam özü" adını koymuş. Gerçi o günden beri şarabına çok su kattı ve göreceğimiz gibi de, bu yüzden yaşam özünü oldukça bozdu.

Zavallı annesi, Pandelis'i ninesinin evinde ne zaman görse, "Hayır Pandelisciğim, insanlar hep böyle değildir. Dediğin gibi, kurbanlar da, kurban edenler de vardır, ama şaşkınlar da vardır. Belki de baban bu kadar kötü değildi. Başka türlü bir insandı. Bu yüzden ona kin beslemedim. "Trifon çocuk doğuracağım", der demez, korkup tabanları yağladı, o günden beri de ortaya çıkmadı. O zaman, evet, ondan nefret ettim, fakat baba-

nın bu tür şeylere uygun olmadığını, doğuştan sanatçı olduğunu düşündüm."

Bütün bu sözler, Pandelis'i yatıştıracağına, daha da sinirlendiriyordu. Hem annesinin bu düşüncesizliğini affedemiyor (Pandelis de bazı şeyleri anlayabilmek için henüz epey gençti), hem de bu annenin, bu zarif kadının, böyle bir insanla nasıl birlikte olduğunu, olmakla da kalmayıp, ilk seferinde nasıl hamile kaldığını anlayamıyordu. Annesi, "Çocuğum, zaten ikinci sefer olmadı" deyip konuyu kapatmıştı.

Fakat Eftihia ne söylerse söylesin, Pandelis için hiçbir özür, hiçbir hafifletici neden olmadığını görüyordu. Bu yüzden Pandelis, babasının hem işsiz hem de yörelerine yabancı olduğunu bilmesine (bizzat annesi söylemişti) ve Eftihia'dan önce zaten başka üç kadını terk ettiğini bilmesine rağmen, lanet olasıcaya annesinin nasıl âşık olabildiğini sürekli (gerçi Eftihia bunu açıklamıştı) soruyordu. Diğer kadınlardan daha şanslı olacağına inanmasını ne sağlamıştı? "Anne kahretsin be, bu çok gülünç anlamıyor musun?" Eftihia neden gülünç olduğunu hiçbir şekilde anlayamıyordu. "Peki ama insan ilk seferde hamile mi kalır? Bu da mı gülünç değil?" Fakat Eftihiacık oğlunun bunu neden gülünç bulduğunu yine anlayamıyordu. Bir keresinde de, öfkelendiğini açıkça belli ederek, "Ayrıca bilgin olsun, işsiz değildi, piyano akort ederdi, sanatçıydı", dedi. "Nerde be anacığım? Piyano saçmalığı da ne? Kasabamızda piyanosu olan çok insan mı tanıyorsun? Piyano akort etmek için başka yer bulamadı mı?"

Anlayacağınız, Eftihiacık için daha fazla açıklama vermek de, özellikle, gerçekten kendisinin diğer kadınlardan daha şanslı olacağını düşündüğünü itiraf etmek de kolay değildi.

Kendisini anlayabilmesi için oğluna başka ne demeliydi? Trifon'un güzel sesi olduğunu mu? Çekici bir insan olduğunu mu? Güzel konuşabildiğini mi? Çok şey bildiğini mi? Çok yolculuk ettiğini, açıkgöz ve eli açık olduğunu mu? Başka ne desindi? O ağustos gecesinin dolunayından mı söz etseydi? Dudaklarının ne kadar şefkat ve tutkuyla onu öptüğünden mi? Trifon'un kokularından mı? Pandelis'e başka ne desin, nasıl bir soru sorsun da, oğlu onun yerinde olsa ne yapacağını, moralini bu kadar düzeltmişken, Trifon'un sözlerine inanmamak için karşı koyacak gücü nerden bulacağını anlasın? "Buna ne dersin?" Bu yüzden Eftihia, Trifon'un o sözünün, yani kendisini küçümsememesini söylediği anın kendisini kurtardığını Pandelis'in asla unutmamasını rica etti. İşte o andan sonra Eftihia kendini toparlamış, kanat açmıştı, çünkü o güne kadar hep bunu yapmış, hep kendini küçümsemiş, bu yüzden herkes onu kullanmıştı. Herkes, ana babası da, ninesi de (tamam, ninesini sevdiğinden bunu pek umursamazdı), hatta kız kardeşi bile ona hizmetçiymiş gibi davranırdı. Evet, gerçekten de Trifon'un dediği gibi kurban kendisiydi. Birden, kendisini küçümsememesi gerektiğini söyleyen bir insan karşısına çıkıyordu. "Pandelis, bu kolayca söylenmeyecek, büyük bir sözdür." Hem, hayatına Trifon girmemiş olsa, Pandelis de var olamayacaktı. Bunu hiç hesaba katmıyor muydu?

"Anacığım be, ben var olmasam, sorun da olmayacaktı. Keşke olmasaydım."

Eftihia, oturup oğluna bu yanlışından sonra, hayatının ne kadar çile dolu ve güç olduğunu anlatmasının anlamsızlığını o zaman kavradı.

Sen asıl o zaman kullanılmayı, dayağı, kederi görecektin. Fakat bütün bunlardan oğluna hiç bahsetmedi. Sadece ana babasının hem kibirli, hem de kazkafalı ol-

duğunu söyledi. Karnında bir piç taşıyan kızlarının bu utancına bir kasabada nasıl dayanacaklardı?

"O yıllar başkaydı Pandelis, ama sen ne anlarsın."

O zamanlar Eftihia mücadele etmişti. Elinden gelen her şeyi yapıp çocuğu düşürmemek, doğurmak istiyordu. Ama nasıl? Üstelik küçüktü de. On sekiz yaşında bile değildi ve aftosun gerçek adının Trifon olup olmadığını bile bilmiyordu. Zaten ana babası da bunu gün boyu başına kakıyorlardı: "Ulan adını bile bilmediğin bir herifin gidip altına mı yattın?"

Eftihia'yı yiyecek, parçalayacak oldular. "Ya o piçi düşürürsün ya da evden defolur gidersin", diyorlardı. Eftihia'yı çocuğuna bakan ninesi kurtardı. Belki de, o zaman onu terk etti diye şimdi kendisini suçlayan Pandelis de haklıydı, ama başka türlü yapamazdı. "Seni düşüreceğime, ninemi seçtim. Yoksa seni nineme vermek benim hoşuma mı gitti sanıyorsun? Fakat şunu bil, babanın o sözü seni doğurmamı sağladı; bundan pişman da değilim, sen hiç doğmamış olmayı dilesen bile."

Başka şeyler de söylemek istiyordu; evet, her şeye rağmen onun babasından nefret etmemişti, bunu kabul ediyordu, çünkü babası o zaman gittiyse bile yaşadıkları, Eftihia'nın uyanması, dünyayı başka gözle görmesi için gerekliydi. Hayır, ondan nefret etmemişti, tam da bu yüzden kendi ailesi Eftihia'yı asla affetmedi: Trifon'dan nefret etmediği, yaptıklarından pişman olmadığı için. Pandelis'in bunu iyice anlamasını istiyordu. Sonunda babası, "Pişman olduğunu söylersen, eve dönmene izin veririz," demişti.

Fakat hayır, Eftihia pişman olduğunu babasına asla söylemedi, o da bu yüzden kızını hiç affetmedi. Sonuçta da, Pandelis şunu bilmeliydi, babası Trifon, annesini terk ettiyse, bunu sadece iyiliği için yapmıştı.

Bunu da sevgili Pandelis'i öğrensin istiyordu. "Ben aşağılık herifin tekiyim, sana layık değilim", demişti Trifon. Buna inanıyordu, bu yüzden gitmişti, Eftihia'nın günahına girmemek için.

Zaten, Pandelis şunu unutmamalıydı: Eftihia hem oldukça zengindi, hem de çeyizi vardı. Trifon namussuz, çeyiz peşinde koşan bir adam olsa, neden Eftihia ile evlenmesindi? Ama hayır, o sadece Eftihia'nın hayatını mahvetmemek istiyordu. Güzeldi, masumdu, akıllıydı, bir çocuğu da olsa, önemli değildi, Eftihia'yı sevecek bir insan nasılsa karşısına çıkardı. Trifon o zamanlar, gitmeden önce bunları söylemişti, Eftihia da, onun da çocuğu olan çocuğunun en azından bu sözleri, yani Trifon'un koca olarak kendisini Eftihia'ya layık görmediği için gittiğini ve onu hiçbir zaman aldatmadığını anlayışla karşılamasını bekliyordu.

"Ya anne kalkıp bu saçmalıklara mı inandın? Babacığım sadece seni ekti, çünkü sorumluluk ve bağ istemiyordu. Yoksa senin iyiliğini istediği ve diğer saçmalıklar için değil. Yoksa bu kadar yüce gönüllü insanlar var mı sanıyorsun?"

"Var. Kanıtı da baban. Tabii, işler beklediği gibi gelişmedi, bu yüzden başını alıp gitti."

Eftihia zaman zaman söylediklerini, hatta söylemediklerini aklından hiç çıkarmıyordu. Trifon birçok şeyi, daha sonra, çok uzaklardan, Venezuela adlı bir yerden yolladığı bir iki mektupta açıklamıştı. Belki de bir gün dönerim, diye yazıyordu ama en iyisi Eftihia umut etmesindi. "Gelirsem, gelirim. Yoksa beni unut."

Eftihia bu mektupları muskaymışçasına saklardı. Eftihiacık bunu da Pandelis'e söylemek, ya da bu mektupları göstermek istiyordu, ama her seferinde onu bir

şeyler alıkoyuyor, içinden bir ses, hayır şimdi olmaz, daha sonra, Pandelis büyüyüp olgunlaşınca, diyordu.

Trifon ilk mektubunda, Pandelis'in bir fotoğrafını yollamasını rica ediyor, hatta yollayabilmesi için adresini de yazıyordu.

Pandelis'e mektubu göstermemesinin nedenlerinden biri de buydu. Babasının adresini öğrenip, küfür ve kötü sözlerle dolu bir mektup yollamasından ya da daha kötüsü, bir gün (Eftihia bu günün çok yakın olduğundan korkuyor), babasını bulma, kökünü tanıma (zaten son zamanlarda hep kökünden söz ediyor) arzusuna delice kapılırsa, onun da bir uçağa atlayıp, babasını oralarda, uzaklarda bulmaya gitmesinden korkuyordu. Bu kahrolası kökler, hasret çekmene, olmayan hayaletler görmene, ne ağacın ne de bitkinin yetiştiği çölde bile kokular duymana yol açar...

Eftihiacık, Pandelis'in fotoğrafını aldığını, oğullarını çok beğendiğini, bir gün geri dönüp, Eftihia'yı ve çocuğunu almayı düşündüğünü yazan, ikinci bir mektup aldığında, uzun uzun düşünüp taşındıktan sonra, kuşkusuz korka korka düşündü; evet, en iyisi geri dönmesindi, o da hasret çekmesindi, ondan nefret etmiyordu, evet, o zamanlar onu çok sevmişti, ama en iyisi geri dönmesindi. Trifon'a niçin geri dönmesini yeğlemediğini açıklamak, gerçeği, çok iyi ama kendisinden çok büyük, Petros adında bir adamla evli olduğunu söylemek istiyordu. O zamanlar onu, ailesi bu evliliğe zorlamış, hatta önceleri, Petros'tan, ninesiyle başka bir kentte yaşayan, evlilik dışı bir çocuğu olduğunu da gizlemişti. Sonunda dayanamayıp gerçeği söylemiş, ama Petros bunu gizlediği için Eftihia'yı kınamamıştı. Anlayışla karşılayıp, onu affetmişti.

Eftihia bütün bunları asla göndermediği bir mektupta yazdı. Göndermeye cesaret edemedi. Sadece geri dönmemesini çok rica ettiğini, yeterince acı çektiğini, daha fazla acı çekmeye dayanamayacağını yazdı, gönderdi ona.

Eftihia'nm hayatı, bütün bunlara ve bir gün Trifon'yla karşılaşıp, gerçeğin ortaya çıkmasından korkmasına rağmen, yalın, sakin ve güzeldi. Sakin ve güzeldi, bir sabah Petros berber dükkânına doğru yola koyulduktan hemen sonra, her şey altüst olana dek.

O sabah Eftihia gözlerini açar açmaz, oğlu arar, geceleyin ninenin öldüğünü, "cenaze töreninin yarın yapılacağını", üstelik (daha önce böyle bir şeyi dedenin de söylediğini duymuştu) mezarlığa gitmesine izin verip vermeyeceklerini bilmediğini, gitse bile, kovabileceklerini söyler.

Kısacası, o kahrolası sabah Eftihia yeni serüven ve sorunlara dalıp, her şeyden önce Pandelis'ini ne yapacağını düşünmeye başladı. O nerede kalmak isterdi? Ninenin evinde kalsa, kirayı kim ödeyecekti? Bugüne kadar Eftihia'nm annesi kirayı ödüyordu. Peki Pandelis şimdi annesiyle yaşamak ister miydi? Yoksa ne yapmayı planlıyordu?

Bütün bu sorular aklından yıldırım hızıyla geçti. Pandelis telefonda ninenin ölümünden ve cenazesinden konuştuğu süre boyunca, Eftihia hep bunları düşünüyordu; özellikle de Pandelis'i sonunda annesinin evinde yaşaması için nasıl ikna edebileceğini; böylece her şey tekrar yoluna girecekti, çünkü Petros artık hikâyeyi bildiğinden, skandal Eftihia'nm hiç umurunda değildi.

Sonunda, telefonu kapatmadan önce, Pandelis'e, eğer engel buysa, kocasını hiç düşünmemesini, çünkü bizzat Petros'un, uzun zaman önce bunu Eftihia'ya önerdiğini, Pandelis'in onlarla kalmasından hiç rahatsız olmayacağını söylemeye cesaret etti.

Pandelis annesinin sözünü kesti ve dünya tersine dönse bile annesinin evinde kalmayı kabul etmeyeceğini, bu yüzden en iyisi bunu unutmasını söyledi.

Mezarlıkta, ninenin cenaze töreni sırasında, Eftihia yine bunu, nerdeyse ağlayarak önerdi ama, Pandelis yine "konuşmaya bile değmez" dedi.

"Neden? Annenden bu kadar çok mu nefret ediyorsun? Anneni hiç mi anlamıyorsun? Benim dünyadaki tek varlığımsın, neden bunu kabul etmiyorsun?"

Kabul etmedi, tıpkı, en azından Eftihia'nın bir daha evlerinin eşiğine bile adım atmasını istemeseler de, onu sevdiklerini bildiği, anneanne ve dedesinin yanlarında kalma önerisini kabul etmediği gibi. Ama Pandelis'i istiyorlardı, öyleyse neden gitmesindi? Ya da, nerede kalmayı düşündüğünü ve iş bulana kadar hangi parayla yaşayacağını söylesindi. Zaten, çok sevdiği ninenin ölümü Eftihia'yı yeterince üzmüştü, bir de Pandelis bu reddetme ve küçümsemeyle kendisini üzmesindi. Ona yalvarıyordu, ne de olsa annesiydi, en azından bir kez annesinin sözünü dinlemeliydi. Alt tarafı, anneannesinin ve dedesinin mirasçısı Pandelis olduğuna göre, onları niye reddediyordu? Nalıncı keseri gibi hep kendine yontmak mı istiyordu? Hiç kimse için, hiçbir şey feda etmeyecek miydi?

İşte tam orda, cenaze töreni sırasında, hayatının da, özverilerinin de yitip gittiğini gören Eftihia, artık başka türlü nasıl tepki vereceğini, ne söyleyeceğini bilemediğinden, olur da onu etkiler umuduyla, Pandelis'e duy-

gularını açmaya, büyük acılarından, kötü kaderinden söz etmeye başladı. Fakat Pandelis sadece etkilenmeyip söylediklerine kulak asmamakla kalmadı, üstüne üstlük, hep aynı hikâyeleri duymaktan bıktığını, kendisi için insanların, ister kurban edilen, ister kurban eden olsun, hepsinin aynı bok olduğunu, kendisinin de pek farkının olmadığını, aynı bokun soyu olduğunu, üstelik böyle olmakla iyi ettiğini, çünkü en azından bu şekilde orospu toplumdan intikam aldığını söyledi.

Aslında annesine orospu demek istiyordu, fakat utandığından topluma demişti. En azından Eftihiacık oğlunun bu sözünü daha sonra böyle yorumlamıştı.

Eftihia, orda, mezarlığın bir köşesinde, ninesinin gömüldüğü sırada, Pandelis'e neler neler söylemedi. Eftihia, ailesi tarafından azarlanmaktan korktuğundan, mezara yaklaşmaya cesaret edemiyordu.

Ama o anda tam cenaze ayini devam ederken ve ruhunun mekânı cennet olsun; orada hiçbir acı ve üzüntü yoktur..." gibi şeyler duyulurken, Pandelis dikkatini annesine vereceğine, onu anlayacağına, sanki o kadar saat onu duymuyormuş gibi, önce yere tükürdü ("aslında bana tükürmek istiyordu, biliyorum") ve annesine nasıl olsa, cenaze töreninden sonra, uzaklara gideceğini söyledi: "Anne seni aldatmak istemem." Bunu annesinden saklamayı düşünüyordu ama şimdi bunu açıklıyordu, evet, gidecekti.

Zaten, dediğine göre, ne Eftihia'nın ailesinden ("onlar da aynı bok, çünkü seni koruyacaklarına, öyle davrandılar") ne de kocasından hazzediyordu. Bu yüzden Eftihia'nın evinde de kalmayacaktı; nereye bilmiyordu ama gidecekti. Belki de bir gün geri dönerdi, ama sadece belki...

Sözünü bitirmedi, ne zaman döneceğini söylemedi.

Fakat annesi Pandelis'in söylediklerini duydukça, kendini çok yalnız ve korumasız hissetmeye başladı; kendi sorunlarına Petros'u bulaştırmak istemiyordu. Bir an, o panik içinde, kalkıp her şeyi Trifon'a yazmayı düşündü, fakat hemen bu fikirden vazgeçti, çünkü Trifon'dan sakladığı her şeyi, evliliğini de açıklamak zorunda kalacaktı. Şimdi hatırlamıştı, mektuplarından birinde, Trifon evlenip evlenmediğini sorduğunda, aklına neden böyle esti bilmiyordu ama, "hayır, evlenmedim", diye yazmıştı.

Bu arada Pandelis, annesine neden gitmek istediğini açıklamaya çalışıyordu. Şansını başka yerde aramak istiyormuş, her şeyi ayarlamış, erteleyemezmiş, bu yüzden annesi merak etmemeliymiş, kısa zamanda kendisine yazacakmış, söyleyecek başka bir şeyi yokmuş.

Fakat annesi, hem gerçek gitme nedenini, hem de ne zaman döneceğini kendisinden daha iyi (yoksa ne biçim anne olurdu?) biliyormuş. Biliyordu, oğlu iyice günaha girmişti. Kuzeni Miltiadhis'in karısı, cilveleri ve şeffaf sabahlıklarıyla, başlarına gelenlerin nedeni, o gülünç Efterpi, Pandelis'in aklını başından almıştı. O kadar zamandır görmüyor muydu sanki? Görüyordu. O orospu, Pandelis'ten büyük olmasına rağmen, kutusuyla aklını başından almıştı, şimdi de Trifon gibi, başını alıp gitmesine neden oluyordu. Eftihia, Efterpi'yi iyi tanırdı; ne mal olduğunu, ne kadar gözü kara, ne kadar fırsatçı olduğunu bilirdi.

Ama Eftihia Pandelis'in annesiydi, o da oğluydu, ne yapsındı, yüzüne mi vursundu? Bire bir karşılık mı versindi? Yani bugüne kadar Pandelis'in kendisinden hesap sorduğu konularda, şimdi fırsatını buldu diye o da hesap mı sorsundu?

"Boş ver, günah Pandelis'i kurtaracak, daha iyi insan

yapacaktır, hatta yapmaya başladı bile. Benimle bu şekilde konuşsa da, günah, yavaş yavaş kendisini sakinleştirecek, bir gün beni anlamasını, sonunda beni de, babasını da anlamasını sağlayacaktır."

Belki de Pandelis'in gitmesi iyiydi, çünkü şimdi düşündükçe o kudurmuş kadın için, Miltiadhis ile Pandelis'in birbirlerini boğazlamalarına neden olmak çocuk oyuncağıydı. Söylendiğine göre zaten, Trifon ile yatan üç kadından biri de o değil miydi?

Eftihia onu tanıyordu; bu Pandelis'in başına gelebilecek en kötü şeydi: Onun uğruna boğazlanması. En iyisi yanında ve mezarda olacağına, uzakta ama hayatta olsundu. Zaten Miltiadhis de bir daha kendisini evde görürse boğazını keseceğini söylememiş miydi? İyisi mi gitmesine izin versin ve daha fazla açıklama istemesindi.

Tam bunları düşündüğü sırada, ninenin cenaze töreni devam ederken, onun aceleyle, nerdeyse mezarların üzerine basarak gittiğini gördüğünde, birden Eftihia'nın aklından, oğlunun Miltiadhis ile boğazlaşmamak için değil, babasını bulmak için gittiği düşüncesi geçti.

Şimdi insan kolayca, sadece çılgın değil, epey de imkânsız olan bu düşüncenin Eftihia'nın aklına nerden geldiğini sorabilir. Buna verecek bir yanıtı yoktu, ama gerçekten bu düşünce aklından geçmişti. Belki de oğlunu çok iyi tanıdığından; bu yüzden Pandelis için annesini aldatmak zordu.

Öncelikle, Pandelis'in, âdeti olmamasına rağmen kendisine çok kaba davranması dikkatini çetti. Her zaman, annesine ne söylerse söylesin, ağzından sadece hüzün ve sevgi sözcükleri çıkardı, öyleyse şimdi güya sinirliymiş gibi davranıyordu, aslında değildi. Fakat Pandelis (zaten annesi onu çok iyi tanıyordu), gerekirse ne Miltiadhis'e kafa tutmaktan çekinirdi, ne de ondan

korkardı. Zaten artık kimse Miltiadhis'ten korkmuyordu, çünkü herkes aniden demirci dükkânındaki işini bırakıp, kasabamızın diğer berberi Andrikos ile ortak olmasından dolayı ona deli gözüyle bakıyordu.

Öteden beri Eftihia'nın korktuğu, sonunda başına geliyordu. Bundan emindi, içine doğuyordu, Pandelis'in gidişinde apaçık görüyordu. Annesini öpmemişti bile ve hızla teker teker mezarları aşmasından, önemli bir şeye, birazdan kalkacak bir tren ya da otobüse yetişmek istediği belliydi.

Evet, artık emindi. Pandelis sadece Efterpi'nin orospuluklarından ya da Miltiadhis'in bıçağından kurtulmak için gitmiyordu. Hayır; babasını bulmak için gidiyordu, Eftihia bundan emindi, bunu gözlerinde görmüştü ve galiba uzun zamandan beri buna karar vermişti. Yani gitmek için ninenin ölmesini beklemiyordu. Fakat rastlantıyla ninenin ölmesi kaçışını kolaylaştırmıştı. Belki de nine bütün bunları biliyordu, belki de Pandelis ona açıklamıştı.

Ama öyle olsa bile babasını bulmaya nereye gidecekti? Bilinmeze mi? Mümkün değil. Adres bilmeden yok olması olmazdı. Herhalde biliyordu. İyi de, adresi kimden öğrenmişti? Çünkü hiç kimse, en azından burda kasabamızda, Trifon'un nerde yaşadığını bilmiyordu. Sadece Eftihia hem yerini hem adresini biliyordu... Yoksa (nasıl olup da bunu şimdiye kadar düşünmemişti?) Pandelis, kendisinin evde olmadığı bir sırada, gidip çekmeceleri karıştırmış, Trifon'un mektuplarını mı keşfetmişti?

"Buldum...", diye bağırdı. "Adresin olduğu mektubu bulup, Trifon'a yazdı. Buldum."

İçinden haykırmak geldi. Namussuz çocuk mutlaka dışarıda oldukları bir gün, eve girme fırsatını bulmuştu. Herhalde bu yüzden "zorda kalınca gerekir" diye

anahtarları vermesini istemişti. "Her şey böyle açıklanıyor"; madem Eftihia'nın kocasından iğreniyordu anahtarları ne yapacaktı? Neden son zamanlarda kendisini gittikçe daha sık ziyaret ediyordu? Birden annesine özlemi mi kabarmıştı?

Hatta onu her ziyaret edişinde, babasının Eftihia ile ilişki kurmaya çalışıp çalışmadığını sorduğunu (düşünceler aklına teker teker geliyordu) hatırlıyordu. Eftihia "hayır" derdi ama herhalde ona inanmadığı için bir gün çekmecelerini kendisi kurcalamaya karar vermişti. Mutlaka karıştırmıştı. Tabii mektupları da bulmuştu.

Bu arada cenaze töreni bitmiş, insanlar gitmiş, güneş komşu tepenin arkasına saklanmıştı. Birazdan akşam olacaktı, oysa Eftihia hâlâ orda, köşesinde saklanmış, düşünceleri ve kuşkuları arasında kaybolmuş, duruyordu.

Çekinerek mezara yaklaştı, üzerine küçük bir demet papatya attı (ninesinin en sevdiği çiçeklerdi) ve yan taraftaki mezar taşma oturdu.

Orda, uzun bir süre, tümseğin üzerine atılmış çelenklere bakarken, yine düşünmeye başladı: Tamam, diyelim ki Pandelis mektupları keşfedip okudu ve babasını bulmaya karar verdi. Güzel; öyleyse (ki durum öyle) şimdi ne yapmalıydı? Nereye gitsin? Ne tepki versin? Kimden yardım istesin? Petros'tan? Hayır. Petros'un günahı yoktu, bir de onun başına iş açmak istemiyordu!

Sonunda şu anda en çok ihtiyaç duyduğu şeyin Pandelis'in gerçekten de babasının mektuplarını bulup bulmadığını öğrenmek olduğuna karar verdi. Çünkü eğer mektupları bulmuş değil de, sırf Efterpi dalgasından (belki de vicdan azabından da) kurtulmak için gidiyorsa, o halde en iyisi gitmesiydi. Fakat mektupları bulduğunu saptarsa o zaman ne yaparsa yapsın boşunaydı. Eğer oğlu gitmeye ve Trifon ile buluşmaya karar

verdiyse onu nasıl engelleyebilir, ya da fikrini değiştirebilirdi? Kötü olan sadece gitmesi de değildi. Hayır; işin kötü tarafı, olur da babasına giderse, bir daha asla geri dönmeyeceğiydi, bu da Eftihia'nın başına gelebilecek en kötü şeydi. Trifon dalkavuktu, tatlıydı, sonunda da kendi yöntemiyle Pandelis'i kazanacaktı. Zaten bunu hissediyordu, sırf Eftihia'dan intikam almak için, sonsuza dek oğlunu yanında tutmak için elinden geleni yapacaktı. Çünkü Eftihia koşup hemen başka biriyle evlenmiş, bunu ondan saklamıştı. Kuşkusuz bu gerçeği Trifon birilerinden, büyük olasılıkla da oğlundan (başka kimden olacak?) öğrenmişti.

Peki durum tam da Eftihia'nın kuşkulandığı gibiyse, soru hâlâ ortada duruyordu. Şimdi ne yapmalıydı?

En iyisi soğukkanlılığını yitirmemek ve burda, mezarlıkta hiçbir şey yapmadan oturup, zamanın boşa geçmesine izin vermemekti. Önce evine koşmalı, bu kahrolası mektuplar yerinde duruyor mu, yoksa yerleri değişmiş mi görmeliydi. Böylece en azından Pandelis'in mektupları okuyup okumadığını öğrenecekti. Bu da bir şeydi, en azından güven verirdi; sonra da duruma bakacaktı. Belki o zaman tren ya da otobüs garına koşmasına değerdi. Belki de ona yetişirdi; belki ninesinin evine, valizini almaya gitmişti. Valizi olmadan gidecek hali yoktu. Demek ki Eftihia son sürat önce evine gitmeliydi; diğer her şey sonra geliyordu. Fakat bir mektubun eksik olduğunu ya da yer değiştirdiğini saptarsa bu oğlunun gittiği, kanat açtığı, onu kaybettiği anlamına geliyordu. Durum buysa, her şeyin bittiğini artık anlasa iyi ederdi. Trifon dönemi, oğul dönemi ve kendi hayatı da sona ererdi.

Eftihia'nın tahminine göre Pandelis'in babasına yazmış olduğu kesin gibiydi. Belki de her şey önceden ka-

rarlaştırılmıştı; bu da Pandelis'in gitmek için herhangi bir bahane aradığı anlamına geliyordu. Güya annesinin evini ya da kocasını beğenmiyordu, ya da dediği gibi annesinin ailesinden hazzetmiyordu.

Bahane arıyordu. Demek Eftihia, aslında Miltiadhis'ten korktuğu için sıvıştığını düşünmemekte haklıydı. Zaten neden Miltiadhis'ten korksun? Dur bir dakika... İşin bu yönü de var, Pandelis neden korksun? Miltiadhis karısının ne biçim bir orospu olduğunu bilmiyor muydu sanki? Orospu olmak için Pandelis'i mi bekliyordu? Pandelis'ten önce de öyle değil miydi? Öyleyse Miltiadhis, Pandelis'e ne yapabilirdi ki? Hiçbir şey yapamazdı. Demek ki Pandelis bir bahane arıyordu, diğer her şey de maksatlıydı.

Gerçi hiçbir mektup eksik değildi, fakat bütün mektupların yeri değiştirilmişti. Pandelis'in mektupları bulup okuduğu gün gibi ortadaydı. Zaten Trifon'un fotoğrafı da yerinde değildi. Trifon, Eftihia'ya bir fotoğrafını yollamıştı. Hatta bu fotoğraf Eftihia'yı çok kaygılandırmıştı, çünkü Trifon fotoğrafta krallara yaraşır koca bir bahçenin ortasında durmuş, açık renkli bir takım elbise ve kravat giymiş ("düşünebiliyor musun, Trifon kravat takmış!"), ayaklarının dibinde bir köpekle, büyük, kapkara bir otomobilin yanında poz veriyordu.

Başta Eftihiacığın aklı karışmıştı, çünkü fotoğraftaki hem Trifon'a benziyor hem benzemiyordu. Eftihia'ya pek de inandırıcı gelmiyordu, çünkü Trifon'un böyle, beyefendi gibi giyinmediğini biliyordu. Hep kot pantolon, mont ve kasket giyerek dolaşırdı. Ama fotoğraftaki herif kasket de takmamıştı.

Eftihia yine anılarına dalmıştı, zaman akıp gidiyor-

du. Kuşkusuz Trifon bunu yapar, Pandelis'i sonsuza dek onun elinden alırsa bu, Trifon'dan ömür boyu nefret etmesi için yeterliydi. Eftihia bunu asla affetmezdi.

Eğer arkasından çukurunu kazıyorsa, Eftihia bugüne kadar ona verdiği sevgiden pişman olurdu. Eftihia'ya yaptığı onca kötülük Trifon'a yetmemiş miydi?

Ama hayır, bu işin peşini bırakmayacaktı. Çocuğunu geri getirmek için elinden geleni ardına koymayacaktı. Tamam, Pandelis artık yetişkindi, istediği gibi yaşayabilirdi, fakat öyle bile olsa, Eftihia'ya kötülük yapan herkes bunun bedelini ödeyecekti; herkes.

Büyükelçiliklere, kendi ailesine, Efterpi'ye koşacaktı, çünkü orospu Efterpi mutlaka her şeyi biliyordu. Kim bilir ona neler vaat etmişti: Ya Pandelis'in geri dönmesini bekleyeceğini ya da Miltiadhis'i kovacağını, kovar kovmaz da, Pandelis'in tekrar kendisine geri dönmesi için haber vereceğini... Belki de Pandelis de kısa zamanda Efterpi'yi yanına alacağına söz vermişti.

Sonunda Eftihia bütün bunlardan hiçbirini yapmadı. Ne trenlere, otobüslere yetişmeye kalktı, ne elinden geleni yaptı, ne büyükelçiliklere gitti, ne de kimseye bir şey söyledi. Ne kocasına, ne Efterpi'ye, hiç kimseye... Birden kendisi için her şey anlamsızlaştı. O andan sonra artık Eftihia bizim bildiğimiz neşeli Eftihia değildi. Fazlasıyla öfke ve umutsuzluğa kapıldığından sadece öç almayı düşünebiliyordu. Öcünü almak istiyordu. Her şekilde öç almak, sadece bunu istiyordu. Sadece öç almanın ve sadece kendisine kötülük yapanlara kötülük yapmanın onu sakinleştirebileceğini düşünüyordu. Bu iki şeyin umutsuzluğunu azaltacağından emindi; çünkü mutlaka umutsuzluktan sıyrılma ihtiyacını hissediyor-

du, kendisine gelmeliydi, yoksa, hissediyordu, iyi değildi, yakında delirecekti, dayanamıyordu, artık dayanamıyordu, delirecekti.

Ona en büyük kötülüğü yapan, en büyük suçu işleyen; önce o bunun bedelini ödeyecekti. Kimlerin suçlu olduğunu bulmakta fazla zorlanmadı. Anne babası! Eftihia'ya en büyük kötülüğü yapan onlar değil miydi? Öyleyse onlar bunun bedelini ödeyecekti.

Çünkü onlar o zaman, Eftihia'nın o zor anlarında, kızlarına biraz sevgi, biraz anlayış gösterseler, gülünçlük derecesinde kazkafalı olmayıp, kızlarının bu davranışı nedeniyle kendilerini rezil olmuş hissetmeyip, ezmeye çalışmasalar, kızlarına sadece biraz yardım etseler, Eftihia çocuğunu kendi büyütebilir, sevmediği bir adamla evlenmek zorunda kalmayabilirdi. Hatta belki bir gün Trifon geri döner, Eftihia ve çocuğunu yanma alır, birlikte giderlerdi. Zaten bunu Eftihia'ya önermişti, değil mi? Böylece Eftihia hiçbir zaman evlenmediği yalanını yazmak zorunda kalmaz, Trifon da şimdi kendisinden öç almazdı. Çünkü, evet, elinde kanıt olmamasına rağmen, Eftihia Trifon'un öç aldığından emindi.

Her şeyin sorumlusu onlardı: annesi ve babası. Eftihia'nın yıkımı o zamandan beri başlamıştı. En büyük cezayı hak etmişlerdi.

Gidip evlerini ateşe verecekti. Bunu yapacaktı. Sadece evlerini değil, onları da yakacaktı. Onları canlı canlı yakacaktı. Bu, evet, bu mutlaka umutsuzluğunu azaltacak, kendisini yatıştıracaktı; bunu hissediyor, buna inanıyordu.

Yanmaktan kurtulsalar bile, evlerinin alevler içinde, harabeye ve küle dönüştüğünü görmeleri Eftihia'ya yeterdi. Bu da bir ceza olurdu.

Gün boyu Eftihia bunu düşündü, bunu planladı,

acısını ve öfkesini unutmaya başladı. Böylece gecenin gelmesini beklerken, öcünü almak için gerekli her şeyi hazırladı: Kibrit, üstüpü, benzin. Sonunda gece olup, Petros'un derin bir uykuya daldığını görünce, yataktan kalktı (masum olduğunu kanıtlamak için o da kocasıyla birlikte yatağa girmişti), giyindi, kibritleri, benzin dolu bidonu, üstüpüyü aldı ve ayaklarının ucuna basarak dışarıya, geceye çıktı.

Dondurucu bir soğuk vardı! Eve döndü, kalın paltosunu giyip, tekrar çıktı. Petros hâlâ derin bir uykudaydı. Hiçbir şey duymadı.

Eftihia en karanlık, sık kullanılmayan yollardan geçmeyi seçti. Sessiz, loş ışıklı, otomobil ve insanların pek geçmediği sokaklar. Yüzünü saklayıp, tanınmamak için kapüşonunu da başına geçirdi ve doğru baba evine yöneldi. Yürürken kendi kendine sürekli aynı şeyleri tekrarlıyordu: Ateşe verecek, onlara ders verecekti; onları yakacak, ders verecekti; bunun bedelini ödemeliydiler, derslerini almalıydılar. Yüreksizlik etmemesi, korkmaması, cesaret alması için ikide bir bunları tekrarlayıp duruyordu...

Kimse ondan kuşkulanmayacak, kimse bunu öğrenmeyecekti; uykusu kurşun kadar ağır olan Petros da öğrenmeyecekti. Öğrenseler, Eftihia'ya deli derlerdi. Desinler, zaten değil miydi?

Evi ateşe verdikten sonra, kendi evine dönecekti. Soyunacak, usulca kocasının yanma yatacak, geceleyin de, acıklı haberi duyurmak, evi yanan ailesinin imdadına koşmasını söylemek için kapısı çalındığında, sadece her ikisinin, hem annesinin hem babasının yanıp yanmadığını soracaktı.

Yıllar önce, ilk ve tek aşkını yaşadığı, baba evindeki bahçenin önüne vardığında, "Tanrım, insan nerele-

re varıyor!" diye düşünüyordu. Sessizce bahçenin demir kapısını açıp içeri girdi. Sessizlik. Sadece, ağaçlar ve güzeller güzeli, kocaman gül fidanlarını döven rüzgârın sesi duyuluyordu.

Eline düşen birkaç yağmur damlası, evi tutuşturamadan fırtına çıkar, yangını söndürür diye endişelenmesine yol açtı. "Zaman kaybetmeyeyim", diye düşündü ve bidondaki benzinin yarısını ahşap pencere ve kapıların üzerine, diğer yarısını da, duvarlara ve çardağa hızla boşaltmaya başladı.

Alevlerin hemen büyüyeceğini, çok kısa sürede evin içini de saracağını biliyordu, çünkü içerdeki her şey ahşaptan yapılmıştı. Her taraf ahşaptı: Tavanlar, yerler, merdivenler.

Alevler içerdekileri derin uykuda yakalarsa, o zaman kesinlikle kimsenin kurtulamayacağını düşündü. Herkes yanardı.

Bir an, niçin öldüklerini, nedenin ne olduğunu bilemeden ölecekleri düşüncesi Eftihia'yı rahatsız etti. Ölümleriyle neyin bedelini ödediklerini, hangi hesabı kapattıklarını bilemeyeceklerdi. Azıcık vicdan azabı bile duyamadan, değişmeden, doğru yaşadıklarına olan güvenlerinin her şeye rağmen yine de kırılgan olan yüzeyi çatlamadan, farklı yaşamış olabileceklerini hiç düşünmeden ve özellikle son anda bile, bu boş ve salak dünyadan ayrılırken, yanlışlarının farkına varmadan gideceklerdi.

Eftihia, hem onların hem de evin, her şeyin yanacağı anda, kurtulma şanslarının olmadığı sırada (kurtulsalar, kazkafalı kalmaya devam edeceklerdi), çığlık çığlığa onlara bağırıp, neden öldüklerini söylemek isterdi. Korku içinde bağırışlarını, insanların bazen ne kadar salak olduğunu kabullenişlerini, yardım çığlıklarını

duymak isterdi; çünkü artık her şeyi anlamış olacak ve ölümü bile hak ettiklerini bileceklerdi. Belki bu yürek parçalayıcı çığlıklarını duysa, belki o zaman hayatta kalmalarına değerdi. Belki.

Kibriti elinde tutup, boşluğa bakıyor, henüz yakmak için son hareketi yapmıyordu. Eli havada kalmıştı.

Gidip, bir zamanlar geceleri Trifon ile buluştuğu bahçedeki banka oturdu ve kibrit elinde, düşünmeye koyuldu; düşündükçe ve teker teker, anıları hatırladıkça, aklına da ilk soru geldi: Sahi, neden anne babasını yaksın? Gerçekten sorumlu onlar mı? Tek düşmanı onlar mı? Çünkü şu anda onları diri diri yakma noktasına gelmişse bunun nedeni karşısında bir düşman, bir sorumlu olmamasıydı. Çünkü, öyle ya, bütün bunlardan sorumlu birisi ya da birileri olmalıydı.

Öç almak onu sakinleştirecekti, ama bunun ön şartı bir düşmanın varlığıydı, yoksa öç, anlamını kaybederdi. Medeia* neden çocuklarını öldürdü, diye düşündü. Kimden öç aldı? Oidipus** neden kendi gözlerini kör etti? Kimden öç aldı?

Belirsiz düşmanın kendi ailesi olduğundan kuşku duymaya başladı. Fakat düşman Trifon da değildi. Ayrıca neden Trifon düşmanı olsun? O zaman toplum mu düşmanıydı? Çevre mi? İnsanlar mı? Mahallesi mi? Neden toplum olsun? Kendisi de toplumun bir parçası değil miydi? Sonra, yaşam biçimini kendisinin değil, başkalarının seçtiğini kabul etsek bile, o neden bunu kabullenmişti? Tepki vermiş miydi? Vermemişti. Boynuna bıçağı dayayıp da, böyle yaşayacaksın dediklerinde

Medeia: Argonautlar destanındaki efsanevi büyücü. – ç.n.

Oidipus: Yunan mitolojisinde, Thebaili kahraman, Thebai kralı Laios ile İokaste'nin oğlu. – ç.n.

de tepki vermemişti. Bunu kabullenmesi bir anlamda kendi seçimi anlamına gelmiyor muydu?

Neden kendi hayatına sahip çıkmaya cesaret etmedi? Neden salakça korkularından dolayı ailesinin yüzüne tükürmeye, bu gerçeği yüzlerine vurmaya cesaret etmedi? Neden korktu? Ne olursa olsun ayıbını saklamalıydı, düşürmek istemediğine göre ne olursa olsun nine çocuğu evlat edinmeliydi, ne olursa olsun skandal büyümesin, olay unutulsun diye başka bir yerde, uzakta doğurmalıydı. Hayatının sırrını açıkladığında, "Pandelis, evlatlık değil de, benim çocuğum olduğunu ne zaman öğrendi, biliyor musun?", demişti kocasına. "Ne zaman?" "On dördünü doldurmuştu." Ne olursa olsun insanlar öğrenmemeli, ne olursa olsun biriyle, herhangi biriyle evlenmeliydi, kim olduğu önemli değildi. Biri... "İşte buyur, Petros", böylece Petros'la evlendi... Fakat suç Petros'ta da değil. Eftihia'yı sevmemiş miydi? Sevmişti hem de fazlasıyla. Kendisine karşı dürüst olması gerekiyorsa (şimdi iş işten geçtikten sonra her şeyi farklı görüyordu), herkesten çok suçlu olan biri varsa bunun kendisi olduğunu kabul etmeliydi.

Demek ki birisi yakılacaksa bu kişi, herkesten önce kendisi olmalıydı. Neden anne babasını yaksın? Eğer onlar kazkafalıysa, eğer dünyayı ancak bu şekilde yorumlayabiliyorlarsa, eğer yaşama başka gözle bakamıyorlarsa o zaman mutlaka (bunu kabul ediyordu) bunun bedelini ödemeli, hatta sonsuza dek, fakat kendi mutsuzluklarıyla ödemeliydiler. Bunun bedelini de ödediklerine inanıyordu, çünkü bu şekilde düşünüp de mutsuz olmak mümkün değildi. Sefil düşünceler sefil bir yaşam sürerek ödenirdi. Bu tür insanların gerçekten mutlu olmaları mümkün değildi.

Öyleyse ailesi neden Eftihia'nın mutsuzluğu için de

bedel ödesindi? Ayrıca bu durumda, kendi mutsuzluklarının bedelini kim ödeyecekti?

Kibriti attı, biraz gözlerini kapattı ve farkında olmadan gözleri yaşardı. Sakinleşti.

Yağmur da o anda başladı.

Eve döndüğünde usulca soyundu, benzin kokmamaları için ellerini iyice yıkadı, yağmurdan sırılsıklam olmuş elbiselerini sakladı, karanlığın içinde geceliğini bulamadığı ve ararken Petros'u uyandırmak istemediği için yanına çıplak yattı.

Garip ama o gece Petros horlamıyordu. Uykusunda rahattı. Yanma yattı ama bütün gece gözünü kırpmadı. Sırtüstü yatmış, gözleri açık, yoldaki ışıklardan gelen, tavandaki gölgelere bakıyordu.

Şiddetlenen rüzgârın ve yağmurun sesini dinliyordu. Çok yağmur yağdığından benzinin akıp gideceğini, ailesinin, sabahleyin uyandığında benzin kokusunu alıp korkmayacağını düşündü. Ama yine de, benzini emmiş tahtaların az da olsa koku yaymasından korkuyordu. Ertesi sabah gün ağarırken Petros 6a Eftihia da uyanacaktı, ama çocuğunu kaybeden Eftihia için artık hayat bitmiş olacaktı, dertlerinden kurtulamayacak, mutsuzluğu sürüp gidecekti (yine yanılıyordu), buna inanıyordu. Birden yaşlanmıştı; aynaya baksa, düne kadar var olmayan, beyaz saçlı bir başla, kırışıklıklarla dolu bir yüzle karşılaşacağını biliyordu.

Genellikle yaptığı gibi, Petros berber dükkânına gitmeden önce, kalkıp kahvaltıyı hazırlamadı. Petros ise, neler olduğunu sormadı. Sadece ona baktı, duruşundan ve kımıldamadan bakan gözlerinden bir ürperti, belki de korku duydu fakat karısına hiçbir şey sormadı.

Çok kötü, söylenemeyecek, itiraf edilemeyecek bir şeylerin olduğunu hissediyor (belki de gece bir şeyler anlamıştı), bu yüzden de sormaya cesaret edemiyordu. Ayrıca o anda boşuna herhangi bir yanıt bekleyeceğini biliyordu. Yataktaki onun bildiği Eftihia değildi.

Petros gittiğinde, Eftihia sırtüstü yatmaya ve sabit bir noktaya bakmaya devam etti. İçinden hiçbir şey yapmak gelmiyordu. Her zaman yapmayı sevdiği halde, şimdi ne saçlarını taramak, ne dudaklarını boyamak, kalkıp aynaya bakmak istiyordu. Hayır, hiçbir şey için keyfi yoktu. Elinde kala kala sadece deliliğin kaldığını biliyordu. Şimdiden aklından bir şeylerin kaçtığını hissediyordu. Tamamen aklı başında, düşünceleri de müthiş berraklıkta olmasına rağmen, aklında ve içinde bir şeyler olmaya başladığını biliyordu.

Bir anlığına, birkaç saniyeden fazla sürmeyen aydınlık bir anda, şu anda başına gelenin, kendisine ulaştığını gördüğü şeyin gelmesine yine izin vermesinin de kesinlikle kendi hatası olduğunu düşündü. Tepki vermiyor, ona karşı savaşmıyor, önlemek için hiçbir şey yapmıyor, yine, bir kez daha, yine onun yüzünden, her şeyin felakete doğru sürüklenmesine izin veriyordu. Aslında her şeyin daha iyi olmasa bile daha farklı gelişebileceğini biliyordu.

Geldiğini gördüğü şeyin belli bir biçimi yoktu, herhalde göremediği, dokunamadığı cisimsiz bir şeydi. Ama zaman geçtikçe bu cisimsiz şeyin yavaş yavaş bir cisme büründüğünü, hatta evin içinde çok kolay hareket eden canlı bir varlığa dönüştüğünü görebiliyordu: Yürüyor, sürünüyordu. Onu görmese bile duyabiliyordu.

İçinden çığlık atmak, kalkmak, koşmak, dışarı çıkmak, gitmek geldi ama yine bütün bunlardan hiçbirini yapmadı. Kımıldamadan yatmaya ve tavandaki sabit bir noktaya bakmaya devam etti. Cisimsiz de olsa, onu

izliyor, kulaklarıyla onu görüyordu; sürüngene benzer bir şeydi, öyle hissediyordu. Şimdi onu gözleriyle de görüyordu: Yatağa yaklaşıyor, yatağa çıkıyor, çarşafın altına sokuluyor, Eftihia'nın karnının, ayaklarının üzerinde, bacaklarının arasında sürünüyordu. Hatta sürtünmesini duyuyor, sürüngenin içine girdiğini, içinde çöreklendiğini görüyordu, ama yine hiçbir şey yapmıyor, hiçbir tepki vermiyor, ona teslim oluyor, sürüngen onu ele geçiriyor, tam anlamıyla ele geçiriyordu, oysa Eftihia yerinden bile kıpırdamıyordu.

Tam o anda telefon çalmaya başladı. Nerdeyse bir yüzyıl ona telefon etmemiş olsalar da, arayanın annesi ya da babası olduğuna emindi. Mutlaka, sırf bütün evin benzin koktuğunu, görünüşe göre gece birilerinin onları ateşe vermeye, yakmaya çalıştığını, bidonu bulduklarını, iyi ki yağmurun başladığını böylece buna fırsat bulamadıklarını söylemek için arıyorlardı.

Belki de Eftihia'dan kuşkulandıkları için onu arıyorlardı. Başka kim, niçin onları yakmak istesindi? Ailesi için günah keçisi sadece Eftihia'ydı; öyle olmasa, onu onca zaman aramadıktan sonra neden telefon etsinlerdi? Sadece kötü haberleri vermek için ararlardı.

Telefon çalmaya devam ediyordu, Eftihia ise artık tamamen sürüngenine teslim olmuştu. Telefon çaldıkça yavaş yavaş kendisini biraz mutlu hissetmeye başladı. Hatta şu anda başına gelenin bir anlamda kendisinin küçük bir zaferi, başkaları tarafından zorla kabul ettirilmeyen, bilinçli seçimi olduğunun farkına vardı. Bu da artık hayatındaki sefilliği açıklamak için herhangi bir düşmana gerek duymadığı anlamına geliyordu. İnsan kaderini kendi seçtiğinde, kaderini değiştirmeye cesaret etmeye hak kazanır, onu değiştirebilir; sonunda bunu anlamıştı.

Bu son düşüncenin aklından geçmesiyle, birdenbire çarşafları üzerinden fırlattı ve çıplak haliyle telefon ahizesini kaldırmaya koştu. Onlara (ailesine), "Evet, gece evinizi de, sizi de yakmaya çalışan bendim, kibriti çakmamı engelleyen de yağmur değildi... Başka nedenden dolayı fikir değiştirdim", diyecekti. Ama fırsat bulamadı. Telefonu açar açmaz hat kesildi.

Ayna, telefonun tam karşısındaydı; ahizeyi yerine koyarken birden çırılçıplak bedenini gördü. Belki de ilk kez bedenini bu kadar apaçık görüyor, belki de ilk kez bedeni hoşuna gidiyordu.

Şaşkınlıkla aynaya yaklaştı, bir tarak alıp saçlarını taramaya koyuldu. Saçları parlak, uzun ve simsiyahtı.

Ziyaretçi

Pazartesi, ayın on ikisinde, öğlen on ikide, Bay Petros Mandudhis, berber dükkânını kapattıktan sonra, kendi el yazısıyla yazılmış vasiyetini teslim etmek için kasabamızın noteri Bay Kondaratos'a gitti.

"Altmış beş yaşında vasiyetinizi mi yazdınız Bay Mandudhis?"

"İçimde kötü değil, ama garip bir his var Bay Kondaratos. Eftihiacık da, ecelim gelirse onu sokağa atmalarından korkuyor. Akrabalar da, kardeşler de bazen düzeyli davranamayabilir."

"Hepimizin bildiği şeyler bunlar Bay Mandudhis..."

Sonra Bay Mandudhis, yine küçük meydandaki berber dükkânına geri döndü, kapı ve pencereleri açtı, işe koyulmadan önce de karısını aradı.

"Tamam Eftihiacık, konu halledildi, sakinleş" dedi ve Bay Kondaratos ile konuştuklarını söyledi. Vasiyetini neden bu kadar erken hazırladığını sorunca, Petros "Eftihiacığım rahat uyusun diye", demişti. Telefonu kapatmadan önce, isterse ağır bir şeyler pişirmemesini (son zamanlarda Eftihiacık ağır yemekleri seviyordu), çünkü kendisini pek de iyi hissetmediğini, belki haşlanmış kabak ya da pancar hazırlayabileceğini söyledi. "Ah, hayır Eftihiacığım yavan sebzeler hayatımızı da yavan yapmaz. Neden böyle diyorsun?"

Eftihiacık canını sıkmasına rağmen, Bay Mandudhis

telefonu kapatmadan önce ona çok sesli bir öpücük yollamayı unutmadı.

Her şey bir yana, Bay Mandudhis, güzel Eftihiacığından epey büyük olmasına rağmen, ona karşı hep şefkat doluydu. Özellikle de ninesinin öldüğü gece geçirdiği büyük krizden sonra.

Sonra işe koyuldu. O gün tıraş olmaya gelen son müşteri bizim buralara yabancıydı. Bay Mandudhis kendisini ilk kez görüyordu. Adı Artemis'ti. Öyle demişti. Fakat Bay Petros adamın adını söyleyiş biçiminden, doğru söylediğine emin olamamıştı. Bir haftadır buralardaymış ve geçici olarak tepedeki *Güzel Kapı Oteli*'nde kalıyormuş. Otelin sahibi eski dostu Andeos'muş. Soyadını değil adını söylemiş, "Andeos", demişti.

Mandudhis, Bay Andeos'un kardeşi, hatta sadece kardeşi değil, *Güzel Kapı Oteli*'nin de ortaklarındandı. Anlaşılan Bay Artemis'in bunlardan haberi yoktu. Yoksa haberi yokmuş gibi mi davranıyordu? Her neyse, Bay Mandudhis en azından şimdilik bunları açıklama gereği duymadı. Peki, Bay Artemis'in mesleği neymiş? "Yeni ürünler tanıtan mümessilliklerle uğraşıyorum", diye genel ve belirsiz bir yanıt verdi. Bizim buralardan mıymış? "Buralardan", diyerek yine genel ve belirsiz bir yanıt verdi. Uzun yıllar yok muymuş? "Çok uzun", dedi. "Yirmiden fazla." Yani Petros'un Eftiacığı ile evli olduğu yıl kadar.

Çok kısa yanıtlar veriyordu, biraz da yabancı bir şivesi vardı, bu da Bay Mandudhis'i sinirlendiriyordu. Gerçi kendisi, alışmış olduğu üzere yeni müşterisi hakkındaki ilk bilgileri toplamıştı ama hiç memnun kalmamıştı. Ne onunla yakınlaşabilmişti, ne de henüz öğrenmek istediklerini öğrenmişti. Bay Mandudhis onu tanımazken, bu adamın kardeşiyle, üstelik eskiden tanışmasına da sinir oluyordu. Garip! Üstelik dediğine göre de

buralardanmış. O zaman nasıl olur da onu hatırlamazdı? Petros'un belleği çok kuvvetliydi, kendisini hatırlamaması mümkün değildi. En azından bir şeyler hatırlaması gerekmez miydi? Ama şimdi, aynadaki suratına daha iyi baktıkça, gerçekten de bir şeyler hatırlamaya başlıyor, fakat bunun ne olduğunu saptayamıyordu. Yabancı şivesi de aklını karıştırıyordu.

Bay Mandudhis müşterilerini tıraş etmek, hangi saç stilinin yakıştığını bulmak ve yaptığı işi de angarya olarak görmemek için onları iyi tanımak isterdi. Tabii bunu başarmak için de binlerce yol denerdi.

Önce onları koklardı. Evet, evet, iyi duydunuz. Köpeklerin, insanları sonsuza dek belleklerine kazımak, dostla düşmanı her an ayırabilmek için kokladıkları gibi onları koklardı. Kısacası Bay Mandudhis, hayatlarını ve kişiliklerini tanıyabilmek için ilk karşılaşmadan itibaren ipin ucunu bulmaya, en azından soyları sopları nedir öğrenmeye çalışırdı.

"Hiçbir zaman kâğıtlarını açmayan insanlarla arkadaşlık etme. Uzak dur. Ne seni nereye sürükleyeceklerini, ne de ne zaman başına çorap öreceklerini bilirsin. Üstelik kim olduklarını göstermekten kaçınıyorlarsa, onlardan çabuk bıkarsın."

Bay Mandudhis'in bu görüşlerini bildiğimizden, eğer birinci tıraşta, çok çok ikincisinde, adamın yaydığı dalga boyutunu saptayamazsa, onu müşteri olarak kabul etmesinin neden kesinlikle mümkün olmadığını anlayabiliriz. Bildiğimiz kadarıyla şimdiye kadar hiç kimse Bay Mandudhis'in insanın içine işleyen bakışlarından kurtulamadı, zaten bu yüzden, hemşerilerimizden birini, örneğin Mitsos'u tanımlamasını istesen, yanıtı hazırdır: "Kim? Mitsos mu? Uçuktur o."

Müşterilerini tanımlamak için hep doğru sözcüğü

bulurdu. Ondan sonra, bütün kasabamız için Mitsos artık "uçuktur". Artık ona Mitsos denmez. Kendisine, üstelik yaşamının sonuna dek "Uçuk" adı verilmiştir. Gerçekten de Petros Mandudhis hiç yanılmazdı çünkü, örneğin söz konusu durumda Mitsos, uçuk biridir.

Fakat bugün bu yeni müşterisi Bay Mandudhis'in kafasını karıştırmıştı. Defalarca çabalamasına rağmen ona yaklaşamıyor, iletişim yolu bulamıyordu. Adam kendisinden kaçıyor, saklanıyordu. Bir şeyler de ters gidiyordu. Yabancı şivesinden başka, öncelikle hiçbir zaman cümlesini tamamlamıyor, onu anlayabilmen için ipucu vermiyordu.

Ara sıra üstü kapalı bazı sözler söylüyor, bunlar da Bay Mandudhis'in kafasını daha çok karıştırıyordu. Tıpkı bu az konuşan, ulaşılmaz adamın yakışıklı olmasının da kafasını karıştırdığı gibi. Adamın görünüşündeki bazı önemsiz ayrıntılar da Bay Mandudhis'i rahatsız edip, şaşırtıyordu: Örneğin gözlüğünü tutuş şekli, gözlüklerini takması, çıkarması adamın gülümseme şekli bile rahatsız ediyordu. Tuhaftı. Seninle alay mı ediyor, seni küçümsüyor mu yoksa seni dışlıyor mu, anlayamıyordun. Ayrıca adamın etrafındaki her şeyi incelemesi de Petros'u sinir ediyordu. "Lanet olasıca neyin peşinde? Kim? Ne arıyor?"

Üzerinden tiksindirici, garip bir ceset kokusu da yayılıyordu, diyecekti Petros Mandudhis. Fakat kendisini asıl deli eden, adamın içeri girer girmez, bakışlarıyla üzerinde egemen olmasıydı. Petros, adamın kendisine boyun eğdirdiğini hissetmişti. Yani birden duruma tamamen o egemen olmuş ve bütün tıraş boyunca Mandudhis'in hiçbir farklı görüş belirtmesine fırsat tanımamıştı. O andan sonra hangi konuda sohbet etseler, hep adam son sözü söylüyor, orda da konu kapanıyordu. O kadar!

"Lanet olsun, şansa bak bu herif nerden çıktı, üstelik pazartesi günü, keyfimi bozmak için!"

Mandudhis bir yandan adamı tıraş etmeye devam ediyor, bir yandan da önüne yemler koyup, onu yakalamaya, bir yerden avlamaya çalışıyordu, fakat adam yakalanacağına elinden kayıp gidiyordu.

Bir süre sonra kendisini iyi hissetmemeye başladı. Belki de yabancının parfümü yüzündendi. Lavantaya benzer bir kokuydu. Tam lavanta kokusu değildi, ekşimiş lavanta diyebileceğimiz bir koku. Bay Mandudhis'in öteden beri bu kokuya alerjisi vardı ve uykusunu getirirdi. Fakat işin en garip yanı, burnuna bu koku geldikçe, bir şeyler hatırlamasıydı. "Kahretsin, son zamanlarda böyle bir parfümü nerde koklamıştım?" Bu kokuyu bildiği bir yerde kokladığına emindi ama bir türlü hatırlayamıyordu.

Her neyse, Bay Mandudhis'in neden Bay Artemis ile uyuşmadığının diğer nedenlerini bulmak için öykümüzü geciktirmeye ya da araştırmaya devam etmeye değmez. Kesin olan tek şey bu uyuşmazlığın tek nedeninin söz konusu beyin kolonyası olmadığıydı.

Bu arada Bay Mandudhis, bu kahrolası kokuyu nerde duyduğu sorusunu bir türlü aklından çıkaramıyordu. Adamı tıraş ederken bunu bulmaya çalışıyordu.

Birden hatırladı. Evet, bu kokuyu evinde almıştı. "Rastlantıya bak. Yahu ne garip şeyler oluyor."

Eftihia'ya, bu iğrenç parfümün evlerinde ne aradığını sorduğunu hatırladı. Çünkü kendisi asla böyle bir parfümü eve getirmez, asla kullanmazdı. Eftihiacık bilmiyor ve hatırlamıyordu; yeri gelmişken Eftihia'nın* Bay Mandudhis'in mutluluğu olduğunu da unutmayalım.

Eftihia: "Eftihia" Yunanca'da mutluluk anlamına geliyor. – ç.n.

Tam yirmi yıl önce, bir öğlen, Petros'un babası evlerine Eftihia'yı getirmişti. Kurnaz bir gülümsemeyle, "Onu görüyor musun?", demişti. "Görüyorum." "Karın olacak." Oldu da. Petros hiç itiraz etmedi. Eftihia'yı beğenmişti.

Babasının Eftihia'yı, bir köpek yavrusu getirirmiş gibi getirdiğini hatırlıyordu. O zamanlar Eftihiacık on sekiz yaşında, güzel, nazlı, kısa boyluydu. Ne çeyizi, ne parası vardı. Doğru dürüst okumamıştı da. Ortaokulu bitirmişti. Hep gülüyor, hep oynuyordu. Neşeliydi. Bütün arkadaşları, "Petros'a bak ya böyle bir fıstığı nerde buldu?" diye fısıldaşıyordu. Eftihia on sekizinde, Petros kırk beşindeydi.

Hiçbir zaman babasının o zamanlar Eftihia'yı nerden bulduğunu, onu nasıl getirdiğini öğrenemedi. Babası sırrını açıklayamadan öldü.

Her neyse... Mandudhis, Eftihiacık ile o olduğu için evlenmişti. Gülüşü, neşesi ona yetiyordu. Çünkü Eftihiacık her şeye güler, her şeye iyi gözle bakar, her şeyin iyi tarafını görürdü. Herkesin ve her şeyin. Eftihiacık için sadece iyi insanlar vardı. Bu, bizim gibi kurnaz ve şüpheci insanlar için, onun kışkırtmalardan kolayca etkilenebileceği anlamına geliyordu.

Bay Mandudhis son makası vururken, her şeye rağmen, sonunda bu beyle işi bittiği ve ne zaman aynı parfümü kokladığını bulduğu için kendisini çok mutlu hissetti.

Adama ne bir şey söyledi, ne de bir şey sordu. Zaten anlamı da yoktu. Fakat "Özür dilerim, ama evet, bir daha benim dükkânıma gelmemenizi tercih ederim; zaten Andrikos'un berber dükkânı da var; neden bilmiyorum ama evet, iyi gitmeyen bir şeyler var, kabul ediyorum size karşı pek dostça duygular beslemiyorum, be-

nim sadece dostlarımdan müşterilerim olsun isterim", diyecek cesareti kendinde buldu. Öyle çalışırmış. Sadece dostlarını tıraş edermiş. Bu özellik "dükkânının tuhaflığıymış"

Bay Mandudhis bunları söylediğine ne kadar memnun olmuştu tahmin edemezsiniz, gerçi müşterisine birkaç şey daha söylemek isterdi: "Kendisinden saklanan insanlar öteden beri pek hoşuma gitmez, dostlarım da, müşterilerim de kalplerini, ruhlarını açsın, yaralarını ortaya döksün isterim. Çünkü Bay Artemis ben şuna inanıyorum; insan ancak yaralarını dışarıya, temiz havaya çıkarırsa onları iyileştirebilir. Kısacası, içedönük insanlardan hoşlanmam, bilmek istersin diye söylüyorum, içedönük insanların asla iyi kişiler olmadığını düşünüyorum. Üstelik be kardeşim, bir saattir uğraşıyorum daha ağzından anlamlı tek bir cümle alamadım. Bense baştan aşağı sana hayatımla ilgili her şeyi anlattım; çocuklarımın olmadığını, çünkü çocuk yapamadığımı, akrabalarımla da, kardeşimle de iyi geçinemediğimi, sadece işime baktığımı ... hatta sana karımın fotoğrafını bile gösterdim..." Aslında hayır. Aynaya iliştirilmiş fotoğraftaki güzelin karısı olup olmadığını Artemis sormuştu...

Bunları ve daha pek çok şeyi Bay Mandudhis söylemek istiyordu ama fırsatı olmadı. Birden, saç kurutma makinesiyle Bay Artemis'in saçlarını kuruturken, kendisini hiç iyi hissetmemeye başladı. Kalbine saplanan acı, saç kurutma makinesini elinden bırakmasına ve elini ağrıyan göğsünün üzerine götürmesine neden oldu. Sonra Bay Artemis'in koluna tutundu, yine özür diledi ve mümkünse kendisini eve bırakmasını rica etti.

Çok hevesli olan Bay Artemis, Petros'un koluna girdi ve iyi ki dükkânın tam önüne park ettiği arabasına

doğru götürdü. Siyah, simsiyah, füme camlı, cenaze arabası kadar uzun bir otomobildi.

Bay Mandudhis, Bay Artemis'in arabasının çok yavaş gittiğini gördükçe, içinden bağırmak, hızlanmasını, daha çabuk gitmesini rica etmek geliyordu, ("Kahretsin, mahsus mu yapıyor?") ama sesi çıkmıyordu. Bayılmak, yavaş yavaş kendinden geçmek üzereydi, tükenip bittiğini hissediyordu. Sıkı sıkıya kapalı füme camlar da durumu kötüleştiriyor, o iğrenç parfüm kokusu da kendisini uyutuyordu. Ha bire dayanmaya, tutunmaya çalışıyor, en azından olan biteni izlemek, Bay Artemis'e bağırabilmek, hızlanmasını söylemek, neden bu kadar yavaş gittiğini, kendisinin ölüm olup olmadığını sormak istiyordu. Çünkü uzun süredir aklına bu düşünce saplanmıştı. "Tamam, ilk andan beri aşağı yukarı kim olduğunu anladım, artık saklanman anlamsız, itiraf et de ben de kiminle karşı karşıyayım bileyim, hayatımda merakım hep bu oldu, kiminle karşı karşıyayım bilmek istiyorum", demek istiyordu.

İşin doğrusu, her şeye rağmen Mandudhis bir şeyler geveleyebildi ama Bay Artemis bir şey anladı mı, anladıysa ne anladı bilmiyoruz. Anlaşılan Bay Mandudhis'i evine sağ salim götürmek istediğinden Bay Artemis gevelemelerine kulak asmayarak, arabasını sürmeye devam ediyordu.

Her şeye rağmen Bay Mandudhis hâlâ hissediyor, düşünüyor, etrafında olan biteni bir ölçüde algılıyordu. Gerçi bu çok sürmedi, kısa bir süre sonra bir tür afaziye yakalandı. Yine de beyni ve koku alma duyusu çalışıyordu. Bu kahrolası parfümü duymaya devam ediyordu.

Beyninin derinliklerinde bir yerde, motorun durduğunu duyduğunda, biraz kendine gelmeye başladı (öyle sandı) ve hemen adresi kendisinin verip vermediğini

hatırlamaya çalıştı. Çünkü lanet olsun, bu adam evinin nerde bulunduğunu nasıl biliyordu? "Adresi ben verdim de hatırlamıyor muyum? Hangi lanet olasıca ona adresi vermişti? Nerde oturduğumu nasıl biliyor?"

İşte o anda Bay Mandudhis sinirlendi ve kendine kızdı, çünkü berber dükkânında sözünü esirgemeden, Eftihiacığı tamamen rastlantıyla da olsa, hiç ziyaret etmiş mi diye sormaya cesaret edememişti. ("Zaten rastlantıyla olmasa başka türlü nasıl olacaktı?") Örneğin, madem dediği gibi işi buydu, bazı yeni ürünleri tanıtmak için pazarlamacı olarak gitmiş olabilir miydi? Bu çok doğaldı. Eftihiacığın da adamın ziyaretini hatırlamaması böylece açıklanıyordu. Bus bus bunalacak bir şey yoktu ortada öyleyse. Büfeye kadar gidip, hayırsız kardeşine bir telefon açmadığına pişman olmuştu. Bu somurtkan herifi nerden tanıdığını, nasıl dost ve tanıdık olduklarını ve ne biçim bir adam olduğunu sormak istiyordu. Madem buralardanmış neden onu hatırlamıyordu? Nasıl olur da onu hatırlamazdı?

Biz ne dersek diyelim, ne Bay Mandudhis'in kaderini değiştirebiliriz, ne de olmakta olanları ya da olmuş olanları. Hatta Bay Mandudhis'in düşündüğü gibi bu yabancının ölümün kendisi olup olmadığına bakmaksızın, her şeyin Bay Artemis'in hayatına girmesinden önceki birkaç saniyeye geri dönmesini arzulasak bile, hiçbir şeyi değiştiremeyiz.

Biz olaylara müdahale edemeyiz ve bir anlamda bu beyin ölüm olabileceği düşüncesini de kabul etmek durumundayız. Bu yüzden acele edip, böyle bir şeye inandığı için Bay Mandudhis'i sayıklayan ya da ne dediğini bilmeyen biri olarak adlandırmamız hiç de akıllıca olmazdı. Bu

saplantısı (buna öyle diyelim) tamamen desteksiz değildi;çünkü bu beyin dükkânına girdiği ilk andan beri, Bay Mandudhis bütün bu hikâyenin, sonunda başına bir iş açacağını, kötü bir rüzgârın esmeye başladığını hissetmeye ve sezinlemeye başlamıştı. Bu izlenimi bu beyin tıraştan başka her şey için orda olabilmesiyle de desteklenmişti, hatta hatırlıyordu, bunu kendisine de söylemişti çünkü saçı daha yeni tıraş edilmiş, yeni taranmıştı.

İşin aslı ne olursa olsun, konuyu hangi açıdan ele alırsak alalım, Bay Mandudhis o kadar da saf değildi. Uzun zamandan beri, böyle bir ziyaretçinin gelişinin yakın olduğunun ilk sinyallerini almaya ve bulanık, ama var olan ilk işaretleri de seçmeye başlamıştı.

Bay Mandudhis'i birçok olgu ve olay bu ziyarete hazırlamıştı ama kendisi hiçbir zaman gereken önemi vermemiş, hiç bunlar üzerinde düşünmemiş, kâbuslarıyla oturup yüzleşmemişti. Sürekli bu kriz anını erteledikçe, içindeki şeyler mide ağrısına, keyifsizliğe, görünmez bir tehlikeye dönüşüyor, mide ekşimesine, nefes darlığına yol açıyor, kasabamızın doktoru Bay Nanopulos, hastalığın nedenlerini bulmakta zorlanıyordu.

Ama bunun üzerinde daha fazla durmayalım. Dürüst olmamız gerekirse, gerçekten de Bay Artemis'in ziyareti en başından beri ölüm kokusu yayıyordu. Tam da bu sözlerle, "daha fazla üzerinde durmayalım", diyerek Bay Mandudhis içindeki bütün bu korkuları, içini kemiren bütün bu kuşkuları yatıştırmaya ve aynı anda, kalan olanca gücünü kullanarak, nerde olduğunu görmek için gözlerini açmaya çabaladı. Ne yazık ki gözleri açılmadı. İşte o zaman, garip ve anlaşılmaz biçimde, aslında hâlâ otomobilin içinde oturuyor olmasına rağmen (bundan emindi) Bay Mandudhis rüya gördüğünü sandı. Gerçi hiç de rüya görmediğinden,

her şeyin gerçek olduğundan emindi. Fakat aynı zamanda Bay Artemis'in kendisini arabadan dışarı çıkardığı, kolunun altına girerek, kendisini adım adım, yıllar önce satılmış baba evine doğru götürdüğü duygusuna kapılıyordu. Baba evi kasabanın dışında, bir tepede, Andeos'un otelinin biraz yukarısındaydı. Şimdiyse evlerinin yerinde, çatısı yarı çökmüş, pencereleri, kapıları çürümüş, paçavraya dönüşmüş, perdeleri güve yenikli, etrafı ölümcül biçimde saran yabani otlarla çevrili bir harabe görüyordu. Bay Artemis kendisini tutup, baba evine doğru götürürken, birden yıkıntıların arasından, belki de yaklaştıkça ayakkabılarının çıkardığı gürültüden korkan dev fare ve kuşlar fırlamaya başlıyor; ürkmüş kuş ve yarasalar, dev yarasalar... Emindi, bunu da çok iyi hatırlıyordu, Bay Artemis'e kendisini nereye götürdüğünü sormuştu. Geceymiş (birden gece olmuştu), Artemis de "Baba evine götürüyorum, hatırlamıyor musun?", demişti. Peki Bay Artemis baba evini nerden biliyordu? (herhalde sormuştu). Bunun üzerine Artemis aynen şöyle demişti: "Gerçekten hatırlamıyor musunuz Bay Mandudhis?" Tam o anda sanki evin içinden, boyası dökülmüş duvarların arkasından bir sesin geldiğini duymuştu. Duvarlar büyülü biçimde bembeyaz ve badanalıydı. Yabani yapraklar da artık yabani değil, mis gibi kokan, capcanlı gül ağaçlarıydı. Sanki uzaktan gelen, yaklaştıkça babasının sesine daha çok benzeyen bir ses duyuyordu. O anda görüntüye Eftihiacığın da girdiğini görüyordu. Ses sanki, "Karın olarak bu kızı alacaksın", diyordu. Eftihiacığın güçlü, berrak, neşeli gülüşünü duyuyor, (şimdi de duyuyor gibiydi), dipteyse, babasının yakınında, bir gölgenin titrediğini gördü. Gölge mi, yoksa yapraklar arasına saklanmış bir yüz müydü?

O zaman babasına soru sormaması ne büyük aptallıktı. Hayır, hayır yanlış... Sorduğunu hatırlıyordu, evet sormuştu, o da, Tanrı böyle bir armağan yolladığında asla soru sormamasını söylemiş, kurnazca gülümsemişti, fakat bunu önemsememişti çünkü babası hep kurnazca gülümserdi.

Yavaş yavaş içindeki sesler sönmeye, gölgeler, gece kaybolmaya başlamıştı. Biraz kendisine gelir gibi oldu, sanki görüntü ışıkla dolmuştu. O anda Bay Mandudhis gözlerinin, göz kapaklarının biraz açıldığını, apaçık biçimde, artık kendi evinde olduğunu, sevgili koltuğunda oturduğunu, karşısındaki diğer koltukta da Bay Artemis'in oturduğunu hatta kendisine gülümsediğini şaşkınlıklar içinde gördü. Sonunda biraz ötede, pembe geceliği, pembe dantelleriyle ayakta duran Eftihiacığını fark etti. Herhalde geldiklerinde uyuyordu. Şimdi, bembeyaz, her tarafı işlemeli bir masa örtüsüyle süslenmiş olan sofrayı kurmakla meşguldü.

Başını çevirip, "Nasılsın Petroscuğum?", diye sordu. "Kendine geldin mi? İyi ki önemli bir şey değildi, bu yüzden Bay Artemis'e yemeğe kalmasını söyledim. Sakıncası yok değil mi?"

Bay Mandudhis, "Hayır yok", diyecek oldu ama tekrar düşünüp bir şey söylemedi. Eftihiacık özel günlerde kullandığı servis takımını ve kristal bardakları çıkarmıştı.

O anda Bay Mandudhis kalkacak oldu ama başaramadı. Eftihiacık bunu görünce, dönüp ona baktı ve Bay Artemis ile dost olduklarından Andeos'u da yemeğe davet ettiğini söyledi.

"Dost olduklarını biliyor muydun?" diye sordu Eftihia. Hayır bilmiyordu. Fakat Artemis kendisine söylemişti. O anda Bay Mandudhis şaşkınlıkla, Andeos'un

da evde olduğunu fark etti. Elinde bir fotoğraf makinesi tutmuş, düğmeye basıp fotoğraflarını çekmeye hazır lanıyordu.

"Bir saniye, çiçekleri elime alayım" diye bağırdı Eftihiacık. "Bekle." Çiçek demetini almaya koştu. Petros nerdeyse fısıldayarak, "Hangi demeti?" diye sordu.

Eftihia, Bay Artemis'in, tanışmalarının şerefine getirdiğini söyledi. Doktor, "Her neyse, önemli bir şeyi yok, belki kâbus gördü, umarım geçicidir" deyip, onları biraz yatıştırdıktan sonra, Bay Artemis karşıdaki çiçekçi Potis'e kadar uğramaya fırsat bulmuştu... Doktor, "Olur böyle şeyler", deyip gitmişti. O anda bir flaş patladı, yüz ve bakışlarını dondurdu. Fotoğrafa Artemis ile Mandudhis'in karşılıklı duran iki koltuğu da girmişti. Aralarında, elinde çiçek demetini tutan, gülümseyen Eftihiacık vardı, onun arkasındaysa, duvarda Petros'un babasının çerçeveli bir fotoğrafı asılı duruyordu. Babası fotoğrafta Eftihiacığı oğluyla evlenmek üzere getirdiği gün gibiydi.

İnsan fotoğrafa bakınca mutlu bir aile olduklarına inanabilirdi.

Sapkınlıklar

Ananias kasabamızda küçük barını açtığında, açılış yapılır yapılmaz arkadaşı Babis'i garson olarak yanına almıştı. Tabii barı açmadan önce arkadaşına başka şeyler söylüyor, başka sözler veriyordu. Bu yüzden sorunlarını (özellikle de Babis) paylaşırlardı. "Lanet olsun ne yapacağız, ekmeğimizi nasıl çıkaracağız" derler, onlara hayatta en çok neyi yapmanın yakıştığını bulmaya çalıştıkları her seferde, bunu bulacaklarına, neyin yakışmadığını ortaya çıkarırlardı. "Kahretsin, eğer neyin yakışmadığını biliyorsan, neyin yakıştığını da bir gün bulman gerekir."

Böylece zamanla, doğuştan ne duvarcı, ne çiftçi, ne çoban, hatta ne de otobüste biletçi olmanın bile onlara yakışmadığı, bu işler için yaratılmadıkları gibi bir ilk sonuca vardılar. Biletçi dememin nedeni, o günlerde Ananias'ın böyle bir fırsatı hiç tartışmadan reddetmesiydi. Oysa Babis reddetmemesini, en iyisi önce düşünmesini önermişti.

Kuşkusuz Ananias'ın bu işi kabul etmemesinin birçok nedeni vardı. Bu nedenlerden biri, hatta en önemlisi, son zamanlarda kariyerleriyle ilgili daha ciddi çözümlere göz dikmesiydi. Bu yüzden sürekli Babis'in kaygılarını gideriyor, endişelenmemesini, ona güvenmesini, çünkü sorunlarının kökten çözüleceği günün yakın olduğunu söylüyordu. Bu yüzden iyisi mi, hayatla-

rındaki büyük sıçramaya o da her an hazır olsun diye, birkaç kuruş kenara koymasını, hatta mümkün olduğunda, moruğundan da birkaç kuruş araklamasını öğütlüyordu. "Çünkü Babisciğim, dediğim gibi, biz küçük değil, büyük işler için yaratılmışız; biletçilik saçmalıklarını da unut gitsin."

Bir gün Pandelis'in kahvesinde uzo içerek iyice demlenirlerken, Ananias bu parlak geleceklerine olan umudunu nereye bağladığını Babis'e de açıkladı. Bütün planlarını "şişman" lakaplı sevgili kız kardeşi Athinacığın üzerine kurmuştu. Çünkü kız kardeşi meydanda bulunan arsadaki payını ona armağan etmeyi kabul ederse ("Yahu Babis bu iş nereye kadar gidecek, bir gün onu ikna edeceğim, değil mi?"), hayallerindeki barı orada inşa edecekler, böylece sonunda Ananias'ın çok iddialı planını gerçekleştireceklerdi.

"Babisciğim düşünebiliyor musun, kendi işimiz olacak; bağımsız ve geleceği parlak olacağız. İşte tam o sırada, uzo içip, kadeh tokuştururken, Ananias o heyecanla Babis'i ortak ilan etti... "Kapa çeneni, daha ne istiyorsun? Ortak oldun. Yeter mi? Kaydedildi." Ananias'ın en sevdiği sözcük "kaydedildi"ydi. "Hangi kız hoşuna gidiyor? Eva mı? Senindir. Kaydedildi." Ya da, "Sana kim sataştı? Adını söyle, bunun bedelini ödeyecek. Kaydedildi."

Sonra sabaha kadar barlarına ne ad koyacaklarını tartıştılar. *Alaca Aylar*'dan başlayıp, *Dekadans*'a vardılar. Ne anlama geldiğini bilmiyorlardı ama bu adı bir yerlerde görüp beğenmişlerdi. Sonunda Eva adında karar kıldılar. "*Eva'nın Barı*. Nasıl buldun? Madem arzuladığın fıstığın adı da Eva, bu adı vereceğiz. *Eva'nın Barı*. Hoşuma gitti. Kaydedildi!"

Bütün bu muhabbetleri arasında, Ananias bir ara

Babis'in gözlerinde bir gölge gördü. Eva adını beğenmemesinden korktu ama hayır Babis sorunun bu olmadığını söyledi. "Peki sorun ne?"

Sonunda Ananias, Babis'in gevelemelerinden, hoşnutsuzluk nedeninin başka olduğunu anladı: "Bana kız kardeşini yamamak istediğin için beni ortak yaptığını sanıyordum." Ananias bunu duyar duymaz gülmeye başladı, Babis'in sırtına vurarak: "Saçmalama, böyle bir şey yok, bunu aklından bile geçirme; gerçi Athinacığı alsan hiç pişman olmayacağına eminim, çünkü doksan küsür kilosunu unutursan, Athinacık hem altın bir kız, hem süper şıpsevdi."

"Her neyse", diyerek, Babis'e durumu açıklamaya devam etti. "Olan biten bir şey yok, çünkü Athinacığın gözü başka yerde, gözüne başkasını kestirmiş durumda, bu yüzden ben de onu başkasına düşünüyorum. Dostum, senden gizlim saklım yok, buyur, burda demlenirken sana bu adamın adını açıklayacağım. Söz konusu olan, Periklis. Athinacık bu gerzek herife bayılıyor, onun için hayatını bile verir."

Kuşkusuz Ananias, "Athinacık hayatını bile verir" derken, en azından küçük arsalarındaki kendi payını vereceğini biliyordu. Olur da Periklis'i paketleyip, Athina'ya (tabii onun da küçük armağanını vermesi şartıyla) yılbaşı armağanı olarak verse, kız kardeşi ne yapacaktı? Hayır mı diyecekti?

Tabii Babis, Ananias'ın nasıl biri olduğunu, bir işi kafasına koyduğunda, başarana dek ne kadar acımasız olabileceğini bildiğinden, gerçekten de çok kısa bir süre sonra, Periklis'in Athinacık ile başgöz olacağından hiç kuşku duymuyordu. "Tek sorun zaman ve fırsat Babisciğim. Fırsat bulur bulmaz burdayız", dedi. Athinacığın kiloları durumu biraz zorlaştırsa da Babis, Anani-

as'ın Periklis'i sıkıştırmak için mutlaka bir yol bulacağından emindi.

Tabii her şey, tam Ananias'ın planladığı gibi oldu: Hem Periklis'i sıkıştırdı, hem onu Athinacık ile evlendirdi, hem de Athina'nın payını aldı... Aslında bir şey hariç her şey... Babis'i ortak yapması...

Ananias, *Eva'nın Barı*'nı açar açmaz, planladıkları her şeyi hatırlayıp, gerçekleştirdi. Hatırlamadığı tek şey, Babis'i ortak yapmaktı.

"Tamam be Babis, biz de insanız, sen de bana hatırlatsaydın. Ne olmuş yani? Dostluğumuz kâğıtlara mı bağlı? Zamanla bu da olur, sakinleş, her şey sırayla; böylece yine patron olursun." Ananias bunları söyledi ve öyle diyelim, konu kapandı. O günden beri Babis bir daha ne "ortak olma" konusunu açmaya, ne de şakayla karışık bile olsa bunu hatırlatmaya cesaret edebildi. Tabii istemeye istemeye de olsa (bunu da belirtelim), daha iyi bir seçeneği olmadığından, barda garson olmayı kabul etti. Artık ne gün boyu "işe yaramaz, tembel herif" diye küfür edip, hayatta ne yapacağına karar vermesini isteyen ailesinin dırdırına (sinirleri yıpranmıştı), ne de fırça çekmelerine, üstüne üstlük "Oh olsun, dostunun nasıl biri olduğunu öğrendin, madem sana dikkatli olmanı, bir gün bu herifin si...inde olmayacağını söylediğimizde bizi dinlemedin; al bakalım haklı çıktık, adamın si...inde misin?" demelerine dayanabiliyordu.

Aslında biraz gerçekçi olursak, bir açıdan, kendisini birçok dertten kurtardığı için garsonluk işine geliyordu. Öncelikle sonunda cesaret bulup, Eva'ya yaklaşmak ve tekliflerini sunmak olanağını veriyordu bu iş. Sadece flört etmek değil, para kazandığına, üstelik çokça ka-

zandığına göre, Eva kabul ederse onunla evlenmek istiyordu. Sonra bu iş, Babis'i baba evinden de bağımsızlaştırıyordu. Bu yüzden en iyisi, Anania's'a ne kadar kırılmış olursa olsun, bunu unutmaya çalışması ve bitmiş şeyler hakkında aynı teraneyi tekrarlamamasıydı. Çünkü artık ne olmuşsa olmuştu, o kadar, asla değişemezdi. Artık, hayatın böyle olduğunu, bazı insanlar ilerleyip bazıları geri kalsa da, sonuçta hayatın hiç kimse için durmadığını kafasına sokmalıydı. Hayat kimse için durmadığına göre, sürekli bir şeyler hareket eder, sürekli bir şeyler olur. Öyleyse günün birinde Babis için de neden daha iyi bir şeyler olmasın? Bu yüzden herkes gözünü dört açsın ve daha iyi günler için zemin hazırlasın.

Bu şekilde düşünen Babis, koşulları olduğu gibi kabul etti, ilk günlerdeki somurtkan yüz ifadesinden vazgeçti. Çünkü Ananias'ın keyfini bozmaya da pek gelmezdi. Ananias bir sabah gözünü kırpmadan, "Babisciğim neden geldiğin yere geri dönmüyorsun? Somurtmanı görmekten bıktım", diyebilirdi. Babiscik de ne yapsın, geldiği yere geri dönerdi.

Bu yüzden, artık bu durumu içine sindirse iyi ederdi. Sevgili dostu, patronu oluvermişti, bu sonsuza dek değişmeyecekti. Olur böyle şeyler. Demek ki gelecekte Babis'in yararına bir şeyler olacaksa, bundan sonra olacaktı, tabii Ananias'ın yardımı olmadan. Babis'in yaşamı da, kaderi de gerçek anlamda bundan sonra değişecekti.

Kuşkusuz bu, Babis'in, Ananias'ın yaptıklarını, onu nasıl faka bastırdığını unutacağı anlamına gelmiyordu. İstense de, bu tür şeyler unutulmaz. Bunlar bir yere, hatta silinmez mürekkeple yazılır; sen hem rahatlamak, hem de şimdikinden daha kötü bir yazgıyla karşılaşmamak için onları ortadan kaldırmayı çok istesen

bile, hayat onları gömmeye uğraşır ama hiçbir zaman yok etmez.

Babis içindeki şeytanın tehlikeli oyunlar oynadığını hissettiğinden, bir daha asla acısını dile getirmeyi denemedi, o ilk sefer hariç, bir daha asla bu konuyu Ananias ile tartışmadı ve bir daha asla şikâyet etmedi. "Patrondur, istediğini yapar", deyip rahatlıyordu.

Asla... İki "dostun" (bundan böyle dost sözcüğü tırnak içinde) Pandelis'in kahvesinde kahve içmek için buluştukları o pazartesi gününe kadar. Uzun zamandır, sabahları barı açmadan önce, buluşup kahve içmeyi alışkanlık haline getirmişlerdi. Sadece kahve içmekle kalmıyor, Pandelis'in meşhur, eşsiz kremalı böreğinden de yiyorlardı.

O pazartesi günü, hangi şeytan dürttüyse, kahveye girip, alışılmış siparişlerini verir vermez ("Pandelis, kahveler ve kremalı börekler lütfen"), her şey altüst oldu.

Önce Pandelis, "Kahve var, kremalı börek yok, bütün tepsiyi sabahleyin kamyoncular kaptı" dedi. Sonra, kendisi için sakladığı tek bir parça kremalı börek olduğunu (bütün olay da orda başlıyor) hatırladı; istiyorlarsa getirebilirdi.

O anda, buzdolabının içinde ışıldayan o tek parça kremalı böreği gören Ananias, Pandelis'e "Ne yapalım, madem bir parça kaldı, ikiye bölüp yeriz", dedi...

"Var mısın Babis?"

"Varım."

Böylece, Babis ve Ananias her zamanki yerlerine, köşedeki masaya kurulup, beklemeye başladılar. Kahvelerini içtikten sonra, Pandelis buzdolabındaki tek, mis kokulu, iştah açıcı kremalı böreği onlara götürdü. Börekle birlikte, iki küçük tabak, iki küçük çatal ve küçük bir bıçak verdi.

Paylaştırma işlemi başlamadan önce, obur Ananias böreği tekrar tekrar koklarken, ağzının suyu akıyordu. "Babisciğim bu muhteşem; eğilip kokla, göreceksin."

Tabii Babis eğildi de, kokladı da. Ananias ise, hem kişiliği hem de görevi yuzunden (kahretsin, adam patrondu) ilk hareketleri yapmaya alıştığından, küçük bıçağı ve küçük çatallardan birini aldı, böreği bölmeye hazırlandı.

Bu arada, kremalı böreğin kokusu her ikisini de bayılacak gibi yapmıştı.

"Yahu Pandelis, başka böreğin kalmadığına emin misin?"

"Söyledim ya, başka yok."

"Peki, bir parçayla yetiniriz biz de."

Tam her şey iyi gidiyorken, tam da bölme işlemi başlamış, paylaştırmaya geçilecekken, Babis şaşkınlıkla, Ananias'ın böreği iki yerine üç parçaya ayırdığını gördü. Üstelik yavaş ve çok ustaca hareketlerle. Tabii Babis afalladı. "Neden üçe?", diye düşündü. "Madem iki kişiyiz, üçüncü parçayı kime kesiyor? Eve nazar değmemesi için bir parçayı ev için kestiğimiz yılbaşı çöreği değil ki bu."

Kendisini iyi hissetmemeye başladı. İçinde fırtınalar kopuyor, bir şeylerden huylanıyor ama açıklama istemeye de cesaret edemiyordu. Her zaman, her yerde Babis, Ananias'ın surat asmasından korkuyordu.

Kremalı böreğin iki parçası tabaklarına konulmuş, üçüncü parçaysa kenarda duruyordu.

"Haydi Babis, ne bekliyorsun? Böreğini ye, ben başlıyorum."

Başladı da... İşte o zaman Babis, ilk kez cesaretini toplayıp, Ananias'a, masada ikisinden başka kimse olmadığına göre, böreği neden ikiye değil de, üçe kestiği-

ni, üçüncü parçayı kimin için kestiğini söylemezse, yemeyeceğini söyledi.

"Hangi üçüncü parça?"

"Ananias dalga mı geçiyorsun? Hangi üçüncü parça da ne demek?"

Ananias şaşırmış gibi, sanki ne yaptığını anlamamış, ancak şimdi farkına varıyormuş gibi görünmeye çalıştı.

"Yani benimle dalga geçmeye devam mı ediyorsun?"

"Tamam be, ne olmuş yani? Şimdi yemene bak. Herhalde dalgınlıkla Pandelis için kestim, dünyanın sonu değil ya. Ha üç, ha iki, saçmalamayı kes. Böreğini ye."

Ananias'ın üçüncü parçayı dalgınlıkla ya da Pandelis'e vermek üzere kesmediğinden, kendisine ayırdığından emin olan Babis artık kendini tutamıyordu. Babis ana avrat dümdüz gitmeye başladı. Hayatında ilk kez Ananias'a karşı sesini yükselttiği için durum hem olağanüstü boyutlar kazanmaya başlıyor hem de eğlenceli oluyordu.

Hep sakin, çekingen Babis'in haykırmaya, terlemeye başladığını, gözleri yuvalarından fırlamaya, patlamaya, infilak etmeye hazır olduğunu görünce kahvedekiler de şaşırdı.

"Tamam, özür diledim, öyle yapma, açıkladım ya, dalgındım, hıyarlık etme."

Fakat mazeretlerinden hiçbirine inanmadığı için artık onu dinlemeyen Babis, Ananias'tan üçüncü parçayı kimin için kestiği konusunda yanıt beklemeye devam ediyordu. Sadece bunu söylemesini istiyordu.

"Hata yaptım. Tamam mı?"

"Hata değildi. Bilerek yaptın, salağa yatmayı da bırak."

"Peki, kura çekelim, ister misin? Kazanan, böreği yer."

Babis ona yanıt bile vermedi, artık hiçbir şey onu tutamazdı. Söylemediğini bırakmadı: Ömür boyu aynı şeyleri yapıyormuş, beyefendi, Babis'in kaz olduğunu biliyormuş, bu yüzden üçüncü parçayı yemek için asla çatalını uzatmayacağından eminmiş. Babis'in ömür boyu arkadaşlardan en salağı olduğunu, hep başkalarının onu s...melerine izin verdiğini, önce elini uzatmaya cesaret edemeyeceğini, geri kalan parçanın kendisinin olacağını Bay Ananias çok iyi biliyormuş. Zaten hep bunu yapıyormuş, artakalan parçalar yaratıp, sonunda kendisi yutuyormuş...

"Tamam, anlattım, oldu bitti."

"Sadece oldu değil", diye devam etti Babis. "Defalarca oldu. İnsanları hep çarparsın, sadece kendi çıkarını düşünürsün, sonunda allem edip kallem edip, hep yağ gibi üste çıkarsın. Tek bir kız var, bizse iki kişi miyiz? Kim geri çekilecek? Babis. Önce kim kızla yatacak? Ananias. Güya her şey rastlantı, ama rastlantıyla hiçbir şey olmaz. Hiç, 'Babis, sıra sende' dedin mi? Demedin."

Babis konuşup dururken, sonunda, uzun süredir içinde taşıdığı, Ananias'a hiç söylemediği en büyük derdine kadar geldi: Ananias evlendiği kadını bile son anda Babis'in elinden almıştı, çünkü beyefendi Eva'nın Babis'i istediğini, Babis'in de bu kızda gönlü olduğunu (Bara kızın adını bu yüzden vermemişler miydi? Unuttu mu?) çok iyi bilmesine rağmen (Yoksa bilmiyor muydu?), onu hiç duraksamadan kapmıştı. Ama ne yapalım, madem birden patronu da kıza kapılmıştı, o ne yapmalıydı? Tabii hem dostluk nedeniyle, hem de işini kaybetmemek için, her zaman yaptığı gibi anlamazlıktan gelecekti. Böyle yapmasa anında işini kaybederdi. Demek ki Babis ne yapmalıydı? Babis mecburen geri adım atmalı, Babis meydanı boş bırakmalı, Babis ona

g...t vermeliydi, tıpkı beyefendi barı inşa etsin diye, güzelim parasını verdiği gibi... Babis'in babası hâlâ o paraya ağlıyordu, çünkü hatırladığına göre (bu da çok ironik) Bay Ananias asla bu parayı iade etmedi. Ne de olsa beyefendi, Babis'in öfkesine gem vurmasının ona çok yakıştığı fikrine alışmıştı, bu yüzden "burda üçüncü parçaya dokunmaya cesaret edemez" diye düşünüyordu. Öyleyse üçüncü parça boşa gitmesin diye açgözlü Ananias bunu yutabilirdi.

O sabah kahvedekilerin neler duyduğu ve ne kadar güldüğü anlatılamaz. Babisciğin içinde bu kadar öfke ve bu kadar dert biriktirdiğini bilmiyor, özellikle de bunları Ananias'a söyleyecek gücü bulabileceğini hiç beklemiyorlardı.

Gerçi bazı insanlar, Babis kadar iyi bir çocuğun böyle bir üçkâğıtçıyla nasıl arkadaşlık edebildiğine şaşırıyordu ama, onları gece gündüz birlikte görenler, birbirini çok seven iki dost olduklarını sanıyordu. Bu arada durdurulamayan Babis, küfür yağmuruna ve açıklamalarına devam ediyordu.

"Ömür boyu çukurumu kazdın, ben de salak gibi, ömür boyu o çukura düştüm. Ömür boyu beni masallarla aldattın, ömür boyu arkamdan kuyumu kazdın", dedi. "Ne olmuş? Ne olmuş?", diyerek şimdi Ananias da haykırmaya başladı. "Madem dediğin gibi sen salaksın, o zaman iyi ki çukurunu kazıyordum, iyi ki de içine düşüyordun ve düşüyorsun. Sen buna layıksın, bunu yapıyorsun. Çukura düşmemek için başka bir şey yapabiliyorsan yap."

Sonra Ananias birden, kelimenin tam anlamıyla Babis'in kanını donduran son bir laf attı: "Ulan gerzek, alt tarafı ben mi Eva'yı aldım, yoksa sen mi kızı bana teslim ettin? Kızı kim sattı? Sen mi, ben mi? Yahu ortak

olabilmek için kılını bile kıpırdatmadın! Sen değil bır, bin Eva'yı bile bana satardın."

Anlaşılan Ananias'tan başka bir tepki, bir tür özür dileme bekleyen Babis, afalladı, yıldırımla vurulmuşa döndü, nefesi kesildi, dili tutuldu. Ananias'ın üstüne üstlük ona gerzek demesini de beklemiyordu. Ananias hem ona gerzek demişti, hem de bunu kastediyordu. Tamam Babis kendisine istediği adı verirdi ama bunu başkaları söyleyemezdi. Özellikle ona pezevenk demesini de hiç beklemiyordu. Ananias'ın dediğine göre, Babis ortak olabilmek için Eva'yı ona satmıştı.

Yan taraftan her şeyi duyan Pandelis, herhalde kavga etmelerine sevindiği için, onları barıştırma zahmetine girmedi. "Bırak didişsinler, Ananias da fazla olmuştu", diye düşünüyordu.

Bundan sonra Babis, arta kalan gücünü ve saygınlığını toplayarak (zaten her şeyi kaybetmişti) ayağa kalktı, Ananias'a uzun uzun baktı, aniden eğilip yüzüne tükürdü. "Ulan bu puşt herife ömrüm boyunca hizmet ettim, g...tünü yaladım, hayatımda en azından bir kere yüzüne tükürmeye hakkım var", diye düşündü. Sonra, bu mezarı açmak için ondan aldığı parayı iki gün içinde geri vermesini söyledi. Şunu bilse ve unutmasa iyi ederdi: Açtığı bar, bir gün mezarı olacaktı...

Babis çekip giderken, rahatsız olan Ananias, yüzünü ekşitti, yüzünden Babis'in tükrüğünü sildi. Yavaş yavaş meşhur soğukkanlılığına tekrar kavuştuğunda, geri kalan iki kremalı börek parçasını yemeye koyuldu. "Gerzek herif, kendi böreğini bile yemeye fırsat bulamadı" diye söylendi.

Böreği yerken, "Boş ver, iyi oldu, sonunda Babiscikten kurtuldum, son zamanlarda vicdan azabı çekmeme yol açıyordu, başımın etini yiyordu, o ağlamaklı gözle-

rini görmeye daha fazla dayanamıyordum. Sonra, Eva ile işin nereye varacağını bilmiyorum, çünkü onunla da bir şeyler ters gitmeye başladı. Son zamanlarda ikide bir, 'Babis ne olacak, Babis ne olacak' diye tutturdu. Eski duyguların tekrar alevlenmesinden korkmuyorum ama böylesi daha iyi, Babis'ten sonsuza dek, en az kayıpla kurtuldum. Biraz tükürmesi sorun değil. Tükrüğü silersin olur biter. Gerçi Babisciğin en fazla üç gün içinde, süt dökmüş kedi gibi bara geri döneceğinden eminim. Yemezler tabii... Elbette borcun geri ödeneceğini de beklemesin. Dostluk tamam da, eşitlenecek de değiliz, gerzekler aslanla eşitlenmez. Ne yapalım? Aslan aslandır, gerzek de gerzek, nokta. Herkes kendi rolünü oynar. Aslanın gerzek rolünü oynaması yakışmaz, bu sapkınlıktır. Gerçi bu da bazen olur, ama olduğunda da sapkınlık olmaya devam eder", diye düşünüyordu.

Ananias kremalı böreğin geri kalanını da yedikten, dudaklarındaki şurubu da yaladıktan sonra, ayağa kalktı, hesabı ödedi, parayı küçük masanın üzerine koydu, epey de bahşiş bırakıpmıştı.

Kahvedekiler ve Pandelis, Ananias'ın bir daha *Güzel Katerini* kahvesine adım atmayacağını biliyorlardı.

Alışveriş

Mahallemizin bakkalı Bay Panaretos, tek tek bütün kusurlarını bilirdi. Kısaydı, keltoştu, bari doğru dürüst gülümseyebilse... ("Oğlum, insan bir gülümsemeyle başkalarının içini de ısıtır") ama bunu da beceremiyordu. Gülümsemesi alaycı, küçümseyici, kötülük doluydu. "Anne ya, bende ne bok var da, gülümsemem böyle?" "Kötü bir insansın oğlum, gülümsemenin tatlılaşması için değişmelisin."

Böylece annesinin de yardımıyla, Bay Panaretos çok erken yaşta, bu besbelli kusurlarla, hayatında en çok başını ağrıtacak derdin ne para kazanmak (zaten bakkal dükkânı sayesinde bu sorunu çözmüştü), ne bir çatı bulmak (zaten hem kendi evi, hem de ek olarak iki odalı çekme katı vardı) olmadığını, asıl derdin kadın olduğunu anlamıştı. Bu dert en büyük bozgunuydu. Annesi her gün, "Ruhunu tatlılaştırmazsan, yatağında kadın göremezsin,ancak orospular görürsün. Onları bile zor görürsün oğlum, çünkü onların da istekleri vardır" diyerek bu derdi kendisine hatırlatıyordu.

Böylece çok uzun bir süre Bay Panaretos bu iki sorununu çözmüş, üçüncüsünüyse sürüncemede bırakmış olarak yaşadı. Yeri gelmişken söyleyelim (ne dediğimizi de bilelim diye), bu iki sorun pek çok insanın başını ağrıtır. Ama bir gün, bu duruma, özellikle de anne-

sine inat bu sorunu da çözdü, hatta hayret edilecek ve çok zeki bir yolla.

Bir gece, Bay Panaretos televizyonda iğrenç bir porno film seyrettiği sırada (filmi seyretmesi onu iğrenç bulmasına engel değildi), işte tam bu filmi seyrettiği sırada, birdenbire, görünüşe bakılırsa filmin konusundan esinlenerek, su götürmez bir gerçeği keşfetti: İnsanın insan tarafından sömürülmesinin, hayatımızda ne kadar olumlu bir rol oynayabileceğini; özellikle de daha verimli ve güvenli olanın, başka insanların gereksinimini, hatta mutsuzluğunu sömürebilmek olduğunu... Yani örneğin yolda sevimli, teslim olmaya hazır bir kurban gördüğünde, iyi bir Hıristiyan olarak onu koruyacağına onu sömürsen...

Bu dâhice fikrin esin kaynağı, dediğimiz gibi seyretmekte olduğu porno film miydi, çünkü konusu yaklaşık buydu, yoksa bu anlık bir düşünce miydi bilmiyoruz, araştırıyoruz. Gerçekten de Bay Panaretos hemencecik, çeşitli olasılıklar, abartılı şeytanca düşünceler sonucunda, şaşkınlıkla (Sahi, salak o kadar zaman bunu nasıl düşünememişti?) biraz önceki, kendi ölçülerine göre dâhice ilhamın, çekme katının varlığıyla olan ilişkisini saptadı. Rastlantıyla çekme kat o dönemde kiraya verilmemişti.

Zaten Bay Panaretos kusurlarını çok iyi bildiğinden (onları tekrar etmemize gerek yok), her kurbanından fazla beklentisi olamazdı. Kısacası, ayakları yere basan, kendini kandırmayan bir insandı.

Böylece bu umulmadık keşiften sonra, tam olarak ertesi sabah, bakkal dükkânının camına yapıştırılan koca bir "KİRALIK ÇEKME KAT" yazısı, şu meşhur, can alıcı ve çözümü zor sorunun halledilmesi için gerekli bütün çarkları hareket ettirdi. Ama olmazsa olmaz tek

bir şartı vardı: Müstakbel kiracısı, daha doğrusu müstakbel bayan kiracısı, onu kolayca, çabucak Bay Panaretos'un kurbanına dönüştürecek mucizevi özelliklere sahip olmalıydı. Bunu asla unutmamalıydı.

Tam da bu amaçla, seçimini açıkça muhasebeci gibi yapması gerektiğini düşündü. Kulağa hoş gelmeyen "bakkal gibi" deyimini kullanmamak için "muhasebeci" sözcüğünü kullanıyorum. Kısacası, günümüzde zaten bolca bulunan, ezilmiş varlıklar arasından seçim yapmalıydı. Yani hayatın hırpaladığı, onarılamaz şekilde örselediği varlıkların arasından. Diğer bir deyişle kurban, tamamen yokluk içinde ya da tamamen hayatından iğrenerek yaşayan, hayatı gerçekten mahvolmuş, terk edilmiş, umutsuz, özellikle de dul ama yetim çocuğu olmayan kadınlar arasından seçilmeliydi. Yetimlerden mutlaka kaçınmalıydı.

Ayrıca kurban adayını seçerken, maddi olarak en fazla iki, haydi çok çok üç aydan fazla dayanamayacağından (kurbanın tabii) emin olmalıydı. Böylece kurban en fazla dördüncü ay, kendisini sokakta bulmamak için iki kötü şey arasından seçim yapmak zorunda kalacaktı. "Gerçi ikinci seçenekteki kötünün, ona ne kadar kötü geleceğini de bilmiyoruz", diye düşündü Bay Panaretos ve sonunda gülümsedi. Sözün özü kurban ya evi terk etmeli (bu birinci kötüydü) ya da kirayı başka şekilde (bu ikinci kötüydü) ödemeliydi.

Bu basit "başka şekilde" sözü, göreceğiniz gibi Bay Panaretos için mükemmel ve nerdeyse her defasında öngörülen zaman sınırı içinde işlemişti. "KİRALIK ÇEKME KAT" ilanını koymasının üstünden daha iki gün geçmeden, Bay Panaretos'un bakkal dükkânında birinci kiracı adayı, Bayan Maro göründü. Evli, terk edilmiş, onuru kırılmış, ihanete uğramıştı. Bay Panaretos arasa bi-

le, tek bir kişide bu kadar özellik bulamazdı. Piyango vurmuştu. Böylelikle çekme kat, Bayan Maro'nun ellerine teslim edildi.

İlk iki ayda, Bayan Maro cesaret bulup, hayatını Bay Panaretos'a anlattı. Anlattığına göre, kendisi çok ciddi bir ameliyat için hastanedeyken, namussuz kocası evlerini satmaya, boşanma davası açmaya, bankadan bütün parasını almaya, en kötüsü de, Bayan Maro'nun en iyi arkadaşı Athina ile aynı evde yaşamaya fırsat bulmuş. Bir felaket diğerinin ardından gelmiş yani. Öyleyse, Bay Panaretos sinsi planını uygulamak için tartışmasız en uygun kişiyi bulmuştu. Bu noktada, Bayan Maro'nun başına gelen onca felakete rağmen, sol bacağındaki küçük sakatlık hariç, hiç de çirkin olmadığını söylememiz gerekir. Büyük olasılıkla bu küçük sakatlık da zamanla iyileşecekti. En azından Bay Panaretos'a öyle demişti.

Bu noktadan sonra, her şeyin tam Bay Panaretos'un tasarladığı gibi geliştiğini söylememe gerek yok. Kiralamanın üçüncü ayına girmemizle, bir bahar sabahı, bildiğimiz alışverişin ikinci bölümüne de girmemiz bir oldu. Allanıp, pullanan, şeffaf elbiseler giyen, en hoş gülümsemesini takman Bayan Maro'nun, Bay Panaretos'a yaklaştığını, ona ne yazık ki bu ay... açıklamaya çalıştığını görürüz. Bay Panaretos kiracısının sözünü kesti: "Önemli değil Bayan Maro, gelecek ay her iki ayın kirasını da ödersiniz."

Doğal olarak Bayan Maro, karşısına çıkardığı bu iyi insan için Tanrı'ya teşekkür eder ve ertesi ay, daha sert, daha iyimser, yine allanıp pullanarak geri gelir: "Biliyor musunuz Bay Panaretos, bu ay bana söz verilen iki iş teklifi ne yazık ki..." Ancak bu ay, Bay Panaretos, bildiğimiz şeytani gülümsemesini takınıp, çok üzülerek, Bayan Maro'ya sorumluluklarını, özellikle de seçimle-

rini hatırlatmak zorunda kaldı: " çünkü güzelim biliyorsun, (artık tekil kullanıyordu) hayatın, toplumun beklentileri vardır; bir de senin veresiye aldığın bakkaliye var..."

İşte bu kadar basit biçimde Bay Panaretos, bütün formalitelere uyarak kiracısını alışverişin üçüncü kısmına yöneltti: Numaralı fiş, mühür, damga pulu, al gülüm ver gülüm... Tabii bu al gülüm ver gülüm mecazi anlamda. Kısacası her şey, yakından incelendiğinde kimseyi gücendirmeyen, dürüst bir alışverişe dönüştü. İşte yaklaşık bu şekilde, galiba kesin biçimde, Bay Panaretos'un meşhur can alıcı sorunu çözüldü. Tabii dayanma güçlerine göre, bayan kiracılar belirli aralıklarla değişiyordu. Fakat sistem başından beri yeterli biçimde ve hedefinden fazla sapmadan çalışıyordu.

İşte aşağı yukarı bu şekilde, çok az farkla yıllar geçti ve bugüne, şimdiye ulaştık. Yeni kiracı Bayan Marina ile Bay Panaretos arasında yeni bir kira sözleşmesi imzalanmak üzere. Bu bize, bütün bu yıllar boyunca, Bay Panaretos'un sadece tahminlerinde yanılmamakla kalmayıp, sürekli tekrarlanan başarısının, şu meşhur gülümsemesini de olumlu etkilediğini kanıtlıyor. Hatta başarısı gülümsemesini o kadar çok etkiledi ki annesi bir sabah: "Panaretos, biliyor musun sen tatlılaştın" dedi.

Tabii bu son kiracı Bayan Marina'nın, sonradan öğrendiğimize göre, gerekli bütün niteliklere sahip olmasına rağmen (karalar bağlamış, çok yoksul, umutsuzluk içinde yüzen), çok farklı olduğu ortaya çıktı. Çünkü bildiğimiz alışverişin zamanı geldiğinde, sadece kurban rolünü oynamayı reddetmekle kalmamış, kelimenin tam anlamıyla, Bay Panaretos'u tekme tokat evden atıp, "sarkıntılık eden azmış bunak", demişti. Kuşkusuz son söylediği doğru değildi, çünkü istersek Bay Pa-

naretos'a azmış diyebilirdik ama bunak asla; henüz elli yaşma basmıştı.

Her neyse, Bayan Marina, Bay Panaretos'u tekme tokat dışarı atmaya cesaret ettikten sonra, birkaç dakika içinde eşyalarını toplayıp (devrimci eylemlerin bedeli de ağır olur) öfkeyle çekme kattan gitmek zorunda kaldı. Hatta merdivenden tiksinerek ve küfür ederek inerken, kapıda Bay Panaretos'un annesine de rastladı. Annesi içtenlikle, "Kızım neden gidiyorsun?" diye sorunca, Bayan Marina, kenara çekilmesini, yoksa bu vaşta utanmadan oğluna mamalık yapan anneye de ağzının payını vereceğini söyledi.

Üstelik kapıyı büyük bir şiddetle kapattığından, kapının camı paramparça oldu. Yukarıda merdiven başında olan Panaretos ise, onu doğuran annesine, haksızlık eden Tanrı'ya, kendisine vermeyen Marina'ya lanetler yağdırıyordu. "Ama nereye gidebilir? Onu bulduğumda parçalayacağım", diye düşünüp biraz sakinleşti.

Böylece Bayan Marina'nın bu gülünç ve acımasız kovulması, Bay Panaretos'un annesinin, oğlunun rezil alışverişlerini keşfetmesine neden oldu. İğrenen, rezil olan, gururu kırılan kadın da onunla ilişkisini tamamen kesmek zorunda kaldı. Artık oğluna günaydın bile demediğinden (ondan iğrenmişti) Bay Panaretos çok üzülüyordu. İşin en kötü tarafı da, annesinin buluşunu bir daha uygulayamamasına neden olmasıydı. Bir sonraki kiracı, yetmiş yaşında, emekli bir adamdı.

Fakat bir gün, annesi tansiyonunun çok yükseldiğini hissedince (onun için ölüm kalım sorunuydu), tansiyonunu ölçmesini istemek için oğluyla konuşmak zorunda kaldı. Kederli oğlu, annesinin nabzını ölçerken, her şeyden önce özel işlerine burnunu sokmakla yanlış yaptığını, boşuna selam vermemeye başladığını, çünkü

en azından kendisinin hiçbir zaman sosyalist, gerzek ya da çok iyi bir Hıristiyan olduğunu iddia etmediğini söyledi. Bu yüzden İsa gibi iki hırkası varken bir tanesini vereceğine, her ikisini de elinde tutarmış. Bir tanesini verecek kadar, en azından karşılıksız verecek kadar salak değilmiş. "Her neyse muhterem anneciğim, senin de benden altta kalır tarafın yok, bunu çok iyi biliyorsun. Çünkü bana ihtiyacın olduğu anda, ne de olsa hayat tatlı, gelip ilişkimizi düzelttin. Yalan mı?"

Tabii annesi bunun hiç de yalan olmadığını bildiğinden, oğlu tansiyonunu ölçmeye devam ederken, acı, çok acı, nerdeyse şeytani bir gülümsemeyle, sessizce söylediklerini onayladı.

Kuşkusuz, annesi şimdilik bu acıklı alışverişin oğlunu biraz olgunlaştırdığına, en azından rezil olmasının hayatında pek çok şeyi gözden geçirmesine neden olacağına inanacak oldu. Ne yazık ki tam tersi oldu. Yani oğlu olgunlaşmamıştı, aksine, çağdışı olmaya devam edenin annesi olduğu sonucuna varmıştı. Uzun süre sonra, Marina'nın, bir gün Ananias'ın barına uğradığında, hüzünlü bir sesle arkadaşı Vaso'ya, "Boş versene, o zaman Panaretos'un teklifini kabul etmeyip, onu tekme tokat dışarı atmakla ne kazandım? Keyifleri gelince beni düzen uzunyol şoförleri sanki daha mı iyi? Aptalca davrandım. O zamanlar Panaretos'un çekme katında, onun şartlarıyla bile kalsam, şimdi bedava evim olurdu, belki de sonunda onu evlenmeye razı ederdim", diyerek kalbini açtığını size söylememe gerek yok.

"Sence bu mümkün değil miydi?"

Arkadaşı Vaso aynı hüzünlü sesle, "Tabii mümkün" dedi.

Marina bir başka sefer Panaretos ile Ananias'ın barında karşılaştığında (rastlantı mıydı?), sadece tiksintı

sini unutmayı değil, ona gülümsemeyi bile başardı. Kuşkusuz Panaretos da aynısını yaptı: Ona gülümsedi.

Bir sonraki sefer Panaretos ona spesiyal, üzerinde küçük bir şemsiye olan dondurma da ikram etti.

Diğerlerinden farklı bir intikam

Ne diye ona bulaşmıştı sanki? Her seferinde aynı hikâye, aynı acıklı son. Yüz kere bu kadar kolay boyun eğmeyeceğine yemin etmiş, yüz keresinde de boyun eğmişti. Her seferinde de aynı kolaylıkla.

Annesi kafasını binlerce küçük kurnazlık ve güvensizlikle doldurmuştu. Sürekli dikkat et, bu gidişle evde kalacaksın, treni kaçıracaksın, tren beklemez der, kızına durmadan hep buna benzer şeyler söylerdi.

"Yeter be anne, kafamı bunlarla doldurma, başımı şişirme."

"Peki peki, hep annen suçlu, hep annen kuyunu kazar. Otuzuna bastın, Ananias'ın kız kardeşi Athina, Periklis'i evlenmeye razı etti, bunları görmezlikten geliyorsun!"

Evet bunları görmüyordu, çünkü ilişkilerinin çıkar amaçlı olmasını istemiyordu. Yaşadığı her aşkta artı ile eksileri sayan bir sivri akıllı olmak istemiyordu. Hayır, bu rezilliği yaşamak istemiyordu.

Ölçüp biçtiği zamanlarda ne kazanmıştı? Bu soruya annesi yanıt vermeliydi çünkü laf aramızda, her ne kadar bunları aşmış biri gibi davransa da, ister istemez gerçekten de küçük hesaplar yaptığı olmuştu. Peki neyi başarmıştı? Sıfıra sıfır, elde var sıfır. "Anneciğim sorun benim kişiliğimde. Her seferinde kişiliğim yüzünden faka basıyorum. Bu kişiliği de sen bana verdin (vermez olaydın), sokakta bulmadım."

Buyrun bakalım... O kadar zaman mahallenin bakkalı Panaretos etrafında fır dönüyor, sürekli "bebek gibisin, bebek gibi", diye tutturuyordu. Ne yapmalıydı? Yine mi boyun eğsindi? Marios'u bırakıp, ona güvenli bir gelecek sağlayacağı için Panaretos'a mı gitsindi? Şaka maka derken, Panaretos elliye basacaktı ama hâlâ bekârdı. Peki ne yapmalıydı? Onunla mı birlikte olsaydı? Anneciği ne düşünüyordu? Ne yapmalıydı? İyi de neden annesine sorsun? Annesinin fikrini zaten biliyordu. Bin kere bu adamı tercih et diyecekti. "Öyle değil mi anneciğim?"

İyi de, Panaretos'u beğenmiyor, Marios'u ise beğeniyordu. Bunun önemi yok muydu? Ya en kötüsü, uzun zamandan beri arkadaşı Marina'nın Panaretos'u gözüne kestirmesi? Bunun da mı önemi yoktu? Tabii anneciği için bunun da önemi yoktu. Panaretos'un suratı uğruna en iyi arkadaşını mı kaybetsin? "E, anneciğim?" Arkadaşlıkları bunun üzerine kuruluysa kaybetsin. Biliyordu, annesi böyle söyleyecekti. Ne yapalım, Bayan Marina, Panaretos avucunun içindeyken onu tekme tokat kovmasaydı. Peki bu adamla mı birlikte olsun? "Evet ulan onunla, neden olmasın? Annesi de seni istiyor, her gün 'evet' demene ikna etmem için bana yalvarıyor. Yok sen en iyisi o serserinin seninle evlenmesini bekle. Senin aklına şaşayım. Ne yani Panaretos'u kendine layık görmüyor musun? Panaretos iyidir. Ama sen burnundan kıl aldırmazsın. Yalnızca amcanın sözünü dinlemeye devam et, iyi yoldasın."

Amcasıysa, annesini dinlememesini, her şeyin riskli olduğunu, risk olmasa hayatın elimizden kayacağını söylüyordu. Diğer taraftan annesi aynı nakarata devam ediyor, sürekli dikkatli ol, dikkatli ol diyordu.

"Boş geçsene be anne. Neye dikkat edeyim? Kimden sakınayım?"

Üstüne üstlük, karşısında, penisi sürekli kalkık, faaliyete hazır yakışıklı bir delikanlı (Panaretos gibi çirkin değil) vardı. Ama her şeyin tek gecelik olacağı korkusuna kapılıyordu. Ne penisi reddetmesi (iyi de bunu annene söyleyebilir misin?), ne de tabii her seferinde gerdek odasına ulaşamaması kolaydı.

"Yapma be Vasocuğum, otuz beşinde bakire rolünü oynayıp, sözünü ettiğim küçük ormanın ne olduğunu bilmezlikten gelme." Marios ile yaklaşık bu şekilde flört etmeye başladıklarını hatırlıyor. "Yapma be Vasocuğum, yapma be Vasocuğum", deyip duruyordu. "Daha fazla inat etme, sabrım taşıyor."

Vasocuk ne yapsaydı? Yine aynı ikilem: Boyun eğsin mi, eğmesin mi? Bir, iki, üç sonunda dayanamayıp boyun eğdi, üstelik tam o yerde, küçük ormanda, Marios'un Citroën 2CV'sunun içinde, yılbaşında, kendi isim gününde.

Karşı koyma, arabanın kapısını açıp gitme gücunü nerden bulsun? Yanında dimdik, kıpkırmızı, içine girmeye hazır penisiyle Marios vardı. Kolay mıydı?

Neden içine girmesine izin vermesin? Neden onu engellesin? Neden kapıyı çarpıp gitsin? Kazancı ne olurdu? Fedakârlığının karşılığı ne olacaktı? Bunun yanıtını bulmaya çalışıyordu.

Tabii o günden beri iki yılbaşı daha geçti ama durum umutsuzdu. Marios anlamazlıktan geliyordu. Ancak aylardan beri her çarşamba (diğer gunler Marios ya ortalıkta yok ya da işi başından aşkın), akşam sekize doğru, gidip kendisini beklemesi için Vaso'ya evının anahtarını veriyor. "Ben de bir ara gelirim", dıyor, aşağılık herif, en azından Vaso'ya da bir anahtar vermiyordu. Anahtarı verip, her seferinde yenisini yaptırmayı unuttuğu bahanesiyle geri alıyordu.

Her neyse, Vasocuğumuz her çarşamba, onu orda bekleme konumuna düştü. Marios ise giderek, örneğin bu akşam olduğu gibi, daha fazla geç kalmaya başladı.

Buyrun bakalım gece oldu, saat on ama Marios hâlâ ortalıkta yok. Vaso biliyordu; sonunda bir gün tepesi atacak, kontrolünü kaybedecek, ya bir çılgınlık yapacak ya da tavuk gibi Panaretos'un altına yatacaktı. Biliyordu, böyle olacaktı. Çok korkuyordu; içinden bir ses, o piçin bu gece hiç gelmeyeceğini söylüyordu. Zaten bunu ilk defa yapmıyordu; daha önce de olmuştu. Vaso alışmıştı artık.

Eskiden bir bahane uydurur, Vaso'yu boşuna bekletmezdi. Bazen "Vasocuğum bu lanet ortağım kafamı şişirdi", bazen "Vasocuğum gelmeyeceğim, annemde kalacağım", bazen "Vasocuğum iş...", derdi.

Son zamanlardaysa bir bahane uyduracak kadar bile onu önemsemiyordu. Salak Vaso da, "Yine mi be Marios", demeye cesaret etmiyordu. Vasocuk'ta tık yoktu. Bir daha anahtarı vermemesine neden olmak istemiyordu. "İşini kolaylaştırmayacağım piç kurusu. Beni başından atmak istiyorsan bunu kendin söyleyeceksin, bunu ağzından duymak istiyorum. Ağzındaki baklayı çıkarana dek gevelediğini görmek istiyorum."

Buyrun bakalım, saat on oldu beyefendi hâlâ kayıp, gelip gelmeyeceğini söylemek için telefon bile etmiyor. Dayanılmaz derecede sıkılmaya başlamıştı. Birinci kahveyi, ikincisini, üçüncüsünü içti. "Aaa daha neler, bu böyle gitmez, kafayı üşüteceğim."

Evin içinde volta atmaya başladı. Fayansları, kapıları, kapı kollarını sayıyor ama zaman bir türlü geçmek bilmiyordu. Yine volta attı, yine oturdu, yine ayağa kalktı, yine uzun koridoru boydan boya geçti. Ev de büyük değil, topu topu üç odalı. Balkona çıkıyor, içeri gi-

riyor, çekmeceleri, rafları, zarfları karıştırıyor. Sonunda kendini banyo aynasının karşısında buluyor. İlk kırışıklıklarını, yorgun gözlerini, gözlerinin etrafındaki siyah daireleri görüyor.

"Boktan hayat, lanet olsun sana, lanet...", diyor yüzüne tükürüyordu. Salak gibi Marios'u beklediği yetmiyormuş gibi, geldiğinde onu keyifli bulmalıydı. Marios'un hoşuna gitmeli, saçını iyice taramalı, elbisesini iyice ütülemeli, şehvet dolu olmalı, tamamen hazır olmalıydı.

"Cehenneme kadar yolun var puşt herif, piç kurusu."

Yine banyo aynasına gitti ve kendi kendine konuşmaya başladı. Herhalde biriyle konuşmak istiyordu. Neler söyledi neler: "Orospuya dönüştüm, bu duruma düştüm, hem tavuk, hem salak, hem azgınım, evet, düpedüz orospuyum, sadece farkında değilim ve bunun için para almıyorum. Şüphen mi var? Geliyorsun, soyunuyorsun, adam seni düzüyor, giyinip gidiyor."

Bu arada, bütün bunlarla zaman geçmiş, saat on bire gelmişti. Sıcaklık daha dayanılmaz olmuştu; işin kötüsü hareket ettikçe terliyordu, ama hareket etmese de terliyordu... Ne yapsın, bilmiyordu. Tekmeler savurmaya, çığlık atmaya mı başlasın? Öfkesini mi çıkarsın? Nerde? Kimden? Serseri herifin güya işi başından aşkınmış. Vaso'nun işi başından aşkın değil miydi? Kuaförde bütün gün ayakta, tantana eden onca kadının saçını yapmaktan canı çıkmıyor muydu?

Onu işten ya da cepten arasa, telesekreterinin yanıt vereceğini biliyordu. Ama bu kez hayır, ona bu iyiliği yapmayacaktı. Yarın sabah sabah gururunu okşaması için sesini dinlemesine izin vermeyecekti, hayır, puşt

herife bu zevki tattırmayacaktı. Marios ile ortağının kendisiyle alay etmesine de izin vermeyecekti.

Her tarafını ter basmıştı. Daha fazla dayanamıyordu; elbiselerini fırlattı, banyoya girdi, duş başlığını eline aldı, soğuk suyu sonuna kadar açtı, yavaş yavaş kendine gelmeye başladı. Beyefendi gelirse bari onu ter içinde bulup, surat asmasın. Surat asması da hiç çekilmez; o zaman ortadan kaybolmak, yer yarılıp da içine girmek istersin.

Banyodan sırılsıklam, beyefendinin nemlendirici kremlerini sürünerek çıkıp ("Aşağılık herif kendine bakıyor"), koltuğuna oturdu. Geldiğinde koltuğu yağlanmış görse Vaso'yu öldürürdü. Fakat umurunda değildi. Sonunda gülmeye bile başladı.

Buyrun bakalım, saat nerdeyse geceyarısı oldu, fırlama hâlâ ortalıkta yok ("Dememiş miydim?"), gelip gelmeyeceğini söylemek için telefon bile etmiyor. Gelse bile Vasocuk ne bahaneler uyduracağını biliyordu. Gelmese, yarın sabah ne masallar anlatacağını da biliyordu. "Büyük bir iş, büyük bir fırsat çıktı." Buna benzer şeyler söyleyecekti.

Sadece ertesi gün değil, bir sonraki gün de ne söyleyeceğini biliyordu; hatta bu hikâyenin sonunu bile tahmin edebiliyordu. Çarşambaların birinde anahtarı vermeyecek ("Bu akşam bir işim çıktı da..."), ertesi çarşamba yine aynı masalı anlatacak ("işim çıktı da..."), Vaso yalanlarını duymaktan bıkıp, rezil olduğunu hissedip, kendiliğinden hayatından kaybolana dek bu böyle sürüp gidecekti.

Marios'un planının kokusunu aldığına göre artık zamanı gelmişti. Yağ gibi üste çıkmak için sonunda Vaso'nun onu sepetlemesini istiyordu. Bunu istiyordu.

Peki neden olaya bu açıdan bakıyor? Belki de önce Marios, Vaso'yu sepetlerdi. Herif fırlama olduğundan

bunu da rahatlıkla yapardı. İşin felsefesini de yapacak, olgun, bağımsız rolünü de oynayacaktır: "Vasocuğum, güzel her şeyin, güzel bir sonu olmalı. En iyisi şimdi, yoksa sonra birbirimizden nefret ederiz. Şimdi birbirimizi severek, iki dost gibi..."

Ucuz, boktan, insanda kusma isteği uyandıran özürler. Artık Vasocuk bütün bunları çok iyi biliyordu. Ama ne yapsın? Önce Vaso mu onu geldiği yere yollasın, bunu göze alabilir miydi? İlk adımı Vaso mu atsın? Tabii Marios'un canına minnetti, zaten böyle bir fırsatı kolluyordu. Vaso'nun yedeği de hazırdı: Rula. Bilmiyor muydu sanki? Rula, Marios'un bir sonraki hedefiydi. Görmüyor muydu? Yoksa son zamanlarda neden onunla saatlerce kaynatıyordu? Peki Vaso ne yapsın? Her şeyi yıksın mı? Binde bir olasılık, ama ya durum böyle değilse? Biraz sabretse, aşklarının sonu başka türlü olamaz mı? Her şeye rağmen Vaso'yu sevmesi, onu istemesi mümkün değil mi? Bütün bunları, Vaso'yu rezil etmek ya da gitmek zorunda bırakmak için değil de, kişiliğinden ötürü yapıyor olamaz mı?

Buyrun bakalım, saat bir oluyor ama hâlâ gelmedi. Birazdan Vaso'yu arar, aramazsa olmaz (Vaso bunu iyi biliyordu). Arayıp, "Vasocuğum anahtarı saksının içine bırak, gelecek çarşamba görüşürüz", deyip, telefonu kapatacaktır. "Aşağılık herif özür bile dilemeyecektir!" Tabii eğer ararsa...

Nerdeyse koskoca bir viski şişesini bitirecekti ama beyefendi hâlâ kayıptı. Sigarası da bitmişti. Kibriti vardı ama sigarası yoktu. Artık zaman hiçbir şekilde geçmiyordu... Tik, tak, tik, tak, dayanamıyordu, patlayacaktı. Bornoz giyip balkona çıktı.

Bir şey bitiyorsa, bitiyordur. Lamı cimi yok. Öyleyse Vaso neden devam ettiriyordu? Ama Marios onu işletmemeliydi... "Boktan aşklar, boktan ilişkiler, boktan insanlar!" Salak kız her şeye rağmen oturup, Marios'un onu sevip sevmediğini düşünüyor. Marios'un bu boktan davranışı yüzünden, kendisinin onu hâlâ sevmesi mümkün mü diye düşünmek aklının ucundan bile geçmiyor.

İçeri girdi, bornozu fırlattı ve olduğu gibi, çırılçıplak gidip yatağa uzandı. Hatta perdeleri açtı, ışıkları yaktı. Görmeleri umurunda değildi. Daha iyi, ne olacak? Görsünler. Kibritlerle oynamaya koyuldu. O anda komodin çekmecesinin içinde bir sürü kartpostal gördü. Bu kartpostalları biliyordu. Marios'un gezilerinde, yolculuklarında aldığı kartpostallardı. Bunları toplar, gözü gibi bakardı. En sevdiği konu, sana muhteşem yolculuklarını anlatmak (neler görmüş, neler yapmış), ziyaret ettiği muhteşem manzaraları, muhteşem yerleri göstermektir.

Bir kibrit çakıp, kartpostalları yakmaya başladı. Birer birer. Yaklaşık yüz tane birikmişti. Bu fikri sevmişti, tadını çıkarıyordu. Böylece zaman da geçiyordu. "Piç herif! Vasocuk ona neler yapacak görecek."

Bir anda kibritlerden biri yatağa düştü ve sentetik battaniye yanmaya başladı. "Tam zamanında", diye düşündü. Ama ateş çabucak kendiliğinden söndü.

Yine banyoya gitti. İçinden kusma isteği gibi bir şey geliyor, başı çok dönüyordu. Artık geri adım atması için çok geçti. Zaten kartpostalların yüzünü de yakmıştı. O anda aklına ona zarar vermek, çok büyük zarar vermek fikri yerleşmeye başladı. Peki ama nasıl? Etrafına bakınıyor, bir şey bulmaya çalışıyordu ama baş dönmesi biraz dengesini bozuyordu. Sendeliyor, sürekli "büyük za-

rar", "büyük zarar", diye söyleniyordu. Bu fikre çok fazla kapılmıştı, artık hiçbir şey onu durduramazdı.

O anda gözü, banyodaki kalorifer borusuna takıldı. "Buldum, işte bu", diye yüksek sesle bağırdı ve aletlerin olduğu çekmeceden bir çekiç, bir de büyük çivi aldı.

Bu fikirden heyecanlanıp, hiç zaman kaybetmeden boruyu delmeye başladı. Suyun fışkırmasıyla sevincinden çığlık attı. Bunun üzerine boru gördüğü her yerde ve mümkün olan her yerde delikler açmaya koyuldu. Atık su borularında, boru olan her yerde delikler açtı.

Önceleri, deliklerden hızla su fıskıyelerinin fırladığını gördükçe çok eğleniyordu, ama sonunda, gün ağarırken, dayanamadı, uykuya daldı.

Rüyasında, izmaritler, tapalar, çöplerle dolu dev bir bataklıkta yüzdüğünü gördü. Uyandığında, tıpkı rüyasında olduğu gibi bütün evin göle dönüştüğünü, uyuduğu yatağın bok ve pis sular içinde yüzdüğünü gördü.

Henüz doğmakta olan güneş, açık balkon kapılarından içeriye süzülerek evin içini aydınlatıp, ısıtıyordu. Baş dönmesi tamamen geçmişti, karşısında gördüğü kâbus gibi manzaranın tadını çıkarmak için de aklı yeterince berraktı. Üstelik hiç vicdan azabı çekmiyor, başı belaya girer diye de hiç korkmuyordu. Soğukkanlı, kendinden emin, kararlıydı.

Giyindi, uzun topuklu lacivert iskarpinlerini giydi, koridordaki aynada kendine baktı (uzun boylu, kışkırtıcı, zarif olması hoşuna gitmişti) ve yürüdü. "Bak bakalım neler kaybettin, piç herif", diye düşündü ve dışarı çıktı.

Kapıyı kapattı ama anahtarı elinde tuttu, eskiden olduğu gibi anahtarı saksının içine saklamadı. Anahtarı elinde tutuyordu, sokağa çıktığında önüne çıkan ilk çöp bidonuna fırlattı. "Anahtarı ona bırakacak kadar

salak değilim; aşağılık herifin canı çıksın, geldiğinde çilingir çağırsın; gerçi puşt herifin elinde ikinci bir anahtar olduğuna eminim, başka anahtarım yok derken beni işletiyordu."

İşin garip yanı kendini iyi hissetmesiydi. Artık gelecek konusunda epey iyimserdi.

Kaldırımda yürürken, çantasını cilveyle havada döndürüyor, gülümsüyordu. Uzaktan Panaretos'un bakkal dükkânını açtığını gördü.

Ona gülümsedi, selam niyetine elini kaldırdı. Panaretos da Vaso'ya gülümsedi.

Piyango

Periklis Perikleus, hayatında iki şeyin kaderin bir oyunu olduğunu düşünürdü hep: Adı ve soyadı. Hiçbir zaman ne ona neden Periklis adını verdiklerini (atalarından hiçbirinin adı Periklis değildi), ne de neden soyadının tam soyadı değil de, özel ad olduğunu açıklayabildi. "İki özel adın normal bir isim oluşturmaları mümkün değil. Peki diyelim ki bu da olur. Ha s...tir, neden o zaman iki aynı özel isim? Örneğin neden bana Andonios Perikleus, Vasilios ya da Yeorgios adını vermediler?" diye düşünüyordu...

Her neyse, nerden bakarsak bakalım, durum epey gülünçtü, bunun da farkındaydı. Onu birisine tanıştırdıkları anda, "Sizi Bay Periklis Perikleus ile tanıştırayım", yer yarılıp da içine girsin istiyordu.

Bütün bunlara rağmen Bay Periklis'in hayatında hiçbir aksaklık yoktu. Her şey normal akışında devam ediyordu, hatta zamanla bu sorunu aşacağına olan umudu da giderek artıyordu diyebilirim. Herhalde böyle de olacaktı, eğer kaderinin bu iki oyununa şanssızlıkla (şanssızlık mı?) bir üçüncüsü eklenmeseydi: Satın aldığı bir piyango bileti. Bileti Anastos'tan almıştı. Aslında, tam öyle değil, kâğıt oynadığı Anastos'u yenip kazanmıştı.

Bu noktada, kâğıt oynamanın Periklis'in hem felaketi hem de kurtuluşu olduğunu size bildirmem gerekiyor.

Kazanarak kaybeder ya da kaybederek kazanırdı. Bunu söylememin nedeni sözcüklerle oynayıp özgün olmak değil. Hayır. Sadece tam olarak bu oluyordu.

Örneğin Periklis, *Güzel Katerini* kahvesinde yaptıkları çılgın bir kumar partisinde, emekli yüzbaşı Cavelas'tan, binlerce drahminin karşılığı olarak kazandığı kahramanlık madalyasını hatırlıyor. Yüzbaşı bu parayı kumarda kaybetmiş, borcunu ödeyemiyormuş. Mükemmel bir halk ağzı kullanarak, "Param yok be hayvan adam. Ama hayatımın gururu olan madalyamı al. Bu madalya uğruna az kalsın bacağımı kaybediyordum. İstiyor musun?" demiş. Periklis de, "İstiyorum", deyip madalyayı almış hatta çerçeveletmiş.

Eğer bir gün Periklis'in bugün kaldığı eve yolunuz düşerse, madalyanın şöminenin üzerinde, her taraftan görünen bir yerde asılı olduğunu görebilirsiniz. Tabii yüzbaşı bir daha kahveye adım atmadı. Kendini alçak, kutsal değerlerine ihanet eden biri olarak görüyordu.

Böylece Periklis binlerce drahmiyi kaybetti (sözün gelişi kaybetti) ama madalyayı kazandı. Sonra, kumar yüzünden, şu bizim Ananias'ın kız kardeşi Athina ile evlendi. Periklis'in çok para, çok fazla para kaybettiği, Ananias'ın ise kazandığı o kahrolası geceydi. Oyun bitip de, borcunu ödeme sırası geldiğinde (artık gün ağarmıştı) parası yoktu, şaşkınlıkla başka çaresi olmadığını da gördü. Daha doğrusu iki çaresi vardı. Ya babasının servetinden artakalan son arsayı da satması ("Oğlum sen adam olmazsın", annesinin nakaratıydı) ya da zorunlu olarak tokatçı olup parayı hiçbir zaman ödememesi gerekiyordu. Sürekli "yarın", "yarın" diyecek, Ananias parasını istemekten bıkacak, böylece Periklis'in borcu unutulacaktı. Eğer unutulursa tabii...

Kuşkusuz bu ikinci çözüm Periklis için bazı tehlike-

leri de içeriyordu. Çünkü memurluk kariyerini "menfi" yönde etkileyebileceği gibi (Periklis'e tokatçı diyecekler-di), Ananias artık parasını istemekten bıkınca, daha trajik gelişmelere neden olabilirdi.

Periklis dahil herkes, Ananias'ın kasabamızın dayı-sı, bölgedeki silahşor ve özellikle ilkeleri nedeniyle ka-til olduğunu biliyordu. Bu sonuncu özelliğini abartmı-yorum, çünkü Ananias'ın (mecbur olduğunu düşün-düğünde), hem cinayet işleyip hem de bedelini ödeme-yeceği kanıtlanmıştır.

İşte tam Periklis bu karanlık ve karmaşık düşünce-lere dalmış, her iki çözümün artı ve eksilerini hesaplar-ken, Ananias'ın fazla düşünmemesini, ya hemen şim-di borcunu ödemesini ya da çek vermesini, böylece paşa paşa hesabı kapatacaklarını, söylediğini duydu. Ya da son çare olarak ("Dikkat et, seni buna zorla-mıyorum"), kız kardeşi Athinacık ile evlenir, ödeşirler-di. Kuşkusuz Ananias bu teklifi yaptığında, (bizim gi-bi) kız kardeşinin Periklis'ten çok ama çok fazla hoş-landığını biliyordu. Periklis'i kız kardeşine sunsa, bel-ki de sonunda kız kardeşi, düşlerindeki barı inşa etme-si için meydanda bulunan arsadaki payını Ananias'a armağan ederdi, diye düşünüyordu. Ananias ona bü-yük bir armağan vereceğinden, kız kardeşinin imza atmayı kabul etmemesi oldukça zordu. Kabul etmeye-cek olsa, Periklis'i yatağında göremezdi. Seçimini yap-malıydı...

Tahmin edebileceğiniz gibi, olayları Athinacık'a bu kadar kaba biçimde anlatmadı. Önce konudan yalın ve insanca söz etmeye özen gösterdi. Hatta işin felsefesini bile yaptı: Hayat, insanoğlu... İnsanın yanında sevdiği kişi olmadıktan sonra, insan parayı ne yapsın, arsaları ne yapsın? Bu tür şeyler söyledi.

Fakat şimdi (olayları anlatmayı biraz hızlandıralım) seçme sırası Periklis'teydi. Athina'nın seçim yapacağı sıra sonra gelecek. Demek ki işin zor tarafı Periklis'in şimdi ne yapacağıydı. Çünkü söz konusu Athinacık ne yazık ki biraz şişkoydu. Öyleyse ya bıyık (yani şişko) ya da sakal (yani borcunu ödemek) arasından seçim yapmak zorundaydı. Herhalde Athinacık'ın gerçekten de iyi kalpli bir insan olması, şişkoluğunu örtmek için yeterli değildi.

"İnce eleyip sık dokuma Periklis, daha iyi bir çözüm göremiyorum", diyen Ananias'ın sesi, Periklis'i tekrar gerçeğin amansız dünyasına geri getirdi. "Fakat paramın üzerine yatmayı düşünüyorsan aklından bile geçirme." "Ha s...tir, kız kardeşinle de olmaz be Ananias, bu çok olur." Tabii bunu, olayların akışını değiştirebileceğine inandığından değil, sırf söylemiş olmak için söylemişti. Zaten dediğimiz gibi pek de kaçma şansının olmadığını biliyordu. Daha doğrusu hiç şansının olmadığını. Borcunu ödemeyecek olsa Ananias ona rahat vermezdi. Herhalde tam bu noktada Ananias'ın nasıl biri olduğu ve şu meşhur "cinayet işler, bedelini ödemez" sözü aklına geldi. Üstelik Ananias böyle bir durumda kamuoyunu da yanında bulacaktır: "Madem kaybetti, borcunu ödemeli." İşin kötüsüyse, adam öldürdüğünde hiç iz bırakmamayı başardığından, hem Periklis'i yiyeceği hem de bu işin bedelini ödemeyeceği nerdeyse kesindi. Şimdiden herkesin katili bilmesine rağmen, dosyaları arşive kalkan, çözülememiş üç tane cinayet vardı. Katili herkes ve soruşturmayı yürütenler biliyordu.

"Yemin ederim Periklis kılı kırk yarıyorsun, işimiz var", diyen Ananias'ın sesi duyuldu. Konuyu tekrar açmasının nedeni Periklis'e hiç düşünme payı bırakmamasıydı. Ananias'a göre fazla düşünmek "yaşamımızla ilgili konularda" kötü bir danışmandır.

"Eee? Ne yapıyoruz? Ama en iyisi ben kaçayım yoksa sen şantaj yaptığımı söylersin", dedi ve gitmek üzere ayağa kalktı.

Kapıyı açmadan Ananias'a yetişme telaşı içindeki Periklis, "Peki, kabul ediyorum ama sevincimden havalara uçtuğumu da sanma. Tamam mı?" "Yani anlaştık mı?" "Öyle olsun, anlaştık. Beni faka bastırdın", deyip aynı anda ellerini uzattılar.

El sıkıştıklarında salı sabahının ilk ışıkları doğuyordu ve yılbaşı arifesiydi. Periklis, Athina ile evlendiğinde pazar günüydü fakat aradan üç salı geçmişti. Pazar günü evlendiler, pazartesiyse Ananias meydanda barını inşa etmeye başladı. Tam on iki ay sonra, yine yılbaşı arifesinde, barın açılışını yaptı. Aynı günse, daha doğrusu aynı gece, barın açılışı için Periklis ve Athina evden çıkmadan önce, takım elbiseli, kravatlı Periklis'in, kristal bir bardak aldığını, yarıya kadar viski, soda ve buz doldurduğunu, salonda, televizyonun karşısında bulunan en sevdiği rustik koltuğuna oturduğunu, heyecanla, yılbaşı piyangosunun çekilişiyle başlayacak haber bültenini beklemeye koyulduğunu görüyoruz.

"Periklisciğim açılışa gitmeyecek miyiz?"

"Gideceğiz ama haberlerden sonra, kapa çeneni."

Athina bir şey demedi fakat neden ille de bu gece Periklis'in haberleri dinlemesi gerektiğini anlamıyordu. Ne yapsın, hâlâ kocacığının elinde, hatırlayacağınız gibi, uzun zaman önce, kumarda Anastos'tan kazandığı, o meşhur piyango biletinin olduğunu bilmiyordu. Bu yüzden size "heyecan içinde" beklemeye koyulduğunu söyledim, çünkü çok iyi tahmin ettiğiniz gibi, bu akşam piyangonun, dolayısıyla Periklis'in de kader gecesiydi.

Haberlerden de tam bunu duymayı bekliyordu: Kaderinin ne olacağını.

Böylece koltuğuna oturmuş, cebinde piyango bileti, elinde kristal bardağı, viskisini yudumlarken, nerdeyse titreyerek çekilen ilk sayıları dinlemeyi bekliyordu. Çünkü (size bunu da söylemiş miydim, hatırlamıyorum), Anastos'tan piyango biletini kazandığında, ilk andan beri, garip bir biçimde içinde anlaşılmaz bir önsezi, kesinlik de diyebiliriz, vardı: Bu piyango biletinin kaderin ona üçüncü oyunu olacağı.

Bu arada Athina, doksan küsür kilosunu, saf ipekten, kırmızı bir elbiseyle örtmüş ("İpek beni zayıf gösteriyor"), açılışa gitmek için Periklis'i bekliyordu. Televizyondaysa hâlâ reklamlar vardı.

Sonunda biraz çekinerek, "Geç kalacağız", dedi. Athina, Periklis'in karşısında hep çekingendir. Nasıl olmasın? Periklis'in onunla nasıl ve neden evlendiğini biliyordu. Athina'nın sabırsızlıkla kilolarını bir aşağı bir yukarı taşıdığını gören Periklis, neden acele ettiğini sordu. Yoksa o aşağılık kardeşine gitmek için mi yanıp tutuşuyordu? Periklis'in canı kavga ister gibi konuşmaya başlamıştı, çünkü barın açılışını fırsat bilip Athina'ya bir sürü şey söylemeyi düşünüyordu. O zamanlar kardeşine bu kadar kolayca imzasını vermekle ne kadar salak olduğunu, hayatının sonuna dek onunla yaşayacağını sanıyorsa çok aldandığını ve daha bir sürü şey söyleyecekti ama fırsat bulamadı. Birden sunucunun, yılbaşı çekilişinin büyük ikramiyeyi kazanan biletin numarasını açıkladığını duydu: "Altmış sekiz, altmış dokuz ..., sekizinci sıra..."

Kimse konuşmamasına rağmen, "Kapa çeneni, duymaya çalışıyorum", diye haykırdı. Bu onun sayısıydı! İyi hatırlıyordu, evet, bu sayıydı. Telefon numarasında-

kı ilk dört sayı da aynıydı buna dikkat ettiğinden hatırlıyordu. Eğer yanlış duymadıysa, evet, elindeki sayı buydu, sırası da sekiz.

Biliyorum, aranızdan bazıları bu şeytani rastlantıların, öykünün merak uyandıcı olmasını isteyen yazarın buluşu olduğunu söyleyecektir. Söylemekle de iyi ederler. Ama ne yaparsak yapalım gerçek şuydu: Periklis gerçekten de büyük ikramiyeyi kazanmıştı. Madem hep şanslı biri olacak, neden bu kişi Periklis olmasın? Ayrıca neden ille de yazarların öykülerinde kahramanlarını kayırmamaları gereksin?

Fakat Periklis hiç sarsılmamış görünüyor, yerinden kımıldamıyordu. Yüzünde hiçbir kasılma yoktu, kendini tutuyordu. Sadece sehpaya bardağını bıraktı, gözlerini fal taşı gibi açtı, koltuğun kollarını sıktı ve kendine gelmeyi bekledi.

Bu noktadan sonra olaylar hızla gelişti. Periklis, büyük ikramiyeyi kazanacağı önsezisi, ya da istersen buna çok kuvvetli bir his olduğundan, kesinliği de diyebilirsin, uzun zamandır hareketlerini mükemmel biçimde, bütün ayrıntılarıyla planlıyordu, bu durumda...

İçinden sadece "Periklis, soğukkanlı ol", diye geçirdi ve sırrı açığa çıkar endişesiyle yutkundu. Athina hiçbir şey bilmiyor, hiçbir şey anlamıyordu. Huzursuzca kilolarını bir yukarı bir aşağı taşımaya devam ediyordu. Bu arada sunucu, sayıları, sıraları, ikramiyeleri açıklamaya devam ediyordu. Periklis harekete geçmeden önce "Yeter ki şimdi kalp krizi geçirmeyeyim?" diye düşündü. Yavaş yavaş sakinleşti, rengi düzeldi çünkü beti benzi de atmıştı ("Periklis sana ne oldu?" "Hiçbir şey olmadı"), yumruklarını açtı, kendine gelmeye başladı. Ancak o zaman ayağa kalktı.

Televizyon hâlâ açıktı, Athina bir yukarı bir aşağı,

kırmızı saf ipekten elbisesi içinde gidip gelmeye devam ediyordu ("İpek beni zayıf gösteriyor"), Periklis de gidip biraz önünde durdu.

İşte o zaman, zevkli bir suskunluktan sonra, Athina'nın gözlerinin içine baktı, koşulları tarttı, birkaç saniyelik kararsızlık tam ve dikkatlice düşündükten sonra, sanki uzun zamandan beri hazırmış gibi, Athina'ya kesinlikle hiçbir şey söylemeden uzaklaştı, salondan çıktı, oturma odası ve koridorlardan geçip, dosdoğru depodaki dolaba gitti (tıpkı planladığı gibi), dolabın kapağını açtı, koskoca üç valizi çıkardı; sakin, suskun, soğukkanlı olmaya devam ederek valizleri yatak odasına götürdü, geniş yataklarının üzerine yerleştirdi. Herhalde yatakları, Athinacık'ın kiloları nedeniyle genişti.

Küçük bir köpek gibi peşinden gelen Athina, olup biteni yıldırım çarpmış gibi izliyordu. Henüz bir şey anlamamıştı. Sonra Periklis valizleri iyice açtı, kapasitelerini hesapladıktan sonraysa, Athina'nın eşyalarını doldurmaya başladı: Diş fırçasından mücevherlerine, kürkünden makyaj malzemelerine kadar. Her şeyi. Birer birer. Törendeymişçesine, buruşmasın diye.

Üç valizi de doldurup (tam planladığı gibi), kapatmadan önce, gözlerini fal taşı gibi açma sırası Athina'ya gelmişti. Hâlâ hiçbir şey anlamıyordu. Daha doğrusu anlamaya başlamıştı da, inanmak istemiyordu. Periklis'in birinci valizi, sonra ikincisini, sonra da üçüncüsünü kapattığını görünce, o zaman hem anladı, hem de inandı ama artık tepki vermesinin gereksiz ve boşuna olacağını düşündü. Zaten istese bile, şikâyet etmek ya da bağırmak için ses çıkarması mümkün değildi. Kısacası, dilini yutmuş gibi olan biteni izliyordu.

Üçüncü valizi kapattıktan sonra, Periklis üçünü de alıp, evin önüne çıkardı, dış kapının önüne, dik biçim-

de birbirinin yanına sıraya dizdi. Sonra, kapıyı açık bırakarak tekrar eve girdi, (hâlâ sakin, sessiz, soğukkanlıydı) telefon rehberini açtı, taksi durağının telefonunu buldu, en kısa sürede, şu sokak, şu numaraya bir taksi göndermelerini rica etti. "Cimis ordaysa onun gelmesini tercih ederim", dedi. Arkadaşı Cimis'i de hatırlamıştı. "Evet, doğru, Periklis Perikleus'un evine."

İlk kez ad ve soyadının tamamını duyması kendisini rahatsız etmemişti. Hatta bunu eğlenceli bulmuş, adını vurgulamıştı: "Periklis Perikleus!"

Söz açılmışken, Periklis'in artık Ananias'ın araya girmesinden korkmadığını size belirtmem gerekiyor. Kendini daha güçlü hissettiğinden ya da biraz önce büyük ikramiyeyi kazandığından değil, uzun zamandan beri Ananias'ın artık ne kız kardeşi, ne de kız kardeşinin kaderiyle ilgilenmediğini bildiğinden. Kız kardeşinden alacağını fazlasıyla almıştı, öyleyse neden araya girsin?

Hatta Periklis olaya bu açıdan baktığında, belki de bu çözümün Athina'nın kardeşinin işine bile geleceğini düşünüyordu. Çünkü hiç beklemediği bir anda, evinde ücretsiz bir hizmetçiye sahip olacaktı. "Athinacık, ona güzel bir açılış günü armağanı olur", diye düşünüp gülümsedi. Fakat o anda aklından şu düşünce geçti: Madem Ananias'tan korkmuyordu, neden o kadar zamandır Athinacık'ı sepetlememişti? Sürekli bunu yapmayı düşünüp, ikide bir ertelemesine neden olan, kendisini alıkoyan tam olarak neydi? Athina'yı kovması için daha neyi bekliyordu? Büyük ikramiyeyi kazanmayı mı? Ya kazanmasaydı? Şimdiyse, Athina'yı kovmayı (buna öç almayı da diyebilirsin), piyango biletiyle özdeşleştirmekle yanlış yaptığını düşünüyordu. Yani Periklis'i engelleyen işin maddi boyutu değil miydi?

"Doğru", diye düşündü, "Beni engelleyen tam ola-

rak neydi? Garip şeyler oluyor." Klakson sesi onu düşüncelerinden çekip aldı. Taksi gelmişti. Athina klakson sesini duyar duymaz, tam o anda boğuk boğuk, gizlice ağlamaya başladı. Dediğimiz gibi, tepki vermenin ya da karşı koymanın anlamsız olduğunu biliyordu. Bir gün olacağından korktuğu şey olmuştu.

Periklis tek başına Cimis'in taksisine her üç valizi de taşıdı. Arkadaşının yardım etmesine izin vermedi. "Bırak bu benim işim", deyip, bagajı açtı, valizleri dikkatle, birer birer yerleştirdi. Birkaç saniyeliğine valizlere bakıp, bagaj kapağını kapattı. Cimis şaşkınlıkla, hiçbir şey söylemeden bu sahneyi izliyordu.

Sonra Periklis Athina'ya evden taksiye kadar eşlik etti, hatta çok kibar biçimde taksinin kapısını açtı, Athina'yı alnından, bir ölüyü öper gibi öptü, onu oldukça terbiyeli biçimde taksinin koltuğuna doğru itti, sonra kuvvetlice kapıyı kapattı. Fakat büyük bir kuvvetle ve hiç de terbiyeli olmayan biçimde.

Taksi uzaklaşırken, Periklis de ayakta gitmesini izlerken, Athina ıslak gözlerini Periklis'ten alamıyordu. Taksi köşeyi dönüp, gözden kaybolduğunda ancak o zaman rahatladığından, derin derin iç çekti. Fakat rahatlaması çok fazla sürmedi, çünkü aynı anda bir şeyler kendisini rahatsız etmeye başladı; tam olarak ne olduğunu belirleyemediği bir şey. Herhalde Athina'nın ıslak gözleri Periklis'in keyfini bozmuştu. Sanki birden midesinde bir ağırlık oluşmuş, ağzına ekşimiş yemek tadı gelmişti. Eve döndü, kapıyı kapattı, birden özel bir neden olmamasına rağmen çok büyük yalnızlık duydu. Yine "Garip şeyler oluyor", diye düşündü, biraz keyfini yerine getirmek için evdeki kalan ışıkları da yaktı. Sonra yine koltuğuna oturdu. Televizyon hâlâ açıktı (kapatmamıştı) ama o seyretmiyordu. Evin boşaldığı

duygusuna kapılmıştı. Gerçi ışıklar parıldıyordu ama ev boştu, evet, boş ve karanlık.

"Ama bu çılgınca", diye düşündü. "Çılgınca, mümkün değil. Kalkıp..." düşüncelerini tamamlamadı. Korktu. Bir an, Athina'nın ağır adımlarla merdivenden indiğini sandı. Dalgınlıkla, sanki Athina hâlâ evdeymiş gibi başını çevirip baktı. O anda Athina'nın masanın üzerinde çantasını ve gözlüğünü unuttuğunu fark etti.

Aniden sakinleşti. Kendisini biraz daha iyi hissetti. Bunun farkındaydı ama şu anda bu konunun daha fazla üzerine gitmek istemiyordu. Onu yatıştıran şeyin tam olarak ne olduğunu bilmek istemiyordu: Athina'nın gidişi mi yoksa çanta ve gözlüğünü alması için olası dönüşü mü?

Yine bardağını eline alıp, viskisini yudumlamaya başladı. Evet, herhalde Athina'nın çantası ve gözlüğü Periklis'i yatıştırmıştı. Belki. Bilmiyordu. Ancak o kadarını bilmek istiyordu. Kuşkusuz açılışa gitmesi söz konusu bile değildi. Özellikle gitmeyecekti.

Mantıkdışı karşına çıktığında

Evet; bu yalın, çok iyi huylu, yaşamı boyunca sadece iki şeyin (önce Pandelis amcasının kahvesinde garson olmanın, sonra da komşu kızı güzel Aspasia ile evlenmenin) hayalini kuran, bir zamanlar her ikisini de başardığında, her tarafta dünyanın en mutlu insanı olduğunu duyuran, hayatına garson olarak başlayıp, garson olarak ölmeye can atan, bu temiz kalpli, kimseye kötülük yapmamış insan Mitsos Aglaidis'in ta kendisi, günlerden bir gün, söylendiğine göre hayatındaki en mantıkdışı, en açıklanamayan hareketi yapmış.

Düşünebiliyor musun, daha sonraları arkadaşlar arasında, ne zaman sadece başkalarının değil, kendisinin de anlatacak serüvenleri olduğunu kanıtlamak istese, oturup onlara hep aynı hikâyeyi anlatırdı.

Her seferinde hikâyeyi dinleyenler afalladığından, anlattıklarından sadece kendisinin değil, dinleyicilerinin de etkilendiğini anlamıştı. Hareketinin kasabamızın sınırlarını, Parnasos ve Olimpos dağlarının eteklerini aştığını, yukarıya çıktığını, Tanrı'ya ya da büyük olasılıkla şeytana (bilmiyordu) yakın bir yerlere vardığını seziyordu.

Anlattıklarından sarsılmalarını biraz anlıyordu ama diğerlerinin sütten çıkmış ak kaşık olmadığını bildiğinden bu kadar etkilenmelerine anlam veremiyordu.

Tüfeği omzunda ama torbası boş halde, bir öğlen av-

dan dönüyormuş (Mitsos av delisiydi). O lanet gün tek bir kumru, tek bir karatavuk vuramamıştı. "Sinek avlıyordum", diyordu. İnanılmaz, garip hikâyesini ilk kez yaklaşık bu şekilde anlatmaya başlamıştı. Uzun zaman önce olmasına rağmen (henüz Aspasia ile evlenmemişti), bu hikâyeyi kimseye açıklamaya cesaret edememişti.

Tabii dediğine göre, bütün bu zaman boyunca hikâye hiç aklından çıkmıyor, her hatırladığındaysa nefesi daralıyordu; çünkü er ya da geç bir gün, hikâyedeki adamın yerden biter gibi karşısına çıkmasından, kendisinden hesap sormasından korkuyordu. Bu korku bir an olsun, bu hikâyeyi anlattığı bugün bile aklından çıkmadı.

Tatilde olduğu bir pazartesi, Ananias'ın barında, hezeyana kapılmış gibi, nefes almadan hikâyesini anlatmaya koyuldu. Bütün arkadaşları, şaşkınlıktan ağızlarını bile açamadan dinliyordu. Kimse o gün Mitsos'u hikâyesini anlatmaya neyin ittiğini ne hatırlıyor ne açıklayabiliyor. Belki uzoyu fazla kaçırdığından, belki de artık bu hikâyeyi içinde taşımaya daha fazla dayanamadığı için. Öyle demişlerdi.

İşte o gün avdan dönerken (lanet olasıca bir sıcak vardı, güneş insanı yakıyordu), ormandan, toprak yollardan bayır aşağı yürürken, tam güzel güzel giderken, birden karşısına bir yabancı çıkmış. Mitsos'un daha önce ne yolda, ne de kahvede gördüğü bir tipmiş. Tamamen yabancı biri.

Herif biraz da sevimsiz, garip giyimli, elbiseleri eski püskü olduğundan, insana fukara, korkmuş, belki de zavallı ama daha çok korkmuş biri izlenimi veriyordu. Her neyse, Mitsos adamı tam olarak betimleyemiyordu, kendisi de bilmiyordu. Kasket takmış, elinde naylon bir poşet tutuyordu, ağzında da bir karanfil vardı. ("İşe

bak, bu kadar sefil olmasına rağmen ağzında karanfil de vardı!") Kömür gözlü, kıvırcık saçlıydı, sanki biraz da topallıyordu. "Yoksa topallamıyor muydu?" Mitsos tam hatırlamıyordu. Biraz çingeneye de benziyordu ama hayır, çingene değildi. Çingenelerden bir enerji fışkırır, bu adam ise sanki "Bana tükür, tekme at, beni çöpe at ama bırak geçeyim", der gibiydi.

"Arkadaşlar, ben sineğe dokunmaya korkarım ama bu adam karşıma çıkar çıkmaz, keyfimi düzeltti, kendimi güçlü hissetmeme, gücün ne olduğunu anlamama neden oldu. Hayatımda ilk kez kötülük yapıp, kimseye hesap vermeyebileceğimi hissettim."

Mitsos adamı ağzında karanfille görünce (işin tuhaf yanı da burda başlıyor), neden bilmiyor, hâlâ bunun yanıtını arıyor ama adamı, ağzında o kıpkırmızı karanfille görünce, nedenini bilmeden birden önünde durmuş, taş kesilmiş, adamın yolunu kesmiş. "Hayır puşt herif, senin geçmene izin vermeyeceğim" diye düşünmüş, aynı anda, adama vurup karanfili kapmış, kenara çamurlu suların içine atmış.

Adam Mitsos'un saldırgan bakışları karşısında afallamış, ağzını açamamış, şaşkınlık içinde donakalmış. Mitsos adamı böyle korku ve panik içinde görünce, ona acıması gerekirken daha da kışkırtılmış, o an nasıl olduysa ("İnsanın ruhu dipsiz kuyu"), hatta sesini de değiştirip (sesini kalınlaştırmak, daha bas, kabadayı sesi gibi itiraz edilemeyecek bir sese benzetmek istiyordu) güya tüfeğini adama doğrultuyormuş gibi yaparak, ("Arkadaşlar, tüfeğimi ona doğrultur gibi yaptım, gerçekten doğrultsam korkmasını anlayabilirdim, diyorum"), "Burdan nereye gidiyorsun lan fırlama? Marş marş geriye, yürü; bir daha da seni burda görürsem öldürürüm", demiş. Mitsos bunları söylerken, gözlerin-

den alevler çıkıyormuş: "Arkadaşlar, rol yapıyordum, söylediklerime ben de inanmıyordum, o an içimden öyle geldi, rol yapıyordum."

O anda Mitsos, arkadaşlarını rol yaptığına inandırmak için, bütün o sabah boyunca, içini kemiren, başına kötü bir şey geleceği garip önsezisini yenmeye çalıştığını, açıkladı. Belki de bu yüzden o sabah tek bir karatavuk vuramamıştı. En başından beri bu adamdan hoşlanmamasında, üzerindeki bir şeylerin Mitsos'u kışkırtmasının, ona itici gelmesinin de payı vardı. Bilmiyordu; belki de adamın ödlek yüz ifadesinin, korku dolu bakışlarının, sıcağın, yakıcı güneşin de payı vardı. Karanfille, adamın korkusu da uyuşmuyordu. Ne desin, bilmiyordu.

O günden beri, Mitsos ne zaman hikâyesini anlatsa, sanki havalandığını, uçtuğunu hissediyormuş. Sanki dünyanın, güneşin varlığına şaşırıyor, hiçbir şeyi, ne, neden yaşadığımızı, ne, neden öldüğümüzü anlamıyormuş. İşte Mitsos arkadaşlara böyle garip şeyler anlatıyor, onu dinleyenlerse, birden Ananias'ın barının büyüdüğünü, belki de onlar da hiçbir şey anlamadıklarından sanki kapıların, pencerelerin açıldığını, açık pencerelerden içeriye, uzaklarda bir yerden rüzgârın, kasırganın, dolunun, şimşeklerin geldiğini duyuyorlardı.

Söylediğine göre Mitsos adama sadece basit, bir çift söz söylemiş: "Şapşal gibi bakma, yürü". Sadece bunu söylemiş, adam bir şeyler gevelemiş, daha doğrusu iş aradığı, iş bulmaya gittiği anlamında bir şeyler söylemeye çalışmış. Her neyse, adam Mitsos'un "yürü" dediğini duyar duymaz, geriye dönüp, tazı gibi koşmaya başlamış.

Hatta Mitsos, adamın koşarken naylon poşetini yere düşürdüğünü fakat almak için durmadığını hatırlı-

yor. Poşetin içinde kurumuş bir francala, kâğıda sarılmış birkaç zeytin varmış. Mitsos iğrenerek, bunları da çamurlu suya atmış.

Sonunda, neden bilmiyor (ömrü boyunca yanıtını arıyor), bunu yapmaya kendisini ne itmişti bilmiyor ama adamın tazı gibi koştuğunu görünce, tüfeğini indirmiş (bu sefer gerçekten), adama nişan almış, adamı tazı gibi görüp iki el ateş etmiş. "İster inanın ister inanmayın."

"Arkadaşlar ne dediğimi anlıyor musunuz? Çaktınız mı? Adama basbayağı nişan aldım onu tavşan sandım. Kulakları sallanırken, tıpkı bir tavşana benziyordu, onu öldürmek istiyordum. Doğrudan herifin üzerine ateş ettim."

Vurmuş muydu? Vurmamış mıydı? Bilmiyordu. Fakat koşarken adamın topalladığına dikkat etmişti. Deminden beri mi topallıyordu, yoksa o anda, saçmalar bacağına geldiği için mi topallamaya başlamıştı? Mitsos hiçbir şeyden emin değildi, hiçbir şey de adamın ormanın içinde, bir iki kilometre sonra can vermediğini, izi hiçbir zaman bulunamadığına göre cesedinin yırtıcı kuşlar tarafından yenmediğini kanıtlayamazdı. Mitsos uzun süre boyunca, tekrar tekrar ormana gidip, cesedi bulabilmek için arama yaptığını söyledi. Kısacası, belki de adamı öldürmüştü, bu mümkündü.

Hatta Mitsos o zamanlar, ilk kez bir insana bu hikâyeyi anlattığını ama daha fazla içinde saklamaya dayanamadığından açıkladığını, söylemişti.

Kuşkusuz o günden beri, Mitsos tekrar tekrar bu inanılmaz hikâyeyi anlatıp durduğundan, (Çelişkiye düşer diye diğerleri de sürekli bu hikâyeyi anlattırıyordu),

sonunda kimsenin Mitsos'a inanmadığını söylememe gerek yok. "Mitsos'un insan öldürmesi mümkün değil", diyorlardı. Sonunda herkes, Mitsos'un bu hikâyeyi başka bir yerde duyduğu, hikâyenin kendisini de çok sarstığı, kahvede diğerlerinin ikide bir kendi hikâyelerini anlatarak, başardıklarıyla Mitsos'a masal okuduklarını, kendisininse anlatacak önemli bir şeyi olmadığını göre göre, dayanamayıp hikâyeyi kendisine aitmiş gibi anlatmaya başladığı sonucuna vardı. Belki de sonunda, bu çok olası, Mitsos da hikâyenin kendisine ait olduğuna inanmıştır.

Hatta, Mitsos bu hikâyeyi anlatmasının hoşlarına gittiğini gördükçe, her seferinde daha çok ayrıntı ekleyerek anlatıyor, bu da anlattıklarının masal olduğu görüşünü destekliyordu. Sonra Mitsos'un öteden beri biraz kaçık olduğunu da unutmayalım. Zaten kendisine "Uçuk" adını vermemişler miydi?

Tabii arkadaşları bir noktadan sonra samimiyetinden açıkça kuşku duymaya başladıklarında ("Yapma be Mitsos bu masalları kime anlatıyorsun, hâlâ bıkmadın mı?") köpürüyor, öfkeleniyor, günlerce arkadaşlarıyla konuşmuyordu. Sonunda öfkesi diniyor, kısırdöngü yeniden başlıyordu.

Kasabamızın diğer masalcısı, meyhane ve kahvelerinin müdavimi, laf aramızda, Mitsos Aglaidis'i de çok seven Anastos, hayatındaki tek hayali, amcasının kahvesinde garson olup, garson olarak ölmek olan bir insanın, tüfeğini doğrultup, nişan alıp, adam öldürmesinin mümkün olmadığını söyleyerek sürekli Mitsos'a ağzının payını veriyordu. Bu yüzden ya bu hikâyeyi rüyasında görmüş ya da bir yerden duymuş olmalıydı. Belki de babasından duyduğu bir hikâyeymiş; o da ava gitmeyi severdi. Mitsos, Anastos'un sözlerine kırıldığı-

nı gösterir (çünkü o da Anastos'u severdi) fakat belki de daha derin konulara girmek istemediğinden tartışmayı bitirirdi.

Mitsos'a inanan tek insan, çarşamba akşamları evlerinde verdikleri yemekte, hikâyeyi ilk kez arkadaşı Aristidhis Pandazis'e anlatırken duyan karısı Aspasia'ydı. Belki de Mitsos'un bu hikâyesi yüzünden, daha sonraları Aspasia'nın kocasıyla olan ilişkisi sönükleşmeye, ilk günkü büyüsünü kaybetmeye başlamıştı. Karısı da, kocasının bu davranışını anlamak, bir açıklama getirebilmek istiyordu. "Nasıl olur da benim Mitsosum, benim tanıdığım Mitsos, karşısındaki adam hiçbir şey yapmamasına, hatta tehdit bile etmemesine rağmen doğrudan bir yabancıya ateş eder?" diye düşünüyordu.

Aspasia bu yanıtı arıyor bu yüzden de bizzat Mitsos'un yanıt vermesini istiyordu. Ama Mitsos yanıt verecek durumda değildi çünkü kendisi de bir şey bilmiyordu. "Belki de bu olay olduğunda daha genç olduğum için", demişti fakat Aspasia bu özürünü hiç inandırıcı bulmuyordu. "Daha gençtim" de ne demekmiş? Yani daha genç olanlar dengesiz mi?

Fakat Mitsos, Aspasia'sına hiçbir zaman net, hareketini bu kadar mantıkdışı ve karanlık göstermeyen, inanılır, elle tutulur bir açıklama yapamadı. Zaten dediğimiz gibi bu hareket Mitsos'un kişiliğine de uymuyordu. Ne kanında kötülük vardı, ne de hep böyle bir insandı Mitsos.

Karısına sürekli, "Bana inanman gerek, ben de bu hareketimin altındaki nedenleri bilmiyorum. Nasıl oldu da gözüm döndü? Yıllardır bunu arıyorum, bu soru içimi kemiriyor, zaten bu yüzden bir gün hikâyemi

anlatmak zorunda kaldım. Yoksa söylemezdim. Nedenini bilsem, üstelik bu neden bana karşıysa, söyleyecek kadar aptal değilim", diyordu.

Fakat bu hikâyeyi içinde saklamaya daha fazla dayanamıyordu. Yatışsın ya da birisi, bu yaptığının o kadar da önemli olmadığını, boşuna kâbus ve sabit fikirlerle acı çektiğini kendisine söyleyerek yatıştırsın istiyordu. Belki de hiçbir şey olmamış, kurşun adama değmemişti bile. "Geçmişe mazi derler", bunu duymak istiyordu, belki de Aspasia'dan da bunu duymayı bekliyordu. Aspasia'ya yalan da söylemiyordu, tabii bunun Mitsos'un bir kâbusu ya da asla açıklamak istemediği bir yalan olmadığını kabul edersek, herhalde işin aslı buydu.

Gerçekten de o kahrolası sabah bu yabancıyı görür görmez, daha ilk andan adama sinir olmuştu. Pandazis Mitsos'u sakinleştirmek için, "Bir tiyatro provası, bir güç gösterisi olduğunu varsay", demişti. Kuşkusuz Mitsos'un yanında tüfeğinin olmasının da payı vardı. Çünkü kendisinin de kabul ettiği gibi, tüfek tuttuğunda kendisine bir şeyler olur, başka bir adama dönüştüğünü hissederdi. Dediğimiz gibi, belki de suç herifin ağzında tuttuğu karanfildi. Ona yakışmıyor, kılığına uymuyordu. Uyumsuzdu, insanın herifin yüzüne tüküresi geliyordu. "Tamam, buna hakkım yoktu biliyorum; bir insanın farklı olması düşmanın olduğu anlamına gelmez."

Tabii Mitsos bunu biliyordu, ama yine de herifin bir yandan ağzında karanfil tuttuğunu, diğer yandansa ürkek bir hayvan gibi olduğunu gördüğünde, içinde korkunç, belirsiz bir şeyler olmuş. Belki de Mitsos gibi alçakgönüllü, uysal bir insan, sonunda bir şeyler kanıtlama fırsatı bulmuştu. Belki kasabadaki pek çok insanın onu herkesin faka bastırdığı zavallı, kolay, tek başına karar alamayan bir insan olarak görmesi Mitsos'u içten

içe çok etkilemişti. Suç belki şanssızlıkta, belki de bütün bunlardaydı.

Fakat bütün bunlar, Mitsos'un hikâyesine inanma yanlışına düşen Aspasia'ya günden güne daha çok acı veriyordu. Hem acı veriyor, hem de sinsi, gizli biçimde, tıpkı güveler gibi, ilişkilerini kemiriyordu. Öte yandan, Aspasia'nın Mitsos'tan hiçbir şikâyeti yoktu. Mitsos dünyadaki en iyi insandı, biliyordu. Fakat onu en iyi insan saydıkça, bu hikâyenin mantıkdışı yönü ve bir yanıt arayışı içini daha da kemiriyordu. Herhalde sonuçta Aspasia'yı, kocasının davranışı değil de, davranışındaki mantıkdışılık rahatsız ediyordu.

Bazen çarşambaları akşam yemeğinde, Mitsos işten geç döner, onu beklerken Aspasia, Aristidhis'e bütün bunlar hakkında ne düşündüğünü sorardı. O da, en iyisi bu konunun nedenlerini aramamamızı, her şeyin bir açıklamasını istemememizi söylerdi. Açıklaması olmadığından değil; araştırsan bulursun, ama bulsan da ne işe yarar? Sonra hikâyeler bu şekilde büyülerini de kaybederler. Hayat da daha acı verici ve anlamsız olur. "Boş ver Aspasiacığım, unut gitsin. Muhteşem salçalı makarnan sağ olsun, diğer şeyleri bırak tarih açıklığa kavuştursun."

Tabii doğal olarak, Aristidhis'in bu sözleri Aspasia'yı sakinleştireceğine, şimdi kendinden de kuşku duymaya başlamasına yol açmıştı. Çünkü Aspasia sadece Aristidhis'in görüşüne katılmamakla kalmıyor (sorumsuz buluyordu), kendisi bir gün benzer koşullarda bulunsa ne yapacağını bilmek istiyordu. Yani kocası kadar korkunç, beklenmedik bir şey yapabilir miydi diye merak ediyordu. "Tabii ki yapardın Aspasiacığım. Zaten yapmış da olabilirsin", diye yanıt veriyordu Aristidhis.

Fakat bir noktadan sonra, Aspasia'nın Mitsos'tan

beklediği yanıt, aslında kendinden de beklediği yanıttı. Bu da ancak benzer bir durumla, benzer koşullarla karşılaştığında sorusuna yanıt bulabileceği anlamına geliyordu. Her şeye rağmen, Mitsos'a karşı olan tutumu hiç değişmemişti. Mitsos'u aynı derecede seviyor, ona aynı şefkatle davranıyor, öğlenleri kahveden dönerken köşeyi sapmasını aynı tutkuyla bekliyordu. Ama yavaş yavaş içini belirsiz bir şey kemiriyor, Aspasia'yı günden güne Mitsos'tan uzaklaştırıyor, kocasıyla hayata belli bir uzaklıktan bakmasına neden oluyordu. Sanki Mitsos'un yanında yatan artık Aspasia değilmiş, sanki Aspasia başka bir kadın, Mitsos da başka bir erkekmiş gibi.

Sık sık geceleri kâbus görerek uyanıyordu: Yanında yatan kocası, şimdi, şu anda, avucunu bacaklarına değdiren, kasıklarındaki kılları okşayan adam, bir yabancıydı. Hayır yanındaki Mitsos'tu, ama aynı zamanda da bir yabancıydı. Hatta bir keresinde, bütün gece uyumadan yanında yatmış, "Mitsos'un hikâyesi gerçek olmasa da benim için fark etmez. Madem kendi hikâyesiymiş gibi, kendi yaşamış gibi anlatmayı başardı, madem sonunda kendisine mal etmiş", diye düşünüp durmuştu.

İşte böyle, Aspasia sık sık geceleri, kan ter içinde, korkudan ödü kopmuş biçimde uyanıyordu. Olayları bu açıdan görmek, Mitsos'u böyle görmek istemiyordu; çünkü ne de olsa Mitsos hâlâ Aspasia'nın kocasıydı. Kendi kendine "Ne olduysa oldu", deyip duruyordu. Alt tarafı da olay, henüz Mitsos ile aralarında bir şey yokken olmuştu. En iyisi artık unutması, üzerinde durmaması, Mitsos'a vicdan azabı çektirmemesi ve artık kâbus görmemesiydi. "Lanet olsun ne oldu bana? Ne arıyorum?"

Böyle durumlarda Mitsos'a tutkuyla sarılıyor, kocasını canlı, uyanık görmek, onu saran kollarını hissetmek

istiyordu. Kocasını her zaman olduğu gibi üzerinde hızlı, şiddetli biçimde, kendisini arzularken, sarıp sarmalarken görmek, dik, sert penisinin içine girdiğini hissetmek istiyor, içini yarıp sadece rahminin dibine değil, düşüncelerinin de dibine ulaşmasını, ona acı vermesini, onu eritmesini arzuluyordu. Gölgelerin dağılmasını, Mitsos'un yine o eski, kendisine ait, sevgili Mitsos'a dönüşmesini...

İşin kötüsü, Aspasia'nın nerdeyse isterik cinsel tutkusu, bir anlamda Mitsos'u aldatıyor, sadece mutlu etmekle kalmayıp, sonunda bu lanet olası hikâyenin bittiğine inanmasını sağlıyordu. Keşke o lanet olası çarşamba akşamı yemeğinde hiç anlatmasaymış.

Gerçekten de Aspasia'nın zamanla sakinleştiğini, sorusuna yanıt aramaktan vazgeçtiğini söyleyebiliriz. Zaten artık bunu iyice hazmetmişti. Aristidhis, yanıt aramasının anlamsız olduğunu söyleyip duruyordu. Devam edecek olursa, bu arayış Aspasia'yı çıldırtırdı. Çünkü Mitsos, Aspasia'ya bir gün yanıt bile verse, söyleyeceği herhangi bir bahane, yine durumu kurtarmayacaktı. Aristidhis'in dediğine göre, Aspasia herhangi bir yanıtın, Mitsos'un davranışını örtemeyeceğini bilmeliydi, çünkü hiçbir şey geriye döndürülemez, hiçbir şey de olayları değiştiremezdi. "Aspasia daha fazla bu konunun üzerinde durma yoksa her şeyi, hem kendi hayatını, hem Mitsos'un hayatını mahvedersin. O zaman her şey, gözyaşı ve kül olur."

İşte böyle, oyunu hayat kazandı; gölgeler, hayaletler çekildi, gerçekten de yavaş yavaş Aspasia'nın gündüz ve geceleri eskisi gibi geçmeye başladı; yeniden eskisi kadar tatlı ve güzel oldular. Böylece, doğal olarak hatta daha hızlı, o meşhur çarşamba akşamı yemekleri de eski tadına kavuştu.

Hatta Aspasia şaşkınlıkla, sonunda her şeyin geride kaldığını, boğazında düğümlenen o karabasanın gittiğini hissettiği ilk kez, hemen ertesi çarşamba akşam yemeğinde en lezzetli salçayı ve en güzel makarnayı yapmaya özen gösterdi. Hem Mitsos'un hem de arkadaşı Aristidhis Pandazis'in kelimenin tam anlamıyla bayıldığı makarnayı.

Gelişmekte olan melodramlar
II

Yanis Kondos'a

Mitsos Aglaidis'in hayatını yıkıcı biçimde etkileyen üç olay vardı. Birincisi babası Miltiadhis'in, annesi Efterpi'yi terk etme şekliydi. Babasının annesini terk etme nedenini pek bilmiyor (ben daha fazla şey bildiğimi söyleyebilirim), ama kritik son ayrılık sahnesinin, başı, ortası ve sonu gözlerinin önünde oynandığı için bütün sahneyi hatırlıyordu.

Onu görmüyorlardı. Mitsos izliyordu. Mitsos panjurların arkasında, onlarsa bahçedeydi. Bir noktayı da belirteyim: Bahçedeki zengin bitki örtüsü, onları yoldan geçenlerin meraklı bakışlarından koruyordu.

Elinde valiz tutan babası gitmek istiyor, düğmeleri yarı açılmış bir sabahlık giyen annesiyse ayakta, önünde duruyor, onu engellemeye çalışıyordu. Efterpi, "Kalırsan, Nanopulos'a kız kardeşi Aryirula ile karıştırdığın haltları söylemeyeceğim" diyordu. Kocasıysa, "Söyle, yeter ki bırak gideyim" diye yanıt veriyordu.

Efterpi gitmemesi için onu çekiştirirken, kocası gidebilmek için karısını itiyordu. Bu engelleyemediği kaçış sırasında, Efterpi'nin gözleri kocasının yarı açık sabahlığından içeriye giren bakışlarına takıldı. Bu bakışı iyi tanıyordu. Bayağı davranışları yansıtabilmek için, bayağı sahneleri betimlemek zorundayız. Efterpi kısıtlı

zamanı göz önünde bulundurarak, son yemini dökmeye karar verir. Dürüst olmamız gerekirse, Mitsos bütün bunları hatırladığında, galiba bu yemi annesinin bütün ayrıntılarıyla önceden planladığını düşünüyordu. Kocası gitmeden, olabildiğince kabaca, yüzsüzce, "En azından gitmeden önce beni düz", diyebildi. Çocuğun kendisini görüp, duyduğunu bilmiyordu.

Tahmin edeceğiniz gibi baba Miltiadhis için, karısının bu önerisini reddetmek oldukça zordu. Bu yüzden ilk şoktan sonra, (kararını vermesi pek uzun sürmedi) kabul etti. Bu sarsıcı olaylardan şaşıran oğulları Dhimitrakis (ilerde kendisine Mitsos diyeceklerdir), fal taşı gibi açılan gözleriyle, yasak sahneler izlemeye, ağzına çok biber sürülmesine neden olan yasak sözcükler duymaya başladı. Yani babasının valizini yere bıraktığını, yıldırım hızıyla pantolonunun fermuvarını indirdiğini ("Senin gibi bir kadın ancak buna layıktır" demişti), annesininse sabahlığının geri kalan düğmelerini de açtığını gördü.

Annesinin bunları önceden planladığı açıktı, çünkü Dhimitrakis yine şaşkınlıkla sabahlığının içinde kadının çırılçıplak olduğunu fark etti. Demek ki annesi her türlü olasılığa karşı hazırlıklıydı. Fakat annesinin sabahlığını açmasının işe yaramadığı ortaya çıktı çünkü babası, annesinin başını iterek, önünde diz çöktürmüştü. Böylece Dhimitrakis, belki de ilk kez çok yakından, ancak psikolog ve psikanalistlerin geri kalan hayatını nasıl etkilediğini, hayatında nasıl bir öneme sahip olduğunu bulabileceği böyle bir sahneyi seyrediyordu. Dhimitrakis nefes bile almadan sahneyi, olanca büyüleyici dehşeti, ses ve hareketleriyle sonuna kadar izledi, ama daha ne gördüğünü doğru dürüst anlayamadan, birkaç dakika içinde her şey büyüsünü yitirdi, çünkü annesi-

nin sabahlığın cebinden birkaç kâğıt peçete çıkarıp babasına uzattığını gördü. Annesiyse yıkanmak için bahçedeki musluğa doğru koşmuştu.

Kâğıt peçete ayrıntısı, Dhimitrakis'in annesinin bütün sahneyi önceden planladığı kuşkusunu haklı çıkarıyordu. Yoksa cebinde onca kâğıt peçete ne arıyordu?

Ana hatlarıyla bu sahne, özellikle de bir çocuğun gözlerinden hem betimlenemez hem de gülünçtü: Babası kâğıt peçetelerle kuşunu siliyor, (Dhimitrakis için hâlâ "bu babanın kuşu, seninki de öyle olacak" anlamını taşıyordu) annesiyse suyla ağzını ve ellerini yıkıyordu.

Bu yıkanma faslı belki de gereğinden biraz fazla sürdüğü için annesinin kaderini değiştirdi, çünkü babası fırsattan yararlanıp çarçabuk fermuvarını kapatmış, valizini kapmış, gitmişti. Tabii annesi bunu fark ettiğinde artık çok geçti. Umutsuzca "Miltiadhis geri dön, seni istiyorum" diye haykırması, onu geri döndürmeye yetmedi. Babası artık gerçekten gitmişti.

Hatta bir an Dhimitrakis annesini "Dikkat et kaçıyor" diyerek uyaracak oldu ama kendini tuttu. Saklandığı yeri belli ederse hangi yüzle annesine, daha da kötüsü annesi ona hangi yüzle bakardı? Bilge çocuktu Dhimitrakis, gerçi galiba bu bilgeliği hayatının geri kalanında kendisine yeterince yardımcı olmamıştı.

O günden beri, daha sonra Mitsos adını alacak Dhimitrakis bir daha babasını görmedi, böylece gerçekten de annesinin gidip babasını Nanopulos'a ihbar edip etmediğini asla öğrenemedi. Ancak çok sonra, bütün kasaba babası Miltiadhis'in Aryirula'yı yanına alıp, berber Andrikos ile New York'taki Albany'ye kaçtıklarını öğrenince, o da babasının, Nanopulos'un kız kardeşi Aryirula ile karıştırdığı haltları öğrenebildi.

Tabii Mitsos'un bugüne dek babasını görmemiş ol-

ması, bir gün babasının geri döneceği umudunu taşımadığı anlamına gelmiyordu. Babası dönse neden annesinden ayrıldığını öğrenebilirdi. Mitsos büyüdükçe bu nedeni bilme gereksinimi de artıyordu. Böylece bir gün kendine ilişkin çıkarsamalar yapabilir, anne babasının nasıl insanlar olduklarını öğrenebilirdi. Daha doğrusu annesinin nasıl biri olduğunu değil de (bunu artık biliyordu), babasının (galiba bunu bilmiyordu) nasıl biri olduğunu öğrenebilirdi.

Mitsos Aglaidis'in hayatında yıkıcı etkiye sahip diğer olaysa, babasının aile ocağından kaçmasının ardından bir gün, hayatlarına bir amcanın, Pandelis Amca'nın girmesiydi. İşin aslı, Mitsos bu amcayı hiç görmemiş olmasına rağmen, anne babasının bitmek tükenmek bilmeyen kavgaları sırasında, ("Ulan sen orospusun, orospu", "İyi ki öyleyim. Sen oturup berberinle kafayı çekiyorsan, aklına estiğinde getirdiğin üç kuruşla yaşamamızı bekliyorsan başka ne olsaydım?") birçok kez adının geçtiğini duymuştu.

İşte ansızın o sabah Mitsos, Pandelis Amca'nın, çok pahalı bir arabayla, çok pahalı deri valizlerle, Mitsos ve annesi (özellikle annesi) için birçok pahalı armağanla çıkageldiğini gördü. Pandelis, eve geldiği ilk andan itibaren "amca" adını aldı. Annesi Mitsos'a, "Ona amca de", demişti, Mitsos da o günden beri ona amca diyordu.

Kasabamızdaki gençlerden hiçbiri, bu adamın neler görüp geçirdiğini pek hatırlamıyordu. Ancak yarım yamalak bazı sözler söyleniyor, bazı bilgiler veriliyordu: Zengin bir kadının gayri meşru çocuğuymuş (kadının ailesi bunu gizlemek istiyormuş), bir gün ansızın okulu, evini bırakıp ortadan kaybolmuş. O günden beri,

uzun yıllardır kimse kendisinden hiç haber alamamış, bu yüzden nerdeyse unutulmuş. O kadar yıl sonra, Efterpi'nin evinde tekrar ortaya çıktığı o sabaha kadar. Bu hikâyeleri daha iyi hatırlayan yaşlılardan bazılarıysa konuşmaktan kaçınıyordu. Sanki konuşsalar ne kazanacaklardı? Pandelis artık kasabamızda herkesin takdir ettiği, kendisine ihtiyaç duyduğu bir insan. Bu yüzden onunla hırlaşmak ya da onu zor durumda bırakacak şeyler söylemek kimsenin işine gelmiyordu. Herkes ona bir şeyler borçluydu, herkes ondan borç alırdı. Bir zamanlar Pandelis'e karşı "deli kadının piçi" deme cüretini gösteren Kutsukos feleğini şaşırmıştı. Pandelis üç çekini bloke etti, Kutsukos ise hâlâ koşturuyor.

Mitsos bile (o günlerin Dhimitrakis'i), annesinden daha fazla bilgi istemeye cesaret edip, Pandelis'in nerden amcası olduğu sorusuna açık bir yanıt alamamıştı. "Babanın ikinci, üçüncü kuzeni. Fazla soru sormana gerek yok, sadece bunu biliyorum, çeneni kapa."

Sonunda Mitsos da aynı sonuca, yani soru sormasına gerek olmadığı sonucuna vardı ve çenesini kapattı. Her neyse, Pandelis Amca, kasabamıza geri döndüğünde geçici olarak kaldığı, Andeos'un *Güzel Kapı Oteli*'nden çok kısa sürede ayrıldı ve daha da kısa sürede, meydandaki en büyük, en güzel kahveyi, *Güzel Katerini*'yi satın aldı.

Eskiler, "Lanet olsun, bu kadar çok parayı Pandelis nerden buldu?", diye kendi kendilerine soruyorlardı. Onu hatırlayanlar, "Meteliksiz gitti, zengin döndü" diyordu. Kuşkusuz insan bu paraların, dedesiyle, ninesinden kalan mirastan geldiğini düşünemezdi. Bu mirastan artakalanları Pandelis almayı kabul etmemiş, annesinin, kocasının belki de annesinin sevgilisinin ceplerine yönelmişti.

Mitsos annesine, amcanın ne iş yaptığını, bu kadar parayı nerden bulduğunu sorduğunda, "Çalışkandır, beceriklidir, parayı kazanmıştır. Sana ne? Senin baban gibi, sorumluluklarından kurtulmak için sıvışan hayırsız, ayyaşın teki değil", diyordu Efterpi.

O zamanlar eskilerden Kutsukos, Pandelis'e piç demiş, "herhalde annesiyle evlenmeyip, onu terk eden babasını gurbete gidip buldu" dedikodusunu yaymıştı.

Her neyse, size bugün çok küçük bölümünü anlattığım bu olaylar ve yanıtlanmamış sorular, Mitsos'u çok oyalıyor, içini kemiriyorlardı. Çünkü pek çok ayrıntıyı bilmeyip, bütün bu hikâyeleri birleştiren ipin ucunu kaçırdığı için aklı karışıyor, kuşkular içinde kayboluyordu. Arkadaşlarının Mitsos'u biraz kaçık olarak görmeye başlamalarının temel nedenlerinden biri de buydu.

Kuşkusuz Mitsos arkadaşlarının bu nitelemesini sadece reddetmekle kalmıyor, kabul edilemez de buluyordu. Çünkü aslında tam tersine, ayakları tamamen yere basan, deneyerek öğrenen bir insan olduğuna inanıyordu. Bu özelliği, çok genç yaşta, tıpkı onun gibi kaçak babasını bulmak, samanlıkta iğne aramak için Oidipus'un yüreği ve gücüne sahip olmadığını anlamasıyla da kanıtlanıyormuş.

Şimdi, "Hay aksi, Mitsos Aglaidis Oidipus'u da nerden biliyormuş?" diye şaşırıyorsanız, ortaokulun birinci sınıfında (oraya kadar varabilmişti), evlerinin düzenli ziyaretçisi, edebiyatçı Bay Raisis'in, tabii amca ortaya çıkmadan önce, evlerine oğlanın özel öğretmeni olarak gittiğinde ona bunu öğrettiğini size bildirmek isterim.

Gerçekten de Mitsos bugüne dek hiç (gerçi bazen içine kurt düşüyordu) bu ziyaretçi dostların, sözünü ettiğimiz Bay Raisis ya da örneğin diğer düzenli ziyaretçilerin-

den olan, ayda en az bir kere bazı belirsiz onarımlar için ("Bayan Efterpi bu sefer neyin tıkandı?") evlerine gelen mahallenin su tesisatçısı, Bay Vlahos'un ne rol oynadığını araştırmaya çalışmamıştı. Tıpkı o günden bugüne kadar Mitsos'un babasını aramayı ve anne babasını tam olarak neyin ayırdığını bulmak için araştırmasını derinleştirmeyi denemediği gibi. Kim suçluydu, babası annesine ne yapmıştı, annesi babasına ne yapmıştı? Ama yine de Pandelis Amca gibi ziyaretçilerin ayrılma nedeni olduğunu varsayıyordu, hatta bundan nerdeyse emindi.

Belki de bu konular yüzünden babasının kaçışından sonra, ansızın bir sabah davetsiz misafir Pandelis Amca'nın hayatlarına girmesini de pek araştırmamıştı. Hatta (işte bu nokta Mitsos'un ne kadar deneyerek öğrenen bir insan olduğunu kanıtlıyor), hem bu amcayı araştırmamış, hem normalde ona yan gözle bakması gerekirken bakmamış, tersine onu sevmişti. Çünkü amcanın, onu ağırladıkları misafir odasından çok kısa sürede, annesinin yatak odasına taşındığını gördüğünde, Pandelis Amca'nın hayatlarında nasıl bir role sahip olduğunu anlamayacak kadar salak değildi.

Mitsos kendisine verdiği pahalı armağanlar yüzünden ya da bazılarının kendisini suçladığı gibi hazır iş bulduğu için (Pandelis Amca'nın kahvesinde garson) değil, gerçekten onu sevmişti. Pandelis Amca'yı, herkesin dediği gibi sadece servet sahibi olmak için ömrünü çürütmesi gerekmeyeceğinden ("Annen işini çok iyi halletti!") sevmiyordu. Çünkü göründüğü kadarıyla, başkası olmadığı için Mitsos, amcanın tek varisiydi. Laf aramızda aynı şeyi annesi bazen "amcana gözün gibi bak" ya da "amcana karşı gelme", bazen de "saçmalama, senden başka akrabası yok", diyerek Mitsos'a hatırlatmak için hiçbir fırsatı kaçırmıyordu.

Fakat annesinin bu sürekli öğütleri, Mitsos büyüdükçe çoğu kez aralarında çatışmaya neden oluyordu. "Yeter be anne, sana daha nasıl söyleyeyim? Böyle konuşma, beni rezil etme", diyordu. "Yahu ben mi seni rezil ediyorum? Elimde ne var ne yoksa yaşayabilmemiz için ve daha iyi bir geleceğin olması için veren ben mi?" "Anne ne verdiğini biliyorum, hatırlatmana gerek yok. Hem ne verdiğini bilmek istemiyorum, ne verdiğin beni ilgilendirmiyor, istediğini yapabilirsin ama aklımı çelme, beni kendine benzetmeye çalışma. Amcanın kahvesinde garson olmak bana yetiyor başka bir şey istemiyorum." "Ya ben mi seni kendime benzetmeye çalışıyorum? Annene benzemekten bu kadar çok mu utanıyorsun?"

Zaten doğrusunu söylememiz gerekirse Mitsos, kasabamızdaki pek çok kötü niyetlinin ille de inandığı gibi fırsatçı bir insana benzemiyordu.

Aralarından en kötü niyetlileri, Kutsukos, "Çok çok kendisinin bile ne kadar fırsatçı olduğunu anlamadığını kabul edebilirim. Ama fırsatçılığın Mitsos'un kanında olduğu, bunu annesinden aldığı su götürmez. Bu yüzden babası o zamanlar sıvışmıştı. Tamam babası sözünün eri, delikanlı adamdı ama anne ile oğlu yaramaz", diyordu.

Kasabamız kahvelerinin müdavimleri, Pandelis'in kahvesinde bile, aşağı yukarı bunları tartışıp duruyordu. Tabii konuştuklarından çok fazlasını ima ettiklerini de unutmayın.

Tabii ben bu öykünün anlatıcısı olarak, Mitsos Aglaidis'in sahte dostlarının görüşüne katılmayı reddediyorum. Sadece reddetmekle de kalmıyor, asıl kötü niyetli olanların, insanların sadece kötü yönlerini görmekle yetinen, olumlu yönlerini hiç görmeyen insanlar olduğunu düşünüyorum. Mitsos Aglaidis'in bir noktadan

sonra annesini trajik bir insan olarak görmesi (Mitsos'un erdemli ve hassas biri olduğunun kanıtı) bu görüşümü destekliyor. Çünkü Mitsos annesinin sanki sürekli hayatında bir gizem varmış gibi davrandığının ya da sürekli kendisinin değil de bir başkasının hayatını yaşadığının, sanki bir başkasının borcunu ödüyor olduğunun farkına varmıştı. Annesi kesinlikle iyi değildi, bunu görebiliyordu. İşin kötüsü annesi hiçbir zaman ne düşüncelerini, ne yaptıklarını açığa vurabiliyor, sanki dünyadan elini eteğini çekmiş, yaşadığından utanıyordu. Hiç davranışlarının tam bilincinde olduğu, davranışlarını doğru değerlendirdiği, örneğin davranışları aşırı olduğundan, bunun manevi bir bedeli olduğu izlenimini vermiyordu. Annesi için hayatta olup, bunları yaşamak yeterliydi. Kendisi bir odada Pandelis ile yatarken, yan odada oğlu Mitsos'un uyuması, onun için önemsiz, manevi bedeli olmayan bir gerçekti.

Bir gün kahvenin bir başka müdavimi Anastos, Mitsos ile yalnız kaldığında, daha fazla para kazandıracak, Ananias'ın barıyla da rekabet edecek ikinci bir bilardo masası getirmesini amcasına söylemesi için ikna etmeye çalışırken, "Evet Mitsoscuğum, annen trajik bir kişi ama; ancak güldürüye uygundur", demişti.

Pandelis olmadığında, Mitsos Anastos'u çok sevdiğinden, kendisiyle sohbet etmeye de bayıldığından uzo ve meze ikram ederdi. Bu da hassas bir insan olduğunun bir diğer kanıtıydı.

Aynı sahte dostlarıysa, bu davranışını da "Evet, başkasının parasıyla herkes hassas ve cömerttir", diye değerlendiriyorlardı.

Her neyse, istedikleri kadar kötü konuşsunlar, Mitsos, kasabamızdaki pek çok kişinin beş para etmez dediği, ama beş paralık etmeye cesaret edemediği bu

adamla sohbet etmeyi çok severdi. Herkes, evine sokmamak şartıyla, Anastos ile arkadaşlık etmeyi, sohbet etmeyi isterdi. Bugüne dek kimse Anastos'u değil yemeğe, meze yemeye bile davet etmemişti.

Anlattıkları da güzeldi, hoşlarına gidip, onları eğlendiriyordu, ama Tanrı korusun, karıları ve çocukları bunları duymamalıydı.

İşin aslı bu tuhaf adamın (Anastos'un) kasabaya gelişi, bütün arkadaşlar arasında ve bütün evlerde epey sorun yaratmıştı.

Bildiğim kadarıyla, Anastos'u sadece bir kereliğine davet eden tek kişi, Mitsos'un kız kardeşi Yeorgia ile evlenen İlias Anagnostu'ydu. Bu tek sefer kaderini değiştirmiş, o günden beri başına felaketler gelmeye başlamıştı...

Ah evet, size Mitsos'un kendisinden oldukça küçük, büyük olasılıkla da babası belli olmayan Yeorgia adlı güzel bir kız kardeşi olduğunu söylemiş miydim hatırlamıyorum. Belki unuttum, çünkü Yeorgia, çok erken, hatta Pandelis Amca oraya taşınmadan önce evlenip Aglaidis Ailesi'nin evinden gitmişti. Tabii kâğıt üzerinde Yeorgia da Miltiadhis'in kızı olarak görünüyordu. Ama Miltiadhis kaçışından uzun zaman sonra gönderdiği bir mektupta Yeorgia'nın babası olduğunu reddediyordu. Mektubunda açıkladığı gibi babalığını reddetmesinin nedeni, Yeorgia'nm doğumunun iki şeytani rastlantıyla aynı zamana rastlamasıydı: Birincisi Yeorgia ana rahmine düştüğünde Miltiadhis orda değildi, ikincisi Miltiadhis'in evde bulunmadığı o dönemde (Bay Raisis ve su tesisatçısından başka), namuslu kadınları baştan çıkarmasıyla ünlü, o aşağılık herif Trifon da evlerini ziyaret ediyordu.

Ayrıca Miltiadhis'in bu mektubunun ne yazık ki önce oğlu Mitsos'un eline geçtiğini, annesi Efterpi'ye asla

ulaşmadığını, bu yüzden Efterpi'nin bütün bu olaylardan bugün bile haberi olmadığını söylememe gerek yok.

Bu noktada belki iki noktayı vurgulamam gerekir: Birincisi Mitsos annesinin hayatına Trifon adında, kim olduğu belirsiz birisinin de girdiğini ilk kez öğreniyordu. İkincisi Mitsos hiçbir zaman amcasına (Yeorgia'ya da tabii) bu mektubu açıklamadı. Bu aile sırlarından biriydi. Biriydi diyorum, çünkü sonraki sayfalarda diğer sırlar da ortaya çıkacak.

Böylece bu mektup da, Mitsos'un bir gün, uygun bir zamanda, nerden gönderildiğini bulma umudunu beslediği için "unutulmaması gerekenler kutusuna" girmişti. Bu yüzden sürekli büyüteç ve kimyasal maddeler kullanarak, postanenin zor görünen damgasını deşifre etmeye çalışıyordu.

Hatta Mitsos'u sürekli elinde bir zarf, bir büyüteç, bazı tozlarla görenler az kalsın adını deliye çıkarıyordu. Herhalde ona "uçuk" adını verenler bu kişilerdi.

Fakat bütün bu söylediklerimiz gerçekten de Mitsos'a fazla yük olmuyor, hayatını fazla etkilemiyordu. Hayatını gözden geçirip, düşüncelerini, tavırlarını değiştirmesine neden olmuyordu. Mitsos iyiliksever, hoşgörülü olmaya devam ediyordu. En azından şimdilik. İlerde ne olacak bilemiyoruz.

Ama dalıp, Mitsos Aglaidis'in hayatını yıkıcı biçimde etkileyen üçüncü olaydan şimdiye kadar konuşmadık: Aspasia'ya olan aşkı ve onunla evlenmesi.

Bu hikâyede de yanıtsız sorular, sır dolu konular, havada kalan gizemli kuşkular vardı. Pandelis Amca'nın, anne Efterpi'nin önce evine sonra da yatak odasına taşınmasından birkaç ay önce, kasabamıza Zoi adında, yanında Aspasia isminde sevimli bir kızı olan bir kadın çıkageldi.

Tabii şom ağızlılar yine, bu kızın kendi çocuğu değil,

evlatlığı olduğunu söylüyordu. Bu kuşku, kesin olmayan bir bilgiyle de (İyi ki Mitsos Aglaidis'in kulağına çalınmamıştı) desteklenmişti: Bayan Zoi belki, kasabamızdaki varlığı büyük olasılıkla baba Miltiadhis'in anne Efterpi'yi terk etmesine ve Yeorgia'nın babası olduğunu reddetmesine yol açan Trifon'un kız kardeşiydi.

Buraya öğretmen tayin edilerek gelen Zoi'nin, Trifon'un kız kardeşi olduğu bilgisi, Pandelis Amca'nın, Aspasia ile kendisinin, büyük olasılıkla aynı babacığa sahip oldukları görüşünü kuvvetlendirdi. Çünkü Pandelis'in babası (ve büyük olasılıkla Aspasia'nın babası) bu aynı Trifon'du. Tabii bütün bunlar, tekrar ediyorum, amcası asla yeğenine açıklamak istemediğinden, bugüne dek Mitsos'un kulağına çalınmayan, ailenin çok iyi saklanan sırlarıydı.

Burda hikâyenin devamında bize gerekebilir diye bir ayrıntıyı daha eklemek istiyorum. Bu bayanın kasabamıza gelişiyle, Bayan Efterpi'nin tam karşısındaki daireyi kiralaması bir oldu.

Belki her iki olay da rastlantıydı, ama aklımızda başka sorular da doğuruyor. Fakat benim atlamak istemediğim ayrıntıysa, Mitsos'un yatak odasındaki pencerenin, Aspasia'nın yatak odasındaki pencereye baktığıydı.

İşte Mitsos, Aspasia'yı ilk kez orda, nerdeyse çıplak gördü; üstelik bir kere de değil ve tabii Aspasia'ya orda âşık oldu. Başka türlü nasıl olabilirdi ki? Aspasia'yı gördüğünde, kesinlikle, insanın, hayata panjurlar arkasından bakmasının, ortada bir perde olmadan bakmasından çok daha şehvetli olduğu sonucuna vardı.

Bu noktada Mitsos'un bir zamanlar aynı panjurlardan, hayatında ilk kez, cinsel eylemin büyüsünü, üstelik annesi ile babası arasındakini, pek de doğal olmayan biçimde izlediğini hatırlamamız yerinde olur.

Belki de Mitsos'un bu röntgencilik deneyimi, hayatı panjurların arkasında görme tutkusu, her şeye rağmen Pandelis Amca'yı daha çok sevmesinin nedenlerinden biriydi. Çünkü uğursuz bir gün, (aklına nasıl estiyse) amcasına bu tutkusunun nasıl doğduğunu açıklamaya çalışmış, kendini kaptırıp, o anlatılamaz sahnede gözleriyle gördüklerini, özellikle de duyduklarını söylemişti.

Amcası o gün Mitsos'u sadece dinlemekle kalmayıp, o da kendisini kaptırıp, benzer olmasa da aynı derecede açık ve anlatılamaz başka bir hikâye anlatmış. Mitsos'a kendi babasının da üstelik annesiyle nikâh kıymadan ortadan sıvıştığını açıklamış ("Bana piç de diyebilirsin"). Kendi annesinin de, tabii hafifmeşrep değil de uçarı bir kadın olduğunu, çocuğunu düşürmeyi kabul etmediğinden ailesinin onu evden kovduğunu, annesininse sorumluluğunu üstleneceğine, Pandelis'i doğurur doğurmaz hem onu ninesine bırakıp (ninesiyse gayri meşru çocuğu saklamak için evlatlık edinmiş) terk ettiğini ("Ne sandın? Ben bu nineyle büyüdüm"), hem de korkusu ve ödlekliğinden, yaka paça kendisinden çok yaşlı biriyle evlendirilmeyi kabul ettiğini söylemiş. Hatta Pandelis (işte bu Mitsos'u çok sarsmıştı) babasının şu meşhur Trifon olduğunu bile açıklamış. O zamanlar bizzat kendisinin söylediğine göre, Trifon herhalde Mitsos'un annesi Efterpi ile de fingirdeşiyormuş.

Tabii amca yeğenine, yeğen de amcasına bu sarsıcı açıklamaları yaparken, hem gece, hem de kış olduğunu, sürprizi bozmamak için size baştan söylemekten kaçındım. En sert kıştı, yıllardır kasabamızda böyle bir kış görmemiştik. Ayrıca size bu sahnedeki bütün havayı betimlemedim, özellikle de ikisinin kimbilir kaç sürahi

uzo içip, ağır ağır demlendiklerini söylemedim. Büyük olasılıkla uzonun da onlarda itiraf etme havasını yaratmakta etkisi vardı.

Fakat görünüşe göre o gece, doğadaki bütün güçler, itiraf etme durumuna alttan alta destek veriyordu. Şimşekler geceyi gündüze çeviriyor; dolu, kasabamıza beyaz kurşun yağmuru gibi yağıyor, yolları sel götürüyor, yağmur yukarıdan durmaksızın sicim gibi yağıyor, rüzgâr delicesine esiyor, direklerdeki kablolar cıyaklıyordu; elektrik kesilmiş, onlar da mumları, gaz lambalarını yakmış, baş başa kalmışlardı. Kiremitlerden biri akıtıyor, amca "Lanet olsun" diyerek, bu felaketin tek sorumlusu kiremitmişçesine küfür ediyor, amca yeğen ha bire demleniyor, ha bire dertleşiyorlardı. İnsan ikisinden hangisinin diğerine boş atıp dolu tutmaya çalıştığını, kimin diğerini öttürmek için tuzak kurduğunu anlayamıyordu. İkide bir Pandelis pat diye aynı cümleyi tekrarlıyordu: "Demek böyleymiş Bayan Efterpiciğimiz! Bizim Raisis'i de, su tesisatçımızı da, babacığımız Trifoncuğu da iyice beslemiş. Başka var mı?" Ha babam aynı cümleyi söyleyip duruyordu: "Demek böyleymiş Bayan Efterpiciğimiz!", "Demek böyleymiş Bayan Efterpiciğimiz!", deyip duruyor, kahvede in cin top oynuyor, o lanet olası kiremit akıtıyor, damlalar başlarına düşüyordu. Kasabamız sakinlerinin hatırladığına göre yaşadıkları en kötü ocak ayıymış.

Bir ocak gecesi... İnsanı ürküten, dünyanın faniliğini yüzüne çarpan, her şeyi söyleme, itiraf etme, içini dökme, içindeki bütün iğrençlikleri, bütün dertleri kusma arzusu uyandıran bir gece. Amcaysa, ha babam "Demek böyleymiş Bayan Efterpiciğimiz!" sloganını tekrarlıyordu.

Bu arada kiremitten akan o lanet olası damlalar,

Pandelis'in sinirlerini bozmuş, kafasına çivi gibi saplanıyorlardı. Sanki damlalar Pandelis'e korkunç bir şeyi hatırlatmak istiyordu; sanki bildiğimiz basit damlalar değil de, kalbine nişan alan silahlar, kurşunlardı.

Ürkütücü, gizemli bir geceydi. Sonunda kimse tam olarak ne söylendiğini ya da amca ile yeğenin başka hangi itiraflarda bulunduğunu hatırlamadığı için gece daha da ürkütücü ve gizemli oldu. Size ne anlatırsam anlatayım mutlaka eksik olacak, bütün bu itirafların boyutunu, trajik yanını yansıtamayacaktır.

Yine de büyük olasılıkla her ikisinin de, içindeki her şeyi kustuğunu varsayabiliriz: Bildiklerini, bilmediklerini, gayri meşru çocukları, ihanetleri, mektupları, orospulukları, Trifonları, Zoileri, Aspasiaları... Her şeyi kahvedeki mermer masaya yatırmışlar, salam, salça, cacıkla karıştırmışlar, sonunda tıkanmışlar, iğrenmişlerdi, her şey içlerinde kusmuk ve uykuya dönüşmüştü.

Kusup, biraz kendilerine geldikten sonra, ilk kararlaştırdıkları şey, Pandelis'in (bu işi o üstlenmişti), hem Efterpi'ye hem de Aspasia'ya (Mitsos Aspasia ile evleneli yıllar olmuştu) telefon etmesi ve bu akşam kötü hava nedeniyle, kahvede gelişigüzel yatacaklarını, bu yüzden onları beklememelerini söylemesiydi.

Telefon faslı da bittikten sonra Pandelis itiraf masasına geri döndü, Mitsos'un karşısında oturdu (artık birazdan gün doğacaktı), yeğeninin mayışmış yüzünü iki eliyle tuttu, uzun uzun ona iyice bakıp, dudaklarını biraz büzdükten sonra, "Ailelerimiz karalar bağlamaya mı yoksa büyük bir trajediye mi uygun bilmiyorum (Anastos'un, 'Evet Mitsoscuğum, annen trajik bir kişi ama ancak güldürüye uygundur' dediğini bilmiyordu),

ama kendimizi aldatmayalım hayat kolay değil. Tabii kadınlar da kolay değil, laf aramızda bu olanlar oluyorsa, herhalde olmaları kaçınılmazdı, hiçbir şey olmalarını engelleyemezdi", dedi.

O anda Mitsos sarhoş olmasına rağmen, annesinin aleyhine, belki de Aspasia'nın aleyhine olabilecek bazı şeyleri itiraf etmiş olabileceğini anlar gibi oldu. Amcasına her şeyi unutması için yalvarmaya başladı, çünkü her şeyin tıpkı anlattığı gibi olduğundan emin değildi. Aslında tam ne dediğini de hatırlamıyordu, bu yüzden en iyisi amcasının her şeyi unutmasıydı. Bunun üzerine Pandelis Mitsos'a, her ne söylediğini sanıyorsa, bundan pişmanlık duymamasını, çünkü bu akşam ikisinin de fıçı musluğunu açıp, şarabı akıttıklarını, Efterpi'yi Mitsos'tan daha iyi tanıdığı için pişmanlık duymamasını söyledi. "Efterpi'nin neden su tesisatçısıyla da, edebiyatçıyla da, Trifon ile ve kiminle birlikte olduysa diğerleriyle de birlikte olduğunu anlıyorum. Bunun beni ne kadar yaraladığı, bütün bu hikâyenin hayatımı ne kadar kararttığı, başka bir konu. Ama evet, Efterpi'yi anlıyorum. Yoksa annen başka nasıl yaşardı, seni ve Yeorgia'yı nasıl büyütürdü? Bu yüzden korkma, Efterpi'ye zarar vermem, gidip kemiklerini de kırmam, bunları senin anlattığını da söyleyip seni ele vermem. Bu akşam her şeyi sonsuza dek gömeceğiz; hem analarımız, hem senin Aspasia'n hakkında söylediklerimizi, hem de senin hayatını altüst eder ya da sonunda Aspasia sandığın gibi mert çıkmaz diye ödünün koptuğu o tüfekli hikâyeyi de. Mert çıkmasa da ne olur be Mitsos, 'insanız, zaaflarımız var' "

Artık Pandelis her şeyi anlıyordu, çünkü bu durumların böyle ayarlandığını, böylece kendisinin de işini ayarladığını, yeğenin de amcayla işini ayarladığını bili-

yordu. "Kasabamızda senin hakkında ne dediklerini, aleyhinde ne dedikodular yaydıklarını bilmiyor muyum sanıyorsun? Biliyorum. Ne olmuş? Senin suçun mu? Bu işler böyle. Sen mi böyle yaptın? Tamam, keşke farklı olsaydı ama değil."

Mitsos en azından şimdilik her şeyi az çok içine sindirmiş, az çok kabul etmiş görünüyordu; ama hiçbir şekilde Trifon'un, annesinin yüz kere lanet okuduğu bu fırsatçının Pandelis'in babası olmasını, amcasının dediğine göre de, belki Aspasia'nın da babası olmasını hazmedemiyordu.

Pandelis hem Mitsos'u hem de kendi acısını yatıştırmak için ikide bir bardaklarını dolduruyor, Mitsos'a duyduklarından ürkmemesini, küçük dilini yutmamasını, çünkü işlerin böyle olduğunu, Mitsos'un da yeniyetme olmadığını söylüyordu. "Sonra durum böyle olmasa, ben de şimdi sahip olduğum paraya sahip olamayacaktım. Ben bu parayı yolda bulmadım, birisi verdi. Mitsoscuğum, tıpkı o seni sattığı gibi, sen de anneni satıyorsun, bunun karşılığını da alıyorsun. O zamanlar annem beni ninesine terk ettiğinde ne yaptı? Beni satmadı mı?"

Pandelis, Dhimitrakis'in küçüklüğünü hatırlıyordu. O yıllarda annesi Efterpi'ye âşık olup, başını alıp gitmişti. "Yeğenim bizim de günahlarımız var, ama insanın günah sahibi olması da o kadar kötü değil. Fukara annem, 'Belki de sana iyi gelir, bazen günahlar insanı daha iyi biri yapar' derdi. Haksız da değildi. Tabii o zamanlar söylediklerine pek değer vermiyordum ama şimdi onu daha iyi anlıyorum. Ama senin Aspasiani da, babanı da, anneni de anlıyorum. Annen senin gönlünü

almayı bilirdi. Şimdi bile yaşlanmasına rağmen senin gönlünü almayı biliyor."

Sonra Pandelis babası Trifon'dan konuşmaya başladı. Artık onu da anladığını, kötü bir insan olmadığını kabul ettiğini söyledi. İnsanlar Trifon'u severdi, daha çok da kadınlar... Tabii kendisinin de babasına serseri, fırsatçı diyerek küfür ettiğini söyledi, çünkü Trifon'un yüzünden doğmuş, onun yüzünden hem kendisi hem annesi acı çekmişti. Fakat babasını tanıdığında fikir değiştirmiş, onu başka gözle görmeye başlamıştı, çünkü Trifon çok sevecen biriymiş.

Bu noktada Pandelis, babası Trifon'un bir zamanlar buraya gizlice, tanınmamak için kılık değiştirerek, kendisi ve annesini alıp gitme amacıyla geldiğini ama annesinin evlendiğini görünce geri gittiğini, itiraf etti. Eftihia'yı görmeye bile gitmemişti. Başka bir ad kullanarak gelmiş, kimse onu tanımamış, kimse hatırlamamıştı. Sadece Eftihia'ya güya Venezuela'dan bir iki mektup yollamış ama mektupları Selanik'ten göndermişti. Venezuela'dan henüz dönmüştü.

Artık iyice sarhoş olan Pandelis, son kadehi de içerken, gözyaşları içinde, "Evet, dediğim gibi ben o zaman annemi sattım, çünkü babamdan Venezuela'da servete kavuştuğunu öğrendiğimde, ninem de ölünce, ikileme düştüm, bana önerdikleri gibi üvey babam ve annemle kalacağıma, gidip babamı bulmayı seçtim", dedi. "Çıkarımı seçtim, annemi değil."

Kuşkusuz annesi oğlunun uzaklara gittiğini öğrenince deliye dönmüştü. Ailesinin evini yakmaya kalkmıştı ("Herhalde bu yangın hikâyesini duymuşsundur"). Evle birlikte onları da yakmak istiyordu. "Yeğenim asıl bu trajedi, diğerleri değil. Bu... Sonra onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine."

Uykusuzluk, nem ve içki onları tükettiğinden artık düşüncelerini toplayamıyorlardı. Yağmur dinmiş, elektrikler gelmiş, gökyüzü berraklaşmıştı. "Bak, bak yeğenim, gökyüzü pırıl pırıl. Bir anda nasıl değişti, inanılmaz!"

Birazdan, Pandelis ayağa kalkıp, sendeleyerek kahvenin pencerelerini, kapılarını açmaya başladı; sonra ilk kahveleri yapmak için gidip içine su koyduğu çaydanlığın altını yaktı, yine mayışmış yeğeninin yanına gelip, sarsıcı açıklamasını yaptı: "Mitsoscuğum, annen ve annem, haydi karın ve kız kardeşini de katalım, dünyanın, ya en aziz kadınları ya da en çilekeş orospuları. Karar senin. Yapabiliyorsan birincisini seçer, bir azize ile yattığını, bundan gurur duyduğunu söylersin. İkincisini seçersen ya onlara acır ya da senin moruğun fermuvarı açık halde annen şeyini ağzına alırken gittiği gibi, s...tir edip gidersin. Seçim senin, ya onlara acır ya da onlara tükürürsün." "Nasıl yani?", diyerek Mitsos, uzun süredir içini kemiren bazı düşüncelerini Pandelis'e söylemek için sözünü kesti: "Eğer bütün bunlar bizim söylediğimiz gibiyse, eğer o zaman..." Devam etmedi. Ağzından sadece bunlar dökülebildi, hatta bunları bile peltek peltek söyleyip, yığıldı kaldı.

Pandelis, Mitsos'u kendine getirmeye çalışırken, "En iyisi bunları fazla kafana takma. Önemli olan olaya nerden baktığın, istediğini seçersin ama şunu unutma, ben birincisini yani bir azizeyle yatmayı seçiyorum, alt tarafı bizler de, az serseri değiliz. İsa ne demiş? 'Aranızda kim günahsızsa ilk taşı o atsın.' Ben hayatımda bundan daha önemli bir söz duymadım. Şunu da unutma, işin doğrusu insanların önce olumlu, olumsuz yanları tartması. Mitsoscuğum, dediğimiz gibi zaaflarımız var, olmasa nasıl insan olurduk? İşte böyle, insanlar ölçüp tartıp ona göre hareket etmeliler. Topu topu bir ka-

rar... Bu kararı alıp rahatlarsın. Aynı yerde kalmaya devam eder misin, etmez misin, sadece bunu düşün. Yeğenim, benim felsefem şunu söylüyor: Elinde tuttuklarına bak, dünü yarını unut. Şimdi. Bana yakışıyor mu? Ben bu söze uy derim. Elimizde olmayan değil, elimizdeki bizi kurtaracaktır. Mihenktaşı orda işte, elindekiler, elinde tuttukların. Örneğin; güzel Aspasiacığın elinde var, hoşuna da gidiyor değil mi? Öyleyse birincisi ona akşam bir armağan verip, onu güzelce düz ve dırdır etme. Seni büyütmek için g... bile veren büyüleyici bir anneciğin mi var? Vermiş olsun, buna saygı duy, bu da iki."

Pandelis'in ağzı kurumuştu, bir yudum daha içip, aklına başka fikirler gelsin, devam etsin istiyordu. İçti ve devam etti.

Yine Mitsos'a "İşin ana fikri şu: Karalar bağlamamak daha iyi, yoksa... (Hızını alamamıştı, durmak bilmiyordu) ben Trifon'un oğluysam, kuşkusuz da öyleyim, Trifon da senin annenle o zamanlar biraz fingirdeşen adamsa... Söylediklerime dikkat ediyor musun? Senin kız kardeşçiğin Yeorgia da, gerçekten de baba Miltiadhis'in değil de Trifon'un kızıysa, şom ağızlıların dediği gibi de, büyük olasılıkla, senin Aspasiacığın babası yine Trifon ise... E o,zaman ben sana ne diyeyim? Her şeyi unut derim. Üzerinden sünger geçir, çünkü birincisi bize bunların garantisini kim verir, bunları kim kanıtlayabilir, ikincisiyse eğer bütün bunların bizi ezip geçmesine izin verirsek vay halimize. O zaman bin tane cinayet ve kundaklama bile rahatlamamıza yetmez. O zaman ağızlarının payını verirsin..."

Cümlesini bitirmedi. İlk müşteri kahveye girmişti bile. Sadece, "Sözün kısası, s...tir et be yeğenim", diyebildi ve gidip müşteriyi karşıladı.

Birazdan kahvenin ana girişindeki camekândan güneş içeri girdi. Pırıl pırıl, insanı avutan bir güneş.

Gelen müşteri Mitsos'un eniştesi, Yeorgia'nın kocası, İlias Anagnostu'ydu. Pandelis ne derse desin, Mitsos hikâyelerin asla unutulmadığını da, asla bitmediğini de biliyordu. En azından bu kadar kolay biçimde... Ayrıca İlias bu saatte burda olduğuna göre, dayanılmaz başka bir dramı içinde taşıdığını biliyordu.

Göründüğüne göre amca yeğenini tam olarak ikna edememişti. Mitsos hâlâ kendi dünyasındaydı. Pandelis'in felsefesi onu değişmeye inandırmak için yeterli değildi. Mitsos hayatın kendisini ezip geçmediğinden hiç emin değildi. Belki de amcasının söylediği bazı şeyleri anlamak için yeterince olgun, bilge değildi.

Pandelis, İlias'a kahvesini nasıl içtiğini sormadı. Bu saatte, gün doğarken kahvesini hep koyu ve sade içtiğini biliyordu. Daha iyi zamanlardaysa, kahvesinin hafif şekerli olmasını isterdi. Ama ender olarak da çok şekerli.

Böylece İlias, Mitsos'un oturduğu masaya kurulana, birbirlerine günaydın diyene kadar, Pandelis kahveleri getirmişti bile. Üç kahve. "Kahvelerimizi içelim. İyi gelir. Üçümüze de... Öyle değil mi yeğenim?" deyip Mitsos'a göz kırptı.

Pandelis de sandalyesine oturduğunda, "Sonra da bakarız" deyip, kahvesinden ilk yudumu aldı. Onu görsen mutlu bile diyebilirdin. En azından o anda.

Teras

İlias Anagnostu daha zor bir duruma hiç düşmemişti. İçini binlerce kurt kemiriyor, fakat hiçbir şeyi belli etmeye, gün ışığına çıkarmaya cesaret edemiyordu. Bunları saklıyor, uzaklaştırıyor, ama onlar yerden biter gibi karşısına çıkıyordu.

Yıllar geçtikçe bu hikâye İlias Anagnostu'yu giderek daha alıngan, daha somurtkan yapıyordu. İşin en kötü tarafıysa, artık hayatının bundan böyle yaklaşık bu şekilde akıp gideceğini kabul etmezse, sadece huzur bulmamakla kalmayacak, hayatının giderek kötüleşeceğini açıkça görecekti. Sonunda, ya onu öldürecek ya da aklını kaçıracaktı. Başka çözüm göremiyordu.

Zaten işinde bazı affedilmez, tehlikeli hatalar yapmaya başlamıştı bile. Kalıpçı inşaat işçisiydi. Bir hata yaptığı sırada yerden on metre yükseklikte bulunsa, neler olabileceğini insan kolaylıkla tahmin edebilirdi.

Bugün tam olarak başına bu gelmişti, bu yüzden korkuları depreşmişti. Tabii son anda bir yere tutunabilip kurtulmuştu, ama aklından çeşitli kötü düşünceler geçmeye başlamıştı; hem ölümü, hem dünyanın faniliğini, hem geçip giden yılları, hem de eceli gelirse, kara toprağın onu alacağını, onunsa gününü gün edeceğini düşündü.

Gününü gün edecek olan karısıydı. Nerdeyse yüksek sesle, "İlias artık kabul et", dedi. Son zamanlarda diğer

tuhaf alışkanlıklarına, yüksek sesle kendi kendine konuşmak da eklenmişti. "Artık kabul et, durumun değişeceği yok; bir ömür boyu bedel ödeyip duracaksın. Gerçekten hiç sahip olmadığın, asla da sahip olamayacağın bir kadınla evlendin. Bak, gerçek şu, istediğini seç: Ya başını alıp gidersin ya da hüküm sürmeden yaşarsın."

İlias sonuçta bütün sorunlarının yaklaşık orda, karısında başlayıp bittiğine, herhalde orda bir yerlerde hayatında başına geleceğini sezdiği bütün kötülüklerin bulunduğuna inanıyordu. İşin garip yanı karısından somut bir şikâyeti yoktu; olsa... Karısı asla İlias'a tek bir şeyde bile kendisini kötü bulması için bir neden hatta bir bahane bile sunmamıştı. Yeorgia tam bir kadındı. Hem mutfakta, hem yatakta, hem görünüşte.

İlias karısını somut hiçbir şeyle suçlayamazdı. Bunu kabul ediyordu. Yeorgia tam bir hanımefendiydi, bayan arkadaşlarıyla, yaşıtı kadınlarla arasında dağlar kadar fark vardı. Öyleyse, neden İlias Anagnostu kendini gerçekten mutlu hissetmemişti hiç? Aklıma gelen ilk yanıt, biraz üstünkörü olsa da, dediğim gibi İlias'ın bu kadının elinden kaydığına, ondan kaçtığına, karısını sıkı tutamadığı duygusuna sahip olmasıydı.

İlias içinde bir korkuyla yatıp kalkıyordu. Somutlaştıramıyordu ama bu korku onu bitkin düşürüyordu. Hatta zamanla bu korkusu sürekli bir melankoliye dönüşmüştü.

Yeorgia ikide bir, "İlias neyin var? Neyin eksik? Neden böylesin?" diye sorup duruyor ama yanıt alamıyordu. "Hiçbir şeyim yok." Bunun tam nedenini bulamıyordu ki, Yeorgia'ya ne desindi? Bulsa bile herhalde kuşkularını Yeorgia'ya açmayı asla kabul etmezdi... Doğrusunu isterseniz, insanın elinde olmayan ve eksikliğini duymadığı şeyler ne söylenir, ne de onlara bir ad konabilir.

Sonra Yeorgia İlias'a soru sormayı kestiğinde, bu onu sakinleştireceğine daha da melankolik yapmıştı. Yeorgia sordukça, İlias ilişkilerinde hâlâ ölmemiş bir şeylerin olduğunu hissediyordu.

Fakat kesinlikle İlias'ın hüzünlü olmasının nedeni, bir gün Yeorgia'nın onu terk edeceği korkusu değildi. Hayır. İlias, Yeorgia'nın onu asla terk etmeyeceğinden emindi, bundan hiç kuşku duymuyordu.

Melankolik olmasının nedeni (büyük olasılıkla), Yeorgia'nın varlığına dayanamamasıydı; yani Yeorgia, onun yanında bulunmasına rağmen aynı anda da yoktu.

İlias'a sık sık ısrarla, sabit baktığında Yeorgia'nm kendisini sürekli yargıladığı, sürekli not verdiği, biraz da onu küçümsediği izlenimini vermesine de dayanamıyordu. Bu gerçekten İlias için acı verici bir duyguydu, ama daha acı verici olan, karısının gözlerinde fark ettiği o doyumsuzluk duygusuydu. Yani Yeorgia'nın hayatta, kendisinin asla veremediği daha iyi bir şeylere layık olduğu duygusu.

Tabii bütün bunlar sadece İlias'ın varsayımları, görüşleri, korkularıydı; bunları kanıtlamak da kendisi için hiç kolay değildi: Elinde somut kanıtlar yoktu. Ne Yeorgia'nm onu yargıladığı, ne kendisine not verdiği ne de evdeki varlığıyla-yokluğu konularında... Bu yüzden olur da kendisine acı veren bütün bunları karısına sormayı denese, Yeorgia'nm kendisini gülünç bulacağından korkuyordu. Büyük olasılıkla da Yeorgia'nm bunlardan hiç haberi yoktu, İlias söyleyecek olsa bunları gülünç olmasa bile en azından anlaşılmaz bulurdu. İlias karısına soracak olsa, herhalde "Ama İliascığım, her insan diğerlerini yargılayıp, diğerlerine not verir, bu kötü bir şey değil, ayrıca pek çok insan da hayatından memnun değildir", derdi. Bunları söyleyecekti.

Fakat İlias'ın tek bildiği, Yeorgia'daki her şeyin hoşuna gittiği, aynı zamanda da kendisini rahatsız ettiğiydi. Hatta kendisini en çok rahatsız eden, en çok hoşuna gidendi.

Bütün bu endişelerini, bütün bu sorularını İlias sık sık, sabahları inşaata gitmeden önce, ilk kahvesini içmek için uğradığı *Güzel Katerini* kahvesinde garson olarak çalışan kayınbiraderi Mitsos Aglaidis ile tartışırdı.

"Yahu İlias kendine gel", derdi Mitsos. "Benim de sorunlarım var, ama sen abartıyorsun be kardeşim! Alt tarafı ne yaptı sana Yeorgia? O masum bir kuzudur, kız kardeşim olduğu için onu tanıyorum."

Bunun üzerine İlias, "Kayboluyor; ayrıntılarda, tonlarda, bu arada, aranın içinde... Örneğin Yeorgia'nın yürüyüş, giyinme, bakma hatta konuşma şekli. Orda bir yerlerde kayboluyor, aklı karışıyor", derdi. "Yahu İlias bu yeterli mi, onu... Kendine gel!"

Kabul ediyordu İlias. İnsan teker teker bunları tartmaya kalksa, her şey Yeorgia'nın lehine çıkardı, biliyordu ama bazı garip şeyler de oluyordu. "Ne tür şeyler be İlias?" "Bu kadın kolonya sürmeden kolonya kokuyor. Kadına küfür ediyorsun, kızacağına senden özür diliyor. Suçlu mu? Değil. O halde neden özür diliyor? Bilmiyorum, ama bu şekilde ne desem üste çıkıyor."

Mitsos her şeyi ince eleyip sık dokumamasını söylemeye çalıştı, çünkü ne olursa olsun Yeorgia şeker gibi kadındı, bunu da herkes biliyordu. İlias bunu da kabul etti ve "Evet gerçekten şeker gibi, şimdi düşünüyorum da belki de bu beni korkutuyor", dedi.

İlias'ı hâlâ pek anlayamayan Mitsos, "Her neyse galiba bu tür şeyler için canını sıkmaya değmez. Biraz

unut gitsin be kardeşim, o kadar önemseme, biraz dışarı çık", dedi. Fakat İlias kendisine sadece bunların acı vermediğini açıkladı. Yeorgia'nın başka olması da kendisine acı veriyordu. "Yani başka ne demek?"

İlias yarım saatten fazla "başka" diyerek neyi kastettiğini açıklamaya çabaladı, yine de anlatamadı.

Sonunda yanıtı bulduğunu sandığı bir anda, coşkuyla bağırdı: "Ruh be Mitsos, işte bu, buldum, ruh! Şimdi anladın mı?" Hayır, şimdi de anlamamıştı.

Yine Yeorgia'ya ruh diyerek neyi kastettiğini açıklamaya koyuldu. Deliler gibi yüz kere üzerine yatsa da, Yeorgia'ya sahip olduğunu, onu elinde tuttuğunu, kendisine ait olduğunu hissedemediğini söylemek istiyordu. Yeorgia elinden gidiyor, kaçıyor, uçuyor, sanki maddesizleşiyordu. "Beni çıldırtacaksın be İlias! Madem üzerindesin, basbayağı üzerindesin, nasıl maddesizleşiyor?"

Sıkılan, aklı karışan İlias, "Ne yazık ki içimde olanları tam olarak sana anlatamıyorum. Ama nasıl söyleyeyim? O kadar yıl Yeorgia ile birlikte olsam da bana ait olduğunu hissedemiyorum", dedi.

Mitsos yine de (bazen bu yalın insan kimsenin ağzından duymayı beklemediği sözler söylerdi), "Acaba Yeorgia'nın sana ait olmadığı duygusu yüzünden mi onu bu kadar arzulayıp, istediğini, hiç düşündün mü? Yoksa Yeorgia'nın hizmetçin olmasını mı yeğlerdin? Söz dinleyen küçük bir köpek olmasını mı? O zaman onu artık arzulamamaktan korkmuyor musun? Ayrıca öyle olsa, Yeorgia'yı rol yapmak, seni işletmek zorunda bırakmaktan korkmuyor musun? Hiçbir kadını, hiçbir erkeği gerçekten kölen yapamayacağını bilmiyor musun? Aslında kölenin efendisine karşı sadece kin beslediğini bilmiyor musun? Anlamıyor musun? Yeorgia sana teslim olduğunu, artık elinde olduğunu gösterse, belki o

zaman yüzüne tükürmek bile istemeyeceksin. Böyle bir durumda sevgi de, aşk da uçar gider. Anlamıyor musun? ", diye sordu.

Mitsos, İlias'a neler anlattı neler. Aslında basit saydığı şeyleri bile anlattı. Kendisi de ağzından çıkanlara şaşırmıştı. Ama İlias, Mitsos'un ne kastettiğini, sözü nereye getirmek istediğini anlamaya başlamasına rağmen, Yeorgia'nın kendi gizli alanı, gizli dünyasına sahip olma ihtiyacı duyduğu fikriyle yaşamayı kabul etmesi mümkün değildi. İlias, Yeorgia'ya bu gizli dünyasını kendisine de açıklamaya, onu da ortak etmeye neyin engel olduğunu anlamıyordu. Mitsos'un da, "Eğer Yeorgia kalkıp sana bu gizli alanları, yani ruhunun derinliklerini, öyle diyelim, açıklarsa o zaman etrafındaki bu büyülü gizemi sonsuza kadar kaybedersin, Yeorgia da senin sevdiğin Yeorgia olmaktan çıkar", diyerek neyi kastettiğini anlamıyordu.

"Yahu Mitsos bu gizli alanları da ne yapacak; eğer ben onun için her şeysem, onlara ne ihtiyacı var? Bilmediğim hazineleri var da benden saklamak mı istiyor? Öyleyse ben burda hangi rolü oynuyorum? Salağı mı?"

Sonunda Mitsos da İlias'ın sorularında boğuluyor, ellerini çaresizlikle havaya kaldırıyor, hiçbir şey anlamadığı için İlias'a yardım da edemiyor, bu düşüncelerinden vazgeçiremiyordu.

Enistesinin saptığı yolun onu felakete sürükleyeceğini görmesine rağmen, onu durduramıyordu.

"Dostum", diye devam etti İlias, ama Mitsos artık ne dediğini bile duymuyordu. "Yeorgia sadece orta bire, en fazla orta ikiye kadar okudu. Ben ilkokul mezunuyum, o da benden alt tarafı bir iki sınıf fazla okudu. Ama öyle bir yüz ifadesi, öyle bir havası var ki... Haklısın hava değil, asalet var üzerinde. Ben de onun kadar

okumadım mı? Ama soyağacım bilmesen prenses, soylu soplu olduğunu sanırsın. Geldiği ev de ev olsa; abartmayalım. Kahretsin, Yeorgia, Efterpi'nin kızı, onu yetim, donsuz aldım, gizlimiz saklımız yok. Mitsos seni kırmak istemem, ama sen benden daha iyi biliyorsun."

Mitsos bir kez daha başka kanıtlar ileri sürerek İlias'ın aklını başına getirmeyi denedi. Ona Yeorgia'nın çocukluğundan, masumiyet yıllarından söz etti. "Yeorgia öteden beri masumdu be İlias, şimdi aklına neden bunları takıyorsun?"

Tamam, Mitsos evde küçüklüğünden beri Yeorgia'nm tıpkı şimdi İlias ile olduğu gibi biraz garip, biraz kendi dünyasında yaşadığını hatırlıyordu ama bunun kimseye zararı yoktu. Yeorgia'yı ne zaman arasan hep bir pencerenin, camekânın arkasından, bazen gökyüzünü, bazen güneşin batışını ya da yıldızları seyreder bulurdun. Bu yüzden annesiyle de iyi geçinemiyordu. Yeorgia ya dışarıyı seyreder, ya müzik dinler ya da şarkı söylerdi. "Yeorgia'nm güzel sesi vardı; yumuşak, tremololu bir sesi." Ufacık bir şeyden ya da en küçük olumsuz eleştiriden ağlar, ağzını kapatır, günlerce odasına kapanıp, ayı seyrederdi.

O anda "ay" sözcüğünü duyan İlias, Mitsos'un sözünü kesip, yine kendi bildiğini anlatmaya başladı: "Buyur işte, ben de deminden beri tamı tamına bunu söylüyorum. Anlamadığım da bu... Bu nedenle lütfen dostluğumuzun, akrabalığımızın hatırına, örneğin Yeorgia'nın lanet olası ayda ne bulduğunu bana da açıklar mısın? O senin kız kardeşin, mutlaka bir şeyler biliyorsundur, mutlaka sana bir şeyler söylemiştir ya da en azından bu deliliği kime çekti bir fikrin vardır. Çünkü ne babanızda ne annenizde böyle bir şey vardı. Her dolunayda, hanımefendinin aklına estiğinde, birlikte

terasa çıkıp aya bakmamızı istiyor. Tamam, bir şey demiyorum, insan ara sıra bunu da yapmalı, Yeorgia'nın gönlü kırılmasın diye, ama yorgun olmadığımda be kardeşim, işim olmadığında, bir cumartesi gecesi, bir pazar gecesi, gidip aya bakalım, bir şey demiyorum... Bunu anlıyorum, ay güzeldir, öyle koskocaman, gümüş renkli, bizi ışığına bulasa tamam gidip seyrederiz. Ama ay var diye ille de delirmem, ağzımın suyunun akması gerekmiyor. Onca kilometre ötedeki aya karşı benim tutkum yok diye ay çılgınlığına kapılmamız, hayatımızın mahvolması gerekmiyor. Benim de tutkularım var, ama başka şeylere karşı. Örneğin onun gözlerine, bacaklarına, yürüyüşüne, merdiveni çıkmasına, dantelli geceliklerini giyip yatağa uzanmasına karşı tutkuluyum... Yazın, ağustosböceklerinin sesini dinlerken onu kucağımda tutmaya, rüzgârı, yağmuru dinlerken onun kucağımda olmasına tutkum var... Ama ay tutkum yok, bu kadarı da fazla. Ne olur, durumumu biraz anla. Gün boyu kalıp döküyorum, çimento döküyorum, Azrail ile burun buruna geliyorum, yorgunluktan ölü gibi eve dönüyorum, Yeorgia da gelip beni hoş tutacağına, o kadar yorgunluk yetmiyormuş gibi terasa çıkıp, dolunay varmış diye ayı seyretmemizi istiyor. Olmaz be Mitsos, kadın deli." "Ya İlias acaba abartıyor musun? Yeorgia'nın aklı bir karış havada değildir, onu tanıyorum, şapşal değil romantiktir, hassastır..." "Tamam, abarttığımı söyleyebilirsin, ama o..." "O, ne?"

Mitsos yine Yeorgia'daki bütün bu acayipliklerin, İlias'ın sandığı gibi içindeki kötülükten değil, kişiliği, doğası öyle olduğu için var olduğunu anlatmaya çalıştı: "Sakinleşmek istiyorsan, sadece ve sadece bu açıdan bakmalısın. Öyle olduğuna inanıyorsan, Yeorgia deli de değil, ahlaksız da değil. Sadece farklı. Sanatçılığın ho-

şuna gittiğini söyleyebiliriz; bu da onun tuhaflığı, tutkusu. Neden olayın bir de bu yönünü görmüyorsun? Neden Yeorgia'dan asla veremeyeceği bir yanıt istiyorsun? Sonra, tam da aynı şeyler için Yeorgia annemizle kavga eder, annem de aynı şeyleri sorar, tabii yanıt alamazdı. Ben de Aspasia ile aynı şeyleri yaşamıyor muyum? Ne oldu da o herife ateş ettim ille de öğrenmek istiyor. Madem ne olduğunu bilmiyorum, ne söyleyeyim?"

İlias, Mitsos ile yaptığı bu tür sohbetlerden sonra, bir şeyler anlar gibi oluyor, yavaş yavaş sakinleşiyor, yatışıyor, hatta bazen, biraz önce kendisini sinirlendiren şeylerin doğal olduğunu düşünmeye başlıyordu.

Böylece İlias, örneğin eve dönüp karısını küçük şeylerle, örneğin küçük perdelerinin modelini, rengini buldu diye heyecanlanırken gördüğünde ya da onu, vazocukları, çerçevecikleri, saksıcıklarıyla saatlerce oyalanırken bulduğunda, "Yahu Yeorgia bütün bunları niye istiyorsun, ne işine yarayacak? Şiştik", derdi ama şimdi Mitsos'tan etkilenerek, geri adım atıyor, Yeorgia'yı kendi dünyasında rahat bırakıyor, "İstediğini yap, işine geldiği gibi, tamam güzeller, ben de beğendim", diyor kriz kısa süreliğine erteleniyordu.

Öncekı gün Mitsos, Yeorgia'nın "sanatçılığından" söz edince İlias yine dalgasını hatırladı: "Birkaç gün önce oğlum, annesini savunmaya kalktığında ağzından bu sözcük çıktı (sanatçılık); benim için hiçbir şey ifade etmiyor, hiçbir anlamı yok, çünkü ben işten yorgun argın, kan ter içinde döndüğümde, bu s...tiğimin sanatçılığı bana ne yapsın, bana ne sunsun? Birazcık hayal gücüyle, gün ağarırken işe gittiğimde ne durumda olduğumu, geceleyin döndüğümde de nasıl olduğumu anlarsın. O anda tek istediğim biraz huzur bulmak, hiçbir şey duymamak, yatar koltuğuma uzanmak, önce bir so-

luklanmak, sonra da karıcığımın bana uzomu, uzoyla birlikte her zaman yaptığı gibi, ılık su dolu o boktan leğeni getirmesi... Ayaklarımı biraz leğene daldırayım, suya batırayım, ayaklarım yumuşasın, uyuşması geçsin... Fakat dönüş saatimi bilmesine rağmen, koşup beni karşılayacağına (yoksa Yeorgia'yı maaşa mı bağlamıştı?), beni hoş tutacağına, hanımefendiyi ya boktan bir dergi okurken ya da pikapta, piyano müziği mi ne, adı her neyse anlaşılmaz bir şeyler dinlerken buluyorum.

Biliyorum... Aydan hoşlanmadığın için senden intikam alıyor, diyeceksin. Öyleyse be Mitsos, sen de bana o monoton şeyi dinlemekten ne zevk aldığını söyler misin? Hangi puşt Yeorgia'ya bunu öğretti? Evinizde hiç piyano oldu mu?"

Mitsos, gerçekten de evlerinde hiç piyano olmadığını, piyanoları olmasa da, ara sıra bu müziği dinlemenin kendisinin de hoşuna gittiğini söyledi. Belki kendi evlerinden biraz ötede yaşayan, Nikitas'ın karısı Aleksandhra'nın, bazı geceler pikaba böyle plaklar koyduğunda bu müziği dinlemeye alışmışlardı. Herhalde Yeorgia o zaman bu müziği sevmişti. Galiba küçükken, geceleri bu müziği dinlemek hoşuna gitmişti.

"Tamam, öyleyse buna saygı duyarım, ama o zaman hanımefendi neden benim ihtiyaçlarıma da saygı duymuyor? Yani uzomu içerken canım *Hayat iki kapılı bir handır* şarkısını dinlemek istediğinde, benim zevklerimi bilmesine rağmen o neden piyanonun o tıngır mıngır sesinde ısrar ediyor?"

Sonuçta İlias, Mitsos'un sanatçılık dediği bu virüsü, Yeorgia'nın kafasına hangi şeytanın soktuğunu anlayamıyordu; üstelik salak da değildi, İlias da güzel şeylerden biraz anlardı, yoksa kasabadaki en iyi kalıpçı olamazdı. "Fakat bu yüzden yuvamızı da yıkacak değiliz."

Mitsos, sohbet bu sorulara vardığında, İlias'ın ağzının payını verip, yerine mıhlayacak yanıtı kendisi de bilmediğinde, konunun geri kalanını Tanrı'ya havale ediyordu.

Tabii İlias, haksızlık yapmak istemediği için, Yeorgia'nın sonunda "kocacığının" varlığını hatırladığını, uzosunu, su dolu leğeni getirdiğini, ayaklarını kuruladığını, İlias isterse, pikaba *Hayat iki kapılı bir handır* şarkısını koyduğunu kabul ediyordu.

"Ama hep bir 'ama' var Mitsos. İçimi kemiren de bu 'ama', anlayabilirsen, bunu anlamanı istiyorum."

Bu "ama" lafının nereye çekileceğini tahmin eden Mitsos, o kadar zamandır aynı şeyleri tekrar tekrar dinlemekten bıktığı için, bu sefer en azından İlias'ı, en iyisi "ama" ile "çünküleri" bırakıp, Yeorgia'nın böyle olduğunu kabul etmeye, sonsuza dek bunu içine sindirmeye ikna etmeye çalıştı: "Senin sevdiğin Yeorgia bu, başkası değil, en iyisi sen bu konunun daha fazla üzerine düşme (nankörlük ederdi), çünkü senin hiç hatırını da kırmıyor, üstelik sana ait olduğunu da hiç reddetmedi. Artık bunu aklına iyice koy, dır dır etmeye devam edersen, çok çabuk başını yersin, sonra pişman da olsan, kolay kolay geri dönemezsin. Üstelik sonunda Yeorgia'nın da aklı karışabilir, senin çukurunu da kendi elleriyle kazabilir."

İşte bütün bunlardan sonra, İlias yine yatışıyor, kendine geliyor, derdini unutuyordu.

Fakat Mitsos'un çalıştığı kahveden çıkar çıkmaz, yine bunalıma giriyor, aynı korku, aynı panik içini kemirmeye başlıyordu.

Şimdilik İlias'ı kurtaran, Yeorgia'ya karşı duyduğu o tutku dolu arzusuydu. Yeorgia'ya hiç doymuyordu. Ondan korktukça, onu daha da çok arzuluyordu.

"Bunlar garip şeyler Mitsos. Ben basit bir adam olarak dünyaya geldim, lanet olsun, bu şeyler nasıl olur da içimi kemiriyor?"

Söylediğine göre, Yeorgia'nın üzerine hayvan gibi, hatta hayvandan beter atlıyormuş. Hiçbir şey umurunda değilmiş. Hayvan gibi... Yeorgia'nın vücudu, nefesi, kokusu, her şey onu çıldırtıyormuş... Ne çocukların duyması, ne de Yeorgia'nın çığlıklarının boğazlanan bir hayvanınkilere benzemesi umurundaymış. Hiçbir şeye aldırmıyormuş.

İlias, bu tür ayrıntıları Yeorgia'nm kardeşine anlatmakla iyi yapmadığını biliyordu, ama yine de bunları Mitsos'a kendisini anlaması için söylemek istiyordu. Yeorgia'yı yatakta sırtüstü, bacakları havada yatarken gördüğünde, delirmemesinin, katil olmamasının mümkün olmadığını anlatmak istiyordu. Bu ayrıntıları söyleyip, hem tutkusunu, hem davranışlarını haklı göstermek istiyordu. Mitsos'un, olaylara mantığıyla yaklaşmasının elinde olmadığını sonunda içine sindirmesini istiyordu. "Salak, öyleyse iki saattir ne geveleyip duruyorsun? Ne yaptığını sanıyorsun? Tekrar söylüyorum, sonunda Yeorgia'yı kaybedeceksin, kaçıracaksın, kapa çeneni, dır dır etme. Madem onu seviyorsun, o da seni seviyor, ne söylenip duruyorsun?"

Fakat son zamanlarda, İlias bazen bunu bile sorguluyordu: Gerçekten Yeorgia'yı sevip sevmediğini. Artık sadece Yeorgia'nın ona sunduğu müthiş şehveti biliyordu. Onu seviyor muydu yoksa ondan nefret mi ediyordu, bilmiyordu. İlias'ı büyülemesine rağmen, neden bir yandan da onu ezmek, rezil etmek, yok etmek istiyordu?

Bütün bu düşünceler garibine gidiyor, aklını karıştırıyordu, ama Mitsos'un da haklı olduğunu kabul ediyordu: Bu gidişle Yeorgia'yı kaybedecekti. Zaten bunu

görüyordu, Yeorgia günden güne kendisinden uzaklaşıyor, gidiyor, kaçıyordu.

Hatta sonuçta sandığı gibi Yeorgia'nın değil de kendisinin deli olup olmadığını sorgulamaya başladı.

Dışarıdan bakıldığında insan herhalde İlias'ın, Yeorgia'yı delice kıskandığını sanabilirdi. İşin garip ve komik yanı aslında onu hiç de kıskanmadığıydı. En azından "kıskançlık" sözcüğünün bizim kullandığımız anlamında. Yani genellikle çiftlerin saçını başını yolduğu küçük şeylerini kıskanmazdı.

Örneğin, Yeorgia'nın bacaklarının görenin aklını başından alabildiğini bilmesine rağmen, kısa etekler giymeyi sevdiği için onu kıskanmazdı.

Kilisede erkeklerin durduğu yere doğru bakışlar fırlattığında, bakışlarının dalgın ve belirsiz olmadığını açıkça görmesine rağmen onu kıskanmıyordu. İlias genellikle Yeorgia'yı izleyebilmek için karşısında otururdu. Hayır, bakışlarında belirsiz bir kurnazlık vardı, sanki somut bir şey arıyormuş gibiydi. Sürekli erkeklere doğru bakıyordu, ama bu ne kadar garip görünse de Yeorgia'yı bu nedenle de kıskanmıyordu. Gerçi bakışlarından çıkan kurnazlıkla, masumluğun bu bileşimi bazen İlias'ı çok üzebiliyordu.

Kasabamıza beğendiği bir erkek şarkıcı konser vermeye geldiğinde, Yeorgia'nın onu görmek, duymak için bilet almasını da kıskanmıyordu.

Demek ki İlias'ın sorunlarının başka kaynağı olduğu gün gibi ortadaydı: Bazı garipliklerini ya da bazı zaaflarını anlamıyordu. İlias farklı olana dayanamazdı. Örneğin neden Yeorgia sadece piyanodan ya da uyuşuk bazı şarkılardan hoşlanıyordu da *Hayat iki kapılı bir*

handır şarkısını sevmiyordu? Sonuç olarak, Yeorgia'yı, Yeorgia olmasından kıskanıyordu.

İlias için zaman bu şekilde akıp gidiyordu. "Terastaki korku filmi" olana dek, hayatı ve dertleri bir gelgit gibiydi. İlias olanları daha sonra anlattığında, Mitsos yaşananlara bu adı vermişti.

Kendi evlerinden beş ev daha aşağıda, karşı tarafta, bahçeli müstakil bir eve uzun zaman önce tuhaf, üşütük, aylak herifin teki, bu ev amcasından miras kaldığında çıkagelip yerleşmişti. Bize böyle diyordu; evin amcasına ait olduğunu söylüyordu, ama kimse ihtiyar Balodhimos'un bir yeğeni olduğunu söylediğini duymamıştı. Gerçekten de, kasabamıza pek uğramayan sadece bir kız kardeşi vardı ama kimse yeğenini duymamıştı.

Her neyse, bu gösteriş meraklısı zuğürt gencin aniden, garip biçimde çıkagelmesi hakkında pek çok şey söyleniyor, pek çok şey ima ediliyor, bu adamın ortaya çıkışıyla, amcanın beklenmedik ölümü bağdaştırılıyordu.

İşin aslı ne olursa olsun, bu herif bilinçli bir tembel olduğundan, kasabamızın halkıyla tanıştı, özellikle de İlias'ın oğlu İoakim ile tanıştı. İoakim, çarçabuk bu adamı çok sevmeye, onunla ahbaplık etmeye başladı. İoakim'i ne zaman kaybetsen, ya Ananias'ın barında ya da dayısının garson olduğu Pandelis'in kahvesinde bulurdun.

Kuşkusuz bu durum İlias'ı rahatsız ediyordu; yani oğlunun bu herifle bu kadar sıkı fıkı olması. Çünkü hem adamın, oğlu üzerindeki yıkıcı etkisinin sonuçlarının feci olabileceğini, hem de okumayıp, saatlerini boşa harcadığından üniversite sınavında yine başarısız olacağını seziyordu.

Fakat İlias'ı daha da rahatsız eden, bu adamın gelişiyle kasabaya değişik, tehlikeli bir şeylerin taşınmış olmasıydı.

İlias, onu akşam yemeğine davet etmek gibi affedilmez bir yanlış da yapmıştı. Fırlama oğlu (hatırladığı kadar Yeorgia da), İlias'ın boş bulunduğu bir anda ısrarla adamı davet ettirmişti. Adamı yakından tanımak, çocuklarının kiminle arkadaşlık ettiğini bilmek istiyorlardı.

Sonra bu akşam yemeği daveti, adamın adı tehlikeliye çıkmadan ve İlias'ın korkuları başlamadan önce yapılmıştı.

Tabii İlias bu herifin kasabamızın yaşamına beklenmedik girişi konusunu Mitsos ile tartışmaktan iki nedenden dolayı kaçınıyordu: Mitsos'un (tabii tıpkı oğlu gibi), onunla arkadaşlık etmeyi çok sevdiğini bildiğinden ve gözünden daha da çok düşeceğini hissettiğinden.

Bu konuyu birazcık açmaya kalktığı her seferinde, Mitsos onu yatıştırıyor, konuyu Yeorgia ile ilişkilendirmesine engel oluyordu: "Adamı evine davet etme gafını yaptın diye kendine küfretmeyi bırak, çünkü iyi yaptın. Yeorgia ile İoakim de ısrar etmekte haklıydılar. Sonra herif hem bilge, hem matrak; demek ki iyi yaptın, dır dır etme."

Yine de eğer bu hikâye orda bitse ve şu meşhur teras olayı olmasa, bunlardan hiçbiri İlias'a dokunmayacak, hayatını etkilemeyecekti.

"Oğlunsa" (onun için başka ne yapabilir, ona başka ne sunabilirdi?), "ne ekerse onu biçecek İliascığım, boşuna üzülme. Kaderi kendi ellerinde, bildiğim kadarıyla, Anastos da ona aynı şeyi söylüyor." Herifin adı Anastos'tu. Bunun üzerine, "Söz uçar", yanıtını verirdi İlias. "Sözünü söyleyip, istediğin zaman geri alabilirsin, yalanlayabilir, hatta söylediklerinin bedelini başkaları ödeye-

bilir; kimsenin umurunda değil. Adam, 'demişsem dedim, ne olmuş yani' diyor. Demek ki Mitsos, sözler başka, eylemler başka. Eylemler geri alınamaz. Onlar için bedel ödersin, tabii eğer seni haklı çıkarırlarsa."

Bu en azından İlias'ın görüşüydü. Mitsos ise başka şeyler söyleyip, başka şeyler yaptığımızda bile sözlerle eylemler arasında hep bir bağ bulunduğuna ve aslında her ikisinin de kişiliğimizi ortaya koyduğuna inandığı için bu görüşe karşı çıkıyordu.

Bu arada bu tuhaf zamparanın hayatına yeni bir kişinin, bir kadının eklenmesiyle hikâyemizde beklenmedik gelişmeler oldu ve hikâyemiz daha ciddi boyutlar kazanmaya başladı.

Bir pazar sabahı İlias Anagnostu, karısıyla birlikte, sıcak, zevkli bir köşeye dönüştürdükleri teraslarında (tabii bu konuda da Yeorgia önayak olmuştu) kahvesini içerken, şaşkınlıkla karşıda, yolun üst tarafında, bu tanımlanamaz herifin (İlias'a göre tanımlanamaz) evinin önüne bir kamyonetin yanaştığını, ardından kamyonetin içinden bir kadının çıkıp, zili çalmak için kapıya yöneldiğini gördü.

Giydiği kırmızı, uzun elbisesi, boynunda dalgalanan çok renkli eşarbı, nazlı yürüyüş biçimi, elindeki dev lacivert, bez çantası, simsiyah saçlarının bir kısmını örten beresi, insana sanki bir başka dönemden gelip, bir başka döneme giden, şimdiye, buraya ait olmayan, her neyse kasabamızın yollarına, kaldırımlarına pek de yakışmayan bir kadının karşısında bulunuyor duygusu veren bu görüntüyü tamamlıyordu.

Uzun süre zili çaldıktan sonra, sonunda Anastos denilen bu herif (akşamdan kalmışa benziyordu) kapıyı açtı. Üzerinde şeffaf bir gömlekle, bir şort vardı.

Birbirlerine sarıldılar, tutkuyla birçok kez öpüştüler. Aynı anda pek çok kez "Sonunda Mariacığım geldi, Mariacığım geldi", dediği duyuldu. Sonunda kadın Anastos'a, kamyonu, bir piyano ile kapkara antika bir sandığı indirmeyi bekleyen kamyoncu ve yardımcısını gösterdi.

Piyano taşınırken duyulan birkaç notayla, nerdeyse bütün mahalle pencerelere çıktı.

Sözü uzatmayalım, İlias, o kadının piyanosundan duyulan ilk notalarla gerçekten hayatının mahvolmaya başladığına inanıyordu (nerdeyse emindi).

Notaların duyulmasıyla, İlias Yeorgia'nın o masmavi, sürekli şaşkınlık içindeki gözlerini açtığını, terasın köşesine doğru koştuğunu, parmaklığa tutunup, yolda olan bitenleri daha iyi görmek için eğildiğini gördü.

İlias önce şaşırdı, tepki vermedi, ama Yeorgia'nın uzun uzun orda kalıp bu sahneyi seyrettiğini gördükçe, boğazında bir şeylerin düğümlendiğini hissetti. Boğazında taş gibi gerçek bir düğüm vardı. Sonunda yutkunmayı başardığında, düğümün midesine yerleştiğini hissetti.

Birazdan düğüm feci bir acıya, dayanılmaz bir sancıya dönüşüp, İlias'ı kelimenin tam anlamıyla saf dışı bıraktı.

İlias'ın şanssızlığı, o günlerde (biraz da Mitsos'un önerileri sayesinde) biraz yatışmış olması, bir denge kurmuş, gerçekle uzlaşmış olmasıydı. Bu da kendisini eskiden olduğu gibi daha insancıl yapmıştı, Yeorgia da onunla birlikte kendine gelmeye başlamıştı: Hüznü bir kenara bırakmış, eski mutlu (en azından buna çaba gösterdiği belliydi) sadık, şefkatli Yeorgia'ya dönüşmüştü. Bu durum İlias'ı tatmin ediyor, nerdeyse kendisini mutlu hissediyordu.

Bu arada İlias sonunda boğazındaki düğümü yutma-

yı başardıktan, acısı da nerdeyse dindikten sonra, Yeorgia'nın hâlâ korkuluklardan sarktığını görünce, Yeorgia'nın, başına gelenleri anlayıp hiç aldırmadığını düşündü, haykırmaya başladı:

"Tanrı aşkına orda ne yapıyorsun? Ben burda ölürken, sen hâlâ bön bön o serseriye mi bakıyorsun? Evine getirdiği orospular s...imdeydi sanki."

Ancak o zaman Yeorgia başını kocasına doğru çevirdi ve neler olduğunu görmek için baktı. Şaşkınlıkla, zıvanadan çıkmış, gözleri faltaşı gibi açılmış (gözleri kan çanağına dönmüştü), ağzından köpükler çıkaran İlias'ın ayağa kalktığını, demir bir çubuk kapıp, üzerine saldırdığını gördü.

Yeorgia'yı öldürmek ya da onu terastan atmak istiyordu (bunu da aklından geçirmişti), böylece artık onunla yaşadığı bu işkence sonsuza dek bitecekti.

Yeorgia, İlias'ın ona saldırdığını görünce tepki vermedi, yerinden kımıldamadı, korkmadı. Sanki görmüyordu, sanki olan biteni anlayacak durumda değildi.

Kocasını, savunmaya geçmeden, hiçbir şey yapmadan, kendisini korumadan bekliyordu. Sadece kocasına baktı. Bakışları pırıl pırıldı. Masmavi gözleri parıldıyordu.

Birdenbire o anda, çok kuvvetli bir rüzgâr çıktı, saçlarını dalgalandırmaya, eteğini uçurmaya, gömleğinin yakasını geriye doğru çekip, bembeyaz omuzlarını çıplak bırakmaya başladı, aynı anda da Anastos'un piyanosundan yumuşak bir melodi duyuldu. Melodi hem Yeorgia'nın gözlerine, hem de o sırada çamaşır iplerini kırbaçlayıp, onlardan da hıçkırığa, ağlamaya benzer bir ses çıkaran rüzgâra uyuyor, bu ses sanki kasabamızın yollarına, sokaklarına dağılan yumuşak melodiye eşlik ediyordu.

İlias donakaldı. Yeorgia'yı karşısında ışıl ışıl görmek, ona Meryem Ana'yı hatırlatmıştı. Tam Meryem'e benziyordu. Bir zamanlar Mitsos da onu Meryem'e benzetmişti; bu yüzden en iyisi ona karşı gelmesin, ona küfretmesin, yoksa Meryem'e küfretmiş gibi olurdu... Mitsos öyle demişti, hatırlıyordu.

Demir çubuğu elinden atıp, Yeorgia'nın önünde diz çöktü. Sonra bacaklarına sarılıp, ağlamaya koyuldu.

Yeorgia yükseldiğini, gökyüzüne, bulutlara doğru yükseldiğini hissediyor, rüzgârın onlara doğru getirdiği, piyanodan çıkan melodi hâlâ devam ediyordu.

O anda terasa açılan kapıda İoakim belirdi. Bu sahneyi görünce donakaldı. Gözlerine inanamıyordu. Babası ağlıyor, tutkuyla annesinin ayaklarını öpüyordu.

Büyük bıçaklar gecesi

Kasabamızdaki pek çok insan Anastos'a binbir lakap takmasına rağmen (Hayırsız, Zampara, Aylak, Adi), genç İoakim Anagnostu, bunlardan etkilenmemekle kalmıyor, bu lakaplar Anastos'a olan hayranlığını daha da arttırıyordu.

Tabii Anastos'a, başka nedenlerden dolayı da hayranlık duyuyordu, ama özellikle Anastos'un hiç çalışmadan, gül gibi geçinip gittiğini gördüğü için ona hayrandı. İoakim'e göre bu hayattaki en büyük başarıydı.

Tamam, birkaç kez Anastos'u içeriği belirsiz birkaç paket taşırken ya da Makis ve Liapis adlı iki dostuna yardım ederken görmüştü. Makis ile Liapis ortak bir manav açmıştı; Anastos'un ne zaman canı sıkılsa, malları tezgâha dizmelerine yardım ederdi. Alt tarafa çürükleri, üst tarafa mostrayı. Sadece bunu yapardı.

Anastos ne memurluktan, ne çalışma saatlerinden, ne de ekmek parası için sabah uyanmaktan hazzederdi. Yarını hiç düşünmeyen bir insandı. Tam bir prensti. Başkaları ona "Hayırsız" lakabını takmış (sonunda bu lakap benimsenmişti), İoakim ise tam tersine Anastos'a "Prens" adını vermişti. Onu öyle görüyordu. "Sadece prensler onun gibi geçimlerini sağlar", diyordu.

İki dirhem bir çekirdek giysileri, yeni boyanmış ayakkabıları, yeni ütülenmiş gömleği, sinekkaydı tıraşı, markalı çakmağı, markalı purosu, markalı parfümü vardı.

Anastos'u asla buruşuk, kırışık giysilerle göremezdin. Dış görünüşüne çok büyük önem verirdi.

Hatta İoakim, bu giyinişinin kayıtsız kişiliğine pek uymadığını söylediğinde, Anastos sonuçta herkesin bir şekilde ekmeğini kazandığını söyledi: "Üstelik bakımlı olmak kadınların hoşuna gider; kıyafetlerin de işimizdeki araçlardan biri olduğunu düşünebilirsin."

Fakat İoakim, Anastos'un hem düşünceli, hem rahat, hem de uçuk tarzından etkileniyordu. Aslında her insanı büyüleyebilecek üç önemli öğeydi bunlar; özellikle de rastlantıların karşına çıkardığı her kadını. Öte yandan Anastos asla kişilerden ve durumlardan yararlanmazdı. Her şeyi karşısındakinin rızası ve izniyle başarırdı.

Anastos, "İoakim, insanlar önce olgunlaşır, sonra da çürür. İnsan dediğin ne ki? Bir meyve. Hayatındaki bütün oyunlar bu sırada oynanır. Tabii çürükler daha kolay yenir, ama olgun meyvenin de tadı başkadır. Yeter ki bekleyecek sabrın olsun, tabii bir de zevk anının ne zaman geldiğini bil", derdi.

Anastos bu bilge sözleri söylüyordu, zavallı İoakim ise, genç yaşı nedeniyle, sadece uykusunda boşalırken dokunduğu, eksikliği yüzünden çok acı çektiği kadın konusunu açıyordu.

"Bir gün bu meyveyi de tanıyacaksın, sen de onu tadacaksın, bekle. Önemli olan ilk deneyimdir. İşini şansa bırakmayacağız, bana güven."

Güveniyordu da... Bunu ne zaman söylese, babası İlias Anagnostu'yu çileden çıkarıyordu.

"Ulan aptal oğlum", diyordu babası, "Ömrü boyunca hiç çalışmamış bir adama nasıl güvenebilirsin? Prensmiş! Bok prens! Eh tabii çalışmadığın zaman prensler gibi yaşaman normal. Süslenmek için, yağ sürmek, parfüm sürmek için zamanın olur."

Tabii İoakim'in babası Bay İlias, böyle diye diye ters sonuçlara neden olduğunu, oğlunun gözünde Anastos'u küçük düşüreceğine onu yücelttiğini bilmiyordu. Çünkü İoakim babasının çalışırken imanının gevrediğini gördükçe (hatırlarsanız inşaatlarda kalıpçıydı), Prens'e olan hayranlığı büyüyor, babasını salak sayıyordu.

Bir keresinde öfkeyle patladığında buna benzer bir şeyler söylemişti: "Sadece salaklar böyle haşat olur be baba." "Sadece salak babalar, sivri akıllı oğulları paralarını yesin diye böyle haşat olur", yanıtını vermişti İlias.

Kısacası, bu iki yaşamı (İlias ile Anastos'un) hiçbir şekilde kıyaslayamazdın; hiçbir ortak nokta bulamazdın.

Babası ara sıra söylenip, "Piç herif, kimin için çalıştığımı sanıyorsun? Senin için çalışıyorum. Kahrolası üniversiteye girene kadar, dershanelerle, özel derslerle canımızı çıkaracak olan senin için", dediğinde, İoakim bunlara kulak asmıyor, etkilenmiyordu. Tersine bunların palavra olduğunu düşünüyor, tek kelimesine bile inanmıyordu.

Kuşkusuz İoakim, babasının parasını çatır çatır yiyordu; bundan kimsenin şüphesi yoktu. Fakat İoakim'e göre, kendisi olmasa da babası yine aynı, hatta daha beter çalışırdı.

Bilirsin, giderek daha fazla para kazanmak, babanın henüz oğluna bulaştırmayı başaramadığı bulaşıcı bir hastalıktır. Bu da Anastos'un düşüncesiydi. Ancak İoakim babasının asla böyle bir şeyi (hastalığı bulaştırmayı) başaramayacağına yemin ediyordu.

Velet ne zaman baş kaldırıp, (Anastos'tan alınma) sivri akıllı teorilerini sunsa, peder bey kendi kendine, "Ama bu iş nereye varacak? Onun da imanının gevreyeceği günler gelecek. Ne yani? 'Ter ve kanla' sözü herkes için geçerli değil mi? Onunla o zaman görüşeceğiz",

derdi. Oğlunu konuşarak ikna etmesinin mümkün olmadığını görüyordu. "Bazı şeylere gereksinim duyduğunda, o zaman gelip saçmalıklarını anlat bakalım."

Fakat İoakim'in bu düşüncelerine (tabii ki), Prens de katılıyordu; ancak babası artık bu Hayırsız ile arkadaşlığı kesmesini istediğinde, İoakim'in söylediği gibi ilkel biçimde değil, bu düşünceleri biraz daha bilgece, daha ayrıntılı ortaya koyuyordu.

Anastos'un Hayırsız lakabı da herhalde böyle bir tartışma sırasında çıkmıştı. Önce İoakim'in babasından duyulmuştu: "Seni bir daha görmeyeyim Hayırsız", demişti. İşte bu kadar. İoakim'in yan odada bulunan kız kardeşi bunu duymuştu; bu da beş dakika içinde bütün kasabanın bunu duyacağı anlamına geliyordu.

Gerçekten tam da öyle oldu. Üstelik beş değil, üç dakika içinde. Arkadaşı Evdhokia'ya telefon edene kadar geçen süre yani. "Bunları söyledi," deyip telefonu kapattı.

Geri kalan iki dakika Evdhokia'nın, kasabadaki en son sakine bile haberi yayması için yeterliydi.

Hatta haberi yaymak için yanıp tutuştuğundan, Evdokia bir yanlış yaptı ve haber Anastos'un telesekreterine bile ulaşıp, kaydedildi. Bu da en başından beri Anastos'un yeni adını kimin koyduğunu ve tabii bunu kimin yaydığını bildiği anlamına geliyordu.

Evdhokia bir arkadaşının numarasını çevirdiğini sanıp, ayrıntıları anlatmaya koyulduğunda, "İoakim'in babası, Anastos'a hangi lakabı taktı biliyor musun?", vs. vs... Şaşkınlıkla Anastos'un telesekreterine konuştuğunun farkına vardı. Yanlış numarayı aramıştı. İçinden çığlık atmak gelmişti.

Hatta Evdhokia bir an, Anastos'un evinin elinde kalan bir anahtarını kullanmayı, gidip kaseti yok etme-

yi düşündü. Ama kendini tuttu, çünkü orda Anastos'un Maria'sı ile karşılaşıp, işleri daha da karıştırmaktan korktu.

Sonunda, vicdan azabından kurtulmak için, "Umurumdaydı sanki", deyip sonraki numarayı çevirdi.

Şimdi Evdhokia'nın Anastos'un anahtarına sahip olması size biraz kuşkulu geliyorsa, anahtarın nasıl ve neden Evdhokia'nın elinde kaldığını öğrenmek istiyorsanız, bu, ancak bir gün kendisi (ya da Anastos) konuşmaya karar verene dek sır olarak kalacak. Çünkü bu konudaki bilgilerimiz sınırlı, bir noktadan sonraysa sadece karanlık ve sessizlikle karşılaşıyoruz.

Fakat bu sır (sırrı bilsek), insanların davranışları hakkında ille de daha mantıklı açıklamalar isteyenler için, belki biraz Evdhokia'nın Anastos'a duyduğu nefreti açıklayabilirdi.

Benim burda belki tek ekleyebileceğim, Evdhokia'nın amcası Stelyos'un söyledikleriydi. Evdhokia'nın aleyhine böyle bir şeyi açıkladığına göre herhalde ondan çok nefret ediyordu. Evdhokia Anastos'un evine bazı geceler girip çıkarken görülmüş. Yeğeninin Anastos'a karşı nefretiyse karısı Maria'nın (tabii eğer karısıysa), o kırmızı elbiseli, çok renkli eşarplı, simsiyah uzun saçlı, lacivert bereli kadının, bir pazar sabahı çıkagelmesiyle başlamış.

Fakat karanlık ve sessizlik Anastos'un yaşamının diğer pek çok yönünde de vardı. Örneğin; zaman zaman taşıdığı şu meşhur paketler kime gidiyordu? Kasabamıza gelmeden önce neler yapıyordu? Neden her çarşamba akşamı, kankalar Makis ile Liapis evine geldiklerinde, Anastos evden çıkıp onları karısıyla baş başa bırakıyordu?

Zina konusunda pek çok kişi danışıklı dövüş olası-

lığını reddediyordu. Anastos gibi bir erkeğin, bilerek boynuzlu olabileceğine kimse inanmıyordu; bilmeden de boynuzlu olamazdı, ancak izin vererek olabilirdi. Bu yüzden Anastos'u rahatlıkla jigolo, belalı diye adlandırabilirdin ama boynuzlu hayır, asla. Ancak bu kadın karısı değilse, o zaman iş değişir, başka boyut kazanır.

Fakat neden onu her iki ayda bir, yarı sarhoş, hurdaya dönmüş Volkswagen'ine bindirip, ortadan kaybolur, yaklaşık yirmi gün sonra geri dönerdi, sorusunu sorduğunda yine karanlık ve sessizlikle karşılaşırsın.

Bu son noktaya gelince, yani yirmi gün ortalıkta yokken neler yaptıkları konusuna... Doğrulanmayan bir bilgiye göre, Anastos, kadını Yanya'daki bir semte yerleştirip, sahte isimle resmen satıyormuş, aynı anda kederli bir dul gibi de sunuyormuş. Söylendiğine göre kadın dul rolünü her oynadığında siyah giysiler giyiyor, siyah gözlük, siyah saat takıyormuş. Yirmi günün sonunda birlikte geri dönerlerdi.

Bu haberi ilk yayan (ve doğrulayan) mahallenin bakkalı, bildiğimiz Bay Panaretos'tu. Hatta birkaç imalı laf edip, kendisinin de kadının müşterisi olduğunu söyledi. Tabii kadın onu tanımamıştı. Kuşkusuz kimse Bay Panaretos'a inanmadı, en azından bu son konuda. Fakat hiçbir şey imkânsız değildir.

Ama bir gece zil zurna sarhoş olan Anastos, İoakim'i yanına alıp Maria ile tanıştırdığında, o da Maria'nın siyah saat taktığını gördü.

"Gel, Maria'yı yakından tanı", demiş. Doğal olarak "Gel karımı tanı" diyeceğine... "Maria'yı", demiş. Öyleyse fuhuş iddiası güçleniyordu.

Hatta Anastos bunu, İoakim'i çok onurlandırıyormuş gibi söylemiş. Sanki "seni onurlandırıyorum", diyordu.

Gerçekten de Maria'yı evin dışında gördüğünü iddia edebilecek çok az insan vardı. Ancak ara sıra, bir anlığına, hep gece, hep de siyah gözlüklerle dışarı çıkardı.

O gece tam olarak neler olup bittiğini merak edenlere, İoakim açıklama yapmayı kesinlikle reddetti. Dediğine göre çok sarhoşmuş, bu yüzden hiçbir şey hatırlamıyormuş.

Ancak en azından ender olarak görünen bu kadının nasıl biri olduğunu sorduklarında, olağanüstü kırılgan, nerdeyse tüy gibi bir varlık olduğu yanıtını veriyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse, özellikle "eski" ya da "eski gibi" sıfatı bu kadını tanımlayabilirdi.

Bize mümkünse, onu güzel,ama eski haliyle hayal etmemizi söyledi. Şehvetli ama eski; her şeyden az ya da çok vardı onda, ama eski haliyle. İoakim'in itirafları "kırılgan" ve "eski" ya da "eski gibi" noktasına kadar varıyordu.

Her neyse, kasabamızın çoğu sakini için Anastos'un evi, özellikle de karısı yüzünden, gizemli, büyülü bir yer olarak kabul ediliyordu. Anastos'un evini ziyaret etme şansına ya da ayrıcalığına kavuşan İoakim gibi bir avuç insanın da evi betimlemesi mümkün değildi ya da bunu yapmayı reddediyorlardı. Ya korkuyor ya da belki ziyaretçi akınına yol açmaktan kaçınmak istiyorlardı.

Üstelik her seferinde bize verdikleri bilgi kırıntıları ya birbirleriyle çelişiyor ya da evi daha da gizemli yapıyordu.

Fakat hikâyemize dönecek olursak, Anastos'un büyüklüğünü kabul etmemiz gerekir, çünkü sadece ona iğrenç "Hayırsız" lakabını takan İoakim'in babasından nefret etmemekle kalmayıp, onunla her karşılaşmaların-

da çok kibar olmaya devam ediyor, hatta İoakim'in sevimli annesi Bayan Yeorgia'ya da hürmetlerini iletmesini rica ediyordu. Hürmetlerini yollarken, asla "sevimli eşinize" demiyordu.

Tabii İoakim, babasının davranışları nedeniyle defalarca özür diledi ve kendisi için Anastos'un hep Prens olarak kalacağını belirtti. Anastos'a, ailesinin, daha doğrusu babasının kendisinden nefret etme nedenlerinin başka olduğunu, bunlardan birinin oğlunun bir yıl kaybedip, üniversite giriş sınavlarında başarısız olmasından korkması olduğunu açıkladı. Gerçi sınava ilk girdiğinde kompozisyon dersinden sadece on beş aldığı için başarısız olduğunu biliyordu. "Kahretsin, on beş buçuk almış olsam bile sınavı kazanırdım. Yarım puan için s...tiğimin herifleri."

İnsan bu yazılanlardan kolaylıkla baba-oğul ilişkisinin neden sınıra vardığını ve neden her an harçlıkların, masrafların, borçların, "Rahat bırak çocuğu, okuyor" türü şefkat gösterilerinin, annesinin ona götürdüğü her türlü buzlu meyve sularının kesilme tehlikesinin olduğunu anlayabilirdi. Giysiler konusunuysa hiç açmıyorum... Timberland ayakkabılar, Polo gömlekler... Babanın atasözüne dönüşen, şu meşhur sözü konusuna da hiç girmiyorum: "Ulan piç, ben hep aynı gömleği giyiyorum, sense kalkıp Polo mu istiyorsun?"

Gördüğümüz gibi, İoakim sınavda başarısız olursa, hayatındaki en büyük darbeyi yeme, tabii ayrıcalıklarının da iptal edilme tehlikesiyle karşı karşıyaydı.

Yürek paralayıcı sahneler: Anne, babayı sakinleştirmeye çalışır, kız kardeş babasının düşüncelerine katılır, baba, anneye "Sen işine bak" der, oğul kız kardeşine "Sen işine bak" der, üstüne üstlük sınav tarihi yaklaşmakta, "Ya o, ya ben" türü şantajlar ya da bildiğimiz,

pederin oğula geleneksel öğütleri gırla gitmekte: "Piç herif, benim için hayatta gerekli olan..." Annenin bildiğimiz araya girmeleri: "Çocuğa piç demeyi bırak; piç değil" ve oğul ile peder arasındaki konuşmanın muhteşem sonu: "Piç herif, hayatta gerekli olan, insanın hedefleri ve beklentilerinin olması. Önce g...tünü yırtarsın, sonra yemek yersin." "Baba, ben genellikle hem g...tünü yırttığını, hem de yemek yiyemediğini görüyorum."

Doğal olarak bu tür bir konuşmadan sonra, herkes özellikle de anne çöküyordu. Daha da doğal olarak baba, karşısında bu iğrençlikleri söyleme cüretini gösteren oğlunun bu tavrını tamamen Anastos'un onun üzerindeki yoldan çıkarıcı etkisine bağlıyordu. Bu yüzden bir gün babası, o güne kadar sormaktan kaçındığı bir soruyu İoakim'e sorma fırsatını buldu.

"Pekâlâ, öyleyse bize kırk yaşındaki koca bir herifin, seninle ne işi olduğunu, konuşacak neyinizin olduğunu, ima ettiğin gibi de g...tünü yırtmıyorsa, nasıl geçindiğini, kahveye, bara nasıl para verdiğini, borçlanıyorsa, sonra borcunu nasıl ödediğini anlat bakalım. Parayla mı, malla mı?"

"Mal" derken, İoakim babasının sözünü kesme ve Anastos'un ona daha iyi kompozisyon yazmayı öğreteceğine söz verdiğini söyleme yanlışını yaptı. İoakim'in araya girmesi büyük hataydı, çünkü kesinlikle aleyhine sonuçlanacak bir tartışmayı başlattı.

"Bu aşağılık herif mi sana daha iyi kompozisyon yazmayı öğretecek? Kendisi ne biliyormuş da sana öğretecek?"

"Konuşmayı", dedi İoakim. "Konuşmayı biliyor."

Sohbet kötü bir yöne doğru kayıyordu. Şimdi babası, Anastos konuşurken söylediği o çok önemli şeylerin ne olduğunu açıklamasını istiyordu.

İoakim babasına, Anastos'un konuştuklarının söylenemeyeceğini, aktarılamayacağını, onu dinlemeye değdiğini anlatmaya çalıştı, ama o inatla tam olarak Anastos'un konuştuklarını söylemesi için ısrar ediyordu. Sonunda o da, Anastos'un bu söylediklerinde ne varmış öğrenmek istiyordu.

İoakim'i fena köşeye sıkıştırmıştı; çünkü Anastos'un konuşurken yarattığı büyüyü olduğu gibi aktaramayacağını biliyordu. "Şey, örneğin bir keresinde sessiz sessiz otururken, birden önünden bir kedi geçti. Prens kediye bakar bakmaz..." "Hayırsız'a prens demeyi bırak. Devam; bir kedi geçiyormuş dedin, devam et." "Kediye bakar bakmaz, kedi donakaldı, geri döndü, Anastos'a yaklaştı, birden kucağına atladı."

"Kedi mi?"

"Kedi."

Kendini daha fazla tutamayan babası, haykırmaya başladı. Artık şimdi gerçekten hiçbir şey anlamıyordu.

"Sen beni çıldırtmak mı istiyorsun?", diye sordu. "Anastos'un kucağına bir kedi tırmandı diye, sen daha iyi kompozisyon yazmayı mı öğreneceksin?"

İoakim yine babasına, kedinin sadece Anastos'un bir konu bulup, konuşmaya başlaması için bir neden olduğunu açıklamaya çalıştı. Ne yaparsa yapsın hep bir nedene gerek duyardı, bu sefer de neden kediydi. "Kediden" başlayıp, "bir zamanlar bir gemide kamarot olarak çalışırken Casablanca'ya gitmiş, orda bir de..."

"Bir de" derken, bu sefer babası oğlunun sözünü kesti ve ne kediyle, ne Casablanca ne de kamarot olup olmamasıyla ilgilenmediğini belirtti. "Zaten böyle bir hayırsızın kamarot olması da mümkün değil, her neyse, madem çalışmıyor sen bana nasıl geçindiğini, ne yediğini söyle."

"Bilmiyorum", dedi İoakim. "Belki bilardodan geçimini sağlıyor. Korkunç bilardo oynuyor. Günde on bilardo maçını bahse girerek oynuyor, on maçın onunu da kazanıyor."

Bu sefer annesi engel olmasa, babası İoakim'i boğacaktı. Artık onu tutmuş, boğazını sıkıyordu.

"Ulan gerzek", dedi. "Biz burda işten konuşuyoruz, abidik gubidik şeylerden değil. Sana bir işte çalışıyor mu diye sordum, boş gezenin boş kalfası mı demedim."

"Çalışıyor dedim ya; ama bilardodan başka bir de hikâyeler anlatıyor. Kahvelerde çeşitli arkadaş grupları onu masalarına davet edip hikâyelerini anlattırıyor, karşılığındaysa ona ikramda bulunuyorlar. Hikâyeler anlatarak da geçimini sağlıyor. Hikâye anlatmak kolay değildir, bu yüzden insanlar anlatman için sana para verir."

Sonunda babası tamamen çöktü, oğlunun saçmalıklarına daha fazla dayanamadı. Üstelik bu son dediğini de, kendisine yönelik bir hakaret olarak kabul etmişti, çünkü hem kendisi anlatmaya başladığı bir hikâyeyi asla bitirememişti hem de hikâye anlatmayı bilen erkeklerin ne kadar çekici olabileceğini biliyordu, özellikle de bütün bu olağanüstü sahne boyunca, karısının söze hiç karışmadan, sessizce orda olmasına bozulmuştu.

Sonunda babası sadece yakınarak, "Demek hikâye anlatamıyoruz diye kimse bizi adam yerine koymuyor", deyip uyumaya gitti.

Annesi hareketsiz, dalgın, sessiz bekliyordu. Ancak kapanan kapının sesini duyduğunda, babasını boşuna üzdüğü için oğlunu azarlayacağına, sadece "Önemli değil, geçer", deyip hemen Casablanca hikâyesinin devamını anlatmasını istedi.

Tabii İoakim afalladı. Bunu hiç beklemiyordu. Yani annesinin babasını üzüntüsüyle baş başa bırakıp, üstü-

ne üstlük hikâyenin devamını dinlemek isteyeceğini beklemiyordu.

İlk kez o zaman, annesinin bunca zamandır Anastos'a hiç karşı olmadığını, bütün bu kavgalar boyunca, ya sessiz kalıp araya girmediğini ya da kendince için için Anastos'u savunduğunu saptadı (ve farkına vardı).

Ansızın aklına bir fikir geldi ve şaşkınlıkla annesinin de Anastos'un büyüsünün kurbanı olduğu, babasının yuvanın çoktan yanmaya başladığını fark ettiği sonucuna vardı.

Casablanca hikâyesini anlatmaya koyulduğunda, annesinin artık onun bildiği anne olmadığı dikkatinden kaçmadı. Birden gözüne daha genç, daha güzel, daha ışıl ışıl görünmüştü.

Böylece İoakim'in, bir insanın Anastos'tan kolay kolay nefret edemeyeceği görüşü doğrulanıyordu. Tabii eğer, nefret etmek için bir nedeni yoksa. Örneğin İoakim'in babası Anastos'u düşman olarak görüyordu, ya da kasabamızın yazarı Bay Poniridis*, Anastos'un hikâyeler anlatma yeteneğini kıskandığından, işi çılgınca davranışlar yapmaya kadar vardırmıştı.

Poniridis Anastos'a dost görünmek, kahvede yanına oturup ona Girit rakısı ya da bira (daha çabuk sarhoş olsun diye mezesiz içki içiriyordu) ikram etmek zorunda kalıyordu. Böylece bir yandan onu bu büyülü hikâyelerini anlatmaya sürükler, öte yandansa Anastos'tan ölesiye nefret ederdi.

İoakim, bir gün, Anastos'a dikkatli olmasını, çünkü Poniridis'in hikâyelerini çalıp, yerel gazete Sisifos'ta yayınladığını söylediklerinde, Anastos'un "Biliyorum

Poniridis: Yunanca'da "poniros" kurnaz anlamına geliyor, Poniridis "Kurnazoğlu" diye çevrilebilir. – ç.n.

ama bu beni rahatsız etmiyor, çünkü kasabamızda herkes hikâyelerin kime ait olduğunu biliyor, sonra belki ben de başka birinden bu hikâyeleri çalmışımdır", dediğini hatırlayıp gülümsedi.

Tabii bu durumun yani Poniridis'in, hikâyelerini çalmak için Prens'i sarhoş etmesinin, daha sonra Poniridis'in güzel eşi Amalia'nın kocasından tiksinmesine yol açtığını size belirtmem gerekli mi bilmiyorum. Hatta bir sabah kocasını terk etmiş, üstelik yolda, "Sen rezilsin be, sen yazar değilsin", diye bağırmış. Panjurların arkasına saklanan Bay Poniridis ise "Ben değil, karısını düzüştüren o senin Prens rezil", yanıtını vermiş. "İyi ki düzüştürüyor. O gerçek bir prens, prens gibi yaşamaya da layık."

Belki bu noktada, gerçi çok gerekli değil ama, galiba Amalia ile Poniridis arasındaki çok hoş kavga sahnesini de eklememin ilginç olabileceğini düşünüyorum. Şeytani bir rastlantı sonucunda bu kavga, garson Babis'in, hatırlarsanız Pandelis'in kahvesinde Ananias'tan ona küfür ederek ve suratına tükürerek ayrıldığı günle aynı güne denk düşmüştü.

Böylece aynı sabah, Amaliacık sinirlerini yatıştırmak için Ananias'ın barına gitti, tek dikişte bir duble viski içtikten sonra, kendine gelir gelmez kocacığı ile olan bitenleri Ananias'a anlattı. Amalia sonsuza dek kocasından ayrılmaya karar verdiğini söylediğinde, Ananias ona nasıl geçineceğini sordu. O da, "Bilmiyorum ama şimdilik annemin yanma yerleşmeyi düşünüyorum, sonra bakarız," diye yanıtladı.

O anda Ananias'ın aklına, isterse onunla çalışabileceğini önermek gibi parlak bir fikir geldi (Üstelik güzeldi, yani müşterileri avlamak için bire bir), çünkü bugünden itibaren yeni bir garson aranıyordu. "Babis işi bırakıp gitti", dedi.

Amalia başka hiçbir şey söylemesine gerek kalmadan, hemen yerinden kalktı, kendi bardağını aldı, barın arkasına geçip yıkamaya başladı; artık *Eva'nın Barı*'nda çalışıyordu. Bu şekilde hayatında yeni bir dönem başlamıştı.

Her neyse; insan ilişkilerinin, insanlarla ilgili hikâyelerin sonu yoktur, sadece başı vardır.

İoakim, dolunayın olduğu bir gece, Ananias'ın barında Anastos'un gelmesini beklerken bu bilgece sonuca vardı. Orda onu beklerken yavaş yavaş uzo içerek demlenmeye ve son olayları aklından geçirmeye başladı:

Babasının sadece Anastos ya da Prens adını duyduğunda bile paniğe kapılmasını, Poniridis'in karısı tarafından tuhaf biçimde terk edilmesini ("Sen rezilsin be"), yeri gelmişken söyleyelim, İoakim'e uzo servisi yapan Poniridis'in karısıydı, Prens'in "Belki ben de başka birinden bu hikâyeleri çalmışımdır" demesini, annesinin Casablanca hikâyesini dinlemekte ısrar etmesini ve karanlık odalara saklanma gereği duymasını, düşündü.

Bütün bunları hayal gücüyle tekrar yaşarken kendini garip hissetmeye başladı ve bu çok farklı, çok tuhaf bir o kadar da yalın insanın, Anastos'un son bir imgesini oluşturmaya çalıştı.

Hayır, Anastos efsanesini yıkmaya başlamamıştı, sadece onu anlamak istiyordu. Çünkü belki onu anlayarak kendini de anlayacaktı. Hayatı nerde bulunuyor, nereye doğru gidiyordu, kendisi ne olacaktı? Babası gibi pratik ve sefil mi ("İki kere iki dört eder") yoksa Anastos gibi mucizeler yaratan bir adam mı?

Zaman geçtikçe, orda, Ananias'ın barında bildiği parçaları birleştirmeye, sözcükleri, olayları, sahneleri, bir keresinde annesinin ayaklarına kapanmış ağlarken gördüğü babasını, son zamanlarda odasının perdeleri

arkasına saklanıp saatlerce yolda olan biteni seyreden annesini, her çarşamba Prens'in evine giden, Prens'inse onları yarı sarhoş, sendeleyerek evlerine doğru yürürken görene dek gece geç saatlere kadar meydandaki Ananias'ın barında beklediği Makis ile Liapis'i hatırlamaya çalışıyordu.

Gerçekten de işte bir konu daha: Liapis ve Makis adlı kankalar. Onlar hakkında daha fazla şey söyleyemiyoruz. Onlar hakkındaki bilgilerimiz çok az, sorularımızsa yığınla. Örneğin hep kaybetmelerine, hep de bir sürü para vermelerine rağmen neden hâlâ Anastos ile bahse girip bilardo maçları yapıyorlar? Tarım mühendisliği okumalarına rağmen neden manav oldular?

Sonuçta İoakim olayları bazen böyle, bazen şöyle görüyor, ama Anastos hakkında açık bir imgeye varamıyordu. Bazen Prens kayboluyor, bazen bulut, müzik, başı sonu olmayan belirsiz bir hikâyeye dönüşüyordu.

Her şeyi birer birer aklına getirdikçe, sonunda aralarda bir yerde (artık saat geceyarısını çoktan geçmişti), o gece ziyaretinde yaşadığı haliyle, kolundaki siyah saatiyle gördüğü, yarı sarhoş Maria'nın görüntüsü aklında belirmeye başladı.

Maria (hatırlıyordu) kraliçe gibi giyinmişti, üzerinde tül gibi ince pembe bir elbise (elbise mi yoksa gecelik mi?) vardı. Piyanosunun başına oturmuş, yumuşak melodiler çalıyordu, Anastos ise koyu pembe bir koltukta uykuya dalmıştı. Balkon kapısından ayışığı içeriye dolmuştu. İoakim içki içerken, müziğin, ayın, gecenin büyüsüne kapılmış, Maria'nın gözlerinde ve sözlerinde, Yanya'ya gittiklerinde ya da Makis ve Liapis ile evde yalnız kaldığında neler olduğu hakkında yürütülen tahminlerin ne kadar gerçek olduğunu bulmaya çalışıyordu. Belki de Maria'yı boşuna suçluyorlardı. Bel-

ki orda, Yanya'da, örneğin babası yaşıyordu ya da ölmek üzereydi, bu yüzden ikide bir onu ziyarete gidiyorlardı. Ya da Maria'nın ciddi bir hastalığı vardı, tedavi olmak için de ordaki bir uzmana gidiyordu. Belki bu yüzden Anastos kafayı çekip duruyordu, belki Makis ile Liapis'in ziyaretlerinin de şüpheli bir yanı yoktu. Belki dedikleri gibi Maria onlara sadece Fransızca (çünkü Maria Fransızca da biliyordu) ya da piyano öğretiyordu, çünkü çarşambaları gecenin ortasında hep piyano sesi duyuluyordu. Belki de farklı insanlardı, hepsi buydu; ya da alt tarafı kimseye hesap vermek istemiyorlardı. Keyifleri bilirdi.

Neden aklımıza hep kötüyü getiririz? Bu efsaneyi kendilerinin yaratmış olması, örneğin be kardeşim, bunun kendi hobileri olması ya da etraflarında bu büyülü çemberi korumanın hoşlarına gidiyor olması mümkün değil mi?

Tabii İoakim ortaya ender çıkan bayanımızın, ekmek yerine pasta yemek için bedenini satan kederli bir dul olmasını bin kere yeğlerdi. Çünkü İoakim de kendi içinde Prens efsanesini, muhteşem âşık ya da sınırlar ve kurallar ötesinde yaşamak uğruna her şeyi yapabilecek hatta karısını satabilecek adam şeklinde ne olursa olsun yaşatmak istiyordu. Ayrıca Maria'yı bazen alkolik, umutsuz, seksi olarak, bazen de Makis ve Liapis ile geceleri âlem yapan bir kadın olarak hayal etmeyi seviyordu.

Bu arada saatler geçiyor, Anastos gecikiyordu. Yine Amaliacık tarafından servis yapılan ahtapot ve uzo aklını karıştırıyor, düşüncelerini bulanıklaştırıyordu. Nasıl, ne zaman, niçin olduğunu bilmeden aynı anda gece, Maria'nın görüntüsüyle dolmaya başladı. Onu arzulamaya, Maria'yı capcanlı karşısında görmeye başlamıştı. Prens'in "Bir gün bunu da tanıyacaksın, bekle,

önemli olan ilk deneyimdir, bana güven" demesini duyar, hatırlar gibiydi.

Bunun üzerine düşünmeye başladı, "Bana güven" diyerek ne demek istediğini, neyi kastettiğini, lafı nereye çektiğini bulmaya çabaladı.

Orda, Ananias'ın barında, ha bire mezeler, uzolar geliyor, ha bire de Maria karşısına capcanlı çıkıveriyordu. Şimdi Maria, gecelik gibi şeffaf elbisesinin içinde, simsiyah piyanonun önündeki taburesine oturmuş, hafif hareketlerle gece melodilerini çalıyordu, gözaltı torbaları, yüzündeki kırışıklıklar yok olmuştu... İşte şimdi ayağa kalkıyor, yanına geliyor, yanında nefes alıp veriyordu... Hayır, hayır, yanlış... Önce gidip pikaba *Uyan bebeğim ve şafağın minör şarkısını dinle* plağını koyup sonra yanma geliyor. Evet bunu iyi hatırlıyordu, gerçekten de böyle olmuştu, boşuna kuşku duymamalıydı. Anastos'un birden gelip, sonunda Maria'yı tanıması için onu aldığı gece ("Gel seni Maria ile tanıştırayım"). İşte Prens pembe koltukta derin bir uykuya dalıyor, İoakim'in (Artık şimdi kendisini yukarıdan apaçık görüyor) zaten gözleri kapanıyordu, Maria ise ayakta arkasında duruyor, boynuna sarılıyor, ellerini gömleğinin içine sokuyor, Maria'nın elleri aşağıya doğru kayıp İoakim'in göğüs uçlarına odaklanıyor ("Sertleştiler", diyor; şimdi sanki Maria'nın sesini duyuyor, "Sertleştiler ve kızardılar"), Prens'in sesi yine kulaklarında çınlıyor "Önemli olan ilk kezdir"; sesi hem çınlıyor hem de sıcak ve şefkat dolu (Prens'in sesi Maria'nınkine karışıyor, "Sertleştiler ve kızardılar"), Prens uyumaya ve görmemeye devam ediyor (Yoksa uyumayıp görüyor muydu?), nerdeyse sabah olacak, İoakim'in ailesi merak etmiştir ("Yine geç kaldın piç herif"), Maria bu sefer önüne doğru geliyor, kırılgan, ince, tüy gi-

bi Maria (Çok sarhoş olsa da bunu hatırlıyordu) eğiliyor, pantolonunun düğmelerini açıyor, üzerine oturuyor, hâlâ *Uyan bebeğim ve şafağın minör şarkısını dinle* şarkısı duyuluyor (Maria'nın evinde mi, barda mı duyuluyor?), çan sesi gibi bir ses uzaktan yaklaşmakta ("Yine geç kaldın piç"), birazdan gün ağaracak ama Prens hâlâ gelmedi, hâlâ pembe koltuğunda uyuyor, tüy gibi hafif Maria üzerinde inip çıkıyor, (Kasabamızda bu kadar büyülü bir şeyin olması inanılmaz!), ay gümüş rengiyle bütün evi doldurmuş, uzaktan gelmekte olan trenin düdüğü duyulmakta, İoakim ise hâlâ Ananias'ın barında hayal kurmaya devam mı ediyordu, yoksa Anastos ile Maria'nın evinde hayal ettiklerini yaşıyor muydu bilmiyordu. Artık bütün bunları hatırladığı gibi yaşadı mı yoksa yaşadığını mı hayal ediyordu, ondan bile emin değildi, başı çatlayacak kadar ağrıyordu. Barda mı yoksa Prens'in evinde miydi bilmiyordu, çünkü bu arada, tıpkı o geceki gibi gelip onu almış olabilirdi. Kişilerle, eşyalarla iletişimini kaybediyor, mezeler, uzolar ha bire gelmeye devam ediyor, hâlâ Maria'nın soluğunu, uzaklardan gelen bazı sesleri ve çalan çanları ("Piç herif geç kaldın, geç kaldın, geç kaldın...") hatırlıyor; işine gelmeyen, huzurunu bozan, akşam ayinlerini, ilahileri anımsatan çanlar; yine çanlar, çanlar, çanlar... Prens hâlâ uyuyor, İoakim ayağa kalkıp pantolonunu giyip, gidiyor, uzaklaşıyor, içerdeyse Maria ışıkları söndürüyor, kapıları kapatıyor, İoakim ise gidiyor, gidiyor, gidiyor...

Sonunda biraz ayılıp kendini kaldırımda, Ananias'ın barının önünde yatarken gördüğünde (görebildiği kadar), Prens'e ne olduğunu, neden kendisiyle buluşmadı-

ğını öğrenmek için kalkmaya çalıştı (başaramadı). Şaşkınlıkla havanın artık iyiden iyiye aydınlandığının, barın kapalı olduğunun, kendisininse hâlâ kaldırımda, herhalde Ananias'ın barın dışında bıraktığı koltuklardan aldığı plastik bir yastığı başına koymuş, yattığının farkına vardı.

Yavaş yavaş kendine gelmeye çalışırken, ansızın nerde olduğunu, başına neler geldiğini anladı.

Tam o anda Ananias'ın çıkageldiğini gördü, Ananias büyük bir şaşkınlıkla İoakim'i omuzlarından tutup ayağa kaldırdı, oturmasına yardım etti.

İoakim'in berbat halini gören Ananias, onu biraz kendine getirmek için tokatlamaya başladı, aynı anda da bütün gece kaldırımda yatıp yatmadığını soruyordu. "Ya salak mısın? Neden evine gitmedin? Çünkü çok iyi hatırlıyorum, barı kapatırken seni eve doğru yürürken gördüm, hatta sana iyi geceler diledim. Öyleyse başına ne geldi, gitmeyip burda kalmak da nerden esti? Farkında değil misin? Hiçbir şey duymadın mı? Hiçbir şey anlamadın mı?"

Hâlâ biraz başı dönen İoakim, "Neyin farkında değilmişim, neyi anlamamışım?", diye sormak istiyordu, ama en çok Prens'in neden kendisiyle buluşmaya gelmediğini merak ediyordu. "Evet, hiçbir şey hatırlamıyorum, kendimi kaldırımda yatarken nasıl bulduğumu da bilmiyorum", demek istiyordu ama önce Prens hakkında konuşmasını rica etti.

"Ulan salak, ne Prens'i ne buluşması? Neler olduğunu bilmiyor musun? Prens'in evi yandı, tutuştu, bütün gece yanıyordu. Çanları duymadın mı? Sirenleri duymadın mı? Duman kokusunu almadın mı? Evini yakmışlar... Burda dünya yanıyor sense... Herkes herhalde baban gidip yaktı diyor, ama belki de Poniridis yapmıştır,

kimse bilmiyor. Fakat her ikisinin de savunması hazır. Baban, yangın sırasında (tanıklar var) annenle feci bir kavgaya tutuşmuş, dediklerine göre anneni doğramak için kovalıyormuş. Poniridis'inse erkenden Atina'ya gittiğini söylediler."

"Ya Prens?", diye sordu İoakim. Son zamanlarda İoakim'in Anastos'a olan aşırı tutkusu Ananias'ın tepesini attırdığından, "Bıktım bu senin manyağından, artık suyunu çıkardın, hepimizin başını ağrıttın", dedi.

Hâlâ kendi dünyasında olan İoakim, "Ya Prens?", diye tekrar sordu. Artık iyice çileden çıkan Ananias, "S...tir git be! Sınav için biraz kitap karıştırıp, Prens'i rahat bıraksan, iyi edersin. Neden ikide bir 'Prens', 'Prens' diye sorup duruyorsun? Onu tanımıyor musun? Evinin yanması hiç umurunda olmadı. İtfaiyecilerin bile çalışmasını engelledi. Bu gösteriyi seyretmek hoşuna gidiyormuş. Her ikisi de sarhoştu. Hem Prens hem o kaltak. Herhalde yangına sarhoşken yakalanmışlardı. Kadın çırılçıplaktı. Annenle kavga ettikten sonra, baban da oraya geldi. Senin moruk göz banyosu çekmeye doyamadı...", dedi. "Ya sonra?" "Sonra Anastos sadece piyanoyu, kitapları ve bavuluyla birlikte Maria'sını kurtarmayı akıl etti. Bir an eline bir fotoğraf makinesi alıp, yanmakta olan evin fotoğraflarını çekmeye başladı. Fakat ev tamamen yanmadı. Maria ağlıyor, o ise fotoğraf çekiyordu. Sonra kamyoneti olan Daras'ı çağırdı, her şeyi kamyonete yükleyip, oldukları gibi gecenin içinde gittiler. Ananias'ın üzerinde pijamaları vardı. Maria ise son anda giderken geceliğini giydi. Ev için niye üzülsün, evi tek başına yapmadı ki? Niye umurunda olsun? Dediğine göre gelip tamir edecekmiş. Sense kendi payına düşeni alabildin, değil mi? Maria'nın şeyini yakından tanıdın değil mi?"

İoakim artık nerdeyse duymuyordu. Ananias ona sınavı da hatırlatmıştı. Durumu içler acısıydı.

Koltuktan kalktı. Gecenin ayazından düşünceleri, bedeni, ruhu donmuştu. Bacaklarını zorla hareket ettirebiliyordu. Şapşal gibi gitmesini seyreden Ananias'a bir an dönüp, "Sonunda doğradı mı?", diye sordu. "Kimi?" "Babam annemi." "Hayır be sana söylemedim mi? İlias'ı bilmez misin? Hep laf. Dedim ya, daha sonra onu ateşin etrafında dolaşırken de görmüşler. Bir şey tepesini attırmış o da annene saldırmış. Sen tepesini neyin attırdığını daha iyi bilirsin", dedi ve kurnazca, çok adi biçimde göz kırptı. "Sana bu yüzden söylüyorum, sen en iyisi bu Prens defterini kapat. Anlayana; öyle değil mi ufaklık?"

Kendi gözleriyle, babasının annesini doğramak için kovaladığını gören, İoakim'in kız kardeşi Melpo, o geceye "Büyük Bıçaklar Gecesi" adını verdi. Daha sonra İoakim'e ne zaman bu geceden söz etse bu adı kullanırdı. Bir yerlerde okumuş, bu adı beğenmiş, kendi gecelerine de bu adı vermişti.

Gerçekten de on gün içinde İoakim sınava girecekti ama içinden ne ders çalışmak ne de kimseyi görmek geliyordu.

Evine yaklaşırken, burnuna duman ve yanık kokusu gelmeye başladı (öyleyse yangın gerçekti). Sanki, kasabalarını ve ruhlarını ısıtmak için gece boyu dev bir şömine yanmıştı.

*Göğüsleri açıkta**

Saat tam onda radyolar üniversite giriş sınavı sonuçlarını duyurmaya başladı. Öğleden sonra saat beşte, İoakim Anagnostu yine, üçüncü kez, kazananlar listesine giremediğini öğrenmişti. "Fırlama, geçen iki sefer kompozisyondan çuvalladın, şimdiyse kompozisyondan yırtıp, Latince'de çuvalladın. Kısacası, harçlık da, diğer her şey de bitti. Olsa olsa sana bir tabak yemek verilecek. Hayran olup, arkadaşlık ettiğin serseriler sana baksın. Gerçi şimdi onlar da sıvıştı. Fakat sabaha kadar kendine bir meslek seç, yoksa yarından sonra benimle inşaata geleceksin. Vasıfsız işçi olarak... Çamur, çimento, çakıl... Evde kalmaya devam edeceksen kira, yemek, ısınma parası ödeyeceksin. Annen olacak kaltağın gözü aydın."

Babası İlias Anagnostu bu korkunç ve ürkütücü sözleri ültimatom gibi bildirdikten sonra, gidip lavaboya tükürdü. Son zamanlarda hem arsızca küfür ediyor, hem de sürekli tükürüyordu. Nerde olursa olsun. Yolda, meydanda, evde, her yerde. Tükürüyordu. Herhalde bu şekilde adaletsiz toplumdan intikam aldığını sanıyordu. Küfür edip tükürerek.

İoakim'in annesi Bayan Yeorgia artık oğluna yardım edemiyordu. Ne yapsın, kocasının kendisini doğramak için kovaladığı o anlatılamaz "büyük bıçaklar gecesin-

* 1994 yılında *Eleftherotipia Gazetesi*'nde yayımlanmıştır.

den" sonra, kocasını sürekli tükürürken görmeye dayanamayıp, doktora gitmesini, çünkü herhalde bunun ciddi bir hastalık olduğunu söylemeye cesaret ettiği sefer hariç bir daha ağzını açmadı. "Bu kadar tükürüğün başka açıklaması olamaz." Kocası, "Hastalık değil, iğrenme", deyip, odadan çıkması için onu itmişti. "Bir daha da gözüme görünme. Beni gördüğünde saklanacaksın."

İşte bu kadar. O günden sonra, evde sadece dilsiz olarak değil, görünmez olarak da yaşamaya başlamıştı. Evde kimse yokken her şeyi hazırlıyordu. Yürüme sesi duyduğunda saklanıyordu. Ya da geceleri, herkes yattıktan sonra, yemek pişirmek, ütü yapmak, çamaşır yıkamak için kalkıyordu. Öyleyse İoakim, annesinden hiçbir yardım beklemese iyi ederdi. Hatta şimdi annesi onun yardımına muhtaçtı. Ya kız kardeşi? Onu hiç hesaba katmasın. Acımasız, sert, ispiyoncuydu. Şimdiden İoakim'e verdiği borç parayı emredercesine geri istiyordu, yoksa onu babalarına gammazlayacaktı, çünkü beyefendi sadece aşağılık dostu Anastos'un annelerini becerdiğini bilmekle kalmadı, ona arka da çıktı. "Evet, evet, bilmiyormuş gibi davranma." "Ulan ben mi?" "Evet sen; yoksa onun gibi aşağılık herifin teki seninle neden dost olsun, ayrıca babamın olmadığı bir saatte niye eve gelsin?" "Eve geldi diye göz açıp kapayıncaya kadar annemizi mi becerdi?" "Herif her şeyi göz açıp kapayıncaya kadar yapar." "Yok ya? Deneyimlisin galiba?" "Kapa çeneni." "Annemiz sadece onun söylediklerini dinlemeyi seviyordu." "Saçmalamayı bırak. Şunu da bilmiş ol, şimdiye kadar bütün bunları itiraf etmememin nedeni, önce sınava girmen, sırf benim yüzümden sıçtığını söylememendi. Şimdi madem sıçtın, seni korumam için hiçbir neden yok. Aşağılık birisin. Babam haklı, onu sattın."

Bütün bunlardan sonra İoakim, Anastos'un kendisi-

ne öğrettiği bilardo oynama yeteneğini geliştirmeye ve tıpkı onun gibi bilardo maçlarında bahse girerek geçimini sağlamaya karar verdi. Kız kardeşine gelince, sessiz kalmasını sağlamak, aldığı borcu da ödemek için annesinin bazı antika mücevherlerini çalıp, antikalara, tarihi eserlere bayılan, kasabamızın büyük müteahhidi Bay Aristidhis Pandazis'e satmayı düşündü. Ama İoakim bir ikilemde bulunuyordu. Mücevherleri çalsa mı, yoksa annesinden istese miydi? En iyisi ondan istesindi. Annesi ona anlayış gösterirdi. Annesiydi. En azından annesinin onu düşman olarak görmeyeceği umudunu taşıyordu. Alt tarafı kızını susturacaktı, çünkü kız kardeşi konuşacak olsa, sadece İoakim değil o da güme giderdi.

Kız kardeşinin şantajı konusundaysa, bir gün intikam alma fırsatını bulacaktı. İhanet, kız kardeşinin kanında vardı. Bir gün kız kardeşi de haltlar karıştırmayacak mıydı? O zaman "ispiyonlamanın" ne demek olduğunu anlayacaktı.

Annesiyle konuşmaya karar verdi. Evde, babasıyla aralarındaki saklambaç oyunu yüzünden annesini uzun süredir görmemişti. İoakim de annesiyle karşılaşmaktan kaçınıyordu. Biraz vicdan azabı çekiyordu. Bildiğin gibi Anastos'u eve ilk getirme hatasını yapan kendisiydi. "Kahretsin be, kasabanın bütün dişileri gerzeğin avucundaydı. Annemden başka tavlayacak kimseyi bulamadı mı?" Gerçi emin olmasa da, aralarında şefkatli bir flörtten öte hiçbir şeyin yaşanmadığına inanıyordu. Gerçekten de, en azından bu haberin yayılmasına izin veriyordu. Bu fikir hoşuna gidiyordu. Annesine acıyordu. Biraz da babasının sarsılmasını istiyordu. Annesi ne kadar tatlı ve hassassa, babası da o kadar kabaydı. Kötü değil kabaydı.

Her neyse, kimsenin evde olmadığı günlerden bir

gün, oturup annesiyle konuşacak, bu fırsatla da mücevherler konusunu açacaktı. Aslında biraz geç kalmış olmaktan korkuyordu. Annesini ne durumda bulacağını bilmiyordu. Annesini savunmak için hiçbir şey yapmadan, onu kaderine terk etmişti. Onu savunacak olsa anında babasının kendisine karşı amansız bir düşmana dönüşeceğini biliyor, bu da en azından şimdilik işine gelmiyordu. Böylece her ikisine karşı eşit uzaklıkta durmayı seçti. Tarafsızlığı babasının lehine sonuçlanmıştı; bunu biliyordu. Sıkıysa başka türlü davransaydı! Kendi kendine, "Hepimiz küçük aşağılık serserileriz", deyip bunun üstesinden geldi.

Her neyse, her şey İoakim'in planladığı gibi oldu. Bir gece, diğerleri bir düğüne gitmek için çıktıklarında, annesinin kapısını yavaşça çaldı, biraz bekledi, yanıt gelmeyince de kapıyı açtı. Annesi ona dönüp bakmadı. Annesini, yarı karanlığın içinde, kapının karşısında bulunan koyu bej koltuğunda, pencerenin dibinde otururken gördü. Yarı açık perdeden, yola doğru bakıyordu.

"Anne?" diye fısıldadı. Yine dönüp ona bakmadı. İoakim ona yaklaşmak için bir adım attı. O anda, şaşkınlıkla, şifoniyerin üzerindeki aynada annesini gördü: Gülümsüyordu, hüzünlü ve dalgındı, sokak lambası onu ancak aydınlatıyordu, göğüsleriyse açıktaydı. Siyah, işlemeli gömleğini giymiş, bütün düğmelerini açmıştı (Anastos'u tanıdığında bu gömleği giyiyordu), göğüsleri tamamen ortadaydı. Göğüsleri yuvarlak, dikti, uçları simsiyahtı. Şifoniyerin üzerindeki radyoda *Kreutzer Sonatı** çalıyordu. Annesi kırk yaşına basmak üzereydi.

Beethoven'ın 1803 yılında besteleyip Fransız kemancı Rodolphe Kreutzer'e adadığı keman-piyano sonatı. Bu sonat Lev Tolstoy'un aynı adlı kısa romanına da esin kaynağı olmuştur. – ç.n.

İoakim bu sonatın adını biliyordu, çünkü bu, Anastos'un Maria'sının geceleri piyanosunda çaldığı parçaydı. Maria'ya, "Bu çaldığının adı ne?", diye sormuştu. "*Kreutzer Sonatı*", demişti.

Annesiyle konuşmadı. Yavaşça ve sessizce kapıyı kapatıp ("En iyisi mücevherleri çalayım", diye düşündü) gitti.

Merdivenlerden inerken trenin düdüğünü duydu ve nedenini bilmeden çok hüzünlendi. Hüzünlenip, kederlendi.

Akşam yemeği

Kuşkusuz hatırlıyorsunuzdur; uzun zamandan beri her çarşamba akşamı Aglaidis çifti Bay Aristidhis Pandazis'i yemeğe davet ediyor. Bu adamcağız, Bay Pandazis, Bay Aglaidis'in ailesi için neler yapmadı neler...

Almanya'dan dönüp, apartmanlar inşa etmeye başlar başlamaz, kızları Elenicik'i ofisinde işe aldı. Daha sonra ayrıcalıklı bir arsacık (müthiş bir fırsat) satın almaları için para gerektiğinde, daha lafını bile etmeden onlara para verdi ("Kardeş, ben burda düşmanlarıma borç veriyorum da, size mi vermeyeceğim?"). Arsa üzerine ev inşa etmeleri zamanı gelip de zorlandıklarında, koruyucu melekleri yine yanı başlarındaydı. Sadece "Lafını bile etmeyin", deyip, kendi ekiplerini yollayıp evi birkaç ay içinde bitiriverdi.

O günden beri, Aglaidis Ailesi için artık o bir tanrıydı. Bütün duaları da onaydı.

Tabii Bay Aglaidis'in borçlarını ödemediğini sanmayın. Bir bu eksikti. Borçlarını hep zamanında, üstelik fazlasıyla ödüyordu. Bay Aristidhis'in kutsal ve bozulmaz saydığı dostluklarından yararlandığını düşünmesini asla istemiyordu.

Düşünebiliyor musunuz, bazen kahvede sohbet ederken, birileri bir şeyler ima edecek olsa ("Dur be Mitsos, nerden nereye? Tamam, çocukluk arkadaşısınız, sana borçlu, biliyoruz. Sen hayatını tehlikeye atıp onu kur-

taracak olmasaydın, o şimdi hayatta olmazdı. Bütün bunları biliyoruz, anlıyoruz da, ama ne yapalım, hayatta kural nankörlüktür, minnettarlık değil... Tamam be kardeşim, bir şey demiyoruz, tamam, adamın sana bir borcu var, ama sana borcunu ödemek için g...tünü yırtıyor. Sana bir tek dünyayı vermediği kaldı.") Mitsos bunları duyar duymaz, kaygılanacağına, üzerlerine atlayıp onları boğmayı isteyecek kadar çileden çıkıyordu. "Bana ne verirse versin, ona faiziyle geri ödemiyor muyum? Ama sizin gibi yoldan çıkmış insanlardan ancak bu beklenir!" "Peki Mitsos, küfretme; senin iyiliğin için bir söz söyledik, çünkü biz böyle arkadaşların artık olmadığına inanıyoruz. Sen hayır var diyorsun. Göreceğiz. Belki sen haklısın."

Haklıydı da galiba. Mitsos da bir şeylere dayanarak bunları söylüyor, boş konuşmuyordu. Sadece onu boğulmaktan kurtarmak için hayatını tehlikeye atmasıyla Aristidhis'in duyduğu minnettarlığa değil, çocukluk arkadaşı olmalarına da güveniyordu.

Birlikte oynarlardı, ilkokula birlikte gitmişlerdi, askerde birlikteydiler. Sonunda hayat onları ayırdı. Aristidhis Almanya'ya göç etmiş, Mitsos ise askerden döner dönmez amcası Pandelis'in kahvesinde garson olmuştu. Bunun nedeni ailesinin zorlaması ya da yoksulluk değildi; ne kadar garip görünse de, hatırlayacağınız gibi, Mitsos kendini bildi bileli hayatında iki şeyi yapmayı hayal etmişti: Amcası Pandelis'in kahvesinde garson olmayı ve güzeller güzeli Aspasia ile evlenmeyi.

Her ikisini de başardı. Şimdi haksızlık yapmamak için, garson olmak, gerçekten de kendi kişisel hayali miydi yoksa rastlantıyla amcası Pandelis'in dünyada başka akrabası olmadığından, annesi de mi bu kararı

vermesinde etkili olmuştu, bilemiyoruz. En azından annesi ona böyle diyordu.

Her neyse, daha fazla kuruntulu olmayalım. Bir gün ansızın, Bay Aristidhis başarılı ve çok zengin olarak vatanına kesin dönüş yapana dek olaylar yaklaşık bu şekilde gelişti.

Tabii bu noktada, dostluklarının tarihçesini eksik bırakmamamız için Mitsos'un Aspasia ile evleneceği zaman, Almanya'daki Aristidhis'e, Aspasiacığın fotoğrafıyla birlikte bir de düğün davetiyesi yollamayı unutmadığını belirtmemiz gerekir. "Aziz dostum Aristidhis, bu kızla evleniyorum. Aspasia'yı hatırlarsın onu unutmuş olamazsın", diye yazmıştı.

Kuşkusuz Aristidhis, Aspasia'yı hatırlıyordu (Üstelik çok da iyi hatırlıyordu), kuşkusuz, çok pahalı bir düğün armağanı da yolladı.

Ayrıca (Kabul etmemiz gerekir, bu, Aristidhis'in büyüklüğünü gösterir) kasabamıza ayağını basar basmaz, ilk görmek istediği kişi gerçekten de eski, iyi dostu Mitsos Aglaidis'ti.

Önce onu düşünmüştü. "Yahu Mitsos, özledim seni be kerata," deyip onu öptü.

İşte tam o an arkadaşlıkları yeniden başladı. Ne de olsa Bay Pandazis hâlâ bekâr bir erkekti, ara sıra bir ev yemeği yemeli, en azından evlenene kadar kimsesiz yaşamamalıydı. Arkadaşları sürekli, "Ne oturuyorsun be Aristidhis? Neyi bekliyorsun?", diye soruyordu.

Yaklaşık bu şekilde zamanla çarşamba akşamı yemeği geleneksel hale geldi. Hatta çarşamba akşamı yemeği hem Bay Aristidhis için hem de Bay Aglaidis'in ailesi için şölenden bile öte bir şeydi. Ailede herkes akşam yemeğine hazırlanmak için sabah erkenden uyanırdı. En iyi, en güzel giysilerini giyer, mutluluktan ışıl ışıl parıl-

darlardı. Özellikle de bizim güzel Aspasiamız, artık yuvasına giren onca mutluluktan sonra kendini kraliçe gibi hissediyordu.

Evdeki herkes az çok koskoca haftayı, çarşamba akşamı yemeğinin geleceği anı bekleyerek geçirirdi.

İşte çarşambaları böyle parıltılı, hayatları böyle neşeli geçiyor, hep yeni planlar hayatlarına giriveriyordu: Evlerini biraz büyütmek, küçük bir araba satın almak (Aspasiacık Suzuki olmasını yeğliyordu), ava gitmek (Bildiğiniz gibi Mitsos attığını vuran bir avcıydı), gezilere katılmak ("Aristidhis, arabayı alır almaz üçümüz hafta sonları Suzuki'ye binip bilinmeze yelken açacağız", gülmekten katılan Aristidhis de "Zekice zekice", diyor ha bire dostça Mitsos'un sırtına vuruyor, ha bire mutluluktan uçarcasına kadehlerini tokuşturuyorlardı).

Böylece hiçbir dert olmadan bizim hikâyemiz de son bulacaktı, eğer bu çarşamba (bugün) Bay Aglaidis birden, pikaba tam *Bu akşam beni öp, bana doy* şarkısını koydukları, hatta Aspasia'nın da başı biraz dönerken tatlıyı ikram ettiği anda, öyle aniden, (dediğine göre) midesinde garip bir ağırlık hissetmeseydi. "Başım dönüyor", gibi bir şeyler söylediği duyuldu ve biraz dışarı çıkmak için izin istedi. "Mitsos ne oldu? Söyle; doktor çağırayım mı? Araba var..." Bay Pandazis her zaman olduğu gibi yine çok yardımseverdi. "Hayır, hayır geçer, sadece biraz hava alacağım, siz oturun."

Onu yatıştırmaya, ağrısını unutturmaya çalıştılar ama boşuna. Bay Aglaidis'e söz geçirmek mümkün değildi. Sadece dışarı çıkmak istiyordu.

Mitsos'un dışarı çıkmasıyla, eve ağır bir sessizlik çöktü. Kapının kapanmasıyla pikaptaki şarkı da bittiğinden sessizlik daha da ağırlaştı.

Her ikisi de Mitsos'un benzinin attığını fark etmişlerdi. Yüzü sapsarı, kül gibiydi.

"Ne oldu? Başına ne geldi?", diye şaşkınlık dolu sorular başladı. Elenicik de yoktu, babaannesi Efterpi'ye gitmişti.

Ne olduğunu anlamak için ikisi aralarında konuştu: "Bir şey onu korkuttu mu?", "Bir şeyi beğenmedi mi?", "Bir şey ters mi geldi?", "Bir şey mi hatırladı?"

Bilmiyor, anlamıyorlardı. Sadece Aspasia'nın fısıltıyla "Acaba?", Aristidhis'in "Der misin?", dediği, birkaç şey geveledikleri duyuldu ama bu hikâyenin anlatıcısı bunlara herhangi bir önem vermeyi reddediyor.

Aspasia'nın Bay Aristidhis'in profiterolünü servis yaptığı anda herhalde Mitsos'a bir şeylerin olduğu sonucuna vardılar. Aklından kötü bir şey mi geçmişti? Bir korku mu? Bir kara bulut mu?

Biraz felsefe yaparak "İnsan dediğin ne ki?", diye ekledi Bay Pandazis ve sonra sustu.

"Yoksa...", diyecek oldu Aspasia. "Yoksa ne?", diye soracak oldu Aristidhis. "Yok, yok bir şey", deyip, düşüncesini tamamlamaya cesaret edemedi.

Uzun süre bu şekilde, korku dolu ve suskun kalakaldılar.

Birazdan, artık Mitsos'un dönmekte iyice geciktiğini gören Aspasia, daha da endişelenerek (hava da ayaza çekmişti), dışarı çıkıp ne yaptığına bakmaya karar verdi.

Mitsos'u, bahçe duvarına yaslanmış buldu. "Mitsoscuğum neyin var, ne oldu?", diye büyük bir şefkatle, belki de gereğinden fazla bir şefkatle sorup, ona sarılacak oldu,ama Mitsos biraz sert biçimde onu eliyle itti.

Bu Aspasia'nın hoşuna gitmedi. Mitsos ilk kez dokunmasına izin vermiyordu. "Neden Mitsoscuğum, neyin var, ben sana ne yaptım?" "Hiç Aspasia; içeri git,

onu yalnız bırakma, olmaz." "Hayır Mitsos, bana söylemezsen gitmem." "Git, geçti; sana söylemeyeceğim."

Mitsos çok buyurgan, çok kesin biçimde konuştuğundan, Aspasia ısrar etmesine izin vermeyeceğini anladı. Endişe ve korkuyla içeri gitti.

Mitsos onun gittiğinden emin olduktan sonra, evde de *Bu akşam beni öp, bana doy* şarkısı çalarken (Bu bildiğin gibi Aristidhis'in en sevdiği şarkıydı. Herhalde Aspasiacık dışarı çıktığında yine pikaba bu plağı koymuştu), birdenbire ağlamaya başladı.

Önce sessizce, sonra hüngür hüngür, umutsuzca. Bir yandan ağlıyor, bir yandan da kendi kendine "Tanrım, olacak iş mi?", diye söyleniyordu. Sürekli bunu tekrarlıyor, ha bire ağlıyor, ha bire Ninu'nun *Bu akşam beni öp...* diyen sesi bahçeye doluyor, sonra meydanı geçip, Pandelis Amca'nın kahvesine ulaşıyordu. Şarkıyı duyan amca, "Herhalde bu akşam Aristidhis yine efkârlandı", diye düşündü. Aristidhis Pandazis'in sadece efkârlandığında bu şarkıyı dinlemeyi sevdiğini biliyordu.

Sonra, çok sonra, artık plak bittiğinde Aspasia dışarı çıkıp Mitsos'un yanına gitti. Büyük bir şefkatle omuzlarından tutup, "Gel canım, dışarıda çok kaldın üşüyeceksin", deyip onu yavaşça eve doğru itti.

Mitsos itiraz etmedi. Aspasia'nın peşinden usulca geldi. Birden, birkaç dakika içinde Mitsos yaşlanmıştı, ihtiyar gibi yürüyordu. Aspasia hiçbir şey sormadı (Ne "Neyin var?", ne "Neden Mitsoscuğum, ben sana ne yaptım, ne oldu?"). Sadece bir mendil alıp, ipek gömleğini lekeleyen gözyaşlarını sildi. Daha sonra lekeleri gördüğünde, "Kötü ipek kullanıyorlar. Her şeyi bozdular aşağılık herifler", dedi. Bu gömleği de Aristidhis isim gününde armağan etmişti. ("Bak sana ne getirdim Mitsos; dostum bu saf ipek.")

İçeri girdiklerinde Aristidhis'i kanepede uyurken buldular. Yani uyuyor görünüyordu. Herhalde onlar içeri girene kadar, en sevdiği likör Amaretto'yu içerken uykuya dalmıştı. Aspasia her şeyi, hatta sevdiği likörü bile düşünmüştü.

Bir süre ayakta durdular. Sonra karşılıklı, Aristidhis'in karşısındaki iki koltuğa oturup uyanmasını beklediler.

Artık birazdan sabah olacaktı. Çöpçüler çöpleri toplamaya başlamıştı bile. Kasabanın meydanındaki saat çalmaya başladı. Saatin vuruşlarını dinleyip sayıyorlardı.

Aristidhis uyanıp onları karşısında görünce, biraz gözlerini kırpıştırdı ("Vay be uyuyakalmışım!"), gözündeki çapakları sildi, evdeki havayı yumuşatmayı boşuna denedikten sonra, iyi geceler dileyip, "Ben artık gideyim", dedi. Kapıyı açtıktan sonra, "Her şey geçecek, her şey geçer, unutulur", diye ekleyip gitti.

Kimse yerinden kalkıp ona kapıya kadar eşlik etmedi. Kapıyı tek başına açıp kapattı. Onlarsa birbirlerine, suskun, korkuyla bakmaya, karşı karşıya oturmaya devam etti.

Pikaptaki plak sürekli dönüyordu. Gecenin içinde duyulan tek ses buydu.

Mitsos Aglaidis'e "Neyin var?" sorusunu sormaya kimse cesaret edemiyordu. Ne karısı Aspasia ne de kızı Elenicik.

Koskoca üç gündür ağzını bıçak açmıyordu. Koskoca üç gecedir salondaki kanepede tek başına uyuyordu. Karşısında Zafiris'in küçük ormanı ve ay vardı. Parlak, dev bir ay. Artık çatı penceresinden sığamayacak kadar büyük. Uykuya dalana kadar bakışlarının odaklandığı yerde (pencere ile kapı arasındaki duvarda), ay ikiye ayrılıyordu.

O çarşamba akşamı yemeğinden sonra, Aspasia ile Mitsos, artık sürekli misafirleri olan Bay Aristidhis'i ağırladıktan sonra, herhalde konuşmasını engelleyen bir cin içine girmişti.

Tabii bu bela başına o akşam yemeği sırasında, Aspasia tatlıyı servis ederken gelmişti. Söylediğine göre o anda başı dönmüş, midesinde bir ağırlık hissetmiş; sadece bunu söylemeye fırsat bulabilmişti.

O günden beri bir daha konuşmadı. Uflayıp durdu, iç çekti, patlayacak gibi oldu, ama bir daha konuşmadı.

Önce hem Aspasia hem Aristidhis afalladı. Hatta bir an içlerinden gülmek geldi; gözlerine inanamıyorlardı. "Hayrola be Mitsos, olacak iş değil; böyle şeyleri kitaplar yazar ama gerçek hayatta olmaz."

Onunla tekrar tekrar konuştular ("Yapma canım"

dedi Aspasia, "Yapma be Mitsos" dedi Aristidhis), ama Mitsos'ta tık yoktu, dilini yutmuştu.

Aspasia kanepenin kenarına oturmuş, sürekli "Yazık! O kadar da hoş zaman geçiriyorduk!", diyordu.

Bir an Aristidhis, saf rolünü oynayıp, çok da önemli bir şey olmadığından güya Mitsos'un davranışına çok önem vermiyormuş gibi davranıp, evin havasını canlandırmaya, kaybettikleri keyfi geri getirmeye çalıştı, bu yüzden de en azından gülmeleri için onlara kibrit oyununu yaptı. Boşuna; Mitsos değil sadece onların ikisi güldü.

"Yapma be Mitsos, ben burdayım. Dostum sen ne istedin de elde etmedin? Para mı? İstediğin kadar. Kasabamızdaki inşaatların yarısını ben yaptım. Ne istiyorsun? Aspasiacığın Suzukisini işte aldın. Kahretsin ya, böyle dostlar bulunmaz."

Aristidhis konuştukça konuşuyordu. Hatırladığı bütün fıkraları anlatıyor, şakalar yapıyordu ama Mitsos'ta tık yoktu, sanki onu duymuyordu. Dilsiz, yabancı, kendi dünyasındaydı; sonunda biraz hava almak için dışarı çıktı. Onlara böyle deyip çıktı.

Aspasia, "Gece ayazında üşürsün", diye ona seslendi.

Sonunda, ikisi uzun süre bu konuyu konuştuktan sonra (Acaba Mitsos'a neler oluyor, onu hangi şeytan dürttü?), Aspasia o kadar saat dışarıda ne yaptığına bakmak için bahçeye çıktığında, Aristidhis onun dönmesini beklerken iyice uyuklamaya başladı (Gözlerinden uyku akıyordu), bir süre sonra da kanepede uykuya daldı.

Uyanıp, Aspasia'nın Mitsos'u içeri getirmeyi başardığını gördüğünde, "Ben artık gideyim", dedi. Hatta Mitsos'u karşısında, ürkmüş ve suskun görünce, endişelenip tekrar "Ben artık gideyim", dedi, ayağa kalktı, iyi geceler dileyip gitti.

Kapıyı kapatmasıyla, ansızın her şeyin ağırlaşması,

evin içini tonlarca ağırlıkta bir ses perdesinin kaplaması bir oldu. Aspasia fazla ışıkları söndürdü. Bir şeyler yapmak, boşluğu doldurmak istiyordu; ama olayların bu şekilde gelişmesi, Aristidhis'in de gidişiyle sanki evdeki hava daha da ağırlaşmış, sanki gece içeriye dalıvermiş, sanki birdenbire güneş tutulmuştu.

Bunun üzerine Aspasia sessizliği bozmak için, "Neden Mitsoscuğum, adamcağız sana ne yaptı?" diyecek oldu, ama daha sözünü tamamlamadan Mitsos'un ayağa kalktığını, biraz önce yemek yedikleri masaya doğru gittiğini, önce biraz çekinerek masaya yaklaştığını, sonra da aniden her şey masada dağınıkken, tabaklar, bardaklar, şaraplar ve nefis bir makarnadan artakalanlar, ("Aspasiacığım senin makarnan dünyalara bedel") onca yıl Pandelis Amca'nın kahvesinde tepsi taşımaktan güçlenen koca eliyle masaya vurup, her şeyi, tabakları, bardakları, sürahileri, salçaları, yemek artıklarını paramparça ettiğini gördü...

Aspasia'nın özel günlerde kullandığı masa örtüsüyle birlikte, her şeyi yere fırlattı. Masa örtüsünü çekip her şeyi yere düşürdü. Örtünün her yeri yırtıldı. Ertesi gün Aspasia, cam kırıklarıyla birlikte onu da çöpe attı.

Sonra Aspasia, olabildiğince sessiz biçimde (Sesi duyulmadı bile), "Tamam Mitsoscuğum, ne olduysa oldu; sorun Aristidhis ise bir daha gelmeyecek; nasıl gittiğini gördün, sakinleş. Gel yatalım," dedi.

Mitsos, Aspasia'yı kenara itti, yatak odasına gitti, yastığını aldı, salona dönüp, olduğu gibi, giysileriyle, üzerini örtmeden kanepeye uzandı.

Artık iyice ürken Aspasia (İyi ki kızları Elenicik de yoktu, babaannesine gitmişti. Bu dramı görmemesi iyiydi), olur da onu bakışlarıyla öfkelendirir diye ona bakmaktan bile kaçınıyordu. Sadece bir an duraksadı, "Yarın bakarız" deyip o da yatmaya gitti.

Sadece geceleyin, havanın soğuduğunu hissedip, yataktan kalktı, bir örtü alıp yanına gitti: "Üşümeyesin Mitsos, rüzgâr çıktı... Peki peki sakinleş, böyle davranma, bir şey söylemedim, bir şey de sormadım", deyip üzerini örttü.

Ama daha bir adım atamadan, Mitsos'un ayağa kalktığını, örtüyü alıp (O kadar gücü nerden bulmuştu?) yırtmaya başladığını gördü. Örtüyü paramparça yapmıştı.

Aspasia, örtüyü şeritlere ayırmasını izlerken hiçbir şey söylemedi. Sonuna kadar, örtüyü ipliklere ayırana kadar varmasına izin verdi. Sadece Mitsos'a bakmakla yetiniyordu. Nerdeyse yüksek sesle, "Tanrım, Mitsos bir gecede yaşlandı", deyip gitti.

Tabii bu hikâyeyi başka biri anlatsa, belki olaylara daha etkin biçimde müdahalede bulunur, başka bir boyut kazandırmaya uğraşırdı. Belki de bu olaylara tekrar dönüp, Aspasia'nın bu garip tavrını yorumlamaya, bize daha anlamlı bazı açıklamalar vermeye çalışırdı. Herhalde bunu yapması da zor olmazdı. Örneğin neden hiç karşı çıkmadan yatak örtüsünün parçalanmasını kabullendi? Yemek takımı ve masa örtüsünü anladık, ama ya yatak örtüsü? Zevahiri kurtarmak için bile olsa neden yatak örtüsünü kurtarmayı denemedi? Üstelik bu yatak örtüsünün Aspasia için başka bir değeri daha olduğunu biliyorduk, çünkü annesi Zoi ("Nur içinde yatsın") örtüyü kendi elleriyle dokumuştu.

Kısacası, başka bir anlatıcı olsa, en azından Aspasia'nın neden sürekli Mitsos'a neler olduğunu sormaktan kaçındığını yorumlamaya çalışırdı. Ne olmuştu da hiçbir neden olmadan, bütün bir hafta boyunca bekledikleri geceyi berbat etmişti? Neden bu geceyi, hem de sonsuza dek yok etmişti?

Hatta bu anlatıcı, kendi yorumunu katmaya çalışa-

bilir, örneğin bu türden aile dramlarında, masumların suskun ve hiçbir şey yapmadan kalmadığını söyleyebilirdi. Tersine, genellikle suçlular suskun ve hiçbir şey yapmadan kalakalır...

Fakat biz bu kadar kanıtlanmamış uç noktalara varmaktan iki nedenle kaçınalım: Çünkü asla emin olamayız, insan ruhu dipsiz bir kuyudur, ayrıca okurun hayal gücünü sınırlayıp, kendi yorumunu yapmasını engellemek istemeyiz.

Bu yüzden, onca yıllık evlilikten sonra, tek başına, Mitsos yanında olmadan uyuyacağı yatağına dönen, gerçekten acınacak durumda olan Aspasia'yı izlememizi yeğlerim.

İşte, Aspasia'nın sırtüstü yattığını (Ama bir turlu uyku tutmuyordu), o kocaman kestane rengi gözleriyle, dev bahar ayını, yatak odasının yarı açık penceresinden seyrettiğini görüyoruz.

Herhalde bu anlaşılmaz işin içinden çıkmaya çalışıyor, sonunda Mitsos'u hangi şeytanın dürttüğünü bulmaya çalışıyordu. Çünkü Mitsos'u seviyordu. Birdenbire, büyülü biçimde yine Mitsos'un aklını çelen bu cinler de neyin nesiydi?

Olayları baştan inceleyecek olursak, Mitsos şimdiye kadar Aristidhis'e tapıyordu. En iyi çocukluk arkadaşıydı, buna yemin ederdi. Öyleyse ne olmuştu? Araya ne girmişti? Ya çok ciddi bir şey olmuştu, ya da Aspasia'nın dediği gibi bu "Tanrı'nın verdiği" büyük bir hastalıktı. İnsan başka ne düşünebilir, ne söyleyebilirdi?

Size bu hikâyeyi anlatan benim de, Aspasia gibi aynı şeyi aradığımı, aynı gizemli olayı çözmeye çalıştığımı sizden saklamıyorum.

Tamam diyeceksiniz; ama belki aslında Aspasia bu gizemli olayın çözümü olduğunu varsayıyor ya da biliyordur, halbuki bizim bu çözümden haberimiz yok. Tabii eğer haberimiz yokmuş gibi davranmak istemiyorsak. Bilirsiniz, bazen içimizde hiç itiraf edemeyeceğimiz ya da yüzleşemeyeceğimiz şeyler olur. Kendimizin bile doğru dürüst ne zaman, nerden geldiklerini, ne zaman, nasıl gittiklerini bilmediğimiz şeyler... Tek kelimeyle hep unutmak isteyip de, asla unutamadığımız, yaşamış olmamıza rağmen, yaşadığımızı hissetmediğimiz, mantığımızın dışladığı, reddettiği, yaşamamış olmayı yeğlediğimiz şeyler...

Kuşkusuz bir rasyonalist, edebiyat yapan birisi, büyük olasılıkla bize gevelemeyi bırakmamızı, çünkü bunun hiçbir işe yaramadığını, olayları gerçek boyutlarıyla görmemizin iyi olduğunu, çünkü her şeyin başlangıç noktasının, kaynağının, kökeninin içimizde olduğunu söylerdi. Yeter ki aramayı isteyelim, onu buluruz. Artık hayaletlerle saklambaç oynamayı da bırakalım. Kendimizi aldatmamak için, aslında hayaletlerin hiç de hayalet olmadığını, sonunda aydınlığa çıkmaya çalışan, canlı, capcanlı küçük varlıklar olduğunu belirtelim.

Kuşkusuz bir şair, yani hayaletlerden beslenen biri, bu düşüncemize hiç katılmayacaktır. Bize katılacak olsa bir daha şiir yazamayabilir. Bize, sadece bilmek istemediğimiz şeylerin varlığından değil, olup olmadığından asla emin olamadığımız olaylardan da söz edecektir. Ancak senin gördüğün, başka kimsenin görmediği bir şey söz konusu olduğunda panik ve korkunun hüküm sürdüğünü söyleyecektir. İçinde apaçık olan bu şey, zamanla, çeşitli gizemli, denetlenemez süreçlerden sonra, normal, çok normal bir hayalete dönüşür.

Her neyse, belki biraz daha ilkel biçimde ifade edilmiş,

bu ve buna benzer düşüncelerle, guzel Aspasıa sonunda uykuya daldı. Gerçekten de güzeldi; şımdiye kadar bunu, hayal gücünüzü etkileyip, sizi her türlü yorum ve yanlış yoruma sürüklemesın diye vurgulamaktan kaçındım.

Ertesi uç gun yaklaşık bu şekilde geçti: Suskunluk ve sis perdesıyle. Sanki ölüm, kısa bir süre öncesine kadar mutlu olan Mitsos ile Aspasia'nın yuvasında dolaşmaya çıkmıştı.

"Ölüm dolaşıyordu" cümlesıne, şiirsel ya da mecazı bir anlam ya da boyut yüklemenizi istemem. Tam duyduğunuz gibi algılamanızı isterim (Okurun da okurken duyduğuna inanıyorum; duyup görur.), çunku artık bu ışın sonunun hiç hayırlı olmadığından emındi. Elenıcik işini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Hatırlarsanız Elenıcik Bay Arıstidhıs'in ofisinde çalışıyordu; ustune üstlük artık bır koruyucuları da olmayacaktı.

Aralarındakı suskunluk artık koca bır kayaya, onları ezen bir dağa dönuşmuştu. Artık suskunluk da, sonuçlarına aldırmadan evlerinın içinde çok kışkırtıcı biçimde dolaşan, ete kemiğe bürünen bir hayalete dönüşmüştü. Hatta ınsanca birlikte yaşamak ıçin gerekli asgarı kurallara bile uymuyordu.

Her neyse, bu üç gun boyunca Mitsos doğal bıçımde ışine gıdiyor, aynı saatte işten dönüyor, hep suskun, yemeden ıçmeden, aynı yere, aynı şekilde oturuyordu.

Sadece ara sıra, Aspasıa çiçeklerini sulamak için balkona çıktığında, Mitsos'un delici bakışlarının uzun süre boyunca ısrarla, üzerinde odaklandığını göruyordu.

Söylediğine göre ışte o zaman Aspasia, sanki Mit-

sos'un bakışları kendisini kesiyormuş, sanki içini deşip, derinlerde Mitsos için değerli bir şey, onu kurtaracak bir yanıt, orda bir yerlerde, bağırsaklar, kalpler, dalaklar, ciğerler arasında kaybolmuş bir şeyi arıyormuş gibi hissediyordu. Sanki bakışları bıçak gibiydi: Keskin, parlak, mezbahada kasapların çengellerde asılı kuzuları kestiği gibi, onu kesmek için yavaş yavaş içine soktuğu bir bıçak.

Fakat Aspasia, Mitsos'un bakışlarına çok dayanamıyor, sanki üşüyor, ürperiyordu. Korkup, çarçabuk sulama kovasını, hortumu topluyor, musluğu kapatıp, panik içinde eve giriyordu. "Tanrım, Mitsos'a yine ne oldu da bana böyle bakıyor, ne düşünüyor?" diye fısıldayıp haç çıkarıyordu. "Diyelim ki kafasına benim Aristidhis ile... Öyleyse neden bana bunu doğrudan sormuyor, neden boğazıma sarılmıyor?"

Aspasia ilk kez bu düşünceyi aklından geçirmeye cesaret ediyordu. Gerçi çok aptalca olduğunu biliyordu çünkü Mitsos'un kişiliğini bilenler, Mitsos'un asla Aspasia'nın boğazına sarılmayacağını, asla bu tehlikeli ve acımasız soruyu sormayacağını bilirdi.

Tabii şimdilik (nerdeyse yıldırım gibi) bu düşünceyi aklından geçirir geçirmez (Ondan kuşkulanıyorsa neden onu boğmuyordu), Mitsos'un av tüfeğiyle, nedensiz bir yabancıya ateş ettiğini hatırladı. Öyleyse neden boğazına sarılmasın? Fakat bu düşünceyi hemen dışladı. Hayır, bunu asla yapmazdı.

İnsan sonradan düşündüğünde, zaten Mitsos'un derdinin (Aspasia bunu anlamamıştı), Aspasia ile Aristidhis arasında bir şeylerin olup olmadığıyla sınırlı olmadığı sonucuna varıyordu. Mitsos'un içini sadece Aspasia'nın olası ihaneti değil (Alt tarafı bunu biraz kendisi de körüklemişti), özellikle Aristidhis'in ihaneti yakıyordu. Fakat, neden belki tam olarak bu da değildi. Mitsos'un

sorunu, büyük acısı, kuşkularının doğrulanması durumunda kahvedeki arkadaşlarının haklı çıkacağıydı. Arkadaşları, "Böyle dostlar artık yok", derken Mitsos söylediklerine inanacağına onlarla dalga geçiyordu.

Tabii Bay Aristidhis, o günden sonra evlerine bir daha adım atmadı. Sadece Aspasia'yı birkaç kez aradı, sonra da sessizliğe gömüldü.

Fakat Aspasia da onu aramadı. Madem Aristidhis (ilk günler hariç) nezaketen olsa bile kendisini aramamış, "Yahu Mitsos ne yapıyor, nasıl, kendine geldi mi?", diye sormamıştı, öyleyse Aspasia neden kendini küçük düşürüp onu arayacaktı?

Bay Aristidhis'in ağzını bıçak açmıyordu, ortalıktan kaybolmuş, görünmez olmuştu. Sanki ondan hesap soracaklarmış gibi bir daha kahveye bile uğramamış, sanki korkmuş, sanki aynı hayaletten o da ürkmüştü.

"Aspasiacığım" lafları da, makarnaları da bitmiş, her şey unutulmuştu. Artık Aspasia tek başına başının çaresine bakacaktı. Madem Aristidhis bu yolu seçmişti, Aspasia da bu yolu seçecekti. Aristidhis onu defterden silmiş, o da Aristidhis'i defterden silmişti. Bu yüzden Aspasia, çok şükür hâlâ ofisinde çalışmaya devam eden kızına da, Bay Pandazis'in babasının durumuyla ilgilenip ilgilenmediğini sormadı. Bu hoş olmayan hikâyelere çocuğunu da karıştırmak istemiyordu. Kızını kovmaması bile yeterliydi.

Bazen Aspasia, "Mitsoscuğum, canım, bunu içinden söküp at; söylersen rahatlarsın; ne olursa olsun bana söyle, benden bıktığını, söylenemeyecek ya da daha

korkunç bir şeyi de söyleyebilirsin. Yeter ki sen bana söyle. Tamam belki benim de hatalarım olmuştur. Sen olduğunu mu düşünüyorsun? Olmuştur", diyecek oluyordu. İkide bir buna benzer bir şeyler söylemeyi deniyor, ama cümlesini bitiremiyor, cesaret edemiyor, dayanamıyordu. Arkasını dönüyor, sözünü yarıda kesip, yine Mitsos'a bakmaya ve onu anlamaya çalışıyordu.

Her neyse, biz hikâyemizdeki ilk günlere geri dönelım, hatta doğrudan üçüncü güne gidip, saatin öğleden sonra dördü göstermesine rağmen, Mitsos'un ortalıkta görünmediği o ana dönelim. İlk kez bu kadar geç kalıyordu. Eskiden en geç saat dörde kadar eve dönerdi.

Endişelenen Aspasia, balkonda gidip gelmeye, her zaman döndüğü sokak köşesinden sonunda dönmesini beklemeye koyuldu.

"Bu geç kalışı iyiye işaret değil", diye düşündü.

Sonunda daha fazla dayanamayıp, yüksek sesle, "Ne olacaksa olsun", deyip içeri girecek oldu. Tam o anda, Mitsos'un, elinde plastik bir bidonla köşeyi döndüğünü gördü. Aspasia bunun da iyiye işaret olmadığını düşündü.

Mitsos eve varana kadar Aspasia her şeyi anladı. "Tanrım, bizi yakacak!", dedi.

Mitsos içeri girip yanından geçtiğinde, bir şeyler söylemeyi denedi ama yine cesaret edemedi, korktu, sanki artık herhangi bir konuda kocasıyla konuşmaktan ürküyordu. Kendini tutmasının asıl nedeni, söyleyeceği tek bir sözcüğün, sadece "Mitsoscuğum", demesinin bile, kibriti çakmasına neden olabileceğini yıldırım hızıyla aklından geçirmesiydi.

Panik içinde, ne söyleyeceğini, ne yapacağını bilemeden Mitsos'a bakıyor, zaman kazanmaya çalışıyordu.

"Bu Aristidhis soytarısı da, tam ihtiyacım olduğu an-

da ortadan kayboldu. Elenicik de burda değil, henüz ofisten dönmedi, belki nişanlısına gitmiştir, kim bilir kaçta döner... Ben tek başıma ne yapacağım!" Aklından sürekli bu tür düşünceler geçiyor, tek kelime söylemeden kocasına bakıyordu.

Birden, arka balkon kapısını açıp, dışarı çıktığını, bidonun ağzını açtığını, balkondaki kıpkırmızı dev gül fidanına, bidonun içindeki sıvıyı boşalttığını gördü.

Sonra ağır, törensel hareketlerle cebinden bir kutu kibrit çıkardı, kutuyu açtı, bir kibrit aldı, kutuyu tekrar kapatıp kibriti çaktı.

Kibriti fırlatmadan önce, dönüp birkaç saniyeliğine Aspasia'nın gözlerinin içine baktı, sonra bakışlarını ondan uzaklaştırıp, yanmakta olan kibriti gül fidanına attı.

Fidanın tümü tutuştu. Gül fidanı, Aspasia'ya verdiği armağanlardan biriydi.

Mitsos uzun bir süre yanmakta olan gül fidanını seyretti. Birazdan, artık alevler sönmeye başlayınca, dönüp Aspasia'ya baktı.

Bunun üzerine Aspasia'nın günler sonra ilk kez gözleri dolmaya başladı. Sonunda yürek paralayıcı biçimde ağlamaya başladı.

Mitsos ona bakmaya devam ediyor (gözlerini ondan ayırmıyordu), Aspasia da o baktıkça ağlıyordu.

Gözleri ağlamaktan kızardı hatta ateşin son parlamalarıyla daha da kızarıp, ateşin kıpkırmızı rengine büründü.

Aspasia, gül fidanının yakılmasından sonra, günden güne, artık geldiğinden emin olduğu daha büyük bir belayı durduramayacağı fikrine çok alıştığından, nerdeyse hayata karşı bütün ilgisini yitirdi.

Hatta belki bu yüzden anılarını korumak ya da yuvasını kurtarmak için çabalamaktan tamamen vazgeçti, çünkü artık apaçık biçimde yuvasının yıkıntılara ve küllere dönüştüğünü görüyordu. Hiçbir şey düşünmek de, hatırlamak da istemiyordu.

Neredeyse, bilinmeyen, başka bir duruma geçme tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Her an, bütün bunların olması alınyazısı, kaçınılmazmış gibi düşünmeye başlayabilir, sonu engellemesi ya da zamanı durdurması anlamını yitirebilirdi. Sanki bütün bunlar kendisini değil de bir başka kadını, bir yabancıyı ilgilendiriyordu.

Az kalsın, bizim Aspasia yollara düşecek, barlarda sabahlayacak, içmeye başlayacak, sarhoş olacak ya da uzak Hindistan'a doğru yolculuk edecekti. Hindistan'dan söz etmemin nedeni, Aspasia'nın küçüklüğünden beri oraya yolculuğu hayal etmesiydi.

Az kalsın, gece hayatını, insanları, hayatı sevmeye başlayacaktı.

Bir başka gece, uyku tutmayıp, yatağında yatıp yine dolunaya bakarken, "İçimizde garip şeyler oluyor", diye fısıldadı.

Söylediğine göre, birden, belli bir neden olmaksızın, öylece sırtüstü yatarken, artık daha fazla dayanamadığını, bütün bu hikâyenin kendisini ilgilendirmediğini hissetti. Bu hikâyeyi çok tuhaf, kendi dayanma gücünü aşan, anlaşılmaz, başa çıkılmaz buluyordu.

Dolunaya bakmaya devam ederken, tam nasıl, neden esti bilmiyordu ama içinden çığlık atmak (attı da), ayağa kalkmak geldi. Mitsos da uyanırsa uyansın, umurunda değildi. Aspasia burda boğulurken, soluk alamazken, patlayacakken Mitsos'u uyandırmamaya mı dikkat edecekti? Kalkıp koskoca bir viski şişesini devirmek, içmek, erkekler gibi sarhoş olup sonra yollara

düşmek istiyordu. Ne, bilmiyordu ama herhangi bir şey yapacaktı, öyle hareketsiz, kaderine boyun eğerek durmak istemiyordu.

Hayır, ne onunla daha fazla konuşmak, ne de ona sorular sormak istiyordu. Artık Mitsos Aspasia'yı ilgilendirmiyordu, onun için Mitsos ölmüştü. Bu korkunçtu (bunu istemiyordu), ama evet, bunu hissediyordu, bundan emindi, kendisi için Mitsos ölmüştü. Aspasia ilk kez bu akşam böyle bir şey hissediyordu.

"Anlaşılmaza çok dayanamazsın, hayır dayanamazsın," deyip duruyordu. "Sonunda ona sırtını döner, gidersin."

Bu arada, bahar, odayı, yatağı, bedenini kaplamış, duvarlara, eşyalara tırmanmış, onunla konuşan, kulağına fısıldayan, yanında soluk alan bir yüze dönüşmüştü. Bahar dayanılmazdı. Sıcak da, ay da, gece de dayanılmazdı.

Aspasia bu gece her şeyi dayanılmaz buluyordu. Sonunda çarşafları, örtüleri, geceliğini, iç çamaşırlarını üzerinden fırlatıp attı ama yine de uyku tutmuyor, kriz geçmek bilmiyordu.

Olduğu gibi çıplak, ter içinde ayağa kalktı, mutfağa gitti, bir bardak aldı sonra salondaki küçük bara gidip, bir şişe viski aldı, bardağı tepeleme doldurup, Mitsos'un uyuduğu kanepenin karşısındaki koltuğa oturdu.

Kışkırtıcı, adi ce, çırılçıplak, külotsuz, sutyensiz, bacaklarını açarak oturdu.

Çatı penceresinden olduğu gibi içeri giren ayın ışığı, üzerine düşüp onu aydınlatıyor, ışıl ışıl olmasına yol açıyordu.

Bu sırada uyanan Mitsos, ona biraz baktıktan sonra sırtını döndü. Büyük olasılıkla ağladığını gizlemek istiyordu ama artık Aspasia ağlamasıyla da, ağlamama-

sıyla da ilgilenmiyordu. Hayır, ilgilenmiyordu, ilgilenmiyordu. Bunu tekrarlayıp duruyor, sanki kendisi de buna inanmak istiyordu, çünkü tam da ilgilenmemesi daha da çok bunalmasına ve acı çekmesine neden oluyordu.

Gitmeyi, kaçmayı ya da gülmeyi yani çatlayana kadar gülmeyi istemesine yol açıyordu. Bunu yapmasa yakında aklını kaçıracağını hissediyordu. Sürekli kendi kendine, "Tanrım ne gece!", deyip duruyordu.

Sonunda bardağındaki son viski yudumunu da içip, başının iyice dönmeye başladığını görünce, yatak odasına döndü.

Yatağına uzanıp göğüs uçlarını okşamaya başladı. Her ikisini de. Önce yavaş yavaş, çok hafif dokunarak, sonra daha çabuk, daha sert, giderek sert, sıkı, daha sıkı biçimde. Sonunda kanlandılar, acı bütün duyularını sardı, ona anlatılamaz bir zevk verdi. Artık ay da kaybolmuştu. Sonra gevşemeye başladı, sonunda da uykuya daldı.

Bir yıl sonra aramızdan ayrıldığında, Mitsos'un cenazesine bile gitmedi Aristidhis. Herkes gitti. En önde de *Güzel Katerini* kahvesinin müdavimleri ve tabii kahvenin sahibi Bay Pandelis vardı. Mitsos'un annesi Efterpi'ye eşlik ediyordu.

Pandelis ilk kez Efterpi'yi bu kadar üzgün, suskun, yaşlanmış görüyordu. "Ne yas tutmak, ne siyah giymek, ne de ölüm ona yakışıyor", diye düşündu.

Efterpi'nin yanında gelini Aspasia duruyordu. Bırileri ona bakarken, tam tersine Aspasia'ya siyah giymenin çok yakıştığını söyledi. Daha sonra fesat birileri de, bütün cenaze töreni boyunca kimsenin Aspasia'yı kocası Mitsos için tek bir gözyaşı dökerken gör-

medığini ekledi. O anda kendisini dinlemeyip, yaşadığı onca acıya ve yaşına rağmen mutlu ve güzel görünen Eftihia'ya bakan Efterpi'ye Pandelis'in, "O ölümü aşmış", diye fısıldadığı duyuldu. Yanında, sağında, artık çok yaşlanmış, muşmulaya dönmüş kocası, solundaysa Bay Artemis vardı. Hatırlarsanız Bay Artemis, parfümü Petros Mandudhis'e göre ölüm gibi kokan o seyyar pazarlamacıydı.

Tabii Eftihia'nın yanında duran bu büzülmüş ihtiyar, hatırlarsanız ilk kez Petros'un berber dükkânında ortaya çıkan o yakışıklı adama hıç benzemiyordu. Bazıları vicdan azabından, bazıları sonunda moruğun ne zaman öteki dünyayı boylayacağını "beklemekten" yaşlandığını söylüyordu. Bazıları, birçok kez Petros Mandudhis'in kardeşi Andeos'un ona "Elini çabuk tut, yoksa bu gidişle ben kardeşimden sonra öleceğim", dediğini duymuşlar.

Ananias bile orda, karısı Eva, kız kardeşi Athina ile cenazeye gelmişti. Hatta Athına bır an, aniden karşısında eskı kocası Periklıs'i görüp, kendisine gülümseyip, göz kırptığını görünce nerdeyse baygınlık geçirdi. Altüst olduğundan dayanamayıp bayıldı. Athina'yı kendine getirmek için ilk koşan Periklis'ti, tabii Athina da cenaze töreninin sonuna kadar yanından ayrılmadı. Kardeşının kulağına, "Sabreden derviş muradına ermiş", diye fısıldadığı duyuldu.

Kuşkusuz Babis de (onu hatırlıyor musunuz?), aşağılık herif Ananias ile karşılaşacağını bilmesine rağmen cenazeye geldi. Kavgalarından sonra süt dökmüş kedi gibı barına geri döneceğini, özür dileyip kendisinden iş isteyeceğini söyleyen Ananias, hem bu tahmınında yanılmıştı, hem de son zamanlarda, bir gün Eva'nın Babis ile bir elmanın ikı yarısı olduklarını düşünebileceği kâbu-

suyla yaşıyordu. Çoktan bunu düşünmüş olabilirdi, çünkü son zamanlarda bir iki kez, Babis onu görmüyorken Eva'nın ona baktığını fark etmişti. Ananias da saf değildi. Ananias kulağı kesiklerdendi, senin ona bakmadığın anda bir kadının sana bakmasının ne anlama geldiğini biliyordu. Ayrıca binbir bahaneyle ikide bir Telekom binasına gitmesinin (saf değil dedik ya) aslında sadece "gerzek" Babis'i görmek için olduğundan emindi. Babis kavgalarından kısa bir süre sonra Telekom'un açtığı sınavı kazanıp orda çalışmaya başlamıştı.

Üstelik Ananias'ı sadece bunlar endişelendirmiyordu. Bir iki kez kavgaları sırasında Eva, hem kendisinin hem Ananias'ın Babis'e yanlış davrandığını, adamcağızı sattıklarını söylemişti.

Ananias, "Bir bu eksikti şimdi; kalkıp bu saçmalıklar için vicdan azabı çekeceğiz", dediğini hatırlıyordu.

Umursamıyormuş gibi davranmaya çalışmış (elinden geldiğince), ama işin gerçeği, bunu da biliyordu, bu hikâyenin altında ezilmişti, bu da kendisini korkunç derecede telaşlandırıyordu; çünkü Eva'yı asla kaybetmek istemiyordu. Dünyada onu bu kadar azdıran tek kadındı. O güne dek hiçbir kadın onu bu kadar heyecanlandırmamıştı.

Onu çıldırtıyordu. Ne yapsa çıldırtıyordu. Yürüdüğünde, konuştuğunda, uyuduğunda, uyandığında... Ananias'ı çıldırtıyordu. Kokusu da, sesi de, saçları da, baldırları da, poposu da... Her şeyi.

Bu yüzden (bu su götürmez) Eva'yı kimsenin ondan almasına izin vermeyecekti, yani Eva'yı almaya cüret eden hayatını kaybederdi. Bunu demek istiyordu.

Bu düşünce Ananias'ı yatıştırıyordu. Daha da çok yatışmasının nedeni bunu, bu tehdidi hem Babis'in hem de Eva'nın çok iyi bilmesiydi. Sadece korkularından

bile hayatta kalmayı seçerlerdi. Demek ki Ananias, ona karşı herhangi bir şeye cüret edeceklerine, oturdukları yerde oturmaya devam edeceklerinden emindi.

Korkudan yararlanmayı doğru bildiğinde pek çok sorunu çözersin. Tabii kendi korkundan değil başkasının korkusundan. Korkuya sen kapıldığında, o zaman sıçtın, faka bastın, teker meker yuvarlanır, sen de şansını kaybedersin.

Mitsos'un enişteşi İlias Anagnostu da, orda diğer aşağılık herif (ona göre aşağılık) Anastos ile karşılaşacağını bile bile cenazeye gelmişti. Bu arada Anastos, Maria'sı, piyanosu, bavulu, anlatılamaz Volkswagen'iyle geri dönmüştü. Yanında, sol tarafta Maria, sağındaysa Bay Poniridis'in eski karısı Amalia vardı.

Yeorgia cenaze törenine gitmedi. İlias soğuk, duygusuz bir sesle kardeşinin cenazesine gelip gelmeyeceğini sorduğunda, "Hayır gelmeyeceğim", demişti. Cenazeye gitmeyip pencere kenarından, her zaman olduğu gibi göğüsleri açıkta boşluğu seyretmeyi seçti. Zaten cenaze alayı sokaklarından geçecek, böylece onları yukarıdan daha iyi izleyecekti.

Kuşkusuz İoakim de ordaydı. Sadece muteveffanın akrabası olarak değil (çünkü Mitsos Aglaidis'in yeğeniydi), bütün cenaze töreninin düzenleyicisi olarak orda bulunuyordu. Bilindiği gibi Anastos'un özendirmesiyle kasabamızdaki ilk cenaze levazımatçısını açmıştı. Anastos, "Ölüm en sağlam yatırımdır İoakim, bunu unutma," demiş, cenaze levazımatçısı açmaya onu inandırmış, İoakim de açmıştı.

Bir süre sonra Panaretos bile kolunda Vasocukla çıkageldi. Hatta Vaso'nun karşısında, herhalde rastlantıyla, eski sevgililerinden biri, Marios vardı. Onun tam yanındaysa Vaso'nun arkadaşı Marina. Tabii her iki çift

de, her yolu deneyerek bakışlarının karşılaşmasını önledi. Herhalde dostlukları sona ermiş, herhalde mezarlık gibi kutsal bir yer de, cenaze töreninde belirtilen dünyanın faniliği de, birilerinin ötekilerin ihanetini affetmesine yetmemişti.

Son anda bütün Aryiriu Ailesi de çıkageldi. Nikitas, Aleksandhra, Stelyos ve sevimsiz kocası Lukas ile Evdhokia... Artık evlenmişlerdi. Arkalarında, epey uzakta, Tombul lakaplı, gerçekten de hiç tombul olmayan Fotini geliyordu.

Mezarlığın bir köşesinde, bir selvinin altında, bir an Bay Poniridis de (Beyefendi Atina'dan dönmüştü) ortaya çıktı. Hatırlarsanız Amalia tarafından terk edilmiş, karısı "Sen rezilsin be", demişti.

Zaten cenazede olanlara, bu arada öteki tarafı boylayanlara onca şey borçlu olduğundan Bay Poniridis'in gelmemesi düşünülemezdi. Verdikleri esin sayesinde, herkesin az çok yerel gazete *Sisifos*'ta okuduğu bu hikâyeleri yazmıştı! Arkadaşı Mitsos'un cenazesine gitmemesi en azından nankörlük olurdu, çünkü onun sayesinde en iyi hikâyelerinden bazılarını esinlenmişti.

Tabii Bay Poniridis, kasaba sakinlerinin pek çoğunun sadece yazdıklarına saygı göstermemekle kalmayıp, sık sık onu tiye almalarına çok bozuluyordu. Amalia kendini o anlatılamaz terk edişinden sonra durum ciddi boyutlar kazanmıştı. Bazen evinin girişindeki lambayı kırılmış, bazen sevdiği sarmaşığı kesilmiş, bazen arka balkonunu insan dışkısı yapılmış halde buluyordu.

Fakat başına gelen en kötü şey, Amalia'nın sıvışmasından sonra, fazla değil tam iki gün sonra, işletmelerinde muhasebeci olarak çalıştığı Bay Aristidhıs Pandazis'in kendisini bürosuna çağırıp, kovulduğunu bildirmesiydi. Çünkü dediğine göre ya yazar ya da muha-

sebeci olmalıydı, "Yanlışlarınız şirketimizin kabul edilebilir maddi sınırlarını aştı"

Tabii doğruyu söylemek gerekirse ona paşalar gibi bir tazminat verdi, bürosunun kapısına kadar kendisine eşlik edip, çok sıcak biçimde el sıkışarak kendisiyle vedalaştı.

Fakat her işte bir hayır olduğuna göre, garip bir biçimde üst üste gelen bütün bu felaketler, Bay Poniridis'i yıkacağına, mucizevi sonuçlara neden oldular. Kişiliğini ve görünüşünü değiştirdiler. Kısacası Bay Poniridis bambaşka bir insan oldu.

Öncelikle gülümsemesi kurnaz ve dalkavukça olmaktan çıktı. Sonra yüzü, özellikle de gözleri ışıl ışıl, zeki bir şeyler yaymaya başladı. Çeşitli arkadaşları toplandıklarında, "Onu gördün mü? Poniridis'in aklı başına geldi. Herhalde kendine gelmesi için Amalia'nın kendisini boynuzlamasını bekliyordu," diye yorumluyorlardı.

Ben onca zamandır, onca uzaktan kalkıp bunları hatırlayıp size anlatırken, birileri bana Poniridis'teki bu değişimden söz ettiklerinde, önce onlara inanmadığımı itiraf etmem gerekiyor. Fakat hatırlıyorum, Mitsos'un cenazesinde ona rastlayıp elini uzattığında, ne yapacağımı bilememiştim. Gerçekten de o benim bildiğim Poniridis değildi. İlgisi yoktu.

Ama cenaze sırasında Amalia'nın da ona gizlice baktığı, onu görür görmez de hüzünlendiği dikkatimi çekti. Tabii cenazeden, bulunduğu hüzün dolu yerden hüzünlenmemişti. Karşısında duran erkeğin, terk ettiği erkek olmadığını fark ettiğinden hüzünlendiğine eminim. Amalia'ya, "Herhalde felaketler insanı daha insancıl, daha da güzel yapıyor", dedim.

Kuşkusuz Amalia bütün bunları reddedip, kendisini ilgilendirmediğini savunuyor. En azından bana, "Eşindeki büyük değişimi gördün mü?", diye sorduğumda böyle dedi. Biraz endişelenip şaşırarak, "Beni ilgilendirmez", deyip bana garip garip baktı sonra da bu türden değişimlerin genellikle iş işten geçtikten sonra olduğunu ekledi.

Tabii yalan söylüyordu, çünkü daha sonra öğrendiğime göre Anastos'a bambaşka şeyler söylemiş. O da bu yüzden Amalia'nın başına neler geldiğini anlayıp, eski kocasıyla yeniden denemeye itirazı olmayacağına inandıktan sonra, ona çabuk en seksi elbisesini giymesini, en seksi parfümünü başından aşağı boca etmesini, gerçekten de Poniridis'in artık onun bildiği Poniridis olmadığı ve yeni hikâyeleri de o aptal eski hikâyelerine hiç benzemediği için gidip ona merhaba demesini önerdi.

Tabii Amalia en seksi elbisesini giydi, en seksi parfümünü boca etti (hâlâ hatırlıyorum), ama Poniridis'e gitmedi. Kasabamızdan kesin ayrılışımdan önce eşyalarımı paketlerken, bana geldi. Ama bu başka bir hikâye.

Kısacası Mitsos Aglaidis'in cenazesine, Aristidhis Pandazis hariç herkes gitti. O gitmeyerek varlığını belli etti. Tıpkı gitmeyerek varlığını belli eden doktorumuz Bay Nanopulos gibi. Birileri Mitsos'u kurtarmayı başaramadığı için vicdan azabı çektiğinden, birileri de cenazelerden pek hoşlanmadığından cenazeye gelmediğini söyledi. Pandelis'in meydandaki kahvesinde bir kahve içmeyi yeğlemişti.

Yolda, Aristidhis Pandazis'in ofisinden dönen, İoakim'in kız kardeşi Melpo ile karşılaştı. Kısa bir süre önce Bay Poniridis'in yerine orda işe başlamıştı, dayısının cenazesine yetişmeye çalışıyordu. Nanopulos ona rastladığında kahve ısmarlamayı önerdi, o da hiç çekin-

meden cenaze yerine kahveyi seçti. Fakat kahvehaneye vardıklarında (bunu nasıl akıl etmemişlerdi?), kapısının kapalı olduğunu, kapıya da "HÜZÜN NEDENİYLE KAPALIYIZ" yazan bir kâğıdın iğnelenmiş olduğunu gördüler.

Nerdeyse sabaha karşı eve döndüğünde, babasını merak içinde kendisini beklerken bulup, "Kahretsin, bütün gece nerdeydin?", sorusuyla karşılaşınca, gözlerinden uyku akan Melpo, "Nanopulos ile düzüşüyordum, bana bağırmak için kendini yorma çünkü gelecek ay evleniyoruz", dedi ve "tabii eğer hamile kaldıysam", diye mırıldandı. O anda babası ilk kalp krizini geçirdi, o ise hemen yatmaya gitti.

Daha sonra, Aspasia yas nedeniyle siyah giyinmeyi bırakıp, artık Elenicik de evlenip, ertesi yılın baharı iyice gelip, bizim meşhur gül (o zaman yanmış olsa da) garip biçimde yine tomurcuklanıp, dal budak salınca, Eleni bir gün akşama doğru annesini ziyaret etmeye geldi. Uzaklardan bir yerlerden kulaklarına bir kavalın yanık sesi geliyordu. Tam gidecekken, annesiyle vedalaşmaya hazır, yarı açık kapının önünde beklerken, Elenicik birden annesine yaklaştı, bir süre gözlerinin içine baktı, sonra bakışlarını üzerinden uzaklaştırıp, başka yere bakarak, nerdeyse fısıldayarak, olabildiğince sakin biçimde annesiyle konuşmaya başladı. Annesini hiç suçlamadan, o çarşamba akşamı yemeğinde, babasının "hastalanmasından" söz etmeye koyuldu. Eleni babaannesinde olduğu için olayları görmemişti ("Elenicigim, ima ettiğin olaylar burda asla olmadı"), fakat bu olaylar yüzünden babası "hastalanmıştı" Ölmeden birkaç gün önce, annesi evde yokken, Eleni ile baba kız evde yalnız kaldıklarında onunla konuşmuştu. Babası

ilk ve son kez kendisiyle konuşmuştu. "Seninle konuştu mu?" "Evet anne, konuştu."

Balkonda suskun otururken, birden, hiçbir neden olmadan, Eleni'ye tek bir kez bile bakmadan hatta kendisini dinleyip dinlemediğini bile umursamadan konuşmaya başlamış; yarım yamalak sözlerle o gece annesi, Aristidhis'in profiterolünü servis yaparken, Aristidhis'in birkaç saniyeliğine annesinin serçe parmağını tuttuğunu gördüğünü, annesininse bütün bu saniyeler boyunca ayakta, ona doğru eğilerek kaldığını, hiç tepki vermediğini, hatta parmağını çekmeye bile çalışmadığını söylemişti.

"Anne bilmiyorum ama eğer bu anlamsız bir hareketse, bu durum korkunç, gülünç olurdu. Ya da bu hiç olmayıp, sadece onun kuruntusuysa, hayal gücüyse, kıskançlığıysa... Bunları sana söylemekle iyi mi ediyorum bilmiyorum, ama uzun zamandır söylemek istiyordum fakat bunu sürekli erteliyordum..."

Ayrıca bütün bunlara bir yanıt beklediğini sanmamasını, ama evet işin doğrusu, hep bunları sormak istediğini söyledi. "Beni daha çok ne olduğu değil (istediğini yapabilirsin), neden daha farklı bir tepki vermediğin ilgilendiriyor. Neden babamın ölümünü, bir alınyazısı, önceden alınmış bir karar gibi öylece kabullendin? Ne olmuştu da, üstelik aşkınızın ölmediği kesinken, babamın ölümünü nerdeyse kayıtsızlıkla kabul ettin? Kuşkulu bir şeylerin olmaya başlaması ayrı konu...", dedi.

Konuşmayı kesen Eleniciğin endişeli, bir yanıt bekleyen iyice açılmış gözlerini gördüğünde Aspasia, kızının ellerini avucunun içine aldı. Uzun bir süre Eleni'nin gözlerinin içine, özel bir biçimde, sanki içine işlemeye çabalıyor gibi baktı. Sanki içine sızarak ağzıyla söyleyemediklerini ya da söylemeye cesaret edemediklerini anlatmak istiyordu...

Sanki bakışlarıyla hayatımızdaki, ruhumuzdaki sırları onun içine sokmak, sanki dünyayı başka gözle görmesini sağlamak, sanki dünyayı anlamasını, dünyaya anlayış göstermesini sağlamak (öyle bakıyordu); sanki ona cinlerle konuşmayı öğretmek (dertlerimize başka ne ad verebilirdi?); bunun da insanlık hali olduğunu, isteğimiz dışında, haberimiz olmadan bu saygısız, maddesiz varlıkların, içimize girip çıktığını, hayatımızı altüst edip, mahvettiklerini, ama aynı zamanda güzelleştirdiklerini de, kızına anlatmak istiyordu.

Tabii Aspasia bütün bu söylemek istediklerini (ve diğer bir sürü şeyi), cesaretini toplayıp, ağzıyla da söylemesi gerektiğini biliyordu. Sadece gözleriyle olmazdı ama sözcükler ağzından çıkmıyor, aklına gelmiyordu.

Birazdan, tek bir cümle bile söyleyemeden bakışlarını Eleni'nin üzerinden çektiğinde kendini çok kötü hissetti. En azından söylenmemişleri ifade edebilecek gücü kendisinde bulmayı diliyordu ("Söylenmemişler" sözcüğünden daha iyi bir sözcük nasıl bulsun?). Söylenemeyip gerçekleşenlerden ya da gerçekleşip söylenemeyenlerden, bütün bunlardan konuşarak hem rahatlamayı, mümkünse kızının da hayatın sırlarına ermesini istiyordu. O da bilmeli, öğrenmeliydi, böylece belki kötüyü önlerdi. Çünkü insan ancak "bildiği" zaman kötüyü önler. Ya da en azından, olur da kötü, bir gün kapısını çalarsa onu hazır bulmalı, gelişiyle sarsılmamalıydı.

Üstelik Aspasia bütün bu söyleyeceklerini (söyleyecek olursa) yarım yamalak söylerse, Eleni'nin bunları ruhunu açma yerine gerçeği saklama çabası olarak algılamasından korkuyordu.

Aspasia sadece, "Baban hakkında, son sözleri hakkında konuşmakla iyi ettin. Onu bu yüzden seviyordum. Baban Mitsos hep, hem niye yaşadığını hem niye

öldüğünü bilmek isterdi. Hayatta bunu çok az insan başarır, yani niye yaşadıklarını, niye öldüklerini bilmezler. Şimdi sen bana kalbini açtın diye ben kendimi daha sakin hissediyorum. Bu yüzden lütfen bu konunun üzerine gitme... Sadece her şeyin tam olması gerektiği gibi olduğunu, olduğuna göre de olmamalarının mümkün olmadığını düşün. İnsan bunu anladığında, bu bilgeliğe ulaştığında, bunu içine sindirdiğinde, yani pişman olacağı hiçbir şeyi olmadığında, hafifler. Bunun için en iyisi bu konuyu araştırma, bırak rüzgâr olsun, rüzgâr alıp götürsün. Çözümü söylersen büyüsü bozulur, güzelliğini kaybeder. Her şeyi bilmemize, her şeyi anlamamıza gerek yok. Aslında araştırsan, her şeyin mutlaka bir nedeni, bir bahanesi vardır", diyebildi.

Ana kız duygulanarak birbirlerine sarıldıkları anda, birden Elenicik, orda dışarıda, kapı ile balkon arasında, gül fidanlarının tomurcuklanıp, kıpkırmızı olduğunu görüp şaşırdı. "Anne?"

Bakışlarındaki şaşkınlığı zaten görmüş olan Aspasia, "Evet, gördün mü, tomurcuklandı!", dedi.

Öpüştüler. Somut hiçbir şey açıklamadan her şeyi söylemişlerdi; her şeyi biliyorlardı. Hem anne hem de kızı...

Küçük bir kasabada yaşayan bir grup insan; akrabalar, arkadaşlar, tanışlar... Herkes kendi kıskacında kıvranmakta, bu dar çevrenin sıkıcı, delici gözlerinden, ne olacağı çok önceden belirlenmiş gibi duran sakinliğinden kaçmaya, daha zengin, daha dolu bir hayat kurmaya çalışmaktadır. Ama düşledikleri yerler birer kartpostal resmidir çoğu kez, ya da tutunarak uçmak istedikleri insanlar birer gölge... Küçük Akdeniz kasabası, renklerini içinde saklayan, görünenin dışında en az bir de gizli kapaklı hayatları olan sakinlerinin ani cinnetleriyle çalkalanmaktadır: Kaçmayı başaranlar, içlerindeki ateşe teslim olanlar, hüzünlerine neden olarak gördüklerini öldürmeye çalışanlar, korkunç bunaltıya dayanamayıp aklını kaçıranlar, esrarengiz yabancılar, söylentiler, dedikodular... Geleneklere, "olması gerekenlere", "uygun görünenlere" karşılık, içimizden fışkırıp gelenler kısacası... İnsanlık halleri...

Kostas Mourselas Atina, Pire'de doğdu ve lise öğrenimini aynı yerde tamamladı. 1951'de Hukuk Fakültesi'nin birinci sınıfında okurken EPON (Yunanistan Birleşik Gençlik Örgütü; Nazi işgali sırasında, Yunanistan'da kurulan ve gençlerden oluşan direniş örgütü) üyesi olmakla suçlandı ve dönemin askeri mahkemesi tarafından yargılandı (Beloyanis davası). Yıllardır aldığı keman eğitimini tiyatro aşkı baskın çıkınca bıraktı. Hukuk öğrenimini tamamladıktan sonra, baroya kaydını yaptırmadan avukatlıktan vazgeçti.
Bu tarihten sonra (profesyonel anlamda) kendini tamamen yazarlık mesleğine adadı.

ISBN: 975-458-400-1

9 789754 584004

Kapak Fotoğrafı: Ara Güler

KDV dahil fiyatı: **15 YTL.** - 15.000.000 TL